

O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

9

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959.

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI

Volumul IX
(Nopţile 577–671)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

ErcPress

Design copertă: Carmen Lucaci
Ilustrații: Ion Manea

Editura Erc Press
Piața Presei Libere, nr. 1,
sector 1, București
Tel./fax: 021.318.70.27, 021.318.70.28
office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
O mie şi una de nopți / trad.: Haralambie Grămescu. - Bucureşti :
Erc Press, 2009-
15 vol.
ISBN 978-973-157-712-8
Vol. 9. - 2009. - ISBN 978-973-157-745-6

I. Grămescu, Haralambie (trad.)

821.411.21-91-34=135.1
398(=411.21)

Editori: Ciprian Ene, Adriana Ene
Redactor: Mihaela Pogonici
Consilier literar: Mihail Grămescu
DTP: Florin Bărănescu
Corectori: Raluca Sălcudean, Roxana Geantă

Și Șeherezada îi spuse sultanului Șahriar:

PĂȚANIILE LUI HASSAN AL-BASSRI ȘI ALE PREAFRUMOASEI STRĂLUCIRE[1]

Află, o, norocitule sultan, că povestea aceasta minunată are un început cu totul nemaipomenit, pe care trebuie să ți-l înfățișez înainte de a începe; altminteri nu ar fi prea ușor de înțeles așa cum a ajuns ea până la mine.

Într-adevăr, a fost odată, în anii și în vremile tare de demult, un șah dintre șahii Persiei și ai Khorassanului, care avea sub stăpânirea lui țările Indului, ale Sindului și ale Chitaiului, precum și noroadele care locuiesc dincolo de Ox, în pământurile sălbatice. Se numea Kendamir șah. Și era un viteaz neînfricat și un voinic tare de virtute, care știa să mânuiască strașnic sulița, și era pătimaș după întreceri la lupte, după vânătoare și după năvale războinice; ci, dintre toate desfătările, îndrăgea cel mai mult taifasurile cu oamenii plăcuți și de soi ales, iar la ospețe le da poeților și povestitorilor locul de cinste lângă el. Ba mai mult: când vreun străin, după ce căpătase găzduire la el și se bucurase de dărnicia

[1] În varianta tradusă de M. A. Salie, începutul acestei povești face parte dintr-o altă poveste, intitulată *Povestea cu Seif-ali-Muluk*, unde, în locul șahului Kendamir, este vorba de șahul Muhammed ibn Sabaik, povestitor fiind negutătorul Hassan, iar povestea cea căutată numindu-se *Povestea cu Seif-ali-Muluk* și *Badi-ali-Djemali*, care are un cu totul alt subiect. Lungimea ei de peste 80 de pagini nu ne îngăduie s-o redăm aici.

și de mărinimia lui, îi povestea vreo poveste încă nemaiauzită ori vreo istorisire frumoasă, șahul Kendamir îl potopea cu huzmeturi și cu huzururi, și nu îi da drumul să se întoarcă în țara lui decât după ce îi îndeplinea până și cele mai mici dorințe, și atunci punea să-l însoțească de-a lungul întregii călătorii un alai falnic de călăreți și de robi la poruncile lui. Iar în ce-i privește pe povestitorii lui obișnuiți și pe poeți, apoi față de aceștia se purta la fel de filotim ca și față de vizirii și de emirii săi. Și, în felul acesta, saraiul lui ajunsese lăcașul îndrăgit de toți cei care știau să ticluiască un vers, să întocmească o laudă în stihuri ori să facă să învieze în cuvânt trecuturile stinse și lucrurile moarte.

Așa că nu poate să fie de nicio mirare că șahul Kendamir, după un răstimp, ascultase toate poveștile cunoscute la arabi, la persani și la indieni, și le așezase în mintea lui, dimpreună cu stihurile cele mai frumoase ale poeților și cu învățăturile dascălilor dedați cu cercetarea neamurilor celor de demult, încât, atunci când a prefirat prin minte tot ce auzise, a văzut că nu-i mai rămăsese nimica de învățat și nimica de ascultat.

Și dacă se văzu într-o asemenea stare, fu cuprins de o tristețe până peste poate și se cufundă într-o grea zăcășenie! Și nemaiștiind cum să-și treacă obișnuitele lui ceasuri de tihnă, se întoarse către căpetenia hadâmbilor săi și îi zise:

– Du-te repede și adu-mi-l pe Abu-Ali!

Or, Abu-Ali era povestitorul cel mai îndrăgit de șahul Kendamir; și era atâta de dibaci la vorbă și atâta de plin de har, încât putea să facă să țină o poveste vreme de un an întreg, fără a se opri vreodată și fără a lăsa să ostenească, nici măcar o noapte, luarea-aminte a celor care îl ascultau. Ci și el, ca toți tovarășii lui, își mistuise de mult tot ce știa și toate izvoadele lui de povești, și de

mult se afla într-o mare lipsă de istorisiri noi.

Hadâmbul se grăbi, așadar, să se ducă după el și să-l aducă dinaintea șahului. Și șahul îi spuse:

– Iacătă, o, taică al vorbelor, că ți-ai mistuit toate poveștile și te găsești la mare lipsă de istorii noi! Or, eu am trimis după tine pentru că, mai presus de orice, trebuie numaidecât să-mi găsești vreo poveste nemaipomenită și nemaiștiută, așa cum eu să nu mai fi auzit vreuna asemenea! Căci, mai mult decât oricând, îmi plac istorisirile și povestirile cu întâmplări rare. Dacă, dar, ai să izbutești să mă desfeți cu vorbele frumoase pe care ai să mi le înșiri, eu, în schimb, am să-ți dăruiesc moșii nemăsurate, peste care să fii stăpân, și cetăți și palate, cu firman care să te ferească de toate birurile și de toate dajdiile; și am să te așez de-a dreapta mea; și ai să domnești așa cum vei vrea tu, cu putere deplină și întreagă, peste supușii și peste noroadele împărăției mele. Ba, de ai să dorești, am să-ți las ca moștenire și scaunul domniei după moartea mea, și chiar din viața mea tot ce este al meu are să fie și al tău! Dar dacă ursitoarea ta o fi atâta de jalnică încât să nu poți îndeplini dorința pe care ți-am mărturisit-o, și care în sufletul meu atârnă cu mult mai mult decât a stăpâni întreg pământul, poți de pe-acuma să te duci să-ți iei bun-rămas de la rudele tale și să le spui că te așteaptă țeapa!

La vorbele acestea ale șahului Kendamir, băsmașul Abu-Ali pricepu că era pierdut fără de scăpare și răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și își plecă fruntea, galben cu totul la chip și pradă unei deznădejdi fără de leac. Ci, după un răstimp, ridică iar capul și zise:

– O, doamne al vremilor, robul tău cel neștiutor cere un hatâr de la mila ta, înainte de a muri!

Și șahul întrebă:

– Și care-i hatârul?

El spuse:

– Este acela de a-i dărui numai un răgaz de un an, spre a-i îngădui să găsească ceea ce îi ceri. Și dacă, după ce o trece acest răgaz, povestea cerută nu va fi găsită, ori dacă, găsită, nu are să fie cea mai frumoasă, cea mai minunată și cea mai osebită din câte au ajuns vreodată la urechea oamenilor, am să-mi îndur, fără de nicio amărăciune în sufletul meu, osânda cu țeapa!

La vorbele acestea, șahul Kendamir zise:

– Răgazul este tare lung! Și nimenea nu știe dacă mai are de trăit până mâine!

Pe urmă, adăugă:

– Ci dorința mea de a mai asculta o istorisire este atâta de mare, încât îți dau răgazul de un an; da numai cu învoiala să nu te miști de acasă în tot acest răstimp!

Și povestitorul Abu-Ali sărută pământul dintre mâinile șahului și se întoarse în mare grabă acasă la el.

Acolo, după ce cugetă îndelung, chemă cinci tineri mameluci de-ai lui, care știau să citească și să scrie, și care, pe deasupra, erau cei mai deștepți, cei mai credincioși și cei mai cuminți dintre toți ciracii săi, și le dădu la fiecare câte cinci mii de dinari de aur. Pe urmă le spuse:

– Nu v-am crescut și nu v-am îngrjit și nu v-am hrănit în casa mea decât pentru o zi ca aceasta! Acuma-i rândul vostru să-mi fiți de folos și să mă ajutați să scap din mâinile șahului!

Ei răspunseră:

– Poruncește, o, stăpâne al nostru! Sufletele noastre sunt ale tale, și stăm ca preț de răscumpărare pentru tine!

El spuse:

– Iacătă! Plecați fiecare prin cele țări străine, pe feluritele

drumuri ale lui Allah! Străbateți toate împărățiile și toate locurile de pe pământ, și bateți la ușile tuturor învățaților, înțelepților și poeților cei mai vestiți! și întrebați-i, ca să-mi aduceți răspuns, dacă nu cumva știe vreunul povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri! Și dacă, din mila Celui-Preaînalt, vreunul dintre ei o știe, rugați-l să v-o povestească ori să v-o scrie, la orice preț o fi! Întrucât numai cu ajutorul acelei povești îl puteți scăpa pe stăpânul vostru de la țeapa care îl așteaptă!

Pe urmă se întoarse către fiecare dintre ei pe rând; și îi spuse celui dintâi mameluc:

– Tu ai să te duci la țările Indului și ale Sindului, și la locurile și tărâmurile care țin de ele.

Iar celui de al doilea îi spuse:

– Tu ai să te duci la Persia și la China, și la țările vecine cu acestea!

Și îi spuse celui de al treilea:

– Tu ai să străbați Khorassanul și locurile care țin de el!

Și îi spuse celui de al patrulea:

– Tu ai să cercetezi Maghrebul, de la răsărit până la apus!

Și celui de al cincilea îi spuse:

– Iar tu, o, Mobarak, tu ai să bați țara Egiptului și țara Siriei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și șaptea noapte

Spuse:

– Iar tu, o, Mobarak, tu ai să bați țara Egiptului și țara Siriei!

Așa le grăi povestitorul Abu-Ali celor cinci mameluci credincioși ai lui. Și, pentru plecare, le hotărî o zi blagoslovită și le spuse:

– Plecați în ziua aceasta binecuvântată! Și să vă întoarceți cu povestea de care atârnă mântuirea mea!

Și ei își luară bun-rămas de la el și se împrăștiară pe cinci drumuri osebite.

Or, cei dintâi patru flăcăi, după unsprezece luni, se întoarseră unul câte unul, cu nasul în pământ, și spuseră dascălului lor că ursita, în pofida tuturor căutărilor lor cele mai cu de-amănuntul prin țările cele îndepărtate pe care le străbătuseră, nu-i dusese pe urmele povestitorului ori ale învățatului pe care îl căutau, și că nu întâlniseră nicăieri, nici în cetăți, nici pe la corturi, decât povestitori și poeți de rând, ale căror povești le știe toată lumea; dar că, în ce privește isprăvile lui Hassan Al-Bassri, nimenea nu le știa!

La vorbele acestea, pieptul bătrânului povestitor Abu-Ali se zbârci până peste poate, și lumea se înnegură pe chipul lui. Și strigă:

– Nu este ajutor și putere decât întru Allah Atotputernicul! Văd bine acuma că în Cartea Îngerului stă scris că sorocul meu mă așteaptă în țeapă!

Și își făcu cele de datorință, și adiata toată, înainte de a se duce să moară de moartea aceea ca păcura! Și-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al cincilea mameluc, care se numea Mobarak, acela și străbătuse toată țara Egiptului și o bună parte din Siria, fără să fi dat de urma a ce căuta. Și nici chiar povestitorii cei vestiți de la Cairo nu-i putuseră da vreo lămurire, măcar că știința lor întrece orice închipuire. Ba mai mult! Nici măcar nu-i auziseră pe părinții ori pe bunicii lor, povestitori ca și ei, spunând că s-ar fi pomenit vreodată de vreo

poveste ca aceea! Încât tânărul mameluc luase calea Damascului, ci fără să nădăjduiască a izbândi cumva în acea căutare.

Or, de cum ajunse la Damasc, fu cuprins pe dată de farmecul locurilor de acolo, de grădinile cetății, de apele și de strălucirea lui. Și încântarea sa ar fi întrecut orice măsură, dacă nu i-ar fi fost mintea atâta de prinsă de sarcina aceea fără de nădejde. Și, cum se înserase, străbătea ulițele cetății căutând vreun han unde să mâne peste noapte, când văzu, vânzolindu-se prin sukuri, o grămadă de hamali, de măturători, de măgărari, de săpători, de negustori și de apagii, precum și o mulțime de alți inși care alergau de zor înspre același loc, cât puteau mai iute. Și își zise: „Cine știe încotro se duce toată lumea asta!“ Și, pe când se pregătea s-o ia și el la fugă după ei, fu izbit strașnic de către un tânăr care tocmai se împiedicase, prinzându-și un picior în poalele caftanului, din pricina zorului cu care alerga. Iar mamelucul îl ajută să se ridice și, după ce îl scutură de praf, îl întrebă:

– Încotro așa? Te văd tare grăbit și plin de nerăbdare, și nu știu ce să cred când mă uit că și alții fac la fel ca tine?

Tânărul răspunse:

– Văd bine că ești un străin, de vreme ce nu știi încotro ne grăbim așa. Află dar că, în ce mă privește, vreau să ajung printre cei dintâi în sala aceea boltită în care șade șeicul Isac Al-Monabbi, strălucitul povestitor din cetatea noastră, acela care povestește cele mai minunate povești de pe lume. Și întrucât acolo întotdeauna, și înlăuntru, și pe afară, se strânge o mare mulțime de ascultători, iar cei care vin la urmă nu pot să se mai bucure cum se cade de povestea povestită, te rog să mă ierți că acuma mă grăbesc să te las!

Ci tânărul mameluc se agăță de hainele locuitorului din Damasc și îi spuse:

– O, fecior de oameni de treabă, mă rog ție să mă iei cu tine, ca să pot afla și eu un loc bun lângă șeicul Isac. Căci și eu tare aș mai vrea să-l ascult, și am venit anume pentru el din țara mea, din adâncă depărtare!

Și flăcăul răspunse:

– Atunci ține-te după mine, și dă zor!

Și amândoi, dând coate la dreapta și la stânga printre oamenii ce se întorceau liniștiți pe la casele lor, se repeziră înspre sala unde șeicul Isac Al-Monabbi își spunea poveștile.

Or, când intră în sala aceea cu tavanul boltit, din care cobora o răcoare dulce, Mobarak zări pe un jeț, în mijlocul cercului tăcut de hamali, de negustori, de oameni de vază, de apagii și de alții, un preacinstit șeic cu chipul pecetluit de binecuvântare, cu fruntea încununată de strălucire, care vorbea cu un glas domol, urmându-și mai departe povestea pe care o începuse de o lună de zile, dinaintea credincioșilor lui ascultători. Ci glasul șeicului nu zăbovi mult până să se învioreze, povestind vitejiile fără de seamăn ale viteazului său. Și deodată șeicul se ridică din jeț, nemaiputând să-și stăpânească însuflețirea, și începu să alerge printre cei care îl ascultau, de la un cap la altul al sălii, făcând să se învârtească spada voinicului retezător de capete, și căsăpindu-i în mii de bucăți pe vrăjmași: „Așadar! Să moară cei care se țin de hainii! Și blestemați să fie ei, și arși în focul gheenei! Și Allah să-l mântuie pe cel viteaz! E mântuit! Ba nu! Unde-s săbiile noastre, unde-s buzduganele noastre, să zboare în ajutorul lui? Iată-l! Iese biruitor din încăierare, zdrobindu-și dușmanii doborâți, cu ajutorul lui Allah! Atunci, slavă Atotputernicului, stăpânul vitejiei! Și-acuma viteazul să se ducă în cortul lui, unde îl

așteaptă iubita, și toate frumusețile fetișcanei să-l facă să uite primejdiile înfruntate pentru ea! Și preamărit fie Allah, carele a zămislit femeia spre a pune balsam în inima voinicului și pojar în măruntaiele lui!"

Întrucât cu vorbele acestea șeicul Isac își isprăvea povestea din seara aceea, ascultătorii, peste măsură de încântați, se ridicară și, repetând vorbele de la urmă ale povestitorului, ieșiră din sală. Iar mamelucul Mobarak, fermecat de măiestria atâta de desăvârșită a povestitorului, se apropie de șeicul Isac și, după ce îi sărută mâna, îi spuse:

– O, stăpâne al meu, sunt un străin și vreau să-ți pun o întrebare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și opta noapte

Spuse:

– O, stăpâne al meu, sunt un străin și vreau să-ți pun o întrebare.

Iar șeicul îi răspunse la salamalec și spuse:

– Vorbește! Străinul nu ne este nicidecum străin! Ce necaz ai?

El răspunse:

– Vin tare de departe, spre a-ți aduce din partea stăpânului meu, povestitorul Abu-Ali din Khorassan, un dar de o mie de dinari de aur! Căci te socotește ca dascăl al tuturor povestitorilor acestor vremi, și vrea să-ți dovedească prin aceasta prețuirea lui!

Șeicul Isac răspunse:

– De bună seamă! Nimenea n-ar putea să nu știe

de faima vestitului Abu-Ali din Khorassan. Primesc cu drag și din toată inima darul de la stăpânul tău, și aș vroi să-i trimit și eu în schimb ceva, prin mijlocirea ta. Spune-mi, dar, ce l-ar bucura mai mult, pentru ca ploconul meu să-i fie cât mai pe plac!

La vorbele acestea, atâta de îndelung așteptate, mamelucul Mobarak își zise: „Iacătă-mă la țel! Și aceasta-i nădejdea mea din urmă!" Și răspunse:

– Allah, o, stăpâne al meu, coperească-te cu toate binecuvântările lui! Ci numeroase-s bunurile acestei lumi asupra capului lui Abu-Ali, care nu-și dorește decât numai un lucru, acela de a-și împodobi mintea cu ceea ce nu cunoaște! Încât m-a trimis la tine ca să-ți cer, ca pe un hatâr, să-i spui vreo poveste nouă, cu care i-ar putea îndulci urechile șahului nostru! Așa, de pildă, nimica nu l-ar bucura mai mult decât să afle de la tine, dacă o știi cumva, povestea care se cheamă *Pățaniile lui Hassan Al-Bassri!*

Șeicul răspunse:

– Pe capul și pe ochii mei! dorința îți va fi îndeplinită, căci știu povestea aceea! Și, de altminteri, eu sunt singurul povestitor de pe fața pământului care o știe! Și mare dreptate are stăpânul tău Abu-Ali s-o caute, căci fără de nicio îndoială că ea este una dintre cele mai grozave povești de pe lume și mi-a fost povestită și mie cândva de un sfânt derviș, răposat de mult, care o ținea de la alt derviș, răposat și el. Iar eu, ca să răspund la mărinimia stăpânului tău, nu numai că am să ți-o povestesc, da am să ți-o și dau s-o scrii, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârșit. Numai că, la această danie din partea mea, adaug o învoială anume, pe care să te legi cu jurământ că ai s-o îndeplinești, dacă vrei să capeți povestea.

Mamelucul răspunse:

– Sunt gata să primesc orice învoială, de-ar fi să-mi pun în primejdie până și sufletul!

El zise:

– Iacătă: întrucât povestea aceasta este dintre cele care nu se povestesc dinaintea oricui, și nu-i făcută pentru toată lumea, ci numai pentru oamenii aleși, ai să te juri, în numele tău și în numele stăpânului tău, că nu ai să spui o vorbă din ea la cinci soiuri de oameni: celor săraci cu duhul, întrucât cu mintea lor vârtoasă nu ar ști s-o prețuiască; fățarnicilor, care s-ar socoti jigniți; dascălilor de școală, care, înguști la minte și întunecați, nu ar pricepe-o; nerozilor, întrucât aceștia sunt ca și dascălii; și necredincioșilor, care nu ar ști să tragă din ea nicio învățătură folositoare!

Și mamelucul strigă:

– Jur dinaintea feței lui Allah și dinainta ta, o, stăpâne al meu!

Pe urmă își descinse brâul și scoase din el o pungă, în care se aflau o mie de dinari de aur, și o dărui șeicului Isac. Iar șeicul, la rându-i, îi aduse o călimară și un calam și îi zise:

– Scrie!

Și începu să-i spună, vorbă cu vorbă, toată povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri, așa cum îi fusese spusă și lui de către derviș. Și treaba aceasta dură șapte zile și șapte nopți, necurmat. După care mamelucul citi dinaintea șeicului tot ce scrisese, iar șeicul mai meșteșugări anumite părți și îndreptă greșelile de scris. Și mamelucul Mobarak, bucuros până peste poate, sărută mâna șeicului și, după ce își luă rămas-bun de la el, nu mai zăbovi să ia calea spre Khorassan. Și cum bucuria îl făcea ușor, nu-i trebui, ca să ajungă, decât jumătate din timpul care le trebuie de obicei caravanelor.

Or, nu mai rămăseseră decât zece zile până să se

încheie anul ce fusese hotărât ca răgaz și până ce țeapa să fie înălțată întru osânda lui Abu-Ali, dinaintea porții palatului. Și nădejdea se topise cu totul din sufletul bietului povestitor, care își strânsese toate rudele și toți prietenii, ca să-l ajute să îndure cu mai puțină spaimă ceasul cel înfricoșat care îl aștepta. Și iată că, în toiul bocetelor, mamelucul Mobarak, fluturând manuscriptul, își făcu intrarea și se duse la stăpânul său și, după ce îi sărută mâna, îi înmână foile cele scumpe, pe cea dintâi dintre ele fiind scris, cu litere mari, titlul: *Povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri.*

Când le văzu, povestitorul Abu-Ali se ridică și îl îmbrățișă pe mamelucul său, și îl pofti să șadă de-a dreapta sa, și se dezbrăcă de hainele de pe el, ca să-l îmbrace și să-l copere pe acesta cu semnele cinstirii și ale binecuvântării; pe urmă, după ce îl slobozi din robie, îi dărui zece cai de soi ales, cinci iepe, zece cămile, zece catâri, trei arapi și doi copilandri. După care luă manuscriptul ce-i izbăvea viața și îl scrise iarăși, cu mâna lui, pe o hârtie minunată, cu litere de aur și cu cea mai frumoasă caligrafie a lui, lăsând depărtare mare între cuvinte, așa fel încât citirea să fie plăcută și lesnicioasă. Și folosi pentru munca aceea nouă zile întregi, abia luându-și câte un răgaz să închidă ochii ori să mănânce o curmală. Și, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în țeapă, puse manuscriptul într-un sipet de aur și urcă la șah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și noua noapte

Spuse:

Și, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în țeapă, puse manuscriptul într-un sipet de aur și urcă la șah.

Numaidecât, șahul Kendamir îi adună pe vizirii, pe emirii și pe musaipii săi, precum și pe poeți și pe învățați, și îi spuse lui Abu-Ali:

– Ceea ce spune un șah trebuie să se îndeplinească! Citește-ne, dar, povestea făgăduită! Iar eu, la rându-mi, nu am să uit ceea ce a fost hotărât între noi de la început!

Și Abu-Ali scoase manuscriptul cel minunat din sipetul de aur, și desfășură cea dintâi foaie, și își începu citirea. Și desfășură și cea de a doua foaie, și pe cea de a treia foaie, și citi mai departe, înconjurat de uimirea și de încântarea tuturor celor de față. Iar șahul fu atâta de peste măsură de fermecat, încât nici nu mai vroi să pună capăt citirii din ziua aceea! Și mâncară și băură, după care Abu-Ali citi mai departe; și tot așa mereu, până la sfârșit.

Atunci șahul Kendamir, vrăjit până peste marginile vrăjirii, și încredințat că de aci înainte nu va mai avea nicio clipă de zăcășie, de vreme ce în mâinile sale se afla o poveste ca aceea, se ridică în cinstea lui Abu-Ali și îl căftăni pe loc în slujba de mare vizir, mazilindu-l pe vizirul de mai înainte din slujba viziriei, și, după ce îl îmbrăcă în mantia lui împărătească, îi dărui, ca moșie de veci, o parte întreagă din împărăția lui, cu toate târgurile, satele și cetățile ei; și îl opri în preajma lui, ca tovarăș de taină și sfetnic. Pe urmă porunci ca sipetul cu manuscriptul cel scump să fie încuiat în dulapul cu izvoade împărătești, ca să poată fi scos de acolo și citit ori de câte ori zăcășia s-ar înfățișa la porțile sufletului său.

– Și tocmai povestea aceasta minunată, o, norocitule sultan, spuse Șeherezada mai departe, am să pot eu acuma să

ți-o povestesc, datorită unei copii aidoma, care a ajuns până la mine.

Se povestește – ci Allah este Atoateștiutor, și Atoateînțelept, și prea bun! – că a fost odată – între câte au fost și s-au dus de-a lungul anilor celor de demult – în cetatea Bassrei, un copilandru care era cel mai gingaș, cel mai frumos și cel mai dulce dintre toți băieții de pe vremea lui. Se numea Hassan, iar tatăl și mama lui îl iubeau cu o mare dragoste, întrucât nu-l dobândiseră decât la zilele lor de bătrânețe adâncă, și numai în urma sfatului unui învățat cititor de zodiace, care le adusese să mănânce bucățile dintre capul și coada unui șarpe din neamul șerpilor celor mari, după învățătura stăpânului nostru Soleiman (cu el fie pacea și rugăciunea!). Or, la ceasul menit, Allah cel Atoateascultător și cel Atoatevăzător hotărî chemarea neguțătorului, tatăl lui Hassan, în sânul îndurării lui; și neguțătorul răposă în pacea Domnului său (aibă-l Allah pe veci întru mila lui!). Și, în felul acesta, tânărul Hassan se pomeni singur moștenitor al bunurilor tatălui său. Ci, întrucât fusese tare rău crescut de către părinții săi, care îl dumnezeiau, băiatul se încârdui degrabă cu niște flăcăiandri de teapa lui și, în tovărășia lor, nu zăbovi mult până ce să toace în chefuri și risipă agoniseala de la tătâne-său. Și nu-i mai rămase în mână nimica. Atunci, maică-sa, care avea inima miloasă, nu putu să îndure a-l vedea amărât, și, cu partea ei de moștenire, îi deschise în suk o făurărie de aurar.

Or, în curând, frumusețea lui Hassan, cu îngăduința lui Allah, începu să întoarcă înspre făurăria aceea ochii tuturor trecătorilor; și nimeni nu trecea prin suk fără să se oprească dinaintea ușii, ca să privească lucrarea Atoatezămislitorului și să se minuneze de ea. Și, în felul acesta, prăvălia lui Hassan ajunse un loc de

necontenită grămădire de negutători, de femei și de copii, care se strângeau acolo, ca să-l vadă cum mânuiește ciocanul de aurar și să se minuneze în toată tihna de frumusețea lui.

Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Hassan ședea în făurăria sa, iar afară grămada obișnuită de privitori începea să se îndesească, iată că tocmai trece pe acolo un persan cu o barbă lungă albă, și cu un turban mare de muselină albă. Și hainele și călcătura lui arătau îndeajuns că era om ales și de vază. Și ținea în mână o carte veche. Și se opri în fața prăvăliei și începu să se uite la Hassan cu o luare-aminte stăruitoare. Pe urmă se duse mai aproape de el și spuse, așa fel ca să fie auzit:

– Pe Allah, ce aurar, minunat!

Și începu să clatine din cap cu semnele cele mai vădite ale unei încântări fără de margini. Și șezu acolo, neclintit, până ce trecătorii se risipiră pentru rugăciunea de după-amiază. Atunci intră în făurărie și se temeni dinaintea lui Hassan, care îi răspunse la salamalec și îl pofti cu gingășie să șadă. Și persanul șezu jos, zâmbindu-i cu multă dulceață, și îi spuse:

– Copilul meu, chiar că ești un tânăr până peste poate de plăcut! Iar eu, cum nu am niciun copil, aș vroi să te înfiez, spre a te învăța tainele meșteșugului meu, cum nu-i altul pe lume, și pe care mii și mii de inși m-au rugat în zadar să-i învăț. Și-acuma sufletul meu și dragostea care s-a născut în sufletul meu pentru tine mă îndeamnă să-ți dezvăluiesc ceea ce până astăzi am ascuns cu grijă; ca să fii, după moartea mea, păstrătorul științei mele. Și, în felul acesta, am să pun între tine și sărăcie o stavilă de netrecut, și am să te cruț de truda aceasta grea cu ciocanul, și de meseria aceasta prea puțin bănoasă, nevrednică de făptura ta cea minunată, o,

fiul meu, și pe care o îndeplinești potopit de praf, de zgură și de flăcări!

Și Hassan răspunse:

– Pe Allah, o, preacinstitule unchi al meu, nu doresc decât să fiu feciorul tău și moștenitorul științei tale! Când vrei, dar, să începi a mă îndruma?

El răspunse:

– Mâine!

Și ridicându-se pe dată, luă cu mâinile amândouă capul lui Hassan și îl sărută. Pe urmă ieși fără să mai adauge niciun cuvânt...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzecea noapte

Spuse:

... luă cu mâinile amândouă capul lui Hassan și îl sărută. Pe urmă ieși fără să mai adauge niciun cuvânt.

Atunci Hassan, tulburat până peste poate de toate astea, își închise degrabă făurăria și dete fuga acasă, spre a-i povesti și maică-sii ce se petrecuse. Iar mama lui Hassan, îngrijorată foarte, răspunse:

– Ce-mi tot povestești tu acolo, ya Hassan? Și cum de poți să te încrezi în vorbele unui păgân de persan?

El spuse:

– Acest preacinstit învățat nu este nicidecum un păgân, întrucât turbanul lui era din muselină albă, ca al drept-credincioșilor!

Ea răspunse:

– Ah, copile al meu, dezmeticește-te! Persanii aceștia sunt niște vicleni și niște amăgitori! Iar știința lor este

alchimia! Și numai Allah știe uneltirile pe care le urzesc ei în întunecimea sufletului lor, și câte ticăloșii săvârșesc ca să-i prade pe oameni!

Ci Hassan începu să râdă și spuse:

– O, maică a mea, noi suntem oameni săraci și nu avem chiar nimic ce ar putea să stârnească lăcomia cuiva! Cât despre acest persan, nu se află în toată cetatea Bassrei nimenea care să aibă un chip și o înfățișare mai îndatoritoare! Și am văzut la el semnele cele mai vădite ale bunătății și ale cinstei! Mai degrabă să-i mulțumim lui Allah carele a făcut să i se înduioșeze inima față de starea mea!

La vorbele acestea, mama nu mai răspunse nimic. Și Hassan nu putu să închidă ochii în noaptea aceea, atâta era de tulburat și de nerăbdător.

A doua zi plecă de cu zori la suk cu cheile lui și deschise prăvălia mai înainte de toți ceilalți negustori. Și numaidecât îl și văzu pe persan că vine; și Hassan se ridică repede în cinstea lui și dete să-i sărute mâna; ci persanul nu vroi să-l lase, și îl strânse în brațe, și îl întrebă:

– Ești însurat, o, Hassan?

El răspunse:

– Nu, pe Allah! sunt flăcău, măcar că maică-mea nu mai contenește să mă îndemne la însurătoare!

Persanul zise:

– Atunci e de minune! Întrucât, dacă ai fi fost însurat, nu ai fi putut niciodată să intri în tainele științei mele!

Pe urmă adăugă:

– Fiul meu, ai niște aramă în făurăria ta?

El spuse:

– Am colea o tavă veche, găurită toată, de aramă galbenă!

El spuse:

– E tocmai ce îmi trebuie! Începe, dar, și aprinde-ți vatra, pune-ți cazanul pe cărbuni și dă drumul la foale! Pe urmă ia tava aceea veche de aramă și tai-o cu foarfeca în bucăți mărunte!

Și Hassan nu pregetă a îndeplini porunca. Iar persanul îi zise:

– Pune acuma bucățile de aramă în cazan și întețește focul până ce toată arama are să se topească!

Și Hassan aruncă bucățile de aramă în cazan, ațâță focul și începu să sufle în aramă cu țeava de suflat, până ce arama se topi. Atunci persanul se ridică și veni la cazan, și își deschise cartea, și citi asupra aramei topite, care clocotea, niște descântece într-o limbă necunoscută; pe urmă, ridicând glasul, răcni:

– *Hakh! makh! bakh!* O, aramă de rând, soarele să te pătrundă cu însușirile lui! *Hakh! makh! bakh!* O, aramă de rând, însușirile aurarului să te spele de necurățeniile tale! *Hakh! makh! bakh!* O, aramă, schimbă-te în aur!

Și, rostind cuvintele acestea, persanul își duse mâna la turban și scoase de sub îndoiturile muselinei un top de hârtie împăturit, pe care îl desfăcu; și luă cu vârful degetelor un strop de făină galbenă ca șofranul, pe care o aruncă degrabă în mijlocul aramei topite din cazan! Și pe dată arama topită se întări și se prefăcu într-o turtă de aur, din aurul cel mai curat!

Când văzu așa, Hassan rămase uluit până peste poate; și, la un semn al persanului, luă pila de aurar și frecă, la un colț, turta cea strălucitoare; și se încredință că era chiar de aur, de aurul cel mai curat și mai scump. Atunci, pierit de uimire, dete să ia mâna persanului și să i-o sărute; ci acela nu vroi să-l lase, și îi spuse:

– O, Hassan, du-te degrabă în suk și vinde turta aceasta de aur! Și ia cât poți pe ea, și întoarce-te la tine

acasă să pui banii bine, fără a spune o vorbă despre ceea ce știi!

Și Hassan se duse în suk și înmână turta telalului care, după ce o cercetă ca greutate și ca însușiri, o strigă spre vânzare, și se dădu pe ea mai întâi o mie de dinari de aur, pe urmă două mii, la cea de a doua strigare. Și turta îi fu vândută la prețul acesta unui neguțător; iar Hassan luă cele două mii de dinari și se duse să-i dea mamei sale, zburând de bucurie. Iar mama lui Hassan, la vederea aurului, nu putu mai întâi să rostească nicio vorbă, atâta era de plină de uimire; pe urmă, când Hassan, râzând, îi povesti că dobândise aurul acela de la știința persanului, ridică mâinile și strigă cu mare spaimă:

– Nu este alt dumnezeu afară de Allah, și nu este tărie și putere decât întru Allah! Ce ai făcut tu, o, fiul meu, cu persanul acela dedat la alchimie?

Ci Hassan răspunse:

– O, maică a mea, chiar că acest preacinstit învățat este pe cale să mă învețe alchimia! Și a început prin a mă face să văd cum se preschimbă o aramă de rând în aurul cel mai curat!

Și fără să se mai sinchisească de dojenile maică-sii, Hassan luă din bucătărie piulița cea mare de aramă, în care bătrâna pisa usturoiul și ceapa, și cu care zobea grâul ca să facă turte de pâine, și alergă la persanul care îl aștepta în făurărie. Și puse jos piulița de aramă și se apucă să ațâțe focul. Și persanul îl întrebă:

– Ce vrei să faci, ya Hassan?

El răspunse:

– Vreau să prefac în aur piulița mamei mele!

Și persanul izbucni în râs și spuse:

– Ești cam necugetat, Hassane, dacă vrei să te arăți în suk, de două ori într-o zi, cu niște drugi de aur, și să stârnești bănuielile negustorilor, care au să ghicească

lesne că ne ținem de alchimie, și ai să ne aduci pe cap o tare afurisită belea!

Hassan răspunse:

– Ai dreptate! Da tare aș vrea să învăț de la tine taina științei tale!

Și persanul începu să râdă și mai nestăvilit decât prima oară, și spuse:

– Ești necugetat, Hassane, dacă îți închipui că știința și tainele științei se învață așa, în mijlocul drumului, ori în piața din cetate, și că poți să-ți faci ucenicia în mijlocul sukului, sub ochii agiei! Da dacă, într-adevăr, ya Hassan, dorești cu hotărâre să înveți cum se cade, nu ai decât să-ți strângi toate sculele și să mă urmezi la mine acasă!

Și Hassan, fără a șovăi, răspunse:

– Ascult și mă supun!

Și, ridicându-se, își strânse sculele, închise prăvălia și se duse cu persanul.

Or, pe drum, lui Hassan îi veniră în minte vorbele mamei sale despre persani, și un potop de gânduri începu să-i vâlvorească mințile; așa că se opri din mers, fără a ști prea bine ce face și, cu capul plecat, începu să cugete adânc. Și persanul, întorcându-se, îl văzu în starea aceea și se porni să râdă; pe urmă îi zise:

– Ești necugetat, Hassane! Căci, dacă ai avea și minte tot pe atâta câtă drăgălășenie, nu te-ai opri dinaintea soartei desfătate care te așteaptă! Cum adică? eu îți vreau binele, și tu șovăiești?

Pe urmă adăugă:

– Ci, o, fiul meu, ca să nu ai nici cea mai ușoară îndoială în ce privește gândurile mele, am să-ți dezvălui tainele științei mele chiar în casa ta!

Și Hassan răspunse:

– Da, pe Allah! asta are s-o liniștească pe mama!

Și persanul spuse:

– Mergi, așadar, înaintea mea, ca să-mi arăți drumul!

Și Hassan o luă pe drum înainte, iar persanul după el; și ajunseră astfel la bătrână.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și una noapte

Spuse:

... și ajunseră astfel la bătrână.

Și Hassan îl rugă pe persan să aștepte în sala de intrare și, alergând ca un mânz care zburdă primăvara pe imaș, se duse s-o vestească pe maică-sa că persanul venise în ospeție la ei. Și adăugă:

– De vreme ce are să mănânce din mâncarea noastră, în casa noastră, are să fie între noi legătura pâinii și a sării; și, în felul acesta, nu o să mai ai de ce să-ți chinuiești gândurile din pricina lui.

Bătrâna însă răspunse:

– Allah să ne ocrotească, fiul meu! Legătura de pâine și de sare este sfântă la noi; ci la păcătoșii aceștia de persani, care sunt închinători focului, niște stricați și niște sperjuri, nu are nicio prețuire! Ah, fiul meu, te paște pacoste grea!

El spuse:

– După ce ai să-l vezi pe acest preacinstit învățat, nu ai să mai vrei să-l lași să plece din casa noastră!

Ea spuse:

– Nu! pe mormântul tatălui tău, nu am să stau o clipită în casa aceasta, câtă vreme are să se afle aici păgânul! Iar după ce are să plece, am să spăl dușumeaua

odăii, și am să afum cu tămâie, și nici nu am să te ating vreme de o lună întreagă, de frică să nu mă întinez de la tine!

Pe urmă adăugă:

– Ci, întrucât el se află în casa noastră, iar noi avem aurul pe care ni l-a dăruit el, am să vă pregătesc la amândoi ceva de mâncare, pe urmă am să plec degrabă pe la vecini!

Și pe când Hassan se ducea îndărăt la persan, bătrâna așternu masa și, după ce făcu niște târguieli bogate, puse pe tablale pentru ei pui rumeniți, și castraveți, și zece feluri de zaharicale și de prăjituri; și plecă degrabă să se aciuiască pe la vecini.

Atunci Hassan îl aduse pe prietenul său persanul în sufragerie și îl pofti să ia loc, spunându-i:

– Trebuie să ne legăm între noi cu pâinea și cu sarea!

Și persanul răspunse:

– De bună seamă! Legătura aceasta este un lucru de nesmintit!

Și se așeză lângă Hassan și începu să mănânce cu el, sporovăind întruna. Și îi spunea:

– O, Hassane, fiul meu, pe sfânta legătură de pâine și de sare, care se află acuma între noi, dacă nu te-aș iubi cu o dragoste atât de fierbinte, nu te-aș învăța lucrurile tainice pentru care ne aflăm aici!

Și, spunând acestea, scoase din turban săculețul cu praful cel galben și, arătându-i-l, adăugă:

– Vezi praful ăsta? Află, dar, că numai cu oleacă de pulbere de aceasta poți să schimbi în aur zece oca de aramă. Căci praful acesta nu este altceva decât al-iksirul[1] chintesențial, învârtoșat și pe urmă făcut pulbere, pe care l-am scos din zeama de la o sumedenie de buruieni de leac și de la o sumedenie de mirodenii, care de

[1] Elixirul.

care mai osebite. Și nu am ajuns la născocirea aceasta decât după munci și osteneli pe care ai să le afli și tu într-o zi!

Și îi întinse lui Hassan săculețul, iar Hassan începu să se uite la el cu atâta luare-aminte, încât nu-l mai văzu pe persan cum scoate repede din turban o bucată de bang, din bangurile ce se fac în insula Creta, și cum o amestecă într-o prăjitură. Și persanul îi dădu lui Hassan prăjitura s-o mănânce, iar Hassan, tot uitându-se mai departe la făină, mâncă prăjitura și, pe dată, se prăbuși lat, fără de simțire, cu capul mai greu decât picioarele!

Numaidecât persanul, scoțând un strigăt de biruință, sări în picioare și rosti: „Ah, minunatule Hassan, de câți ani te tot caut fără să te găsesc! Da acuma iată-te în mâinile mele, și n-ai să mai scapi de sub puterea mea!“ Și își suflecă mânecile, își strânse cingătoarea și, apropiindu-se de Hassan, îl îndoi frumos, cu capul pe genunchi, și, ținându-l așa, îi legă brațele de fluierele picioarelor, și mâinile de tălpi. Pe urmă, luă o ladă de haine, o goli și îl puse în ea pe Hassan, cu tot aurul făurit de lucrarea lui de alchimie. Pe urmă ieși să caute un hamal, îi încărcă lada în spinare și îi porunci să i-o ducă la țărmul mării, unde se afla o corabie gata să-și întindă pânzele. Și căpitanul, care nu mai aștepta decât sosirea persanului, ridică ancora. Și corabia, împinsă de vântul dinspre uscat, se îndepărtă de țărm, cu pânzele umflate! Și-așa cu persanul, răpitorul lui Hassan și al lăzii în care îl închisese!

Estimp, mama lui Hassan, iacătă! Când văzu că fiul ei pierise odată cu lada și cu aurul, și că hainele din ladă erau împrăștiate prin toată odaia, și că ușa casei fusese lăsată descuiată, pricepu că din ceasul acela Hassan era pierdut pentru ea și că hotărârea ursitoarei era împlinită! Atunci se lăsă pradă deznădejdii și începu să se bată

amarnic peste obraji, și să-și sfâșie hainele de pe ea, și să geamă, să suspine, să țipe de durere și să verse lacrimi, zicând: „Vai, o, copilul meu, of! Vai, rod al sufletului și al inimii mele, of!“ Și își trecu noaptea toată alergând înnebunită pe la toți vecinii, ca să întrebe de feciorul ei; ci fără de niciun folos. Iar vecinii încercară s-o aline; ea însă nu mai putea să fie alinată. Și din ceasul acela începu să-și treacă zilele și nopțile în lacrimi și în jale, lângă mormântul pe care îl ridică în mijlocul casei sale, și pe care scrise numele fiului ei Hassan și ziua în care acesta fusese rupt de la dragostea ei. Și mai puse să se scrie și aceste stihuri pe marmura de pe mormânt, ca să le poată citi fără de contenire și să plângă:

În fiecare noapte
Când somnul trist mă fură,
În fiecare noapte,
O umbră se strecoară,
Încet, pe sub perdele –
La patu-mi vine tainic,
Ca-ntr-o fermecătură,
Și amăgește visul
Singurătății mele.

Dau să cuprind în brațe
Făptura lui iubită,
A fiului meu care
S-a dus și nu mai vine;
Și sar din visul nopții,
Dar vai! acea clipită
S-a dus, și-n casa goală
Nu-i nimeni lângă mine.

Și iacă-așa trăia biata mamă, cu durerea ei.

Iar persanul, plecat cu lada pe corabie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și doua noapte

Spuse:

Iar persanul, plecat cu lada pe corabie, era cu adevărat un vrăjitor tare amarnic; și îl chema Bahram magul, și de meseria lui era alchimist. Și în fiecare an își alegea dintre fiii de musulmani câte un flăcăiandru bine făcut, ca să-l răpească și să facă din el ceea ce îl îndemna să facă păgânia, stricăciunea și soiul lui blestemat; întrucât, așa cum a spus Părintele Zicalelor, vrăjitorul acela nu era decât „un câine, fecior de câine; și toți strămoșii lui erau niște câini! Atunci cum dar să fie el altceva decât un câine, ori cum să facă altceva decât ceea ce face un câine?“ Or, așadar, tot timpul cât ținu călătoria pe mare, Bahram magul cobora o dată pe zi în afundul corăbiei, acolo unde se afla lada, sălta capacul și îi da lui Hassan să mănânce și să bea, punându-i chiar el în gură îmbucăturile, dar lăsându-l mereu în starea de somnoreală. Și când corabia ajunse la capătul călătoriei, Bahram porunci să se dea jos lada, și coborî și el pe uscat, în vreme ce corabia lua iarăși largul.

Atunci vrăjitorul Bahram deschise lada, deznodă legăturile lui Hassan și spulberă puterea bangului, dându-i flăcăului să miroase niște oțet si aruncându-i în nas niște praf împotriva somnului. Iar Hassan pe dată își veni în simțiri, și se uită la dreapta, și se uită la stânga, și se văzu întins pe un țărm de mare, unde pietrele și nisipul erau colorate în roșu, în verde, în

alb, în albastru, în galben și în negru; și, din aceasta, pricepu că nu se afla pe țărmul mării lui de baștină. Atunci, tare nedumerit că se vedea în acel loc pe care nu îl cunoștea, se ridică și îl zări pe persan în spatele lui, stând pe o stâncă și privindu-l cu un ochi deschis și cu un ochi închis. Și Hassan, numai dacă îl văzu așa, simți pe dată în sufletul lui că fusese amăgit și că de aci încolo se afla în puterea vrăjitorului. Și își aduse aminte de nenorocirile pe care i le prorocise maică-sa, și se împăcă în inima lui cu hotărârile soartei, zicându-și: „Îmi pun nădejdea în Allah!“ Pe urmă se duse la persan, care îl lăsă să se apropie fără a se clinti, și îl întrebă cu un glas tare tulburat:

– Ce vrea să însemne asta, taică? Și oare nu ne-am legat noi între noi cu legământul pâinii și sării?

Iar Bahram magul pufni în râs și spuse:

– Pe Foc și pe Lumină! Ce-mi tot vorbești de pâine și de sare mie, Bahram, care mă închin Flăcării și Jarului, Soarelui și Luminii? Au tu nu știi că, în felul acesta, eu de mult am sub puterea mea nouă sute nouăzeci și nouă de tineri musulmani, pe care i-am răpit, și că tu ești al o mielea? Ci pe Foc și pe Lumină! fără de îndoială că tu ești cel mai frumos dintre toți! Și n-aș fi crezut, o, Hassan, că ai să-mi cazi atâta de ușor în năvod! Ci, slavă Soarelui! iată-te în mâinile mele, și ai să vezi în curând cât de mult te iubesc!

Pe urmă adăugă:

– Ai să începi, deocamdată, prin a te lepăda de credința ta și a te închina la ceea ce mă închin eu!

La vorbele acestea, uimirea lui Hassan se schimbă într-o supărare până peste poate, și strigă la vrăjitor:

– O, șeic al blestemului, la ce cutezi tu să mă îndemni? Și ce ticăloșie vrei să mă pui să săvârșesc?

Când îl văzu pe Hassan atâta de mâniat, persanul,

întrucât avea alte gânduri cu el, nu vroi să stăruie mai mult în ziua aceea, ci îi zise:

– O, Hassan, ceea ce ți-am spus, când ți-am cerut să te lepezi de legea ta, nu a fost decât o prefăcătorie din parte-mi, ca să-ți pun credința la încercare și să-ți ajut să dovedești, în felul acesta, o mare vrednicie dinaintea Atoaterăsplătitorului!

Pe urmă adăugă:

– Dacă te-am adus aici, te-am adus cu gândul să te învăț, în singurătate, tainele științei! Ia te uită la muntele acesta ascuțit, care se ridică deasupra mării! Este Muntele-Norilor! Și în el se află lucrurile cele trebuincioase pentru al-iksirul preschimbărilor. Și, dacă vrei să te lași dus pe vârful lui, mă jur ție, pe Foc și pe Lumină, că n-o să ai a te căi de nimic! Căci de-aș fi vrut să te duc fără de voia ta acolo, aș fi făcut lucrul acesta pe când dormeai! Or, de îndată ce o să ajungem pe culme, avem să culegem tulpinile de buruieni care cresc pe tărâmul acela de deasupra norilor. Și am să-ți arăt atunci ce trebuie să faci!

Iar Hassan, care, fără de voia lui, se simțea stăpânit de vorbele vrăjitorului, nu îndrăzni să nu se supună și spuse:

– Ascult și mă supun!

Pe urmă, aducându-și aminte cu jale de mama și de țara lui, începu să plângă cu amar. Atunci Bahram îi zise:

– Nu plânge, Hassane! Ai să vezi în curând ce dobândești urmând sfaturile mele!

Și Hassan întrebă:

– Da cum o să putem noi să ne suim pe muntele acesta drept ca un perete?

Vrăjitorul răspunse:

– Asemenea piedică să nu te sperie! Avem să ajungem mai lesne ca pasărea!

Spunând vorbele acestea, persanul scoase de sub haină o tobiță de aramă, peste care era întinsă o piele de cocoș, și pe care erau săpate niște litere talismanice. Și începu să bată cu degetele în daireaua aceea. Și pe dată se ridică un nor de pulbere, și din mijlocul lui se auzi un nechezat prelung; și, într-o clipită, se și ivi dinaintea lor un cal negru înaripat, care începu să bată în pământ cu copita, aruncând foc pe nări. Și persanul încălecă pe el îndată și îl ajută și pe Hassan să se aburce la spatele lui. Și, numaidecât, calul bătu din aripi și porni în zbor; și, în mai puțin timp decât ar fi de trebuință ca să deschizi o pleoapă și s-o închizi pe cealaltă, îi și duse până pe vârful Muntelui-Norilor. Pe urmă pieri.

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atâta de crunt ca și pe țărmul mării, pufni într-un hohot de râs năprasnic și strigă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și treia noapte

Spuse:

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atâta de crunt ca și pe țărmul mării, pufni într-un hohot de râs năprasnic și strigă:

– Acuma, Hassane, te afli cu totul sub puterea mea; și nimenea nu are să te mai poată scăpa! Pregătește-te, dar, să-mi îndeplinești cu inimă supusă orice voie, și începe, până una alta, cu a te lepăda de credința ta și a mărturisi că singura putere este Focul, părintele Luminii!

Când auzi vorbele acestea, Hassan se trase îndărăt strigând:

– Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Și Mahomed este trimisul lui Allah! Ci tu, o, ticăloase persane, nu ești decât un necredincios și un păgân! Și Stăpânul Atotputerii are să te pedepsească prin mine!

Și Hassan, iute ca fulgerul, se repezi la vrăjitor și îi smulse din mâini daireaua; pe urmă îl împinse înspre marginea muntelui cel ascuțit și, încordându-și voinicește amândouă mâinile, îl aruncă în prăpastie. Și vrăjitorul cel sperjur și necredincios, dându-se de-a rostogolul, căzu și se zdrobi de stâncile mării, și își lepădă duhul întru păgânie. Și Eblis îi înhăță sufletul, ca să ațâțe cu el focul gheenei. Și iacătă de ce moarte muri Bahram magul, vrăjitorul cel ticălos și alchimist.

Iar Hassan, scăpând astfel de insul care vroia să-l facă a săvârși toate mișeliile, începu dintru-ntâi să cerceteze pe toate fețele daireaua cea vrăjită, pe care era întinsă pielea de cocoș. Ci, neștiind cum să se slujească de ea, socoti că-i mai bine să nu se slujească nicicum; așa că și-o atârnă la centură. După care, rotindu-și ochii împrejur, văzu că într-adevăr vârful de munte pe care se afla era atât de înalt, încât se ridica deasupra norilor strânși pe la poalele lui. Și o câmpie fără de sfârșit se întindea pe acea culme și închipuia, între cer și pământ, un fel de mare fără apă. Și departe de tot ardea un foc mare și sclipitor. Și Hassan gândi: „Acolo unde-i foc se află și o făptură omenească!“ Și porni într-acolo afundându-se în acea câmpie unde, drept orice suflet, nu era decât sufletul lui Allah! Și când se apropie de țintă, putu într-un sfârșit să bage de seamă că focul cel sclipitor nu era, în bătaia de soare, decât strălucirea unui palat de aur, ridicat pe patru stâlpi înalți, tot de aur.

La priveliștea aceea, Hassan se întrebă: „Ce sultan ori ce ginn o fi putând să locuiască prin asemenea locuri?“

Și, cum era tare ostenit de toate zbuciumările prin câte trecuse, ca și de drumul cel lung pe care îl străbătuse, își zise: „Cu mila lui Allah, am să mă duc la palatul acesta și am să cer portarului să-mi dea oleacă de apă și ceva de mâncare, ca să nu mor de foame. Și de-o fi un om de bine, are să mă adăpostească pe o noapte în vreun ungher!“ Și, dându-se în voia soartei, ajunse dinaintea porții celei mari, care era tăiată dintr-o piatră de smarald; și, trecând pragul, intră în curtea de la intrare.

Or, nici nu făcu bine câțiva pași în acea curte că Hassan și zări două fete, frumoase de te amețeau, care ședeau pe o laviță de piatră și jucau șah. Și întrucât erau tare cufundate în jocul lor, nu băgară de seamă dintru început intrarea lui Hassan. Cea mai tânără însă, când auzi călcătura pașilor lui, săltă capul și îl văzu pe frumosul Hassan, care și el se oprise când le zărise. Și fata se ridică repede și spuse surorii sale:

– Ia te uită, sora mea, ce flăcău frumos! De bună seamă că acesta trebuie să fie nefericitul pe care vrăjitorul Bahram îl aduce în fiecare an pe Muntele-Norilor! Da cum o fi făcut de-a scăpat din mâinile diavolului acela?

La vorbele acestea, Hassan, care dintru-ntâi nu cuteza să se miște din loc, înaintă către fete și, aruncându-se la picioarele celei mai tinere, strigă:

– Așa-i, o, stăpână a mea, sunt chiar sărmanul acela!

Și fata, dacă îl văzu la picioarele ei pe flăcăul cel atâta de frumos, cu stropi de lacrimi pe marginea ochilor lui negri, se simți tulburată până în străfundurile inimii; și, cu o față plină de milă, se ridică și îi spuse suroră-sii, arătându-l pe tânărul Hassan:

– Fii martoră, sora mea, că din clipita aceasta mă jur, dinaintea lui Allah și dinaintea ta, că mi-l fac frate pe tânărul acesta și că vreau să împart cu el plăcerile și

bucuriile din zilele frumoase, și necazurile și supărările din zilele mai puțin norocite!

Și îl luă pe Hassan de mână, îl ajută să se ridice de jos și îl îmbrățișă așa cum o soră iubitoare îl îmbrățișează pe un frate drag. Pe urmă, ținându-l mai departe de mână, îl duse în palat, unde, mai înainte de orice, începu prin a-i face la hammam o scaldă care îl învioră cu totul; după care îl îmbrăcă în niște haine falnice, aruncând hainele lui cele vechi și murdare de drum, și, ajutată de soră-sa, care veni după ei la hammam, îl duse în odaie la ea, sprijinindu-l de un braț, în vreme ce soră-sa îl ținea de celălaltul. Și cele două fete îl poftiră pe tânărul lor oaspete să șadă jos între ele, ca să mănânce. Pe urmă cea mai tânără îi zise:

– O, frate al meu preaiubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei să dănțuiască de bucurie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și patra noapte

Spuse:

– O, frate al meu preaiubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei să dănțuiască de bucurie, vrei să ne spui numele cel fermecător pe care îl porți și pricina care te-a adus la poarta casei noastre?

El răspunse:

– Află, o, soră care mă întrebi, și tu, mai marea noastră, că mă cheamă Hassan. Ci în ce privește pricina care m-a adus la palatul vostru, apoi aceea-i soarta mea cea norocoasă! Este însă adevărat că, dacă am ajuns aici, nu am ajuns decât după ce am îndurat tare mari necazuri!

Și povesti toate câte le pățise cu vrăjitorul Bahram magul, de la început până la sfârșit. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem încă o dată. Și cele două surori, mâniate de purtarea persanului, strigară amândouă deodată:

– O, câinele afurisit! Că i s-a cuvenit moartea, și bine ai făcut, o, frate al nostru, de i-ai precurmat pe veci putința de a se mai bucura de răsuflarea vieții!

După care cea mai mare se întoarse către cea mai mică și îi zise:

– O, Boboc-de-Trandafir, acuma este rândul tău să-i povestești fratelui nostru povestea noastră, ca s-o țină minte!

Și fermecătoarea Boboc-de-Trandafir spuse:

– Află, o, frate al meu, o, preafrumosule, că noi suntem niște domnițe! Pe mine mă cheamă Boboc-de-Trandafir, iar pe sora mea, care-i aci de față, o cheamă Boabă-de-Mirtă; și, tot așa, mai am alte cinci surori, încă și mai frumoase decât noi, care acuma sunt plecate la vânătoare, și care nu au să mai zăbovească mult până să se întoarcă. Pe cea mai mare dintre noi o cheamă Steaua-Dimineții, pe cea de a doua o chemă Steaua-Serii, pe cea de a treia o cheamă Cornalina, pe cea de a patra o cheamă Smaralda, pe cea de a cincea o cheamă Dedițea. Iar eu sunt cea mai mică dintre toate șapte. Și suntem toate surori după tată, dar nu și după mamă; iar eu și cu Boabă-de-Mirtă suntem surori și după mamă. Or, tatăl nostru, care este unul dintre sultanii cei atotputernici peste ginni și peste marezi, este un înfumurat și un asupritor care, socotind că nimenea nu este vrednic să ajungă soț al vreuneia dintre fetele lui, s-a jurat că nu are să ne mărite niciodată. Și, ca să fie încredințat că voința lui nu are să fie încălcată vreodată, și-a chemat vizirii și i-a întrebat: „Nu cumva știți vreun loc pe unde nu umblă nici oamenii și nici ginnii, și care ar putea să le slujească de locuință celor

șapte fete ale mele?" Vizirii răspunseră: „Și oare pentru ce, o, doamne al nostru?" El spuse: „Ca să le pun pe cele șapte fete ale mele la adăpost de oamenii și de ginnii de parte bărbătească!". Ei spuseră: „O, doamne al nostru, noi gândim că femeile și fetele nu au fost zămislite de către Cel-Binefăcător decât ca să se împreune cu bărbații prin părțile cele mai simțitoare ale trupului lor! Și, de altminteri, însuși Prorocul (cu el fie rugăciunea și pacea!) a spus: «Nicio femeie nu va îmbătrâni fecioară în Islam!» Ar fi, dar, o mare rușine pe capul sultanului, dacă fetele lui ar îmbătrâni cu fecioria lor! Și-apoi, pe Allah! păcat de tinerețele lor!" Ci părintele nostru răspunse: „Mai bine să le văd moarte, decât să le mărit!" Și adăugă: „Dacă nu-mi arătați numaidecât locul de care vă întreb, capetele voastre au să vă zboare de pe grumaji!" Atunci vizirii răspunseră: „Dacă-i așa, o, Măria Ta, află că este un loc gata găsit spre a-ți pune fetele la adăpost: este Muntele-Norilor, în care, pe vremurile de demult, sălășluiau efriții cei răzvrătiți împotriva poruncilor lui Soleiman. Acolo se află un palat de aur, zidit odinioară de efriții cei răzvrătiți, spre a le sluji de adăpost, dar care de atunci a rămas părăsit și șade pustiu. Iar locul unde-i așezat este prielnic, căci se bucură de un aer minunat și-i coperit din belșug cu pomi roditori și cu ape plăcute, mai reci ca gheața și mai dulci ca mierea!" La vorbele acestea, tătânele nostru nu mai zăbovi a ne trimite aici, cu o liotă falnică de ginni și de marezi care, odată ce ne așezară în pustietate, se întoarseră la împărăția tatălui nostru. Or noi, de cum am ajuns aici, am și văzut că într-adevăr locul acesta, departe de toate făpturile lui Allah, este un loc înflorit, bogat în păduri, cu pajiști însorite, cu livezi și cu izvoare de ape vii ce curg din belșug, asemenea unor salbe de mărgăritare și unor năvlapi de argint; și văzurăm că pâraiele se îmbulzesc

unele peste altele, ca să privească și să oglindească florile care le zâmbesc; și văzurăm că văzduhul este vrăjit de ciripeli și de miresme; și că porumbeii gulerați și turturelele preamăresc pe ramurile primăverii și cântă laude Atoatefăcătorului; și că lebedele plutesc mândre pe ape; și că păunii, în straiele lor falnice, învrâstate cu corai și cu nestemate în mii de culori, sunt ca niște tineri însurăței; că pământul este un pământ neprihănit și amirosind a pomișori de camfor, împodobit cu toate podoabele raiului; și că, într-un sfârșit, este o țară aleasă și binecuvântată! Încât, o, frate al meu, nu ne simțim nefericite că trăim într-o țară ca aceasta, în palatul acesta de aur; și, mulțumindu-i pururea celui Atoaterăsplătitorului pentru huzururile sale, nu ne pare rău decât de un lucru, și anume că nu avem în tovărășia noastră niciun bărbat care să ne bucure cu chipul lui când ne deșteptăm dimineața, și care să aibă o inimă iubitoare și gingașă. Pentru aceasta, o, Hassan, ne vezi acuma atâta de bucuroase de venirea ta!

Și, după ce vorbi așa, fermecătoarea Boboc-de-Trandafir îl muie pe Hassan în alinturi și daruri, așa cum se face între frați și între prieteni, și șezu cu drag la taifas mai departe cu el.

Estimp, veniră și celelalte cinci domnițe, surorile frumoaselor Boboc-de-Trandafir și Boabă-de-Mirtă; și, vrăjite și răpite de vederea unui flăcău atâta de frumos și a unui frate atâta de dulce, îi făcură cea mai aleasă și mai călduroasă primire. Și după salamalecurile și cele dintâi urări și cuvinte, îl puseră să jure că are să rămână cu ele o lungă bucată de vreme.

Și Hassan, care nu vedea nicio piedică...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și cincea noapte

Spuse:

Și Hassan, care nu vedea nicio piedică împotriva acelei dorinți, se jurui din toată inima. Și rămase pe lângă ele, în palatul lor plin de minuni, și, din acea clipă, fu soțul lor la toate vânătorile și la toate plimbările. Și se bucura și se simțea fericit că are niște surori așa de fermecătoare și așa de gingașe; iar ele se simțeau minunat că au un frate așa de frumos și de desfătător. Și își petreceau zilele zburdând împreună prin poieni și de-a lungul pâraielor; iar seara se dăscăleau laolaltă, Hassan povestindu-le despre obiceiurile din țara lui de baștină, iar fetele povestindu-i datinile ginnilor, ale marezilor și ale efriților. Și viața aceasta plăcută îl făcea tot mai frumos din zi în zi, și da chipului său o înfățișare chiar ca a lunii. Și dragostea lui de frate cu cele șapte surori, mai ales cu tinerica Boboc-de-Trandafir, se întemeia întocmai ca frăția unor copii născuți din același tată și din aceeași mamă.

Or, într-o zi, pe când ședeau împreună și cântau într-un crâng, zăriră deodată un vârtej mare de pulbere ce se ridica până la cer și acoperea fața soarelui; și venea iute către ei, cu un vuiet ca de tunet. Și cele șapte domnițe, cuprinse de spaimă, îi spuseră lui Hassan:

– Oh! fugi repede și ascunde-te în foișorul din grădină!

Și Boboc-de-Trandafir îl luă de mână și se duse cu el să-l ascundă în foișor. Și iacătă că trâmba se risipi și de sub ea se ivi o oaste întreagă de ginni și de marezi! Or oastea aceea era un alai pe care îl trimisese la fetele lui sultanul din Ginnistan, ca să le aducă la el, să fie de față la ospețele cele mari pe care avea de gând să le dea în

cinstea unuia dintre sultanii megieși. Și, la vestea aceea, Boboc-de-Trandafir alergă la ascunzătoarea lui Hassan; și îl îmbrățișă, cu lacrimi în ochi și cu pieptul uscat de sughițuri jalnice, și îl înștiință că și ea și surorile ei au să plece, și îi spuse:

– Însă, o, fratele meu, tu să aștepți întoarcerea noastră în palatul acesta, peste care ești stăpân deplin! Și iată cheile de la toate odăile!

Și îi întinse cheile, adăugând:

– Numai că, te rog fierbinte, ya Hassan, și te juruiesc pe sufletul tău drag, să nu care cumva să deschizi odaia care se încuie cu cheia ce poartă ca semn peruzeaua aceasta încrustată în ea!

Și îi arătă cheia cu pricina. Și Hassan, tare mâhnit de plecarea ei și a surorilor ei, o îmbrățișă plângând și îi făgădui că are să aștepte neclintit întoarcerea lor, și că nu are să deschidă ușa a cărei cheie avea ca semn peruzeaua încrustată în ea. Și fata, dimpreună cu cele șase surori ale ei, care veniră pe furiș să-l vadă pe fratele lor înainte de plecare, își luară bun-rămas cu multă duioșie de la Hassan, și toate îl sărutară, una câte una; pe urmă, împreună cu alaiul, își luară numaidecât drumul către țara părintelui lor.

Iar Hassan, dacă se văzu singur în palat, fu cuprins de o mare mâhnire; și, dacă se pomeni în singurătate, după ce fusese în tovărășia cea minunată a celor șapte surori, își simți pieptul tare apăsat; și, căutând să-și spulbere și să-și domolească părerile de rău, se apucă să cerceteze, una câte una, odăile fetelor. Și, văzând locul în care trăiau ele și lucrurile lor frumoase, își simțea sufletul cuprins de foc și inima bătând tulburată. Și ajunse în felul acesta dinaintea ușii care se descuia cu cheia ce era însemnată cu peruzeaua încrustată în ea. Ci nu voi nicidecum să se slujească de acea cheie, și se

întoarse de la ușă. Pe urmă gândi: „Cine știe pentru ce m-o fi sfătuit atâta sora mea Boboc-de-Trandafir să nu deschid ușa asta! Și ce s-o fi putând afla, acolo înlăuntru, așa de tainic încât să-mi fie pusă o atare oprelişte? Da dacă așa-i voința surorii mele, nu am decât să răspund că ascult și că mă supun!" Și plecă, și, întrucât se lăsa noaptea și îl apăsa singurătatea, se duse să se culce, ca să-și adoarmă mâhnirea. Ci nu izbuti să închidă ochii, atâta stăruia în mintea lui ușa aceea poprită; și gândul la ea îl chinuia atât de tare, încât își spuse: „Da dacă tot m-aș duce s-o deschid?" Ci gândi: „Mai bine să aștept până mâine dimineață!" Pe urmă, nemaiputând să aștepte așa, neadormit, se ridică zicându-și: „Mai bine mă duc să descui ușa acuma, numaidecât, și să văd ce-o fi în iatacul pe care îl închide, măcar de-ar fi să-mi găsesc și moartea acolo!" Și ridicându-se, aprinse un opaiț și se duse la ușa cea tainică. Și băgă cheia în broască, iar zăvorul se descuie fără de nicio caznă; și ușa se deschise ca de la sine, fără de niciun zgomot; și Hassan intră în odaia în care da acea ușă.

Or, degeaba privi el în toate părțile, că nu văzu dintru-ntâi chiar nimic: niciun lucru, nicio rogojină, niciun preș. După ce însă făcu o roată prin încăpere, zări într-un ungher, lipită de perete, o scară de lemn negru, care ducea sus la o bageacă tăiată în tavan. Și Hassan, fără a șovăi, își puse jos opaițul și, cățărându-se pe scară, se sui până la tavan și, de acolo, se strecură prin bageacă. Și când scoase capul prin bageaca aceea, se pomeni deodată afară, la fața unei terase ce se întindea chiar peste tavanul odăii.

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa toată era plină cu ierburi și cu copăcei, întocmai ca o grădină și acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu cum se deșterne, în mijlocul tăcerii pământului, cea mai frumoasă priveliște

care a vrăjit vreodată un ochi de om...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și șasea noapte

Spuse:

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa toată era plină cu ierburi și cu copăcei, întocmai ca o grădină și acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu cum se deșterne, în mijlocul tăcerii pământului, cea mai frumoasă priveliște care a vrăjit vreodată un ochi de om. La picioarele lui, dormind în tihnă, se întindea un lac mare, în care se oglindea toată strălucirea cerului și unde țărmul, cu toate crețurile dulci ale apei, surâdea de frunzișurile clătinate ale dafinilor, de mirții înfloriți, de migdalii încununați cu zăpada lor, de steblele de glicine, și cânta preamărirea nopții din toate glasurile păsărelelor lui. Și pânza de mătasă, cuprinsă între piepturi de tufișuri bătrâne, se întindea mai departe, să scalde temeliile unui palat cu liniile zidirii ciudate, cu niște bolte străvezii, țâșnind în limpezimea și în cleștarul cerurilor. Și, de la palatul acela, se întindea până la apă, peste o punte de marmură și de mozaic, o podea împărătească, pardosită cu lespezi puse rânduri-rânduri, și cu pietre de rubin, și pietre de smarald, și pietre de argint, și pietre de aur. Și pe podina aceea se boltea, sprijinit pe patru stâlpi subțiri de alabastru trandafiriu, un uranisc de mătase verde, ce ocrotea cu dulceața umbrei lui un jeț cioplit din lemn de aloe și din aur, măiestrit lucrat, pe care spânzura o viță de vie cu ciorchini grei și cu boabe de mărgăritar mari cât ouăle de porumbel. Și

totul era înconjurat de o împletitură făcută din foițe de aur roșu și de argint. Și peste toate acele lucruri neprihănite dăinuia atâta împăcare și atâta frumusețe, încât nicio făptură omenească, să fi fost însuși Khosroe ori Kaissar, nu ar fi putut să închipuiască ori să dureze niște minunății ca acelea.

Încât Hassan, înmărmurit, nu mai cuteză nici să se miște, de frică să nu tulbure tihna dulce a acelor locuri; când, dintr-odată, văzu cum se desprinde de pe cer și cum coboară vădit către lac un stol de păsări mari. Și iacătă că se lăsară chiar pe țărmul apei; și erau în număr de zece; și penele lor frumoase, albe și dese, măturau iarba în mersul lor legănat și galeș. Și, în toate mișcările lor, parcă ar fi ascultat de o pasăre mai mare și mai frumoasă decât toate celelalte, și care se îndreptase încetișor către podina aceea, și se așezase în jeț. Și, deodată, toate zece laolaltă, cu o mișcare gingașă, se despuiară de penele lor. Și, aruncând mantiile acelea, se iviră zece lune, de o frumusețe neprihănită, în chip de zece fecioare, goale din creștet până în talpă. Și, râzând, săriră în apa care le întâmpină cu o ploaie de nestemate. Și se scăldară cu mare desfătare, hârjonindu-se laolaltă, iar cea mai frumoasă se repezea după ele, le prindea și le tăvălea într-un potop de alinturi, și le gâdila și le mușluia! Și ce mai chicoteli! Și ce mai dezmierdări!

Când sfârșiră scalda, ieșiră din lac; iar cea mai frumoasă se sui iarăși pe podină și se duse să șadă în jeț, neavând altă îmbrăcăminte pe ea decât pletele ei. Și Hassan, privindu-i nurii, simți cum își pierde mințile; și gândi: „Ah! acuma știu bine de ce Boboc-de-Trandafir, sora mea, m-a oprit să deschid ușa aceasta! Iacătă că tihna mea s-a dus pe veci!" Și cercetă mai departe cu de-amănuntul feluritele frumuseți ale fecioarei goale. Ce minunăție! ah! și ce nu văzu el atunci! Într-adevăr,

nu încape nicio îndoială, fata aceea era cel mai desăvârșit lucru ieșit din mâinile Atoateziditorului. Oh! ce goliciune strălucită! Gingășia gâtului ei și lumina ochilor cei negri erau mai presus decât ale gazelelor; iar mijlocelul ei înalt și subțire îmbăta mai tare decât arakaua. Părul ei de neguri era o noapte de iarnă, deasă și întunecată. Gura-i aidoma cu un trandafir era gemma pecetei lui Soleiman. Dinții-i de fildeș tânăr erau o salbă de mărgăritare, ori niște pietricele de grindină croite pe-o măsură; gâtu-i era un stâlp de argint; pântecele avea unghere și cotloane, iar spatele gropițe și caturi; buricul ei era atât de larg, încât ar fi putut cuprinde o uncie întreagă de mosc negru; coapsele-i erau voinice, și deopotrivă de tari și de mlădioase, ca niște perne umplute cu puf de struț; iar deasupra lor, în cuibu-i cald și vrăjitor, aidoma unui iepuraș fără urechi, sta o istorie plină de slavă, cu terasa și cu bătătura ei, și cu vâlcelele ei ca pâlnia, în care să te tot lași să luneci, ca să uiți negrele amaruri. Și tot așa ai fi putut gândi că-i și ca o boltă de cleștar, rotundă pe toate părțile și clădită pe o temelie vârtoasă; ori că-i un tas de argint, stând răsturnat. Și chiar că numai unei fecioare cumu-i aceasta i s-ar potrivi versurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine,
În frumusețea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată:
„Iată un trandafir și două rodii!"
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nșelam! A-ți semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,
Și sâni-ți tari cu niște biete rodii,
Greșeală e! Pentru că, niciodată,

Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ți fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poți să-i miroși; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poți culege; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mândrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Și-așa era fecioara care se suise să stea, falnică și goală, în jeț, pe malul lacului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci si șaptea noapte

Spuse:

Și-așa era fecioara care se suise să stea, falnică și goală, în jeț, pe malul lacului. După ce se odihni de scaldă, fata spuse către tovarășele sale, culcate lângă ea pe podea:

– Dați-mi hainele!

Și fetele veniră și îi puseră drept veșmânt numai o năframă de zarafir pe umeri, o basma străvezie pe cap și o centură de atlaz peste mijloc. În felul acesta o împodobiră! Și era ca o mireasă, și mai minunată decât toate minunile. Și Hassan se uita la ea, ascuns pe după pomii de pe terasă și, cu toată dorința care îl îndemna să i se arate înainte, nu izbuti să facă nicio mișcare, atâta de înlemnit era de uimire, și atâta de pierit era de tulburare.

Și fata spuse:

– O, domnițelor, iacătă că se face ziuă și-i vremea

să ne pregătim de plecare, căci țara noastră-i departe și ne-am răsfățat destul!

Atunci fetele o îmbrăcară în mantia ei de pene, se îmbrăcară apoi și ele la fel, și toate laolaltă își luară zborul, punând lumină pe cerul dimineții.

Atâta! Și Hassan, înmărmurit, le urma cu ochii și, încă mult timp după ce pieriseră, tot mai scruta zarea îndepărtată, năpădit amarnic de o dragoste cum niciodată nu i se mai aprinsese în suflet la vederea niciunei fete de pe pământ. Și lacrimi de dor și de iubire începură să-i curgă pe obraji, și strigă: „Ah, Hassan, sărmane Hassan! Iacătă-ți acuma inima în mâinile fetelor acestea de ginni, pe tine, pe care nicio frumusețe nu te-a putut opri în țara ta!" Și, cufundat într-o visare adâncă, și cu obrazul în palmă, ticlui versurile acestea:

Ce zori de ziuă albi te alină
În roua albă-a zării de argint?
Înveșmântată-ntr-o lumină lină
Și-n frumusețea ta de mărgărint,
O, tu, cea dusă, te iviși, senină,
Doar ca să-mi pui în suflet flori ce mint
Și chinul care inima-mi dezbină?
Cum de pot spune unii, cum pretind
Că dragostea e de dulceață plină?
Ah, chinu-acesta dacă e alint,
Atunci amarul smirnei ce-i, lumină?

Și tot așa oftă întruna, mai departe, fără să închidă ochii, până se ivi soarele. Pe urmă coborî pe țărmul lacului și începu să rătăcească încolo și încoace, adulmecând în văzduhul proaspăt miresmele lăsate de domnițe. Și se mistui așa ziua întreagă, așteptând să vină iar noaptea, ca să se suie iarăși pe terasă, nădăjduind că

păsările au să se mai întoarcă. Ci nimeni nu mai veni în noaptea aceea, și nici în nopțile următoare. Și Hassan, deznădăjduit, nu mai vroi nici să mănânce, nici să bea, nici să se culce, și nu făcu alta decât să se îmbete tot mai tare de dorul lui după necunoscuta aceea. Și, în felul acesta, se subția și slăbea; și puterile îl părăsiră încet-încet, și bietul Hassan se lăsă să cadă moale la pământ, zicându-și: „Moartea-i mai de dorit decât această viață de suferință!“

Estimp, cele șapte domnițe, fetele sultanului de peste Ginnistan, se întoarseră de la ospețele unde fuseseră poftite de tatăl lor. Și cea mai mică dintre ele, chiar până a-și schimba hainele de drum, alergă să-l caute pe Hassan. Și îl găsi în odaia lui, întins pe pat, tare îngălbenit și tare schimbat; și sta cu pleoapele închise, și lacrimile îi curgeau domol pe obraji. Și fata, când îl văzu așa, scoase un țipăt de spaimă și se repezi la el și îl cuprinse în brațe, așa cum face o soră cu fratele ei, și îl sărută pe frunte și pe ochi, zicându-i:

– O, frate al meu preaiubit, pe Allah! mi se rupe inima când te văd în starea aceasta! Ah, spune-mi ce te doare, ca să-ți caut leacul!

Și Hassan, cu pieptul zguduit de suspine, făcu din cap și din mână un semn care vroia să însemne: „Nu!“ și nu rosti nicio vorbă. Și fata, năpădită de lacrimi, și cu mângâieri nemărginite în glas, îi spuse:

– Fie-ți milă, o, frate al meu Hassane, suflet al sufletului meu, desfătare a pleoapelor mele: când îți văd ochii cufundați de slăbiciune în găvanele lor, și trandafirii stinși din obraji-ți scumpi, viața mi se întunecă și nu mai are niciun farmec! Te juruiesc, pe sfânta dragoste care ne leagă, nu-ți mai tăinui suferințele și chinul față de o soră care este gata să-ți răscumpere viața cu prețul a o mie de vieți de-ale ei!

Și, pierdută, îl acoperea cu sărutări și îi ținea mâinile amândouă strânse la sânul ei, și așa îl ruga, stând în genunchi lângă patul lui. Și Hassan, după un răstimp, scoase un șir de suspine grele și, cu glasul stins, ticlui stihurile acestea:

De m-ai privi mai cu luare-aminte,
Pricina suferinței mi-ai vedea,
Și n-ar mai trebui să-nșir cuvinte.
Ci la ce bun să-mi știi durerea grea,
Când niciun leac nu am de-aci-nainte?

Vai, inima mea s-a pierdut cu firea,
Și ochii-mi pururi treji nimic nu văd!
Iar ceea ce a dus cu ea iubirea,
Numai iubirea poate da-ndărăt!

Pe urmă lacrimile lui Hassan se revărsară din belșug; și adăugă:

– Ah, sora mea, ce ajutor ai mai putea să-i aduci cuiva care suferă din vina lui? Și-apoi tare mi-e teamă că nu ai să poți decât să mă lași să mor de chinul și de nenorocul meu!

Ci fata strigă:

– Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău, o, Hassan! Ce tot spui tu? De-ar fi să-mi pierd și sufletul, eu nu pot face altceva decât să-ți vin în ajutor!

Atunci Hassan, cu suspine în glas, spuse:

– Află, dar, o, sora mea Boboc-de-Trandafir, că sunt zece zile de când n-am mai mâncat nimic, și aceasta din pricina *cutăror* și *cutăror* lucruri care mi s-au întâmplat!

Și îi povesti toată pățania lui, fără a uita niciun amănunt.

Și dacă auzi istorisirea lui Hassan, Boboc-de-Trandafir,

departe de a se arăta necăjită, cum ar fi fost în drept să fie, se simți cuprinsă cu totul de jalea lui și începu să plângă laolaltă cu el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și opta noapte

Spuse:

... se simți cuprinsă cu totul de jalea lui și începu să plângă laolaltă cu el. După care, Boboc-de-Trandafir spuse:

– O, fratele meu, liniștește-ți sufletul drag, limpezește-ți ochii și șterge-ți lacrimile! Căci mă jur ție că sunt gata să-mi primejduiesc și viața care îmi este dragă și sufletul meu cel scump, ca să îndrept ce ai pățit și să-ți împlinești dorul, ajutându-te s-o ai pe acea necunoscută pe care ai îndrăgit-o, inșallah! Ci te sfătuiesc, o, frate al meu, să ții în taină lucrul acesta, și să nu le spui surorilor mele nicio vorbă, altminteri te primejduiești să te pierzi, și mă pierzi și pe mine odată cu tine. Și dacă ți-or pomeni ele ceva despre ușa cea oprită, și dacă te-or întreba despre ea, tu să le spui: „Habar nu am de ușa aceea!“ Și dacă s-or mâhni că te văd atâta de zaif, și dacă ți-or pune vreo întrebare, să le spui: „Dacă sunt așa, sunt din pricină că am tânjit prea mult singur de lipsa voastră. Și inima mea s-a zbuciumat prea mult de dorul vostru!“

Și Hassan răspunse:

– Hotărât! așa am să le spun! Căci sfatul tău este minunat!

Și o sărută pe Boboc-de-Trandafir, și își simți sufletul

că se liniștește și pieptul că i se alină, ușurat în felul acesta de teama cea mare care îl apăsa că are s-o vadă pe sora lui cum se supără pe el din pricina ușii celei tainice! Și, înseninat pe deplin, răsuflă din adânc și ceru de mâncare. Și Boboc-de-Trandafir îl mai sărută o dată și plecă fără de zăbavă, cu lacrimile în ochi, la surorile ei, să le spună:

– Vai, surorile mele! bietul meu frate Hassan este tare bolnav! De zece zile niciun strop de mâncare nu i-a mai intrat în gură, din pricina lipsei noastre și a mâhnirii în care s-a cufundat! L-am lăsat aici singur, bietul de el, fără nimeni care să-i țină de urât; și atunci și-a adus aminte de mama și de țara lui, și amintirile acestea l-au umplut de amărăciune. Of, tare-i vrednică de milă soarta lui, surorile mele!

La vorbele acestea ale blândei Boboc-de-Trandafir, domnițele, care erau împodobite cu un suflet bun și ușor de înduioșat, alergară să-i ducă de mâncat și de băut fratelui lor; și se străduiră să-l mângâie și să-l înviooreze cu chipurile și cu vorbele lor; și, ca să-l înveselească, îi povestiră toate ospețele și toate minunățiile pe care le văzuseră la palatul tatălui lor, în Ginnistan. Și vreme de o lună de zile nu conteniră să-i dovedească cele mai alese și mai duioase îngrijiri, ci fără să izbutească a-l tămădui întru totul.

La sfârșitul lunii aceleia, domnițele, afară de Boboc-de-Trandafir, care le rugă să-i îngăduie să rămână în palat, ca să nu-l lase singur pe Hassan, plecară la vânătoare, după obiceiul lor; și ele se mărturisiră îndatorate surorii lor mai mici pentru grija ce-o avea față de oaspetele lor. Or, de îndată ce ele plecară, Boboc-de-Trandafir îl ajută pe Hassan să se scoale, îl luă în brațe și îl duse pe terasa peste care se întindea lacul. Și acolo, luându-l la sân și odihnindu-i capul pe umărul ei, îi zise:

– Spune-mi acuma, mielușelul meu, în care dintre foișoarele acestea care se înșiruiesc pe malul lacului ai văzut-o pe aceea care îți pricinuiește atâtea lacrimi?

Și Hassan răspunse:

– N-am văzut-o în niciunul dintre foișoarele acestea, ci mai întâi în apa lacului, și apoi pe jețul de pe podeaua aceea!

La vorbele acestea, fata se îngălbeni cu totul la chip și strigă:

– O, păcatele noastre! Păi atunci, o, Hassan, aceea-i chiar fiica împăratului ginnilor, acela care domnește peste împărăția cea nemărginită în care tatăl meu nu este decât unul dintre caimacamii lui! Și țara în care se află scaunul de domnie al împăratului nostru este la o depărtare de neajuns, și este înconjurată de o mare pe care nici oamenii și nici ginnii nu pot s-o străbată. Și el are șapte fete, iar aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai tânără. Și împăratul are o pază alcătuită numai din niște fecioare războinice, de neam ales, și fiecare dintre ele se află în fruntea unei oști de cinci mii de călărețe viteze. Or, tocmai aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai frumoasă și cea mai oțelită dintre toate tinerele împărătești; și le întrece pe toate la vitejie și la dibăcie. O cheamă Strălucire! Și vine să se preumble pe aici la fiecare lună nouă, însoțită de fetele dregătorilor tatălui său. În ce privește mantiile lor de pene, care le poartă prin văzduhuri ca pe niște păsări, apoi acelea-s din dulapurile de haine ale duhurilor! Și numai cu ajutorul acelor haine avem să izbândim noi să ne atingem ținta. Află, dar, o, Hassan, că altă cale nu ai ca să ajungi stăpân pe făptura ei, decât să pui mâna pe haina ei cea fermecată. Pentru aceasta nu ai decât să stai ascuns aici și să aștepți întoarcerea ei; și ai să te folosești de clipa când ea are să coboare să se scalde în

lac, și ai să-i iei mantia, și nimic altceva nu ai să-i mai iei! Și, cu aceasta, o ai și pe ea! Și atunci, ia seama bine să nu care cumva să te înduioșezi de rugămințile ei și nu care cumva să-i dai mantia îndărăt, altminteri ai să fii pierdut fără de izbavă, iar noi toate avem să fim la fel prețul răzbunării ei, și tot așa și tatăl nostru odată cu noi! Mai degrabă înhaț-o de coade și trage-o după tine; și are să ți se supună și să te asculte! Și are să se petreacă ce s-o petrece!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci și noua noapte

Spuse:

... Și are să se petreacă ce s-o petrece!

La vorbele acestea spuse de Boboc-de-Trandafir, Hassan fu cuprins de bucurie și simți cum o viață nouă se revarsă în el și îi dă îndărăt deplinătatea puterilor. Și se ridică singur pe picioare și luă în mâini capul surorii sale și îl sărută cu duioșie, mulțumindu-i pentru bunătatea ei. Și amândoi coborâră în palat și își petrecură vremea tăifăsuind voioși, ba despre una, ba despre alta, laolaltă cu celelalte fete.

Or, a doua zi, care se nimerise tocmai o zi de lună nouă, Hassan așteptă noaptea ca să se ducă și să se pitească sub podina de pe malul lacului. Și nu șezu acolo mai mult de câteva clipite, că se și auzi un fâlfâit de aripi în tăcerea nopții și, la lumina lunii, păsările cele cu atâta nerăbdare așteptate se iviră și intrară în lac, după ce își scoaseră mantiile de pene și mătăsurile de dedesubt.

Iar minunata Strălucire, fiica împăratului împăraților ginnilor, își cufundă și ea în apă trupul falnic și gol. Și era încă și mai frumoasă și mai ispititoare decât întâia oară. Și Hassan, cu toată încântarea și tulburarea care îl cuprinseseră, izbuti să se strecoare, nevăzut, până la locul unde fuseseră lăsate hainele, luă mantia de pene a fetei împăratului și se piti degrabă sub podină.

Când frumoasa Strălucire ieși din apă, pricepu dintr-o aruncătură de ochi, după neorânduiala hainelor împrăștiate pe iarbă, că o mână străină le prihănise lucrurile. Și se duse la haine și văzu că mantia ei pierise. Și scoase un țipăt amarnic de spaimă și de deznădejde, și începu să se bată peste față și peste piept. Oh, ce frumoasă era așa, sub lună, deznădăjduita de ea! Ci tovarășele ei, când auziră țipătul, se repeziră să vadă ce-i acolo și, pricepând ce se întâmplase, își luară fiecare degrabă hainele și, fără a se mai gândi să-și șteargă goliciunea udă și să-și mai pună mătăsăriile de pe dedesubt, se acoperiră cu penele lor de zburătoare și, iuți ca niște gazele speriate sau ca niște porumbițe vânate de erete, fugiră înnebunite către văzduhuri. Și într-o clipită pieriră, lăsând-o singură, la marginea lacului, pe plânsa, pe îndurerata, pe necăjita Strălucire, fata împăratului lor.

Atunci Hassan, măcar că tremura de tulburare, se repezi din ascunzătoarea lui la fata goală, care o luă la fugă. Iar el se luă după ea împrejurul lacului, strigând-o cu numele cele mai gingașe și încredințând-o că nu vroia să-i facă niciun rău. Ci ea, ca o căprioară hăituită de câini, fugea cu mâinile înainte, gâfâind, cu pletele în vânt, înspăimântată că fusese prinsă așa, în goliciunea trupului ei de fecioară. Hassan însă, alergând după ea, o prinse, într-un sfârșit, și o înșfăcă de pletele pe care și le înfășură pe după mână, și o sili să vină cu el. Atunci ea închise ochii și, supunându-se soartei, se lăsă târâtă fără

a mai pune nicio împotrivire. Și Hassan o duse în odaia lui, unde, fără a se lăsa înduioșat de rugămințile și de plânsetele ei, o încuie, și fugi numaidecât s-o înștiințeze pe sora lui și să-i ducă vestea cea bună a izbânzii.

Iar Boboc-de-Trandafir veni fuga în odaia lui Hassan la prăpădita de Strălucire, care de jale își mușca mâinile și plângea cu toate lacrimile din ochii ei. Și Boboc-de-Trandafir se aruncă la picioarele ei, ca să-i dovedească cinstire și, după ce sărută pământul, îi spuse:

– O, domniță a mea, pacea fie cu tine, și mila lui Allah, și binecuvântările lui! Tu luminezi locuința aceasta și o înmiresmezi cu venirea ta!

Și Strălucire răspunse:

– Cum? Tu ești, Boboc-de-Trandafir? Care va să zică așa îngădui tu să se poarte fiii oamenilor cu fata împăratului tău? Tu știi ce putere are tatăl meu; și știi că împărații ginnilor sunt supușii lui, și că el poruncește peste oștiri întregi de efriți și de marezi, nenumărate ca firele de nisip ale mării; și ai cutezat să primești un om în casa ta, ca să mă prindă, și ai vândut-o pe stăpâna ta! Altminteri cum ar fi găsit omul acesta drumul către lacul în care mă scăldam?

La vorbele acestea, sora lui Hassan răspunse:

– O, domniță, fiică a împăratului nostru, o, tu, cea mai frumoasă și cea mai minunată dintre fetele ginnilor și ale oamenilor! Află că acela care te-a găsit la scaldă, o, neprihănito, este un flăcău fără de pereche. Și-i cu adevărat împodobit cu purtări mult prea fermecătoare ca să nu fi avut nici cel mai mic gând de a te supăra. Ci atunci când ursitoarea a hotărât un lucru, lucrul acela trebuie să se întâmple! Și chiar că numai ursita acestui flăcău frumos care te-a prins l-a făcut să se îndrăgostească de tine cu patimă; iar cei care iubesc sunt vrednici de iertare! Și dacă te iubește așa cum te iubește,

nu are de ce să fie vinovat în ochii tăi! Și-apoi, n-a zămislit oare Allah femeile pentru bărbați? Dacă ai ști, o, stăpână a mea, cât de bolnav a fost din ziua când te-a văzut pentru întâia oară! Era să-și dea și sufletul! Așa!

Și îi povesti mai departe domniței toată năprasna patimii aprinse în inima lui Hassan, și sfârși spunând:

– Și să nu uiți, o, stăpână a mea, că te-a ales, dintre cele zece însoțitoare ale tale, ca pe cea mai frumoasă și mai minunată! Și măcar că și ele erau goale la fel ca tine, și tot atât de lesne ca și tine să fie prinse la scaldă!

Când auzi cele spuse de sora lui Hassan, frumoasa Strălucire văzu bine că trebuia să lase orice gând de fugă, și se mulțumi să scoată un oftat adânc de supunere. Și Boboc-de-Trandafir alergă numaidecât să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniță.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzecea noapte

Spuse:

Și Boboc-de-Trandafir alergă numaidecât să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniță. După care îi puse să mănânce și făcu tot ce putu spre a-i risipi supărarea. Și frumoasa Strălucire, până la urmă, se mai împăcă oleacă și spuse:

– Văd bine că așa mi-a fost scrisa de la ursitoare, să fiu despărțită de tatăl meu, de rudele mele și de locurile din țara mea! Și trebuie să mă supun ursitei!

Iar sora lui Hassan nu pregetă s-o întărească în acest gând, și izbuti atâta de bine, încât lacrimile domniței

contenîră cu totul și ea se împăcă într-un sfârșit cu soarta ei. Atunci sora lui Hassan pieri o clipă, ca să dea fuga la frate-său și să-i spună:

– Dă zor și du-te numaidecât la preaiubita ta, căci clipa este prielnică. Și, de cum ai să intri în odaie, repede-te de-i sărută picioarele, pe urmă mâinile, pe urmă obrajii. Și numai după aceea să-i vorbești, și cât mai frumos și mai drăgălaș cu putință!

Și Hassan, tremurând de tulburare, se duse la domnița care, când îl văzu, se uită la el cu luare-aminte și, în ciuda supărării ei, fu peste măsură de încântată de frumusețea lui. Ci își lăsă ochii în jos, iar Hassan îi sărută picioarele, și mâinile, și pe urmă o sărută pe frunte, între ochii amândoi, spunându-i:

– O, domniță peste cele mai frumoase domnițe, viață a sufletelor, bucurie a privirilor, grădină a înțelepciunii, o, sultană, o, împărăteasă a mea! fie-ți milă, liniștește-ți inima și însenineaza-ți ochii, căci soarta îți este plină de fericire! Eu nu am alt gând față de tine decât să-ți fiu rob credincios, așa cum sora mea îți este slujnică. Iar dorința mea nu este să te silnicesc, ci să mă căsătoresc cu tine, după legea lui Allah și a Profetului! Și-atunci am să te duc la Bagdad, în țara mea, unde am să-ți cumpăr robi și roabe, și o casă vrednică de tine în strălucirea ei. Ah! dacă ai ști ce țară minunată este țara în care se află Bagdadul, Cetatea Păcii, și ce plăcuți și de treabă și primitori sunt locuitorii săi, și ce dulce și prietenoasă este vecinătatea lor! Și-apoi am o mamă care-i cea mai bună dintre femei și care are să te iubească întocmai ca pe o fată a ei, și are să-ți gătească cele mai minunate mâncăruri, întrucât, fără de îndoială, mama mea este femeia care știe să gătească cele mai bune mâncăruri din toată țara Irakului!

Așa îi vorbi Hassan tinerei Strălucire, fata împăratului

de peste Ginnistan! Iar domnița nu-i răspunse nici cu o vorbă, nici cu o literă, nici cu un semn! Și deodată se auzi o bătaie la poarta palatului. Și Hassan, care avea în seama lui să deschidă și să închidă porțile, spuse:

– Iartă-mă, o, stăpână a mea! Am să lipsesc numai o clipită!

Și alergă să deschidă poarta. Or, erau surorile lui, care se întorceau de la vânătoare și care, când îl văzură însănătoșit și cu obrajii iarăși luminoși, se bucurară până peste marginile bucuriei. Iar Hassan se feri să le pomenească de domnița Strălucire, și le ajută să-și ducă belșugul de vânat, alcătuit din gazele, din vulpi, din iepuri, din bivoli și din toate soiurile de jivine. Și se purtă față de ele cu o drăgălășenie deosebită, sărutându-le rând pe rând pe frunte și alintându-le și dovedindu-le dragostea sa, cu o căldură cu care nu prea erau dedate din partea lui, întrucât el își păstra toate alinturile pentru sora lor, Boboc-de-Trandafir! Așa că rămaseră uimite de schimbarea aceea; ba celei mai mari dintre fete îi trecu prin gând, până la urmă, că trebuie să fie vreo pricină anume care prilejuia o atare voioșie; și se uită la el cu un zâmbet zefliu, și îi făcu din ochi, și îi spuse:

– O, Hassan, chiar că ne uimește voioșia aceasta nestăpânită a ta, când până astăzi tu doar primeai mângâierile noastre, fără-a vroi vreodată să răspunzi la ele! Oare îți părem mai frumoase în hainele noastre de vânătoare, ori poate că îți suntem mai dragi acum, ori mai degrabă-s amândouă pricinile deodată?

Hassan însă își lăsă ochii în jos și scoase un suspin de să topească până și cea mai aspră inimă! Iar domnițele, uluite, îl întrebară:

– De ce suspini așa, o, fratele nostru? Și ce ți-a tulburat liniștea? Vrei oare să te întorci la mama ta, în țara

ta? Spune, Hassane, deschide-ți inima față de surorile tale!

Ci Hassan se întoarse către sora sa Boboc-de-Trandafir, care tocmai venea și ea acolo, și îi spuse, îmbujorându-se peste măsură:

– Spune tu, mai bine! Căci mie tare mi-e rușine să le spun pricina care mă tulbură!

Și Boboc-de-Trandafir spuse:

– Surorile mele, nu-i nimic deosebit! Numai că fratele vostru a prins o pasăre tare frumoasă din văzduh, și dorește din partea voastră să-l ajutați s-o îmblânzească!

Și toate strigară:

– De bună seamă! nu-i nimic deosebit! Da pentru ce s-a îmbujorat Hassan așa din pricina aceasta?

Ea răspunse:

– Iacătă! Din pricină că Hassan s-a îndrăgostit rău, da cu ce dragoste, de pasărea aceea!

Ele spuseră:

– Pe Allah! și cum ai să faci, o, Hassan, spre a-ți dovedi dragostea față de o pasăre de-a văzduhului?

Și Boboc-de-Trandafir spuse, în vreme ce Hassan își lăsa capu-n pământ și se înroșea și mai tare:

– Cu vorba, cu alintul și cu tot ce mai urmează!

Ele spuseră:

– Păi, atunci, trebuie să fie destul de mare pasărea fratelui nostru!

Boboc-de-Trandafir spuse:

– Este cât noi de mare! Ascultați-mă, mai bine!

Și adăugă:

– Aflați, o, surorile mele, că mintea fiilor lui Adam este tare ciudată! Din pricina aceasta, atunci când l-am lăsat aici singur-singurel pe bietul nostru Hassan, întrucât își simțea pieptul tare apăsat, a început să rătăcească

prin palat, ca să se înveselească. Da mintea îi era atâta de tulburată, încât a încurcat cheile de la odăi și, din nebăgare de seamă, a deschis ușa de la iatacul cel tainic, unde se află terasa! Și i s-a întâmplat *cutare* și *cutare* lucru!

Și povesti, însă micșorând vina lui Hassan, toată întâmplarea, și adăugă:

– Oricum, fratele nostru este de iertat, întrucât fata e frumoasă! Ah, de-ați ști, surorile mele, ce frumoasă e!

La vorbele acestea ale bunei Boboc-de-Trandafir, surorile ei spuseră:

– Dacă-i atâta de frumoasă precum spui, începe, mai înainte de a ne-o arăta, prin a ne-o zugrăvi mai îndeaproape!

Boboc-de-Trandafir spuse:

– Cine-ar putea, ya Allah, să vi-o zugrăvească? Mi-ar crește mai degrabă părul pe limbă, înainte de a vă putea spune farmecele ei, fie cât de cât. Ci am să încerc totuși, măcar ca să nu vă las, atunci când o s-o vedeți, să vă prăbușiți pe spate! Bismillah, o, surorile mele! laudă Aceluia carele a îmbrăcat în strălucire goliciunea ei de iasomie! Frumusețea gâtului și strălucirea ochilor ei negri este mai presus de frumusețea și de strălucirea gazelelor, iar mijlocelul ei este mai mlădiu ca al ramului de araka! Păru-i este o noapte de iarnă, deasă și neagră; gura, aidoma cu un trandafir, este însăși gemma de la pecetea lui Soleiman; dinți-i de fildeș tânăr sunt o salbă de mărgăritare, ori niște pietre de grindină croite pe-o măsură; gâtu-i e un stâlp de argint; pântecu-i are colțuri și unghere, iar spatele cute și caturi; buricu-i e atâta de larg, încât poate să cuprindă în el o uncie de mosc negru; coapsele-i sunt voinice și, pe cât de tari, pe-atât de mlădioase, ca niște perne umplute cu pene de struț și, deasupra lor, în cuibul ei cald și fermecător, asemeni

unui iepure fără urechi, o istorie plină de slavă, cu terasa și cu bătătura ei, și cu vâlceaua ei ca o pâlnie, unde să te tot lași să luneci ca să-ți uiți de negrele amaruri. Și să nu vă amăgiți întru nimic, o, surorile mele! Întrucât, când o s-o vedeți, ați putea tot așa s-o luați drept o boltă de cleștar, rotundă pe toate părțile și așezată pe o temelie voinică, ori un tas de argint stând răsturnat. Și unei fete ca aceasta i se potrivesc pe drept stihurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine
În frumusețea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată:
„Iată un trandafir și două rodii!"
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nșelam! A-ți semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,
Și sâni-ți tari cu niște biete rodii,
Greșeală e! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ți fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poți să-i miroși; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poți culege; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mândrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Și iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domnița Strălucire, fata împăratului împăraților din Ginnistan.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și una noapte

Spuse:

... Și iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domnița Strălucire, fata împăratului împăraților din Ginnistan.

După ce auziră vorbele acestea ale surorii lor, fetele strigară vrăjite:

– Câtă dreptate ai, o, Hassane, să fii îndrăgostit de tânăra aceea minunată! Da, pe Allah! du-ne degrabă la ea, ca s-o vedem și noi, cu ochii noștri!

Și Hassan, înseninat în ce privește surorile lui, le duse în foișorul în care se afla frumoasa Strălucire. Și ele, când văzură frumusețea ei fără de pereche, sărutară pământul dintre mâinile ei și, după salamalecurile de bun venit, îi spuseră:

– O, fiică a împăratului nostru, de bună seamă că întâmplarea ta cu flăcăul, fratele nostru, este nemaipomenită! Ci noi toate, câte ne aflăm aici dinaintea ta, îți prorocim fericire în viitor și te încredințăm că, toată viața ta, n-o să ai decât să te mândrești nespus cu flăcăul acesta, fratele nostru, și cu gingășia purtărilor lui, și cu iscusința lui la toate, și cu dragostea lui! Gândește-te, pe deasupra, că în loc să se slujească de un pețitor, ți-a mărturisit el singur dragostea, și nu ți-a cerut nimica neîngăduit! Iar noi, dacă nu am fi încredințate că fetele nu pot să se lipsească de bărbați, nu am face pe lângă tine, fata împăratului nostru, o încercare atâta de îndrăzneață! Lasă-ne, dar, să te măritäm cu fratele nostru, și ai să fii mulțumită de el, te încredințăm pe capul nostru!

Și, zicând vorbele acestea, așteptară răspunsul. Ci întrucât frumoasa Strălucire nu spunea nici da, nici ba, Boboc-de-Trandafir se duse lângă ea, îi luă mâna în

mâinile ei și îi zise:

– Cu îngăduința ta, o, stăpână a noastră!

Și se întoarse către Hassan și îi zise:

– Dă mâna încoace!

Și Hassan întinse mâna, iar Boboc-de-Trandafir i-o luă și o împreună în mâinile ei cu mâna domniței Strălucire, spunându-le la amândoi:

– Cu voia lui Allah și întru legea Trimisului lui, vă căsătoresc!

Și Hassan, fericit peste măsură, ticlui stihurile acestea:

Hurie, tu, câte minuni îmbini
Și câtă vrajă-ntruchipezi în tine!
Privindu-ți chipul neasemuit,
Scăldat în apa frumuseții line,
Cine-ar putea vreodată să mai uite
Strălucitoarele-i comori depline?

Ochi-mi văd minunatu-ți trup zidit
Pe jumătate din rubine rare,
Pe-a treia parte-l văd alcătuit
Din mari gherdane de mărgăritare,
Pe-a cincea din mosc negru, iar pe-a șasea
Din ambră, o, tu, aur și lucoare!

Printre fecioarele ce s-au născut
Din Eva care-a fost întâia dată,
Și printre câte-n raiul cu grădini
Își poartă frumusețea ne-ntinată,
Nu este măcar una ce-ar putea
Cu tine să se-asemuie vreodată!

Ah, de nu vrei decât să mă ucizi,
Atunci nu mă ierta! Aci-s, de față!
Iubirea a ucis sărmani destui!

Iar dacă vrei să mă întorci la viață,
Atunci coboară-ți ochii către mine,
O, tu, podoabă-a lumilor, măreață!

Și fetele, când auziră aceste versuri, strigară toate deodată, întorcându-se către Strălucire:

– O, domniță, oare ai să ne mai certi acuma că ți-am dat un flăcău care poate să-și spună gândurile în versuri atâta de frumoase?

Și Strălucire întrebă:

– Este poet?

Ele spuseră:

– De bună seamă! ticluiește oricând și izvodește cu o ușurință minunată cântece și laude lungi de mii de versuri, în care totdeauna pune o simțire foarte caldă!

Vorbele acestea, care arătau atât de limpede încă un har de-al lui Hassan, izbutiră într-un sfârșit să cucerească inima proaspetei neveste. Și se uită la Hassan, zâmbind pe sub lungile-i gene. Și Hassan, care nu aștepta decât un semn din ochii ei, o luă în brațe și o duse în odaia lui. Și acolo, cu îngăduința fetei, descuie ceea ce avea de descuiat, și sparse ceea ce avea de spart, și despecetlui ceea ce era pecetluit! Și se dedulci cu de toate, până peste marginile dedulcirii; și ea la fel. Și, în puțină vreme, gustară amândoi toate bucuriile de pe lume. Și dragostea pentru tinerica domniță se încrustă în inima lui Hassan mai presus de toate dragostile. Și cântă îndelung din toate păsărelele sale! Or, mărire lui Allah carele îi împreună în desfătări pe drept-credincioșii săi și nu-și drămuiește darurile preafericite! Pe tine, Doamne, te preamărim, pe tine te chemăm într-ajutor! Îndrumă-ne pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea acelora pe care i-ai acoperit cu binefacerile tale, și nu pe a acelora care au stârnit mânia ta, nici pe calea acelora care umblă în rătăcire!

Or, Hassan și Strălucire petrecură în felul acesta laolaltă patruzeci de zile, în sânul tuturor desfătărilor pe care le dă iubirea. Și cele șapte domnițe, mai cu seamă Boboc-de-Trandafir, se străduiră să înnoiască în fiecare zi bucuriile celor doi soți, și să le facă șederea în palatul lor cât de dulce le era cu putință. Ci, după acele patruzeci de zile, Hassan o văzu în vis pe mama lui, care îl dojenea că a uitat-o, pe când biata de ea își trecea zi și noapte plângând pe mormântul pe care îl zidise pentru el în mijlocul casei. Și se deșteptă din vis, cu lacrimi în ochi și scoțând niște suspine de-ți rupea sufletul! Și cele șapte domnițe, surorile sale, alergară la el când îl auziră plângând; și Boboc-de-Trandafir, mai îndurerată decât toate celelalte, o întrebă pe fata împăratului ginnilor ce se întâmplase cu soțul ei! Și Strălucire răspunse:

– Nu știu!

Și Boboc-de-Trandafir zise:

– Atunci am să-l întreb pe el care-i pricina tulburării lui!

Și îl întrebă pe Hassan:

– Ce ai, mieluțul meu?

Și lacrimile lui Hassan începură să curgă și mai amarnic; și, până la urmă, își povesti visul, jeluindu-se îndelung...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și doua noapte

Spuse:

... și, până la urmă, își povesti visul, jeluindu-se îndelung. Atunci fu rândul blândei Boboc-de-Trandafir

să plângă și să bocească, în vreme ce surorile ei spuneau către Hassan:

– Dacă-i așa, o, Hassan, noi nu putem să te silim să mai stai cu noi, nici să te oprim să te întorci în țara ta, ca să-ți vezi mama cea dragă. Te rugăm numai să nu ne uiți niciodată și să ne făgăduiești că ai să vii să ne vezi, o dată în fiecare an!

Și sora lui cea mică, Boboc-de-Trandafir, se aruncă sughițând de plâns la gâtul lui și, până la urmă, căzu leșinată de durere. Și când își veni în simțire, prociti cu jale versuri de bun-rămas[1] și își ghemui capul pe genunchi, nevroind să asculte nicio alinare. Și Hassan începu s-o sărute și s-o mângâie; și îi făgădui cu jurământ că are să vină s-o vadă o dată pe an. Și, în vremea aceasta, la rugămintea lui Hassan, celelalte surori ale sale începură să facă pregătirile de călătorie. Și când totul fu gata, fetele îl întrebară:

– În ce chip vrei să te întorci la Bassra?

El spuse:

– Nu știu!

Pe urmă își aduse deodată aminte de daireaua năzdrăvană pe care o luase de la vrăjitorul Bahram și pe care era întinsă pielea de cocoș. Și strigă:

– Pe Allah! asta-i calea! Da habar nu am cum să mă slujesc de ea!

Atunci Boboc-de-Trandafir, care plângea, își șterse o clipă lacrimile și, ridicându-se, îi spuse lui Hassan:

– O, fratele meu mult-iubit, am să te învăț eu cum să te slujești de dairea!

Și luă daireaua și, sprijinind-o pe un șold, se făcu a

---

[1] La M. A. Salie:

Deci iată ceasul de pe urmă
Cu jalea lui înfricoșată,
Cel care sufletul ni-l curmă
Și sfarmă bucuria toată.

bate cu degetele în pielea de cocoș. Pe urmă îi spuse lui Hassan:

– Uite, așa trebuie să faci!

Și Hassan zise:

– Am priceput, sora mea!

Și luă la rându-i daireaua din mâinile fetei, și bătu în ea în chipul în care o văzuse pe Boboc-de-Trandafir, însă cu mai multă putere. Și numaidecât, din toate părțile zărilor, se iviră niște cămile mari, și niște dromadere bune de goană, și niște catâri, și niște cai. Și toată turma, alergând în galop, se orândui, tropotind, într-un șir lung, mai întâi cămilele, pe urmă dromaderele cele sprintene, pe urmă catârii și caii.

Atunci cele șapte domnițe aleseră animalele cele mai arătoase, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Și încărcară pe cele pe care le aleseseră grămezi întregi de daruri scumpe, și haine, și zaherea de drum. Și puseră pe spinarea unei dromadere mari un palanchin falnic cu două locuri, pentru cei doi soți. Și atunci începură să-și ia bun-rămas. Oh, ce jale! Biată Boboc-de-Trandafir, ce tristă erai, și cum mai plângeai! Cum ți se rupea inima ta de soră, când îl îmbrățișai pe Hassan, care pleca împreună cu fata împăratului! Și cum mai suspinai ca o turturea despărțită năprasnic de soțiorul ei! Ah, tu nu știusei până acum, o, dulce Boboc-de-Trandafir, câtă amărăciune zace în cupa despărțirii! Și nici nu gândeai că preaiubitul tău Hassan, a cărui fericire o pregăteai, o, tu, cea plină de duioșie, avea să fie smuls atâta de curând de la dragostea ta! Ci ai să-l mai vezi, fii încredințată! Liniștește-ți, dar, sufletul scump, și înseninează-ți ochii! De-atâta plânset, obrajii tăi, din trandafirii cum erau, s-au făcut ca florile de granată! Curmă-ți plânsetele, Boboc-de-Trandafir, liniștește-ți sufletul scump și înseninează-ți ochii! Ai

să-l vezi iarăși pe Hassan, întrucât așa vrea ursita!

Or, iacătă caravana pornind la drum, în vâlvora țipetelor sfâșietoare ale despărțirii, și pierind în depărtări, pe când Boboc-de-Trandafir se prăbușea iarăși fără de simțire. Și iute ca pasărea, caravana străbătu munți și văi, câmpii și pustiuri și, cu voia lui Allah, care îi menise bună pace, sosi fără de necaz la Bassra.

Când ajunseră la ușa casei, Hassan o auzi pe maică-sa cum gemea și cum plângea cu jale lipsa fiului ei; și ochii lui Hassan se umplură de lacrimi; și atunci flăcăul bătu în ușă. Și glasul zdrobit al bietei bătrâne întrebă dinlăuntru:

– Cine este la ușă?

Și Hassan zise:

– Deschide-ne!

Și bătrâna, tremurând pe bietele ei picioare, veni și deschise ușa și, măcar că privirile-i erau slăbite de lacrimi, îl cunoscu pe fiul ei Hassan. Atunci suspină o dată adânc și căzu leșinată! Și Hassan îi dădu toate îngrijirile cu putință, ajutat de soția lui, și o făcu să-și vină în fire. Atunci i se aruncă la piept și o sărută cu drag, plângând de bucurie. Și, după cele dintâi revărsări ale inimilor, Hassan îi spuse mamei sale:

– O, mamă, iat-o pe fiica ta, soția mea, pe care ți-o aduc ca să te slujească!

Și bătrâna o privi pe Strălucire și, dacă o văzu atâta de frumoasă, rămase înmărmurită și gata-gata să-și piardă mințile. Și îi spuse:

– Oricine ai fi, fata mea, fii binevenită în casa aceasta pe care o luminezi!

Și îl întrebă pe Hassan:

– Fiul meu, cum o cheamă pe soția ta?

El răspunse:

– Strălucire, o, maică a mea!

Ea zise:

– O, ce nume potrivit! Tare bine a mai fost călăuzit cine ți-a găsit numele acesta, o, fiică a binecuvântării!

Și o luă de mână și șezu jos lângă ea pe chilimul cel vechi din casă. Și Hassan atunci începu să-i povestească mamei sale toată povestea lui, de la plecarea cea neașteptată până la întoarcerea îndărăt la Bassra, fără a uita niciun amănunt. Și maică-sa rămase uluită de ce auzea, până peste marginile uluirii, și nu mai știa ce să facă spre a cinsti, după fala ei, pe fata împăratului împăraților din Ginnistan.

Or, de început alergă în suk să cumpere tot soiul de bucate, dintre cele mai alese; și pe urmă se duse la sukul de mătăsuri și cumpără zece rochii minunate, tot ce se afla mai scump la negutătorii cei mari; și le aduse soției lui Hassan, și o înveșmântă cu ele, punându-i-le pe toate zece deodată, una peste alta, ca să-i arate în felul acesta că nimica nu este prea mult pentru fala și pentru harurile ei. Și o sărută de parcă ar fi fost chiar fata sa. Și începu pe urmă să-i gătească niște mâncăruri nemaipomenite și niște prăjituri fără de seamăn pe lume. Și nu precupeți nimic spre a o mulțumi, copleșind-o cu bunătăți și cu cele mai gingașe îngrijiri. După care se întoarse către fiul său și îi spuse:

– Nu știu, Hassane, da eu tare socot că Bassra nu este o cetate vrednică de stepena soției tale; și ar fi mai bine pentru noi, din toate privințele, dacă ne-am duce să trăim la Bagdad, Cetatea Păcii, sub aripa cea ocrotitoare a califului Harun Al-Rașid. Și-apoi, o, fiul meu, iacătă-ne că am ajuns dintr-odată prea bogați, și tare mă tem că dacă am rămâne la Bassra, unde toată lumea ne știe de oameni săraci, am trage asupra noastră luarea-aminte a tuturora, într-un chip bănuielnic, și s-ar putea să fim învinuiți, din pricina bogățiilor noastre,

că ne-am îndeletnici cu alchimia! Cel mai bine, după credința mea, este să plecăm cât mai curând la Bagdad, unde, de la început, ne-am da drept niște bogătani ori niște emiri de departe!

Și Hassan îi răspunse mamei sale:

– Gândul tău este minunat!

Și se ridică pe clipă pe dată și vându lucrurile și casa. După care luă daireaua cea vrăjită, și bătu în pielea de cocoș.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și treia noapte

Spuse:

După care luă daireaua cea vrăjită, și bătu în pielea de cocoș. Și numaidecât, din adâncul văzduhurilor, se și iviră dromaderele cele mari, care veniră și se rânduiră de-a lungul casei. Și Hassan și mama lui Hassan și soția lui Hassan luară ce păstraseră mai de soi dintre lucrurile grele ca preț și ușoare ca greutate, și, suindu-se în palanchin, îndemnară dromaderele la drum. Și în mai puțină vreme decât ar trebui spre a osebi mâna dreaptă de mâna stângă, ajunseră pe malurile Tigrului, la porțile Bagdadului. Și Hassan o luă înainte și se duse să caute un misit pe care îl puse să-i cumpere, la prețul de o sută de mii de dinari, un palat cât mai falnic de pe la vreun vizir dintre vizirii califului. Și, fără de zăbavă, le duse acolo pe mama și pe soția sa. Și împodobi palatul cu un belșug strălucit, și cumpără robi și roabe, și băieți hadâmbi. Și nu precupeți nimic pentru ca strălucirea saraiului să fie

cea mai falnică din toată cetatea Bagdadului.

Căpătuit în felul acesta, Hassan duse de atunci, în Cetatea Păcii, o viață tare huzurită, împreună cu Strălucire, soția lui, înconjurați amândoi de îngrijirile pricepute ale preacinstitei bătrâne mame, care se străduia în fiecare zi să născocească o mâncare nouă și să gătească felurite alte mâncăruri de care afla de pe la vecinele ei, mâncăruri care se osebeau cu mult de bucatele de la Bassra; căci la Bagdad se găteau fel de fel de mâncăruri ce nu se puteau izbuti în nicio altă parte de pe fața pământului. Încât, după nouă luni de viață minunată și de hrană aleasă ca aceea, soția lui Hassan născu în tihnă doi băieței gemeni, ca niște lune. Și pe unul îl numiră Nasser, iar pe celălalt îl numiră Manssur.

Or, când trecu anul, în mintea lui Hassan se deșteptă dorul după cele șapte domnițe și simți chemarea jurământului pe care îl făcuse față de ele. Și fu cuprins aprig de dorința de a o vedea mai ales pe Boboc-de-Trandafir, sora lui. Își făcu așadar pregătirile cerute de călătoria aceea, cumpără pânzeturile cele mai scumpe și lucrurile cele mai frumoase, vrednice să fie duse ca daruri, pe care le găsi în Bagdad și în tot Irakul, și îi împărtăși mamei sale ce gând avea, adăugând:

– Câtă vreme am să lipsesc, vreau să te îndemn, până peste marginile îndemnării, numai atâta: să păstrezi cu mare grijă mantia de pene a soției mele Strălucire, pe care am ascuns-o în locul cel mai tainic din casă. Întrucât, o, maică a mea, să știi bine că dacă soția mea scumpă ar avea prilejul, spre marea noastră nenorocire, de a vedea mantia aceea, și-ar aduce numaidecât aminte de deprinderea ei dintâi, care-i pornirea de a zbura ca păsările, și nu s-ar putea opri să-și ia zborul de aici, măcar că poate inima n-ar lăsa-o! Așa că ia seama

bine, o, maică a mea, să nu care cumva să-i arăți mantia aceea! Căci dacă s-ar întâmpla o asemenea năprasnă, eu, fără de nicio îndoială, ori aș muri de mâhnire, ori m-aș omorî! Te mai sfătuiesc, pe deasupra, s-o îngrijești bine, întrucât este alintată și-i deprinsă răsfățat, și să nu pregeți s-o slujești tu însăți, mai degrabă decât slujnicele, care nu știu ca tine ce se cade și ce nu se cade, ce se potrivește și ce nu se potrivește, ce este gingaș și ce este necioplit. Și mai cu seamă, o, maică a mea, să nu care cumva s-o lași să facă un pas afară din casă, nici măcar să-și scoată capul pe fereastră, necum să iasă pe terasă; căci tare mă tem că largul văzduhului și vinețeala cerului ar ispiti-o în vreun fel, cine știe unde. Încât iacătă, astea-s sfaturile mele! Și dacă vrei să mor, nu ai decât să nu ții seama de ele!

Și mama lui Hassan răspunse:

– Feri-m-ar Allah să nu te ascult, o, copilul meu! Să ne rugăm în numele Profetului! Că doar n-oi fi înnebunit, ca să am trebuință de atâtea îndemnuri, ori ca să încalc cea mai mică poruncă a ta! Du-te, dar, în pace, Hassan, și liniștește-ți sufletul! Și când te-i întoarce, cu voia lui Allah, nu ai decât s-o întrebi pe Strălucire dacă totul s-a petrecut așa cum ai vrut tu! Ci și eu, la rându-mi, vreau să-ți cer un lucru, o, copile al meu, și anume să nu-ți lungești șederea departe de noi mai mult decât răstimpul trebuitor cât să te duci și să te întorci, după un scurt popas la cele șapte domnițe!

Așa își vorbiră între ei Hassan și mama lui Hassan. Și nu știau ce le păstrează necunoscutul în cartea ursitei, atunci când frumoasa Strălucire asculta toate vorbele pe care și le spuneau ei și pe care ea și le însemna în minte!

Or, așadar, Hassan îi făgădui mamei sale că nu are să lipsească decât răstimpul trebuitor, și își luă bun-rămas

de la ea, și se duse să o sărute pe Strălucire, soția lui, și pe cei doi fii ai săi, Nasser și Manssur, care sugeau la sânul mamei lor. După care bătu în pielea de cocoș a dairalei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și patra noapte

Spuse:

După care bătu în pielea de cocoș a dairalei și încălecă pe dromadera cea sprintenă, care se înfățișă numaidecât, după ce îi mai spuse mamei sale încă o dată toate sfaturile acelea, și-i sărută mâna. Pe urmă își îndemnă dromadera îngenuncheată, care se ridică numaidecât pe cele patru picioare ale ei și care mai degrabă zbură prin văzduh decât alergă pe pământ, aruncându-și picioarele în vânt și mistuind depărtările sub pașii ei. Și în curând nu fu decât un punct în zare.

Or, chiar că nu este de niciun folos să mai spunem cu ce mare bucurie fu întâmpinat Hassan când ajunse la cele șapte domnițe, și mai cu seamă ce fericită fu Boboc-de-Trandafir, și cum împodobiră ele palatul cu ghirlande de flori, și cum îl luminară. Mai degrabă să-l lăsăm să povestească surorilor lui toate despre câte are de povestit, mai ales despre nașterea celor doi băieți gemeni ai lui, Nasser și Manssur; să-l lăsăm, pe deasupra, să se desfete cu ele la vânătoare și la jocuri; și faceți-mi cinstea, o, preacinstiților și preamărinimoșilor ascultători ce mă înconjurați, de a vă întoarce cu mine îndărăt la saraiul lui Hassan, în Bagdad, unde am lăsat-o pe bătrâna sa mamă și pe Strălucire, soția lui. Îngăduiți-mi

hatârul acesta, o, domnii mei cei cu mână darnică, și aveți să vedeți și să auziți ceea ce preacinstitele voastre urechi și preaminunații voștri ochi niciodată în viața lor nici n-au mai auzit, nici n-au mai pomenit, nici nu și-au închipuit! Și coboare asupra-vă binecuvântările Atoateîmpărțitorului, și cele mai alese din huzururile lui. Ascultați-mă cu luare-aminte, o, stăpânii mei!

Așadar, o, preafalnicule, după ce Hassan plecă, Strălucire, soția lui, nu se îndepărtă și n-o părăsi nicio clipită pe mama lui Hassan; și tot așa, vreme de două zile. Ci în dimineața celei de a treia zile, Strălucire sărută mâna bătrânei, urându-i ziuă bună, și îi spuse:

– O, maică a mea, tare aș vrea să mă duc la hammam, după atâta vreme de când nu m-am mai îmbăiat din pricina alăptării lui Nasser și a lui Manssur!

Și bătrâna spuse:

– Ya Allah! o, ce vorbe necugetate, fata mea! Cum să te duci la hammam, o, păcatele noastre? Au tu nu știi că și eu și tu suntem niște străine, care nu cunoaștem hammamurile din cetatea aceasta? Și cum ai putea să mergi acolo fără a fi însoțită de bărbatul tău, care s-ar duce înaintea ta, să-ți arvunească mai întâi o odaie și să se încredințeze că totul este curat acolo înlăuntru și că din tavan nu cad nici libărci, nici tarhani, nici alți gândaci! Or, soțul tău este plecat acuma, iar eu nu știu pe nimeni care ar putea să-i țină locul într-o împrejurare atâta de însemnată ca aceasta; și nu pot nici să te însoțesc măcar eu, din pricina vârstei mele înaintate și a slăbiciunii mele! Dar, fata mea, dacă vrei, am să-ți încălzesc niște apă chiar aici, și am să te lau și să te scald de minune în hammamul din casa noastră! Că am chiar tot ce îmi trebuie pentru aceasta, și chiar am primit ieri o cutie cu praf de Alep îmbălsămat, și niște ambră, și niște alifie de curățat părul de pe picioare,

și niște henneà! Așa încât, fata mea, poți să fii liniștită în această privință. Are să fie minunat!

Ci Strălucire răspunse:

– O, stăpână a mea, de când oare nu li se mai dă femeilor îngăduința de a se scălda la hammam? Pe Allah! dacă i-ai fi spus una ca asta fie și unei roabe, nici ea n-ar fi îndurat și, decât să mai rămână în casa voastră, ți-ar fi cerut mai degrabă să fie vândută în suk, la mezat! Ci, o, stăpâna mea, ce necugetați sunt bărbații care își închipuie că toate femeile sunt la fel, și că trebuie să te porți față de ele cu o mie de popreli, care mai de care mai vajnice, ca să le împiedice să facă lucruri oprite! Ci tu de bună seamă că știi că atunci când o femeie este întru totul hotărâtă să facă un lucru, găsește ea cumva mijlocul de a-și ajunge ținta, în pofida tuturor opreliștilor, și nimic nu poate s-o împiedice în vrerile ei, de-ar fi ele oricât de peste putință de înfăptuit și oricât de pline de necazuri! Of! vai de tinerețea mea! sunt bănuită, și nimeni nu mai are nicio credință în cinstea mea! Și nu mi-a mai rămas decât să mor!

Și, spunând vorbele acestea, începu să verse lacrimi amare, să suspine și să-și cheme asupra capului năpastele cele mai negre!

Atunci mama lui Hassan, până la urmă, se lăsă înduioșată de plânsetele și de văicărelile ei, pricepând de altminteri că nu mai avea nicio putință de aci înainte s-o mai întoarcă pe Strălucire de la gândul ei. Se ridică, dar, în ciuda anilor cei mulți și a opreliștii poruncite de fiul său, și pregăti tot ce era de trebuință pentru îmbăiere, atât rufe curate cât și parfumuri. Pe urmă spuse către Strălucire:

– Gata, fata mea! hai să mergem, și nu mai sta tristă! Și să ne izbăvească Allah de mânia soțului tău!

Și ieși cu ea din sarai și o însoți la cel mai vestit hammam din cetate.

Ah! ce bine ar fi făcut mama lui Hassan dacă nu s-ar fi lăsat înduplecată de plânsetele Strălucirii, și dacă n-ar fi trecut pragul acelui hammam! Dar cine poate să citească în cartea ursitelor, afară de Singurul-Atoatevăzător? Și cine poate să spună de mai înainte ce se bizuie să facă între doi pași de drum? Ci noi, care suntem musulmani, credem și ne punem nădejdea în vrerea Celui-de-Sus! Și rostim: „Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah!" Rugați-vă în numele Profetului, o, drept-credincioșilor luminați ascultători ai mei!

Când frumoasa Strălucire, urmând-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atâta de uluite fiind de frumusețea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și cincea noapte

Spuse:

Când frumoasa Strălucire, urmând-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atâta de uluite fiind de frumusețea ei.

Și nu le mai slăbiră din ochi! Or, dacă așa le fu uimirea când tânăra nevastă era încă învăluită cu izarul și cu iașmacul ei, care nu le fu năucirea atunci când, după

ce se dezbrăcă, Strălucire rămase într-un sfârșit goală de tot! O, harpă a regelui Daud, care îl vrăjea pe Saul leul; și tu, fiică a pustiei, iubită a lui Antara, viteazul cel cu păr cârlionțat, o, fecioară Abla cea cu șolduri frumoase, care stârneai în lung și în lat, încăierându-le, toate triburile Arabiei; și tu, Sett Budur, fiică a sultanului Ghaiur, stăpânul peste El-Buhur și El-Kussur, tu, cea care cu ochii tăi de jar ai tulburat până peste poate ginnii și efriții; și tu, șopot al izvoarelor; și tu, cântec primăvăratic de păsărele, – ce mai însemnați voi față de goliciunea gazelei acesteia? Mărire lui Allah carele te-a zămislit, o, Strălucire, și carele a împerecheat în trupul tău de slavă rubinele și moscul, chihlimbarul străcurat și mărgăritarele, o, tu, cea întru totul de aur!

Așa încât femeile din hammam, ca s-o privească mai în voie, își lăsară scalda și tihna, și se ținură pe urmele ei pas cu pas. Și zvonul despre farmecele ei se răspândi numaidecât din hammam în toată vecinătatea și, într-o clipită, sălile fură năpădite, de nici nu se mai putea trece prin ele, de femeile aduse de dorința de a o vedea pe acea minune de frumusețe. Și, printre acele femei necunoscute, tocmai se afla și o roabă de-a soției califului Harun Al-Rașid, sultana El-Sett Zobeida. Și acea roabă tânără, pe numele ei Tohfa, rămase încă și mai uluită decât toate celelalte femei de frumusețea desăvârșită a acelei lune vrăjite; și, cu ochii larg deschiși, înmărmuri în rândul dintâi, privind-o cum se scaldă în havuz. Și după ce Strălucire își sfârși scalda și se îmbrăcă, micuța roabă nu putu face altceva decât să se ia pe urmele ei, afară din hammam, trasă după Strălucire ca de o piatră de magnet, și începu să meargă în spatele ei pe uliță, până ce Strălucire și mama lui Hassan ajunseră la casa lor. Atunci tânăra roabă Tohfa, neputând să intre în palat, se mulțumi să-și ducă degetele la buze și să-i trimită

frumoasei Strălucire, odată cu un trandafir, un sărut răsunător. Dar, spre nenorocul ei, hadâmbul de la poartă văzu trandafirul și sărutul și, mâniat până peste poate, începu să-i arunce niște înjurături înfricoșătoare, bulbucându-și ochii; lucru care o hotărî pe Tohfa, însă cu suspine, să ia calea îndărăt. Și se întoarse la saraiul califului, unde se duse degrabă la stăpâna ei, Sett Zobeida.

Or, Sett Zobeida văzu că roaba ei cea dragă era galbenă toată la chip și tare tulburată; și o întrebă:

– Oare unde ai fost, o, drăguța mea, de mi te-ai întors în starea aceasta de tulburare, și atâta de galbenă la chip?

Ea spuse:

– La hammam, o, stăpâna mea!

Ea întrebă:

– Și ce ai văzut oare la hammam, Tohfa a mea, de mi te-ai întors atâta de răvășită și cu niște ochi atâta de topiți?

Ea răspunse:

– O, stăpâna mea, da cum nu mi s-ar topi și ochii și sufletul, și cum nu mi-ar năpădi în inimă dorul după aceea care mi-a răpit mințile?

Sett Zobeida începu să râdă și zise:

– Ce-mi descânți tu, o, Tohfa, și despre ce îmi vorbești?

Ea spuse:

– Care flăcău gingaș, sau care fetișcană, care cerb, sau care gazelă, o, stăpână a mea, s-ar putea asemui vreodată cu farmecele și frumusețea ei?

Sett Zobeida spuse:

– O, nebuno de Tohfa, vrei să te hotărăști odată să-mi spui cum o cheamă?

Ea spuse:

– Nu știu, o, stăpână a mea! Ci, o, stăpâna mea, îți jur pe multele binefaceri cu care m-ai coperit! nicio făptură de pe fața pământului, în vremile apuse, în vremile

de azi, ori în vremile care vor veni, nu se poate asemui cu ea! Tot ce știu despre ea este că locuiește într-un sarai de pe malul Tigrului, și care are o poartă mare în partea dinspre cetate și o altă poartă în partea dinspre apă. Și, pe deasupra, am auzit la hammam că ar fi soția unui negustor bogat pe care îl cheamă Hassan Al-Bassri! Ah, stăpâna mea, dacă mă vezi tremurând toată dinaintea ta, nu-i doar de tulburarea pricinuită de frumusețea ei, ci și de teama care m-a cuprins gândind la urmările năprasnice care s-ar stârni când, din nenorocire, stăpânul nostru califul ar auzi de ea. De bună seamă că ar pune să-i fie omorât soțul și, în pofida tuturor legilor dreptății, ar lua-o de soție pe tânăra aceea vrăjită! Și în felul acesta și-ar vinde toate bunurile neprețuite ale sufletului său nemuritor, pentru stăpânirea vremelnică a unei făpturi, e drept, frumoase, dar pieritoare!

La vorbele acestea ale micuței roabe Tohfa, Sett Zobeida, care o știa cât de înțeleaptă și de cumpănită la vorbă este de obicei, fu nespus de uluită și îi zise:

– Ci, o, Tohfa, ești măcar pe deplin încredințată că n-ai văzut cumva numai în vis o asemenea minune de frumusețe?

Ea răspunse:

– Mă jur pe capul și pe picioarele supunerii pe care o datorez bunătății tale față de mine, o, stăpâna mea! după ce am văzut-o, i-am și aruncat un trandafir și o sărutare acelei copilandre cum nicio țară și niciun tărâm, nici la arabi, nici la turci, nici la persani, n-a mai văzut una asemenea!

Și Sett Zobeida atunci strigă:

– Pe viața strămoșilor mei cei neprihăniți! trebuie să văd și eu acea nestemată fără de pereche, și să mă minunez și eu de ea, cu ochii mei amândoi!

Și pe dată porunci să vină spătarul Massrur și îi zise...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și șasea noapte

Spuse:

Și pe dată porunci să vină spătarul Massrur și îi zise, după ce spătarul sărută pământul dintre mâinile ei:

– O, Massrur, du-te cât mai degrabă la saraiul cel cu două porți, una care dă către Tigru și alta care se află în partea din către cetate! Și acolo s-o cauți pe copilandra care locuiește în palatul acela, și s-o aduci la mine! Altminteri îți pierzi capul!

Și Massrur răspunse:

– A asculta este a te supune!

Și ieși, cu capu-naintea picioarelor, și alergă la palatul cu pricina, care, într-adevăr, era palatul lui Hassan. Și ajunse la poarta cea mare, și trecu pragul pe dinaintea hadâmbului, care îl cunoscu și se temeni dinainte-i până la pământ. Și ajunse la ușa de intrare, în care bătu.

Numaidecât veni să deschidă însăși bătrâna mamă a lui Hassan. Și Massrur intră în odaia de la intrare, și îi ură bună pace bătrânei. Și mama lui Hassan îi răspunse la salamalec și îl întrebă:

– Ce dorești?

El spuse:

– Eu sunt Massrur, spătarul! M-a trimis aici El-Saieda Zobeida, fiica lui El-Kassem, soția lui Al-Emir Al-Mumenin Harun Al-Rașid, al șaselea urmaș al lui Al-Abbas, moșul Profetului (asupra-i fie pacea lui Allah și binecuvântările sale!). Și am venit s-o iau cu mine la palat, la stăpâna mea, pe tânăra cea frumoasă care locuiește în casa aceasta!

La vorbele lui Massrur, mama lui Hassan, înspăimântată și tremurând, strigă:

– O, Massrur, noi suntem străine aici, iar fiul meu, soțul acelei tinere, lipsește, este plecat în călătorie! Și, înainte de a pleca, anume mi-a poruncit să n-o las pe soția lui să iasă din casă, nici cu mine, nici cu altcineva, și pentru nimica-n lume! Și tare mi-e teamă că, dacă aș lăsa-o să iasă, s-ar întâmpla cine știe ce necaz, din pricina frumuseții ei, care l-ar sili pe fiul meu, când s-o întoarce acasă, să-și facă moarte! Te rugăm, dar, fierbinte, o, preabunule Massrur, fie-ți milă de jalea noastră și nu ne cere un lucru care este mai presus de voința noastră și de putința noastră de a ți-l împlini!

Massrur răspunse:

– Nu-ți fie frică de nimic, buna mea stăpână! Fii încredințată că niciun necaz nu are să i se întâmple tinerei. Este vorba numai ca stăpâna mea Sett Zobeida s-o vadă pe această tânără frumusețe, spre a se încredința cu ochii ei dacă faima nu-i înflorește cumva podoaba farmecelor și a strălucirii. De altminteri, nu-i acum întâia dată când sunt însărcinat cu asemenea solie; și te pot încredința că nu o să aveți, nici una, nici alta, vreo pricină să vă căiți că v-ați supus unei dorințe ca aceasta, ba dimpotrivă! Și, mai mult încă: așa cum am să vă duc ferite de orice primejdie dinaintea stăpânei noastre Sett Zobeida, tot așa mă îndatorez să vă aduc îndărăt, întregi și nevătămate, la casa voastră!

Când mama lui Hassan văzu în felul acesta că orice împotrivire este zadarnică, ba chiar primejdioasă, îl lăsă pe Massrur în odaia de intrare și se duse s-o îmbrace pe Strălucire și s-o gătească; și, tot așa, să-i îmbrace pe cei doi micuți, Nasser și Manssur. Și îi luă pe băieței câte unul pe fiecare braț, și îi spuse Strălucirei:

– De vreme ce trebuie să ne plecăm dinaintea dorinței

stăpânei El-Sett Zobeida, atunci hai să mergem la ea împreună!

Și trecu cea dintâi în odaia de intrare și îi spuse lui Massrur:

– Suntem gata!

Și Massrur ieși și deschise drumul, urmat de mama lui Hassan, care îi ducea pe cei doi copilași, urmată la rându-i de Strălucire, învăluită cu totul în vălurile ei. Și Massrur le duse așa la palatul califului, până dinaintea jețului cel scund și larg pe care ședea falnică, tolănită într-un peș, El-Saieda Zobeida, înconjurată de liota ei de roabe și de cadâne, printre care, în rândul dintâi, se afla micuța Tohfa.

Atunci mama lui Hassan, după ce îi trecu pe cei doi copilași în brațele Strălucirei, care sta învăluită în izarul și în iașmacul ei, sărută pământul dintre mâinile mândrei Sett Zobeida și, după salamalec, făcu temeneaua cuvenită. Și Sett Zobeida îi răspunse la salamalec, îi întinse mâna, pe care bătrâna o duse la buze, și o rugă să se ridice. Pe urmă se întoarse înspre soția lui Hassan și îi zise:

– O, binevenito, pentru ce nu-ți dai jos iașmacul? Aici nu se află niciun bărbat!

Și făcu un semn către Tohfa, care se apropie de Strălucire numaidecât, îmbujorându-se, și atinse mai întâi pulpana izarului, ducându-și apoi la buze și la frunte degetele cu care pipăi izarul. Pe urmă o ajută pe Strălucire să-și dea jos izarul și îi ridică apoi iașmacul de pe față.

O, Strălucire! Nici luna când iese din nor în deplinătatea ei, nici soarele în toată strălucirea lui, nici dulcea legănare a ramului în calda adiere a primăverii, nici boarea amurgului, nici sclipirea izvorului, nimic din tot ce farmecă fie văzul, fie auzul, fie mintea oamenilor,

n-ar fi putut, așa cum ai făcut tu, să răpească mințile celor ce te priviră! De strălucirea frumuseții tale întregul sarai se lumină și străluci! De bucuria vederii tale inimile zburdau ca niște miei și dănțuiau în piepturi! Iar nebunia bântuia prin toate capetele! Iar roabele se uitau la tine înmărmurite și șușoteau: „O, Strălucire!" Ci noi, ascultători ai mei, să spunem: „Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, și l-a dăruit drept-credincioșilor săi ca pe un semn din rai!"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și șaptea noapte

Spuse:

Ci noi, ascultători ai mei, să spunem: „Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, și l-a dăruit drept-credincioșilor săi ca pe un semn din rai!"

După ce își veni în fire din uluiala care o năpădise, Sett Zobeida se ridică de pe jețul ei și se apropie de Strălucire, pe care o cuprinse în brațe și o strânse la piept, sărutând-o pe ochi. Pe urmă o pofti să stea jos lângă ea pe jețul cel larg, și își scoase, spre a i-o petrece Strălucirei pe după gât, o salbă făcută din două șire de mărgăritare mari, pe care o purta de când se măritase cu Al-Rașid. Pe urmă îi zise:

– O, sultană a încântărilor, chiar că roaba mea Tohfa s-a înșelat când mi-a vorbit de frumusețea ta! Căci frumusețea ta este mai presus de toate cuvintele! Ci ia spune-mi, o, desăvârșito, știi să dănțuiești, ori să cânți fie din gură, fie din vreo lăută? Întrucât, atunci când cineva este ca tine, strălucește în toate privințele!

Strălucire răspunse:

– Chiar că nu știu deloc, o, stăpână a mea, nici să dănțuiesc, nici să cânt, nici din gură, nici din lăută ori din țimbale; și nu mă pricep la niciuna dintre câte le știu de obicei femeile tinere! Însă, trebuie să-ți spun, am și eu un dar, care poate că are să ți se pară minunat: pot să zbor prin văzduhuri, ca păsările!

La vorbele acestea ale Strălucirei, toate femeile se minunară:

– O, ce fermecătorie! O, ce minunăție!

Iar Sett Zobeida spuse:

– Cum aș putea, o, fermecătoare, măcar că sunt peste poate de uimită, să șovăiesc a te crede înzestrată cu un atare dar? Au nu ești tu mai minunată decât lebedele și mai ușoară privirilor noastre decât păsările? Ci, dacă vrei să ne duci inimile după tine, ai să te învoiești a face înaintea ochilor noștri dovada unui zbor fără aripi?

Ea spuse:

– Tocmai că, o, stăpână a mea, am și aripi; ci ele nu se mai află la mine! Aș putea totuși să le capăt, dacă așa ți-ar fi voia! Pentru aceasta, nu ai decât să-i ceri mamei soțului meu să-mi aducă mantia mea de pene!

Numaidecât Sett Zobeida se întoarse către mama lui Hassan și îi spuse:

– O, preacinstită bătrână, maică a noastră, vrei să te duci să ne aduci mantia aceea de pene, ca să văd și eu cum se slujește de ea fiica ta cea încântătoare?

Și biata femeie gândi: „Iacătă-ne pe toți pierduți fără de scăpare! Când are să-și vadă mantia de pene, are să i se trezească în minte deprinderea ei dintru începuturi, și numai Allah știe ce are să se mai întâmple!“ Și răspunse cu glas tremurat:

– O, stăpână a mea, fata mea Strălucire este tulburată de măreția ta și nu mai știe ce vorbește! S-a pomenit oare

să poarte cineva vreodată haine de pene, când asemenea soi de veșminte nu li se potrivesc decât păsărilor?

Ci Strălucire îi curmă vorba și spuse către Sett Zobeida:

– Pe viața ta, o, stăpână a mea, mă jur ție că mantia mea de pene este închisă într-un sipet ascuns în casa noastră!

Atunci Sett Zobeida își scoase de la mână o brățară scumpă, care prețuia cât toate vistieriile lui Khosroe și ale lui Kaissar, și o întinse mamei lui Hassan, spunând:

– O, maică a noastră, viața mea este în mâinile tale! Mă rog ție din inimă să te duci acasă și să ne aduci mantia aceea de pene, numai ca s-o vedem și noi o dată! Și pe urmă ai s-o iei îndărăt așa cum este!

Ci mama lui Hassan se jură că ea nu a văzut niciodată vreo mantie de pene, nici nimica asemenea. Atunci Sett Zobeida strigă:

– Ya Massrur!

Și pe dată spătarul califului se înfățișă dinaintea sultanei lui, care îi zise:

– Massrur, dă fuga degrabă la casa acestor cinstite femei și caută peste tot o mantie de pene, care este încuiată într-un sipet ascuns!

Și Massrur o sili pe mama lui Hassan să-i înmâneze cheile de la casă și alergă să cerceteze peste tot, până ce, într-un sfârșit, găsi mantia de pene într-un sipet ascuns sub pământ. Și duse mantia la Sett Zobeida care, după ce o privi îndelung și se minună de măiestria cu care fusese croită, i-o întinse frumoasei Strălucire.

Atunci Strălucire o cercetă mai întâi pană cu pană și se încredință că era tot atât de nevătămată ca în ziua când i-o furase Hassan. Și o desfăcu, și intră în ea, strângând împrejuru-i cele două pulpane și potrivindu-le. Și se făcu asemenea cu o pasăre mare și albă! Și, o, ce se

mai minunară femeile care erau de față! mai întâi făcu o roată largă, lunecând ușor; apoi se întoarse iarăși, fără a atinge pământul, și se ridică legănându-se până sus la tavan! Pe urmă coborî iarăși, plutind ușor, și își luă cei doi copii, călare fiecare pe câte un umăr, spunând către Sett Zobeida și către celelalte femei:

– Văd că zborul meu vă place. Așa că am să vă mulțumesc și mai deplin.

Și își luă avânt și se ridică până la fereastra de sus, așezându-se pe pervaz. Și de acolo strigă:

– Ascultați-mă! căci mă duc de la voi!

Și Sett Zobeida, tulburată până peste poate, îi zise:

– Cum, o, Strălucire, te și duci de la noi, lipsindu-ne pe veci de frumusețea ta, o, sultăniță a sultănițelor?

Strălucire răspunse:

– Vai, o, stăpână a mea! Cine pleacă nu se mai întoarce!

Pe urmă se înturnă înspre biata mamă a lui Hassan, cea deznădăjduită, cea înlăcrimată, cea prăbușită jos pe chilimuri, și îi zise:

– O, mamă a lui Hassan, de bună seamă că plecarea aceasta mă îndurerează amarnic și mă întristează, din pricina ta și a fiului tău Hassan, soțul meu, căci zilele despărțirii au să-i sfâșie inima și au să vă înnegureze viața; ci vai, nu pot să fac nimic! Simt că beția cerului îmi cuprinde sufletul și trebuie să zbor în văzduh. Iar dacă fiul tău va vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină și să mă caute în insulele Wak-Wak. Rămas-bun, așadar, o, maică a soțului meu!

Și, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor, se duse de se mai lăsă o clipită pe vârful palatului, spre a-și netezi penele, și pe urmă porni iarăși în zbor și se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și opta noapte

Spuse:

Și, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor, se duse de se mai lăsă o clipită pe vârful palatului, spre a-și netezi penele, și pe urmă porni iarăși în zbor și se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

Iar sărmana mamă a lui Hassan fu aproape să-și dea sufletul de durere, și rămase doborâtă la pământ, nemișcată. Iar Sett Zobeida se aplecă asupra-i și îi dădu cu mâna ei toate îngrijirile de trebuință; și, după ce o mai însufleți oleacă, îi zise:

– Ah, maică a mea, de ce, în loc să tăgăduiești totul, nu mi-ai spus dintru început că Strălucire se putea sluji în felul acesta de rochia aceea fermecată, de mantia aceea a năpastei? Că m-aș fi ferit atunci s-o dau în puterea ei! Da de unde putea să-mi treacă mie prin gând că soția fiului tău este din neamul ginnilor din văzduhuri? Mă rog, dar, ție, o, maică a mea bună, iartă-mi neștiința și nu mă osândi prea tare, pentru o faptă la care n-am gândit!

Și biata bătrână spuse:

– O, stăpână a mea, numai eu sunt vinovată! Iar roaba nu are ce să-i ierte stăpânei ei! Fiecare își duce agățată de gât soarta! Și soarta mea și a fiului meu este să murim de durere!

Și, cu vorbele acestea, ieși din sarai, lăsând toate femeile plângând amarnic, și se târî până acasă la ea. Iar acolo îi căută pe copilași și nu-i găsi; și o căută pe soția fiului ei, și nu o găsi! Atunci izbucni în lacrimi și în

suspine, mai aproape de moarte decât de viață. Și puse să se ridice în casă trei morminte, unul mare și două mici, și lângă ele își petrecea zilele și nopțile, gemând și plângând. Și rostea stihurile:

Oh, bieții mei copii, sărmanii mei!
Oh, pe obraji-mi veșteji, necurmat,
Curg lacrimile mele, ca o ploaie
Pe crengile unui copac uscat.
Oh, bun-rămasul vostru-i bun-rămasul
Și de la viața care mi-ați luat.
Pierzându-vă pe voi, cu voi odată
Și sufletul din piepturi ne-a plecat.
Oh, copilașii mei, doar eu, sărmana,
Rămân să plâng aici neîncetat.
Că voi îmi erați sufletul! Cum oare
Să mai trăiesc, atunci când m-ați lăsat?
Oh, bieții mei copii, o, voi, sărmanii!
Rămân să plâng aici, neîncetat!

Și-atâta cu ea! Ci, în ceea ce îl privește pe Hassan, apoi acesta, după ce petrecu trei luni împreună cu cele șapte domnițe, se gândi să plece ca să nu facă să se îngrijoreze mama și soția lui. Și bătu în pielea de cocoș a dairalei; și dromaderele se și înfățișară. Iar surorile aleseră zece dintre ele, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Și încărcară pe cinci dromadere drugi de aur și de argint, iar pe alte cinci încărcară pietre nestemate. Și îl puseră pe Hassan să le făgăduiască tuturora că are să se întoarcă să le vadă peste un an. Pe urmă îl sărutară, una câte una, așezându-se toate pe-un șir; și fiecare la rând îi spuseră câte o strofă sau două, tare gingașe, în care îi mărturiseau ce mâhnite le lăsa plecarea lui. Și se legănau agale din șolduri, bătând măsura stihurilor. Și Hassan le răspunse

cu stihurile acestea, ticluite atunci pe loc:

Din lacrimile mele,
Mărgăritare albe,
O, dragi surori, vă dărui
Neprihănite salbe.
În clipa despărțirii,
Înfipt în șa, stau drept,
Și frâu-n altă parte
Nu știu să-l mai îndrept.

Surorilor iubite,
Cum mă pot smulge, oare,
De lângă pieptul vostru,
Din scumpa-mbrățișare?
Vai, trupul meu se duce,
Dar sufletu-mi rămână!
Cu talpa-n scara șeii,
Strâng frâiele în mână.

Pe urmă Hassan porni călare pe dromadera lui, în fruntea convoiului, și ajunse cu bine la Bagdad, Cetatea Păcii.

Or, când intră în casa lui, Hassan abia de-o mai cunoscu pe maică-sa, atât de tare o schimbaseră lacrimile și nemâncarea și veghile pe amărâta de ea. Și întrucât Hassan nu o vedea nicăieri ieșindu-i fuga înainte pe soția lui cu copiii, o întrebă pe maică-sa:

– Unde-i nevastă-mea? Și unde-s copiii?

Și maică-sa nu putu să răspundă decât cu suspinele ei. Și Hassan începu să alerge ca un smintit din odaie în odaie, și văzu în sala de primire, deschis și gol, sipetul în care încuiase mantia cea fermecată. Și se întoarse și văzu, în mijlocul odăii, cele trei morminte! Atunci se

prăbuși lat, cu fruntea pe piatră, fără de simțire. Și cu toate îngrijirile maică-sii, care sărise în ajutorul lui, rămase în acea stare, de dimineață până seara. Ci, într-un sfârșit, își veni în simțire și își sfâșie hainele, și își coperi capul cu cenușă și cu țărână. Pe urmă, deodată, se repezi la spadă și vru să se înjunghie cu ea. Ci maică-sa se repezi între el și spadă, cu mâinile întinse. Și îi luă capul și-l puse pe pieptul ei; și îl sili să șadă jos, măcar că, de deznădejde, Hassan se zvârcolea pe pământ ca un șarpe. Și bătrâna începu să-i povestească, una câte una, toate câte se petrecuseră în lipsa lui; și încheie spunându-i:

– Vezi și tu, fiul meu, că oricât de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ți intre în inimă, atâta vreme cât mai poți s-o găsești pe soția ta în ostroavele Wak-Wak.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci și noua noapte

Spuse:

– Vezi și tu, fiul meu, că oricât de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ți intre în inimă, atâta vreme cât mai poți s-o găsești pe soția ta în ostroavele Wak-Wak.

La vorbele acestea ale mamei sale, Hassan simți o nădejde cum îi înviorează dintr-odată băierile sufletului și, ridicându-se numaidecât, îi spuse maică-sii:

– Mă duc la insulele Wak-Wak!

Pe urmă cugetă: „Oare unde s-or fi aflând insulele acestea cu numele ca un țipăt de pasăre de pradă? Or fi în mările Indului, ori ale Sindului, ori ale Persiei, ori

ale Chinei?" Și, ca să se dumirească în această privință, ieși din casă, măcar că totul i se părea negru și nelămurit în fața ochilor, și se duse să-i caute pe învățații și pe dascălii de la curtea califului, și să-i întrebe, pe fiecare în parte, dacă știu în ce mări se află așezate insulele Wak-Wak. Și toți răspunseră:

– Nu știm! Și de când suntem noi nu am auzit niciodată pomenindu-se că s-ar afla undeva insulele acelea!

Atunci Hassan începu iarăși să-și piardă nădejdea, și se întoarse acasă, cu pieptul bântuit de vântul morții. Și îi spuse maică-sii, lăsându-se să cadă la pământ:

– O, maică, nu la insulele Wak-Wak trebuie să mă duc, ci mai degrabă acolo unde și-a lăsat zdrențele Mama-Vulturilor[1].

Și izbucni în lacrimi, cu capu-n covor. Ci deodată se ridică și îi spuse maică-sii:

– Allah mi-a trimis gândul să mă întorc la cele șapte domnițe care mă socotesc fratele lor, și să le întreb care-i drumul către insulele Wak-Wak.

Și, fără a mai zăbovi, își luă rămas-bun de la biata lui maică, amestecându-și lacrimile cu lacrimile ei, și încălecă iar pe dromaderul pe care încă nu-l slobozise de când se întorsese acasă. Și ajunse cu bine la palatul celor șapte surori, din Muntele-Norilor.

Când îl văzură iar, surorile îl întâmpinară cu toate semnele unei bucurii peste poate de călduroase. Și îl sărutară, scoțând chiote de veselie și urându-i bun venit. Iar când veni și rândul bunei Boboc-de-Trandafir să-l sărute pe fratele ei, aceasta văzu, cu ochii inimii ei iubitoare, schimbarea petrecută pe chipul lui Hassan și tulburarea din sufletul său. Și, fără a-i pune nici cea mai mică întrebare, izbucni în lacrimi pe umărul lui. Și Hassan începu să plângă și el împreună cu ea, și îi zise:

[1] Moartea.

– Ah, Boboc-de-Trandafir, sora mea, pătimesc amarnic, și am venit la tine ca să caut singurul leac care îmi poate alina chinurile! O, miresme ale Strălucirii mele, vântul nu are să vă mai abată către mine ca să-mi înviorezé sufletul!

Și Hassan, rostind vorbele acestea, scoase un strigăt greu și se prăbuși fără de simțire.

Când îl văzură așa, domnițele, speriate, se înghesuiră împrejurul lui, plângând, iar Boboc-de-Trandafir îl stropi pe față cu apă de trandafiri și îl scăldă cu lacrimile ei. Și Hassan de șapte ori încercă să se scoale, și de șapte ori căzu iar la pământ. Într-un sfârșit, izbuti să întredeschidă ochii, după un leșin mai lung decât toate celelalte, și le povesti surorilor sale trista lui poveste, de la început până la sfârșit. Pe urmă adăugă:

– Și acuma, o, surorile mele miloase, am venit să vă întreb de drumul care duce la insulele Wak-Wak! Căci soția mea Strălucire, când a plecat, i-a spus bietei mele mame: „Dacă fiul tău va vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină și să mă caute în insulele Wak-Wak!“

Când surorile lui Hassan auziră vorbele acestea din urmă, își plecară capul, pradă unei tulburări nemărginite, și se priviră multă vreme fără a vorbi. Într-un sfârșit, rupseră tăcerea și strigară toate deodată:

– Ridică-ți mâna către bolta cerului, o, Hassan, și încearcă să ajungi la ea, ori s-o atingi. Și-ar fi cu mult mai ușor decât să răzbați până la acele insule Wak-Wak unde se află soția ta cu copiii tăi!

La cuvintele acestea, lacrimile lui Hassan năboiră ca un șuvoi și îi udară cu totul hainele. Iar cele șapte domnițe, tot mai înduioșate de durerea lui, se străduiră să-l aline. Și Boboc-de-Trandafir îi înconjură drăgăstos gâtul cu brațele și îi zise, sărutându-l:

– O, frate al meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, pe urmă cată să ai răbdare față de potrivnicia soartei; căci Dascălul Zicalelor a zis: „Răbdarea este cheia liniștii, iar liniștea te ajută să răzbați la capăt!“ Și tu știi, o, frate al meu, că orice ursită trebuie să se împlinească și că niciodată cel căruia îi este dat să trăiască zece ani nu moarte în anul al nouălea! Prinde, dar, inimă, și șterge-ți lacrimile; iar eu am să fac tot ce-mi stă în putință ca să încerc să-ți înlesnesc calea de a răzbate până la soția și la copiii tăi, dacă asta-i voia lui Allah (proslăvit fie El!). Ah! blestemata aceea de mantie de pene! De câte ori nu m-a bătut gândul să-ți spun s-o arzi, și de fiecare dată m-am oprit, de teamă să nu te supăr. Gata! Ce-i scris, e scris! Avem să ne străduim să îndreptăm, dintre toate relele, pe acela care-i mai de îndreptat!

Și se întoarse către surorile ei, și se aruncă la picioarele lor, și le jurui să se unească cu ea, spre a chibzui prin ce mijloc ar putea fratele lor să afle drumul la insulele Wak-Wak. Iar surorile îi făgăduiră călduros, din toată inima.

Or, cele șapte domnițe aveau un moș, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul și cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori; și venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moșul acela al lor îl chema Abd Al-Kaddus...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase suta noapte

Spuse:

Or, cele șapte domnițe aveau un moș, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul și cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori; și venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moșul acela al lor îl chema Abd Al-Kaddus.

Și, cu prilejul venirii lui din urmă, îi dăruise celei mai mari dintre domnițe, cea pe care o avea mai dragă, un săculete plin cu aromate, spunându-i că nu avea decât să ardă un pic din acele aromate, dacă s-ar ivi vreodată vreo împrejurare în care fata ar socoti că are nevoie de ajutorul lui. Încât, atunci când Boboc-de-Trandafir le rugă așa de fierbinte pe surorile sale să îi stea alături, cea mai mare dintre domnițe gândi că moșul ei poate că ar putea să-l scoată pe bietul Hassan din necaz. Și spuse către Boboc-de-Trandafir:

– Dă fuga și adu-mi săcuțul cu miresme și cățuia de aur!

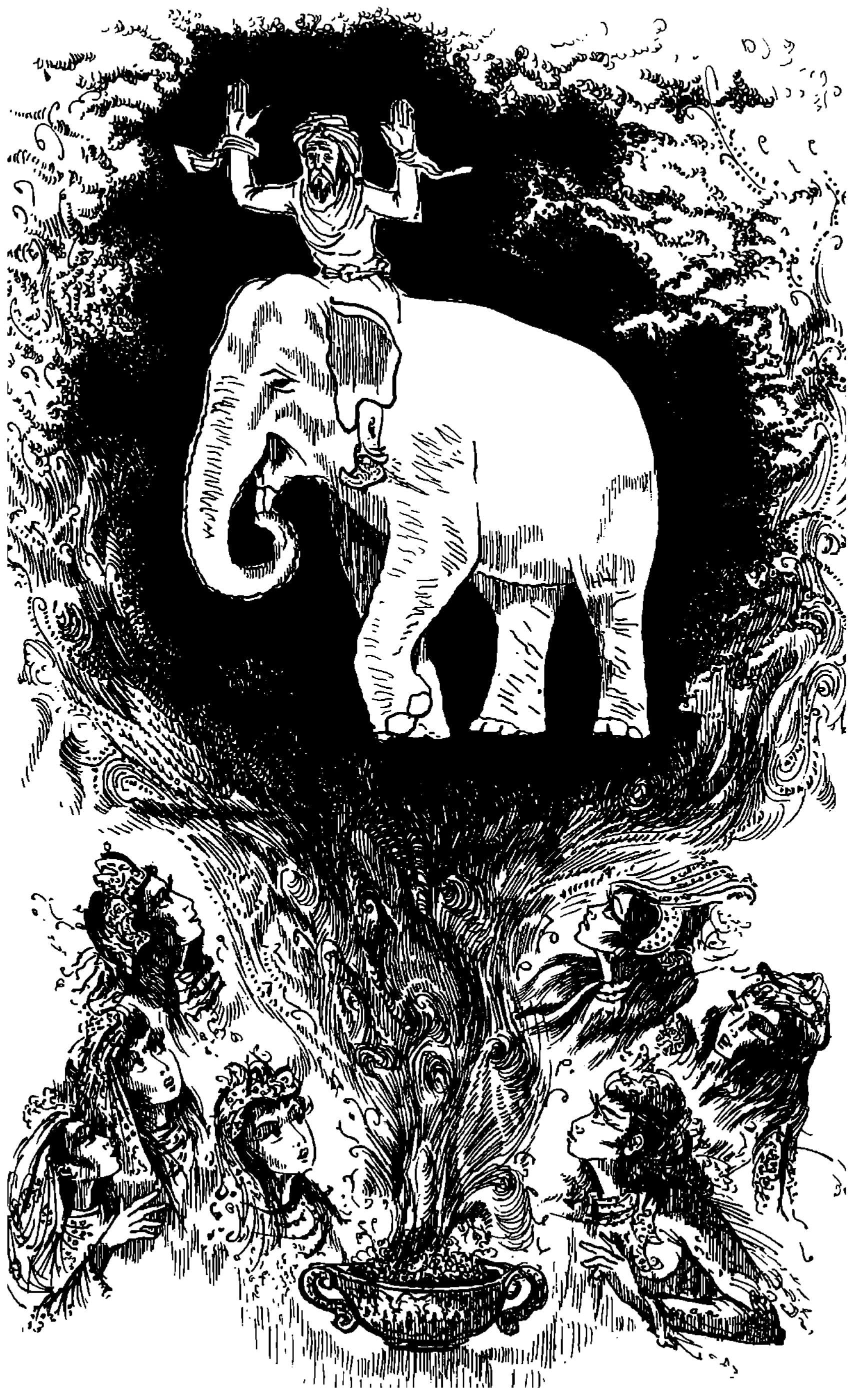
Și Boboc-de-Trandafir alergă să caute sacul și cățuia, și le aduse surorii ei, care deschise sacul, luă oleacă de aromată și o aruncă în cățuie, peste cărbunii aprinși, îndreptându-și gândul către moșul ei Abd Al-Kaddus și chemându-l.

Or, de îndată ce fumul se învâlvoră din cățuie, iacătă că se și ridică un vârtej de praf ce se apropia, și din el se ivi, călare pe un elefant alb, șeicul Abd Al-Kaddus. Și coborî de pe elefantul lui, și îi zise celei mai mari dintre surori și domnițe, fiica fratelui său:

– Iată-mă! Pentru ce am simțit mireasma de aromate? Și cu ce îți pot fi de folos, o, fata mea?

Și fata se aruncă la gâtul lui, și îi sărută mâna, și răspunse:

– O, moșule al nostru drag, iată că a și trecut mai bine de un an de când n-ai mai venit să ne vezi, și lipsa ta ne-a îngrijorat și ne-a îngândurat. De aceea am ars

miresme, ca să te văd și să fiu liniștită.

El spuse:

– Ești cea mai dulce dintre fetele fratelui meu, o, mult-iubita mea. Da să nu crezi că, dacă am zăbovit să vin anul acesta, te-aș fi uitat. Vroiam să vin să te văd chiar mâine! Da să nu-mi ascunzi nimica, întrucât de bună seamă că trebuie să ai tu a-mi cere ceva!

Ea răspunse:

– Allah să te ocrotească și să-ți sporească zilele, o, moșule al meu! De vreme ce îmi îngădui, aș vrea, într-adevăr, să-ți cer un lucru!

El zise:

– Spune! Ți l-am și dăruit!

Atunci fata îi povesti toată povestea lui Hassan, și adăugă:

– Și-acuma îți cer să-mi faci cel mai mare bine și să-i spui fratelui nostru Hassan cum să ajungă în acele insule Wak-Wak!

La vorbele acestea, șeicul Abd Al-Kaddus lăsă capu-n jos și își puse un deget în gură, cugetând adânc preț de un ceas de vreme. Pe urmă își scoase degetul din gură, înălță capul și, fără a rosti un cuvânt, se apucă să tragă niște linii pe nisip. Într-un sfârșit rupse tăcerea și, clătinând din cap, le spuse domnițelor:

– Fetele mele, spuneți-i fratelui vostru că se zbuciumă zadarnic! Este peste puterile lui să ajungă la insulele Wak-Wak!

Atunci fetele, cu lacrimi în ochi, se întoarseră către Hassan și spuseră:

– Vai, o, fratele nostru!

Ci Boboc-de-Trandafir îl luă de mână, îl trase mai aproape și spuse șeicului Abd Al-Kaddus:

– Moșule al meu bun, fă-i dovada despre ce ne-ai spus acuma, și dă-i câteva sfaturi înțelepte, pe care el

are să le asculte cu inimă supusă!

Și bătrânul își întinse mâna către Hassan să i-o sărute, și zise:

– Află, fiul meu, că degeaba te zbuciumi! Este cu neputință să ajungi la insulele Wak-Wak, măcar de ar fi să-ți vină în ajutor toată călărimea cea zburătoare a ginnilor, toate cometele cele rătăcitoare și toate planetele rotitoare! Întrucât insulele acelea Wak-Wak, fiul meu, sunt niște insule locuite de amazoane fecioare, și peste ele domnește însuși împăratul împăraților Ginnistanului, părintele soției tale Strălucire. Și tu, față de insulele acelea, unde nimenea n-a ajuns vreodată și de unde nimenea nu s-a întors, te afli aici la o depărtare de șapte mări fără de margini, șapte văi fără de fund și șapte munți fără de capete. Iar ele sunt așezate la marginile cele mai depărtate ale pământului, dincolo de care nu se mai află nimica de cunoscut! Așa că nu socot că ai să poți izbuti, cu niciun chip, să birui feluritele piedici care îți stau în drum. Și gândesc că, pentru tine, cea mai bună hotărâre de luat este de a te întoarce iar acasă la tine, ori de a rămâne aici cu surorile tale, care sunt minunate! Și nici nu te mai gândi la insulele Wak-Wak!

La vorbele acestea ale șeicului Abd Al-Kaddus, Hassan se făcu galben ca șofranul la chip, scoase un țipăt greu și căzu pierit. Iar domnițele nu-și mai putură opri suspinele; iar cea mai mică dintre ele își sfâșia hainele și își zgâráia obrajii; și toate laolaltă se puseră pe gemete și pe văicăreli împrejurul lui Hassan. Și, de îndată ce își veni iarăși în simțiri, Hassan nu mai putu decât să plângă, cu capul pe genunchii blândei Boboc-de-Trandafir. Și bătrânul, până la urmă, se înduioșă de priveliștea aceea, și împărtășind și el durerea tuturora, se întoarse către domnițele care țipau

jalnic, și le spuse cu un glas mohorât:

– Tăceți odată!

Și domnițele își înghițiră dintr-odată țipetele pe care le scoteau și așteptară cu nerăbdare ce avea să le spună moșul lor. Iar șeicul Abd Al-Kaddus își propti mâna pe umărul lui Hassan și îi zise:

– Contenește-ți gemetele, fiul meu, și fă-ți curaj inimii! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, și urmează-mă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute una noapte

Spuse:

Iar șeicul Abd Al-Kaddus își propti mâna pe umărul lui Hassan și îi zise:

– Contenește-ți gemetele, fiul meu, și fă-ți curaj inimii! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, și urmează-mă!

Și Hassan, pe care vorbele acestea îl întoarseră pe dată la viață, sări în picioare, își luă în grabă rămas-bun de la surorile lui, o sărută de mai multe ori pe Boboc-de-Trandafir, și îi spuse moșneagului:

– Sunt robul tău!

Atunci șeicul Abd Al-Kaddus îl pofti pe Hassan să se suie la spatele lui pe elefantul cel alb, și vorbi cu animalul acela uriaș care începu să se miște. Și, iute ca bătaia de grindină, ca lovitura de trăsnet și ca sclipirea de fulger, elefantul cel mare își aruncă picioarele în vânt și porni în zbor, și se afundă în nesfârșitul zării, mistuind sub pașii lui depărtările!

Or, în trei zile și trei nopți de goană, străbătură o cale de șapte ani. Și ajunseră lângă un munte albastru, cu toate împrejurimile lui albastre, și în mijlocul lui cu o peșteră cu intrarea închisă de o poartă de oțel albastru. Și șeicul Abd Al-Kaddus bătu în poarta aceea, și dinlăuntru ieși un negru albastru, care ținea într-o mână o sabie albastră, iar în cealaltă o pavăză albastră. Iar șeicul, cu o sprinteneală de neînchipuit, smulse armele acelea din mâinile negrului, care se trase numaidecât la o parte spre a-l lăsa să treacă; și moșneagul, cu Hassan după el, intră în peșteră, iar negrul cel albastru închise poarta în urma lor.

Ei, atunci, merseră ca la vreo milă de cale, printr-o boltă lungă în care era o lumină albastră, iar stâncile erau și ele străvezii și albastre, iar la capătul acelei bolte se pomeniră dinaintea a două porți de aur uriașe. Iar șeicul Abd Al-Kaddus deschise una dintre acele două porți uriașe de aur, și îi spuse lui Hassan să-l aștepte până ce s-o întoarce. Și se mistui înlăuntru. Ci, peste un ceas, se întoarse ținând de frâu un cal albastru, înșăuat și înfotăzat tot numai în albastru, și îl pofti pe Hassan să încalece. Și atunci deschise cea de a doua poartă de aur, și dinainte li se așternu dintr-odată o mare întindere albastră, iar la picioarele lor o câmpie largă, fără de zare. Și-atunci șeicul îi spuse lui Hassan:

– Fiul meu, tot mai ești hotărât să mergi mai departe și să înfrunți primejdiile cele fără de număr care te așteaptă? Ori n-ai vrea mai degrabă să-mi urmezi sfatul și să te întorci la cele șapte domnițe, nepoatele mele, care ar ști ele cum să te mângâie de pierderea soției tale Strălucire?

Hassan răspunse:

– Mai degrabă înfrunt de o mie de ori primejdia morții, decât să mai îndur chinurile despărțirii!

Șeicul stărui:

– Hassane, fiul meu, au tu nu ai o mamă pentru care lipsa ta-i un izvor de lacrimi nesecat? Și nu ți-ar plăcea mai degrabă să te întorci la ea, ca s-o mângâi?

El răspunse:

– N-am să mă întorc nicicum la maica mea, fără de soția și copiii mei!

Atunci șeicul Abd Al-Kaddus îi zise:

– Ei bine, dar, Hassane, du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Și îi înmână o scrisoare pe care erau scrise cu cerneală albastră următoarele: *„Către cel mai luminat și cel mai strălucit șeic al șeicilor, dascălul nostru, preacinstitul Părintele-Penelor*[1]*!"* Pe urmă, îi spuse:

– Ia scrisoarea aceasta, fiul meu, și du-te unde te-o duce calul tău. Are să ajungă la un munte negru, cu toate împrejurimile lui negre, dinaintea unei peșteri negre. Atunci să descaleci și, după ce ai să legi frâul de oblânc, să lași calul să intre numai el singur în peșteră. Iar tu să aștepți la poartă; și ai să vezi că iese un moșneag negru, îmbrăcat în negru, și negru peste tot, fără numai de barba-i lungă și albă, care-i atârnă până la genunchi. Atunci tu să-i săruți mâna, să-ți tragi pe cap pulpana caftanului lui, și să-i înmânezi scrisoarea aceasta, pe care ți-o dau spre a-ți ajuta să intri la el. Întrucât el este Părintele-Penelor! Și-i dascălul meu, și-i cununa capului meu! Și numai el pe pământ te poate ajuta în înfricoșătoarea ta încercare! Să te străduiești, dar, să ți-l faci binevoitor, și să îndeplinești tot ce ți-o spune să îndeplinești. Uassalam!

Atunci Hassan își luă bun-rămas de la șeicul Abd Al-Kaddus și dădu pinteni calului albastru, care nechează și

[1] La M. A. Salie, scrisoarea este adresată lui Abu-r-Ruveiș, fiul lui Balkis. (După legendele arabe, Balkis era împărăteasa din Saba, soția lui Soleiman ben Daud – Solomon, fiul lui David.)

porni ca o săgeată. Iar șeicul Abd Al-Kaddus se întoarse în peștera cea albastră.

Or, vreme de zece zile, Hassan lăsă calul să meargă în voia lui, cu o iuțeală de nu l-ar fi putut întrece nici zborul de pasăre, nici volburile vijeliilor. Și așa străbătu o cale de zece ani în linie dreaptă! Și, într-un sfârșit, ajunse la poalele unui șir de munți negri, cu vârful nevăzut, care se întindeau de la Răsărit până la Scăpătat. Și pe când se apropiau de munții aceia, calul începu să necheze, domolindu-și goana...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute doua noapte

Spuse:

Și pe când se apropiau de munții aceia, calul începu să necheze, domolindu-și goana. Și numaidecât, din toate părțile deodată, fără de număr ca picăturile de ploaie, se iviră în goană niște cai negri, care veniră să-l adulmece pe calul lui Hassan și să se frece de el. Și Hassan se sperie de mulțimea lor și se înfricoșă că au să-i împiedice calea mai departe; ci calul său își văzu de drum înainte și ajunse la peștera cea neagră, înconjurată de niște stânci mai negre decât aripa nopții. Și era chiar peștera despre care îi vorbise șeicul Abd Al-Kaddus. Descălecă, dar, și, după ce legă frâul de oblâncul de la șa, își lăsă calul să intre în peșteră; iar el șezu jos la intrare, așa cum îi poruncise șeicul.

Or, nici nu trecu bine un ceas de când sta acolo, că Hassan și văzu cum iese din peșteră un preacinstit moșneag, îmbrăcat în negru, și negru și el tot, din tălpi

până-n creștet, afară de barba-i lungă și albă care îi atârna până la brâu. Era șeicul șeicilor, preastrălucitul Ali Părintele-Penelor, fiul domniței Balkis, soția lui Soleiman (cu ei cu toți fie pacea lui Allah și binecuvântările lui!). Și Hassan, când îl văzu, se aruncă la genunchii lui și îi sărută mâinile și picioarele, și își trase pe cap poala caftanului lui punându-se astfel sub ocrotirea lui. Pe urmă îi înmână scrisoarea de la Abd Al-Kaddus. Iar șeicul Părintele-Penelor luă scrisoarea și, fără a grăi măcar o vorbă, se întoarse în peșteră. Și Hassan, dacă nu-l mai văzu, începu să se deznădăjduiască; ci iacătă-l pe moșneag că se ivi iar, însă de data aceasta îmbrăcat cu totul și cu totul în alb. Și îi făcu semn lui Hassan să vină după el, și intră înaintea lui în peșteră. Și Hassan merse după el și ajunse în felul acesta într-o sală uriașă, pătrată, pardosită cu nestemate; și în fiecare colț al ei se afla câte un bătrân îmbrăcat în negru, stând jos pe un chilim și fiecare bătrân era împresurat de un morman de terfeloage, iar dinainte avea câte o cățuie de aur, în care ardeau mirodenii; și fiecare dintre cei patru înțelepți era înconjurat de alți șapte învățați, ucenicii lor, care copiau terfeloagele, ori citeau, ori cugetau. Ci atunci când șeicul Ali Părintele-Penelor intră în sală, toți acești preacinstiți învățați se ridicară în cinstea lui; și cei patru învățați de frunte se ridicară din ungherele lor și veniră de șezură lângă el, în mijlocul sălii. Și, după ce toată lumea șezu jos, șeicul Ali se întoarse către Hassan și îi spuse să povestească povestea lui în fața acelei adunări de înțelepți.

Atunci Hassan, tare tulburat, începu dintru-întâi să verse un potop de lacrimi; pe urmă, izbutind să și le curme, începu, cu un glas întretăiat de suspine, să povestească toată povestea, de la răpirea lui de către Bahram magul, până la întâlnirea cu șeicul Abd Al-Kaddus,

ucenicul șeicului Părintele-Penelor și moșul celor șapte domnițe. Și, cât ținu toată povestirea, înțelepții nu îl opriră niciodată; ci, atunci când isprăvi, strigară cu toții deodată, întorcându-se către învățătorul lor:

– O, preacinstite dascăl, o, fiu al domniței Balkis, soarta tânărului acesta este vrednică de milă, căci suferă și ca soț și ca tată. Și poate că vom putea să-i dăm o mână de ajutor ca să-și ia îndărăt acea copilandră atâta de frumoasă și acei doi copii atâta de frumoși!

Iar șeicul Ali răspunse:

– Preacinstiți frați ai mei, asta-i o treabă grea. Și știți și voi, ca și mine, câtu-i de anevoie să ajungi la insulele Wak-Wak, și mai cu seamă câtu-i de anevoie să te întorci de acolo. Și știți toată greutatea care urmează, odată ce ai ajuns la acele insule, după ce ai trecut atâtea piedici, să te apropii de amazoanele fecioare, străjerele împăratului împăraților de peste ginni, și ale fiicelor lui. În asemenea împrejurare, cum vreți voi ca Hassan să răzbată până la domnița Strălucire, fata puternicului lor împărat?

Șeicii răspunseră:

– Preacinstite taică, ai dreptate, cine ar putea tăgădui? Ci tânărul acesta ți-a fost trimis anume de către fratele nostru, cinstitul și strălucitul șeic Abd Al-Kaddus, și nu poți să nu întâmpini prietenește dorințele lui!

Și Hassan, la rându-i, dacă auzi vorbele acelea, se aruncă la picioarele șeicului, își coperi capul cu pulpana mantiei lui și, înconjurându-i genunchii cu brațele, îl jurui să-i dea îndărăt soția și copiii. Și tot așa sărută mâinile la toți șeicii, care își împreunară rugămințile lor cu ale lui, cerându-i fierbinte dascălului lor întru toate, șeicul Părintele-Penelor, să aibă milă de acel tinerel nefericit! Și șeicul Ali răspunse:

– Pe Allah! în viața mea n-am mai văzut pe cineva

lepădându-se de zilele lui mai hotărât decât acest tânăr Hassan! Habar nu are neînfricatul nici ce grozăvie dorește, nici ce îl așteaptă! Ci fie, am să fac pentru el tot ce ține de mine!

După ce spuse acestea, șeicul Ali Părintele-Penelor cugetă vreme de un ceas, înconjurat cuviincios de bătrânii lui ucenici; pe urmă își ridică iar fruntea și îi spuse lui Hassan:

– Înainte de toate, am să-ți dau ceva care să te scape, la caz de primejdie!

Și își smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul unde era mai lungă, și i-l înmână lui Hassan, spunându-i...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treia noapte

Spuse:

Și își smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul unde era mai lungă, și i-l înmână lui Hassan, spunându-i:

– Iată ce fac pentru tine! Dacă ai să te afli vreodată în vreo primejdie mare, nu ai decât să dai foc unui fir de păr din smocul acesta, și am să-ți vin pe dată în ajutor!

Pe urmă își ridică ochii înspre bolta sălii și bătu din palme, ca și cum ar fi chemat pe cineva. Și numaidecât se înfățișă dinaintea lui, coborând din boltă, un efrit dintre efriții cei înaripați. Și șeicul îl întrebă:

– Cum te cheamă, o, efritule?

El spuse:

– Robul tău Dahnaș ben-Forktaș, o, șeicule Ali Părintele-Penelor!

Iar șeicul îi zise:

– Vino încoace!

Și efritul Dahnaș se duse lângă șeicul Ali, care îi puse gura la ureche și îi spuse ceva în șoaptă. Și efritul răspunse cu un semn din cap, care vroia să însemneze: „Da!" Iar șeicul se întoarse către Hassan și îi spuse:

– Suie-te, fiul meu, suie-te în spinarea acestui efrit. El are să te ducă pe tărâmul norilor, și de acolo are să te coboare pe un pământ de camforă albă. Și-acolo, o, Hassan, efritul are să te lase, căci mai departe el nu poate să meargă. Și tu, atunci, are să trebuiască să te descurci singur-singurel, prin țara aceea de camforă albă. Și de cum ai să ieși din ea, ai să te afli în fața insulelor Wak-Wak! Și-acolo, cum te-o lumina Allah!

Atunci Hassan sărută iar mâinile șeicului Părintele-Penelor, își luă bun-rămas de la ceilalți înțelepți, mulțumindu-le pentru bunătatea lor, și încălecă pe umerii lui Dahnaș, care se sui cu el în văzduh. Și efritul îl duse până la tărâmul norilor, iar de acolo coborî cu el în Țara de Camforă Albă, unde îl lăsă și pieri.

Încât, o, Hassane, o, tu cel de obârșie din Bassra, tu cel care odinioară uimeai sukurile din cetatea ta de baștină, și care învolburai toate inimile, și-i făceai pe toți cei care te vedeau să se topească de frumusețea ta, tu cel care ai trăit atâta vreme fericit lângă cele șapte domnițe și care ai stârnit în sufletele lor atâta iubire și atâta durere, iacătă că, mânat de dragostea ta pentru Strălucire, ai ajuns, pe aripile efritului, la Țara aceea de Camforă Albă, unde ai să înfrunți ceea ce nimenea până la tine și nimenea după tine nu va mai înfrunta vreodată!

Într-adevăr, după ce efritul îl lăsă jos în țara aceea,

Hassan porni la drum drept înainte, pe un pământ sclipitor și înmiresmat. Și merse el și merse așa multă vreme și, într-un sfârșit, întrezări în depărtare, în mijlocul unei câmpii, ceva ce se asemuia cu un cort. Și se îndreptă într-acolo și, într-un sfârșit, ajunse aproape de tot de cortul acela. Ci, cum tocmai trecea printr-o iarbă tare deasă, lovi cu piciorul ceva ce se afla ascuns în iarba aceea; și, când se uită, văzu că era ceva alb, ca o grămadă de argint, și mare, ca un pilastru din cetatea Iramului. Or, era un uriaș, iar cortul pe care îl vedea Hassan nu era altceva decât urechea lui, care îi slujea de pavăză împotriva soarelui. Și uriașul, trezit așa din somnul lui, se ridică mugind și cuprins de o mânie atâta de năprasnică, încât i se umflă pântecul de aerul pe care îl înghiți, iar fundul i se cutremură atâta de amarnic, încât începu să-i geamă din greu: fapt care stârni un șir de bubuituri cumplite, ca de tunet, care îl azvârliră pe Hassan cu fața la pământ, pe urmă îl aruncară în sus, încât, de spaimă, ochii i se întoarseră peste cap! Și, până să cadă iarăși jos pe pământ, încă din zbor, uriașul îl înhăță de ceafă, tocmai de acolo unde este pielea mai moale, și îl ținu așa, cu tăria brațului său, spânzurat în aer ca o vrabie în gheara unui vultur. Și se pregătea, rotindu-l prin văzduh, să-l turtească de pământ, zobindu-i oasele și făcându-l să-și amestece lungimea cu lățimea.

Când văzu ce avea să pată, Hassan începu să se zbată din toate puterile și strigă:

– Ah, cine să mă mai scape? Ah, cine să mă mai slobozească? O, uriașule, fie-ți milă de mine!

Când auzi țipetele acelea, uriașul își zise: „Pe Allah! Nu cântă urât păsărică asta! Îmi place ciripitul ei. Încât am s-o duc numaidecât sultanului nostru!“ Și îl apucă gingaș de un picior, cu teamă să nu-l vatăme, și intră

într-o pădure deasă, unde, în mijlocul unui luminiș, sta sultanul uriașilor din Țara de Camforă Albă, așezat pe o stâncă ce-i ținea loc de jeț. Și era înconjurat de străjerii lui, cincizeci de uriași, fiecare înalt de cincizeci de coți. Iar acela care îl aducea pe Hassan se apropie de sultan și îi zise:

– O, doamne al nostru, ia uite o păsărică pe care am prins-o de un picior și pe care ți-o aduc pentru glasul ei frumos! Căci ciripește plăcut!

Și îl lovi pe Hassan ușurel peste nas, zicându-i:

– Cântă oleacă dinaintea sultanului!

Iar Hassan, care nu pricepea graiul uriașului, socoti că i-a venit ceasul cel de pe urmă și începu să se zbată, țipând:

– Ah, cine m-o mai scăpa? Ah, cine m-o mai slobozi?

Și sultanul, când auzi glasul acela, se zgudui și se bâțâi de plăcere, și îi zise uriașului:

– Pe Allah! e minunat! Trebuie să-l duci numaidecât fiicei mele, pe care are s-o farmece!

Și adăugă, întorcându-se către uriaș:

– Da! pune păsărica numaidecât într-o colivie și du-te de-o atârnă în odaia fetei mele, lângă patul ei, ca s-o poată veseli cu cântecele și cu ciripelile ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patra noapte

Spuse:

– Da! pune păsărica numaidecât într-o colivie și du-te de-o atârnă în odaia fetei mele, lângă patul ei, ca s-o poată veseli cu cântecele și cu ciripelile ei.

Atunci uriașul îl puse pe Hassan într-o colivie, cu două străchini mari, una pentru mâncare și una pentru apă. Și îi mai puse și două stinghii, pe care să se poată cocoța și să cânte în voie; și duse colivia în odaia fetei sultanului și o atârnă la capul patului ei.

Când îl văzu pe Hassan, fata sultanului fu ca vrăjită de chipul și de înfățișarea lui, și începu să-i facă tot soiul de ghidușii, și să-l răsfețe în toate felurile. Și îi vorbea cu glas nespus de dulce, spre a-l îmblânzi, măcar că Hassan nu pricepea nimica din vorbele ei. Dar, cum vedea că fata nu-i vroia răul, încercă s-o înduioșeze față de soarta lui, plângând și gemând. Iar domnița, de fiecare dată, îi lua gemetele și suspinele drept niște cântece gingașe; și simțea o plăcere până peste poate; și nu mai putea să se despartă de el nici ziua, nici noaptea, o clipită măcar. Și simțea, când se uita la el, că toată ființa ei se topea după el. Și nu știa ce ar putea să facă mai bine cu o păsărică atâta de mică, și cum să se poarte cu ea. Și adesea îi făcea cu degetul, și îi vorbea prin semne; dar nici el nu o pricepea, și era departe de a ghici tot folosul pe care l-ar fi putut dobândi de la o fată, este adevărat că uriașă, dar atâta de prietenoasă.

Or, într-o zi, fata sultanului îl scoase pe Hassan din colivie, ca să-l curețe și să-i schimbe hainele. Și, după ce îl dezbrăcă, văzu, o, minunea minunilor! că nu era întru nimic lipsit de ceea ce aveau uriașii tatălui ei, măcar că toate celea erau, ca mărime, peste poate de micuțe. Și fata gândi: „Pe Allah! asta-i întâia oară când văd o pasăre cu asemenea lucruri!“ Și începu să se joace cu Hassan și să-l întoarcă și să-l răsîntoarcă pe toate părțile, minunându-se de ceea ce afla la el în fiecare clipă. Iar Hassan, în mâinile ei, era întocmai ca o vrabie în mâinile vânătorului. Și tânăra uriașă, dacă văzu că sub degetele ei castravetele se preschimba în bostan, se

puse pe un râs de se tăvălea pe jos. Și strigă: „Ce pasăre minunată! Cântă ca păsările, și se poartă cu femeile la fel de drăguț ca și bărbații cei uriași!“ Și, vrând să-i răspundă cu drăgălășenie la drăgălășenie, îl lipi cu totul de ea și începu să-l alinte peste tot, ca pe un bărbat, îndemnându-l în fel și chip, nu cu vorbe, întrucât o pasăre nu ar fi putut să le priceapă, ci cu semne și cu fapte, și atâta de iscusit, încât, până la urmă, se purtă și el cu ea întocmai ca un vrăbioi cu vrabia lui. Și, din ceasul acela, Hassan ajunse pasărea fetei sultanului!

Or, Hassan, oricât era de alintat și de răsfățat și de giugiulit ca o pasăre, și în pofida celor ce trăia între fălniciile uriașei, fata sultanului, și, de altminteri, a celor ce la rândul lui o făcea și el să simtă, și în ciuda deplinei bunăstări în care trăia în colivia sa, era departe de-a o uita pe Strălucire, soția lui, fiica împăratului împăraților de peste Ginnistan și de peste insulele Wak-Wak, ținta călătoriei sale, de care știa că nu mai este prea departe! Și, spre a ieși din acel bucluc, s-ar fi slujit bucuros de daireaua cea vrăjită și de smocul de păr; ci, când îi schimbase hainele, fata sultanului uriașilor îi luase și acele lucruri scumpe; și degeaba i le cerea el cu mâinile și cu tot felul de semne care se fac în arăbește, că ea nu pricepea neam ce-i cerea el, și de fiecare dată socotea că îi cere să se zbenguiască. Lucru ce făcea ca, ori de câte ori își cerea el daireaua, să i se răspundă cu o desfătare; și ori de câte ori cerea smocul de barbă, trebuia să se dedea unei desfătări; atâta și-atâta, încât chiar că, după câteva zile, ajunse într-un hal fără de hal, și nu mai cuteza să facă nimic, nici cel mai mic semn, de frică să nu vadă la lucru răspunsul amarnicei uriașe.

Iacă-așa! Și starea lui Hassan nu se schimba nicicum; și, bietul de el, se sfârșea și se șofrănea în colivia lui, nemaiștiind ce hotărâre să ia, când, într-o zi, după

alinturi mai spornice decât de obicei, uriașa ațipi în vreme ce se slujea de el, și îl lăsă să scape. Și Hassan se repezi numaidecât la sipetul în care se aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă și aprinse un fir de păr, chemându-l în gând pe șeicul Ali Părintele-Penelor. Și iacătă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincea noapte

Spuse:

Și Hassan se repezi numaidecât la sipetul în care se aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă și aprinse un fir de păr, chemându-l în gând pe șeicul Ali Părintele-Penelor. Și iacătă că palatul se cutremură, iar șeicul cel îmbrăcat în negru ieși din pământ dinaintea lui Hassan, care se aruncă la picioarele lui. Atunci șeicul îl întrebă:

– Ce vrei, Hassane?

Și tânărul îi răspunse:

– Mă rog ție, nu face gură, că se trezește fata asta! Și-atunci ajung fără de izbavă iarăși în mâinile ei, ca să fac iarăși pe pasărea!

Și o arătă cu degetul pe uriașa cea adormită. Atunci șeicul îl luă de mână și, cu harul puterii lui tainice, îl duse afară din palat. Pe urmă îi spuse:

– Povestește-mi ce ți s-a întâmplat.

Și Hassan îi povesti tot ce făcuse de când ajunsese în Țara de Camforă Albă, și adăugă:

– Și-acuma, pe Allah! o zi de-aș mai fi rămas lângă uriașa aceasta, mi-aș fi dat sufletul pe nas!

Iar șeicul spuse:

– Eu te-am prevestit de câte o să ai de pătimit! Ci asta nu-i decât începutul! Și, pe deasupra, trebuie să-ți mai spun încă o dată, o, copile al meu, ca să te hotărăsc să faci cale întoarsă, că în insulele Wak-Wak vraja bărbii mele nu mai are nicio putere, și acolo ai să fii lăsat numai în seama puterilor tale!

Și Hassan spuse:

– Eu trebuie să mă duc, fie ce-o fi, după soția mea! Și nu-mi mai rămâne decât daireaua aceasta vrăjită, care mi-ar putea sluji la caz de primejdie să mă scape din necaz!

Iar șeicul Ali se uită la dairea și spuse:

– A, o știu! Este daireaua lui Bahram magul, un ucenic de-al meu de odinioară; numai el, dintre toți ciracii mei, s-a abătut de la calea lui Allah! Ci, o, Hassane, află că și daireaua aceasta, tot așa, nu va putea să-ți fie de niciun folos în insulele Wak-Wak, unde toate vrăjile se dezleagă și unde ginnii de pe acele insule nu se supun decât numai domnului lor!

Și Hassan zise:

– Cui îi este dat să trăiască zece ani nu are să moară în cel de al nouălea an! Dacă, dar, mi-o fi scrisa să mor în insulele acelea, nu-i nicio supărare! Mă rog, dar, ție, o, preacinstite șeic al șeicilor, să-mi spui care este drumul pe care trebuie să apuc ca să ajung acolo!

Șeicul Ali, atunci, drept orice răspuns, îl luă de mână și îi spuse:

– Închide ochii, și pe urmă deschide-i!

Și Hassan închise ochii; pe urmă, după o clipită, îi deschise. Și totul pierise, atât șeicul Părintele-Penelor, cât și palatul fetei sultanului, și Țara de Camforă Albă. Și se pomeni pe o insulă, cu țărmul acoperit de nestemate de felurite culori, șlefuite de apele mării. Și habar

nu avea că ajunsese într-un sfârșit la insulele cele atâta de râvnite.

Or, nici nu apucă bine Hassan să-și arunce un ochi la dreapta și un ochi la stânga, că se și repeziră asupra-i, ieșind din stâncile de pe mal și din spuma valurilor, stoluri întregi de păsări mari și albe, care acoperiră cerul cu un nor gros și apăsător. Și zborul vrăjmaș se năpusti înspre el ca un vârtej, cu un vuiet de pliscuri năprasnice și de aripi zbătute; și toate gâtlejurile înaripate scoaseră laolaltă un țipăt răgușit, repetat de mii de ori, în care Hassan cunoscu într-un sfârșit vorbele Wak-Wak, numele insulelor acelea! Atunci pricepu că ajunsese pe pământurile cele tainice și că păsările îl vedeau că este străin și căutau să-l alunge către mare. Iar Hassan fugi să se adăpostească într-o colibă ce se ridica nu departe de acolo, și începu să cugete cum stă treaba.

Deodată auzi pământul bubuind și simți cum i se cutremură sub picioare; și își ciuli urechea, ținându-și răsuflarea, și văzu în depărtare îngroșându-se un alt nor, din care treptat-treptat se iviră în soare vârfuri de lănci și de coifuri, și străluciră cămășile de zale. Erau amazoanele! Unde să mai fugi? Iar galopul cel mânios, iute ca bătaia de grindină, ori ca strălucirea de fulger, fu lângă el cât ai clipi din ochi. Și i se înfățișară dinainte, strânse într-un pătrat mișcător și năprasnic, războinicele călări pe niște iepe galbene ca aurul străcurat, cu cozile lungi, cu armurele vânjoase, purtându-și hățurile sus și slobode, mai iuți ca vântul de la miazănoapte când suflă cu urgia mării înfuriate. Și războinicele acelea, înarmate de luptă, purtau fiecare câte o spadă grea la șold, câte o lancie lungă într-o mână, iar în mâna cealaltă câte o ghioagă care înfiora mințile; și mai aveau, strânse la subțioară, patru suliți care își arătau vârfurile înfricoșătoare.

Or, de îndată ce războinicele îl zăriră pe nepoftitul de Hassan stând în pragul colibei, își struniră deodată iepele cele abrașe. Și tot potopul de copite, oprindu-se, făcu să sară până în slăvile cerului pietrele de pe țărm, iar picioarele iepelor se afundară adânc în nisip. Și nările lor largi și fornăitoare se umflau odată cu nările fecioarelor cele războinice; și chipurile dezvelite sub coifurile cu fruntarele săltate erau frumoase ca niște lune; iar șoldurile lor rotunde și grele se împreunau și păreau totuna cu șoldurile cele galbene ale iepelor. Iar pletele lor lungi, gabene, negre și roșcate se amestecau, unduindu-se, cu părul din cozile și din coamele iepelor. Iar coifurile de oțel și platoșele de smarald sclipeau în soare ca niște giuvaieruri, și ardeau fără să se mistuie.

Și-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decât toate celelalte...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șasea noapte

Spuse:

Și-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decât toate celelalte, cu fața nedezvelită sub coif, ci acoperită cu totul de fruntara lăsată, și cu pieptul îmbelșugat de niște sâni strălucitori sub ocrotirea unei tunici de sârmă de aur mai strânsă ca aripile de lăcustă. Și își opri scurt iapa la câțiva pași de Hassan. Iar Hassan, neștiind dacă îi era potrivnică ori binevoitoare, se aruncă dintru început dinaintea ei, cu fruntea în țărână, pe urmă săltă capul și spuse:

– O, sultană a mea, sunt un străin pe care ursita l-a adus pe aceste tărâmuri, și mă pun sub ocrotirea lui Allah și sub pavăza ta! Nu mă izgoni! O, sultana mea, fie-ți milă de un necăjit care își caută soția și copiii!

La vorbele acestea ale lui Hassan, călăreața sări jos de pe cal și, întorcându-se către războinicele ei, le făcu un semn să plece. Și veni la Hassan, care îi sărută pe dată picioarele și mâinile, și își duse la frunte marginea de la mantia ei. Și ea îl cercetă cu luare-aminte; pe urmă, ridicându-și obrăzarul, i se arătă dezvelită. Iar Hassan, când o văzu, scoase un țipăt mare și se trase îndărăt speriat; întrucât, în loc de o tânără, pe puțin la fel de frumoasă ca și fecioarele războinice pe care le văzuse, avea dinaintea lui o bătrână cu o înfățișare tare urâtă, cu un nas mare cât o pătlăgea vânătă, cu niște sprâncene strâmbe, cu niște obraji scofâlciți și fleșcăiți, cu niște ochi care se huleau unul pe altul, și cu câte o năpastă la fiecare dintre cele nouă colțuri ale chipului ei! Ceea ce o făcea să semene întru totul ca un mistreț.

Încât Hassan, ca să nu trebuiască să se mai uite la fața aceea, își acoperi ochii cu pulpana hainei. Iar baba luă acea mișcare drept semn de mare cinstire, socotind că Hassan nu făcuse așa decât ca să nu pară necuviincios privind-o în față; și fu înduioșată până peste poate de dovada aceea de cinstire, și îi zise:

– O, străinule, potolește-ți spaima. Din ceasul acesta te afli sub ocrotirea mea! Și îți făgăduiesc ajutorință la orice nevoie!

Pe urmă adăugă:

– Însă, mai înainte de orice, nimenea nu trebuie să te vadă pe insula noastră! Drept care, și măcar că sunt nerăbdătoare să-ți aud povestea, am să dau fuga să-ți aduc cele de trebuință ca să te îmbraci ca o amazoană, așa încât să nu mai poți de aci înainte să fii osebit dintre

tinerele fecioare războinice, străjerele împăratului și ale fetelor împăratului!

Și plecă, și se întoarse peste câteva clipite cu o platoșă, o spadă, o lance, un coif și alte arme întru totul asemenea cu cele pe care le purtau amazoanele. Și i le dărui lui Hassan, care se împodobi cu ele.[1] Atunci bătrâna îl luă de mână și îl duse pe o stâncă înaltă de pe malul mării și, șezând jos acolo împreună cu el, îi spuse:

– Acuma, o, străinule, grăbește-te de-mi povestește pricina care te-a adus pe insulele noastre, unde până la tine niciun adamit n-a cutezat să pună piciorul!

Și Hassan răspunse, după ce îi mulțumi pentru bunătatea ei:

– O, stăpână, povestea mea este povestea unui necăjit care a pierdut singurul bun pe care îl avea, și care străbate pământul cu nădejdea că își va găsi bunul acela!

Și îi povesti pățaniile lui, fără a ocoli niciun amănunt. Iar amazoana cea bătrână îl întrebă:

– Și cum o cheamă pe tânăra ta soție? Și cum îi cheamă pe copiii tăi?

El spuse:

– În țara mea, copiii mei se numeau Nasser și Manssur, iar soția mea se numea Strălucire! Ci numele pe care îl poartă în țara ginnilor nu-l știu!

Și Hassan, după ce sfârși de spus totul, începu să plângă cu lacrimi îmbelșugate.

Iar bătrâna, dacă auzi povestea lui Hassan și dacă îi văzu durerea, se simți cuprinsă cu totul de milă și îi spuse:

– Mă jur ție, o, Hassane, că nicio mamă nu s-ar îngriji

---

[1] La M. A. Salie: „Iar pe bătrâna cu care se întâlnise Hassan o chema Șavahi. Și era poreclită Umm-al-Davahi".

de copilul ei mai mult decât am să mă îngrijesc eu de soarta ta. Și, întrucât spui că soția ta s-ar putea afla printre amazoanele mele, am să te duc, chiar mâine, să le vezi la mare pe toate goale. Și, pe urmă, am să le pun să treacă pe dinaintea ta, una câte una, ca să-mi spui dacă ai s-o cunoști pe soția ta printre ele!

Așa grăi bătrâna Maica-Lăncilor către Hassan Al-Bassri. Și îl liniști, încredințându-l că prin viclenia aceea nu vor avea cum să n-o afle pe tânăra Strălucire! Și își petrecu ziua întreagă cu el, și îl plimbă prin insulă; ducându-l să se minuneze de toate minunățiile. Și, până la urmă, bătrâna începu să-l iubească pe Hassan cu o dragoste mare, și îi spuse:

– Liniștește-te, copilul meu! Te-am pus în ochii mei! Și, chiar dacă mi-ai cere, pentru desfătarea ta, toate războinicele mele, care sunt toate fecioare tinere, ți le-aș dărui din toată căldura inimii mele!

Iar Hassan îi răspunse:

– O, stăpâna mea, eu, pe Allah, nu am să te părăsesc decât atunci când m-o părăsi sufletul!

Or, a doua zi, așa cum îi făgăduise, bătrâna Maica-Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Și Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, ședea pe stânca înaltă care se ridica deasupra mării. Și, în felul acesta, semăna cu o fată de sultan.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaptea noapte

Spuse:

Or, a doua zi, așa cum îi făgăduise, bătrâna Maica-

Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Și Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, ședea pe stânca înaltă care se ridica deasupra mării. Și, în felul acesta, semăna cu o fată de sultan.

Estimp, fecioarele cele războinice, descălecând de pe iepele lor, la un semn făcut de bătrâna Maica-Lăncilor care le era căpetenie, își lepădară armele și platoșele. Și, subțiri și strălucitoare, se iviră, o, aiurire de crini și de trandafiri! ca niște crini dintre frunzele lor, și ca niște trandafiri dintre ghimpii lor. Și, albe și ușoare, coborâră în mare. Și spuma apei se amestecă cu pletele lor slobode și despletite, ori împletite și înalte ca niște turle. Și zbaterea talazurilor repeta zbaterea șoldurilor lor de fecioare. Și erau ca niște flori deschise pe ape.

Ci, printre atâtea fete ca luna și printre atâtea boiuri mlădioase, printre atâția ochi negri și printre atâția dinți albi, printre atâtea plete de felurite culori și printre atâtea binecuvântate șolduri, degeaba se tot uită Hassan, că nu văzu frumusețea cea fără de asemuire a mult-iubitei lui Strălucire. Și îi spuse bătrânei:

– O, maică bună, Strălucire nu se află printre ele!

Iar bătrâna amazoană răspunse:

– Cine știe, fiul meu? Poate că depărtarea nu îți îngăduie să judeci bine!

Și bătu din palme, și toate fetele ieșiră din apă și veniră să se înșire pe nisip, încă jilave de boabele de apă, ca de niște nestemate. Și, una după alta, mlădii și legănate, trecură pe dinaintea stâncii pe care sta Hassan cu Maica-Lăncilor, neavând pe ele, drept orice armură, decât pletele lor atârnând pe spate, și grele numai de giuvaierurile trupului lor gol.

Și-atunci văzuși tu, o, Hassane, ceea ce văzuși! O, voi, iepurițe de toate culorile și de toate soiurile, între coapsele acelor fetișcane, copile de crai! Erați și grase,

și rotunde, și dolofane, și bălaie, și ca niște bolte, și voinice, și arcuite, și înalte, și netede, și umflate, și strânse, și neatinse, și ca niște jeturi, și ca niște scoici, și grele, și mofluze, și mute, și ca niște cuiburi, și fără de urechi, și calde, și ca niște corturi, și fără de păr, și botoase, și sumese, și ghemuite, și mici, și gâdilicioase, și genuni, și uscate, și minunate, însă, fără de nicio îndoială, nu erați întru nimic asemenea cu iepurița mult-iubitei Strălucire!

Încât Hassan lăsă toate fetele să treacă, și grăi către bătrâna Maica-Lăncilor:

– O, stăpână a mea, viața ta fie cu mine! nu se află niciuna printre toate aceste fete tinere care, cât de cât, să se asemuie cu Strălucire!

Iar bătrâna războinică, nedumerită, îi zise:

– Atunci, o, Hassane, după toate acestea pe care le-ai văzut, nu mai rămân decât cele șapte fete ale împăratului nostru! Binevoiește să-mi spui după ce semn aș putea, cu vreun prilej, s-o cunosc pe soția ta, și zugrăvește-mi-o cu ce are ea mai aparte! Iar eu am să-mi însemnez totul în minte! Și îți făgăduiesc că, știind în felul acesta totul, nu am să zăbovesc mult până s-o găsesc pe aceea după care umbli!

Și Hassan răspunse:

– Să ți-o zugrăvesc, o, stăpână a mea, ar fi să mor fără a izbuti; căci nu este limbă care să poată spune toate desăvârșirile ei. Ci am să mă străduiesc să-ți arăt măcar cam cum aduce. Are un chip, o, stăpână a mea, ca o zi binecuvântată; un mijlocel atâta de subțire, încât soarele n-ar putea să-i aștearnă umbra pe pământ; un păr negru și lung, atârnând pe spate, ca noaptea peste zi; niște sâni care sfredelesc până și haina cea mai tare; o limbă ca de albină; o miere în gură ca apa din fântâna

Salsabil; niște ochi ca izvorul Kausar[1]; este mlădie ca firul de iasomie; dinții-i sunt ca niște boabe de grindină; are o aluniță pe obrazul drept, și un neg sub buric; o gură ca o cornalină, de nu-ți mai trebuie nici cupă, nici ibric; niște obraji ca bujorii din Neman; un pântec mlădios și vrăjitor, aidoma de larg și de alb ca o cadă de marmură; șalele mai voinice și mai strașnic zidite decât bolta templului din Iram; niște coapse întocmite în tiparul desăvârșirii, dulci ca zilele regăsirii după amara despărțire, între care domnește jețul califului, altarul tihnei și al beției, al cărui logogrif[2] a fost înfățișat de poet așa:

Numele meu – care-i prileju-atâtor
Fiori și tulburări – este ușor,
Că-i doar din două litere vestite
Alcătuit; pe-ntâia, pasămite,
O afli înmulțindu-le-ntre ele
Pe cinci cu patru; iar pe-a doua, tot
Numa-nmulțind la fel șase cu zece!
Așa ajungi la tâlcurile mele,
Și-n felu-acesta-i dat să se dezlege
Cuvântul ce-l închipui eu, socot!

Și, după ce spuse vorbele acestea, Hassan nu-și putu ține mai mult lacrimile, și începu să plângă. Pe urmă strigă:

– Jalea mea, o, Strălucire, este amară ca jalea unui derviș care și-a pierdut strachina, ori cumu-i chinul

[1] *Salsabil (Selsebil)* și *Kausar*, după mitologia arabă, o fântână și un izvor de pe tărâmurile raiului.

[1] Cuvântul arab *kkoss*, (grecescul *kussos*) se scrie cu două litere: cea dintâi, litera *kaf*, fiind redată prin semnul grafic ce reprezintă și cifra 20; iar cea de a doua, litera *sin*, este redată prin semnul grafic cu care se reprezintă și cifra 60.

unui hagiu care are o bubă în călcâi, ori cumu-i durerea unuia căruia i s-au tăiat mâinile și picioarele!

După ce ascultă toate astea, bătrâna amazoană lăsă capu-n jos o clipă, cufundându-se într-o cugetare adâncă; pe urmă îi spuse lui Hassan:

– Ce năpastă, o, Hassane! Te pierzi fără de izbavă, și mă pierzi și pe mine odată cu tine! Căci fetișcana pe care mi-o zugrăvești tu este, fără de nicio îndoială, una dintre cele șapte fete ale împăratului nostru preaputernic! Ce nălucă mai ai și tu, și ce smintită cutezanță te bântuie! Între tine și ea este o depărtare ca de la pământ la cer! Și dacă stărui în dorința ta, către pieirea ta zorești! Ascultă-mă, dar, Hassane! Leapădă-te de gândul acesta nesăbuit, și nu-ți da sufletul pierzării!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute opta noapte

Spuse:

... Ascultă-mă, dar, Hassane! Leapădă-te de gândul acesta nesăbuit, și nu-ți da sufletul pierzării!

La vorbele acestea ale bătrânei, Hassan fu așa de tulburat, încât se prăbuși fără de simțire; și, când își veni iarăși în fire, se porni pe un plâns atâta de amarnic de i se scăldară hainele în lacrimile ce le vărsa, și, peste poate de deznădăjduit, strigă:

– Iacătă, dar, o, tușă a mea plină de milă, că trebuie să mă întorc deznădăjduit, după ce am bătut atâta cale, chiar în clipa în care sunt aproape să ajung la țintă! Cum aș mai fi putut să mă îndoiesc, după încredințarea ce mi-ai dat, de izbânda încercării mele și de atotputerea

ta? Au nu chiar tu poruncești și ești căpetenie peste oștile din cele Șapte Insule, și pentru care nicio încercare de felul acesta nu este cu neputință?

Ea răspunse:

– De bună seamă, fiul meu, pot multe asupra oștilor mele, precum și asupra fiecărei amazoane din aceste oști! Încât, ca să te întorc de la gândul tău cel nesocotit, îți dau să-ți alegi, dintre toate aceste fecioare războinice, pe aceea care ți-o plăcea cel mai mult: ia-o din partea mea în locul soției tale! Și pe urmă întoarce-te cu ea în țara ta, și ai să fii la adăpost de mânia împăratului nostru! Altminteri pieirea mea și pieirea ta sunt de neînlăturat!

Hassan însă nu răspunse la sfatul bătrânei decât cu alte lacrimi și cu alte suspine. Iar bătrâna, înduioșată de atâta prisos de iubire, îi spuse:

– Allah fie cu tine, o, Hassane! Ce vrei, dar, să fac eu pentru tine? Dacă s-ar afla că te-am lăsat să pui piciorul pe insulele noastre, capul meu nu ar mai zăbovi pe umerii mei. Și dacă s-ar afla vreodată că te-am dus să le vezi la scaldă, goale, pe toate războinicele mele, tinere fecioare pe care nicio privire de bărbat nu le-a întrezărit și pe care niciun deget de om nu le-a atins, sufletul meu nu ar mai fi al meu!

Și Hassan strigă:

– Pe Allah, o, stăpână a mea, te încredințez că eu nu m-am uitat la fetele acelea în chip necuviincios, și nu am prea luat seama la goliciunea lor!

Iar bătrâna spuse:

– Păi chiar că rău ai făcut, o, Hassane, întrucât în toată viața ta nu ai să mai vezi asemenea priveliște! Oricum, dacă niciuna dintre acele fecioare nu te ispitește, ca să te hotărăsc să te întorci în țara ta și să-ți mântuiești astfel sufletul, am să te încarc cu bogății și cu scumpele roade din insulele noastre, și am să te acopăr cu bunuri care

au să te facă bogat și fericit pentru toate zilele câte le mai ai de trăit!

Ci Hassan se aruncă la picioarele bătrânei, îi sărută genunchii și zise plângând:

– O, binefăcătoarea mea, o, lumină a ochilor mei, o, sultana mea, cum aș putea să mă întorc în țara mea după ce am îndurat atâtea strădanii și am înfruntat atâtea primejdii? Cum aș putea să plec de pe insula aceasta, fără s-o văd pe mult-iubita mea, când dragostea pentru ea m-a adus până aici? Ah, gândește-te, o, stăpână a mea, că poate-i voia soartei ca s-o găsesc pe soția mea, după toate suferințele câte le-am îndurat!

Și, după ce rosti vorbele acestea, Hassan nu mai putu să-și stăpânească aleanul din suflet și ticlui stihurile acestea:

Sultană-a frumuseții, fie-ți milă
De cel robit de pleopele-ți nurlii
Ce subjugară țara lui Khosroe
Și lumea-ntregii lui împărății!

Nici nardurile tari, nici trandafirii,
Nici cele mai alese mirodenii,
Pe lângă răsuflarea ta nu-nseamnă
Decât o-ntruchipare de slutenii.

Iar boarea care-adie-nmireasmată
Prin florile grădinilor din rai
E toată-n părul tău, să-i fericească
Pe cei alăturea de care stai.

Pleiadele când se aprind pe ceruri,
Din ochii tăi iau calda lor scânteie!
Și stelele doar ți-ar putea fi salbă
La gâtul alb, o, tânără femeie!

Când bătrâna amazoană auzi versurile acestea ale lui Hassan, văzu că ar fi într-adevăr o răutate să-i ia pe totdeauna nădejdea de a-și mai găsi soția, și îi înțelese durerea, și îi zise:

– Fiul meu, alungă-ți din gânduri întristarea și deznădejdea. Căci sunt pe deplin hotărâtă acuma să încerc totul ca să-ți dau soția îndărăt!

Pe urmă adăugă:

– Am să mă apuc numaidecât să mă îngrijesc cu tot sufletul de treburile tale, o, săracul de tine! Căci văd limpede că îndrăgostitul nici nu aude, nici nu pricepe nimic! Te las, dar, și mă duc la palatul împărăției de pe insula aceasta pe care ne aflăm, și, care-i una dintre cele șapte insule Wak-Wak. Căci cată să știi că fiecare dintre aceste șapte insule este locuită și stăpânită de una dintre cele șapte fete ale împăratului nostru, surori între ele după tată, dar nu și după mamă. Iar aceea care este stăpână aici peste noi este cea mai mare dintre surori, și o cheamă domnița Nur Al-Huda. Iar eu am să mă duc s-o caut și să-i vorbesc în folosul tău. Potolește-ți, dar, sufletul, înseninează-ți ochii, și așteaptă-mă cu inimă liniștită, până ce mă întorc!

Și își luă rămas-bun de la el, și se îndreptă înspre palatul domniței Nur Al-Huda.

Odată ajunsă în fața domniței, bătrâna amazoană, care era cinstită și iubită de fetele împăratului și de însuși împăratul pentru înțelepciunea ei și pentru creșterea și îngrijirea pe care le dăduse tinerelor domnițe, se ploconi și sărută pământul dintre mâinile domniței Nur Al-Huda. Și domnița se ridică numaidecât în cinstea ei, și o îmbrățișă, și o pofti să șadă jos lângă ea; și îi zise:

– Inșallah! Fie ca știrile pe care mi le aduci să fie vestitoare de bine! Iar de ai să-mi faci vreo rugăminte,

ori să-mi ceri vreun hatâr, grăiește! Iată-mă gata să te ascult...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute noua noapte

Spuse:

... grăiește! Iată-mă gata să te ascult!

Bătrâna Maica-Lăncilor răspunse:

– O, împărătiță a veacului și a vremii noastre, o, fiica mea, vin la tine ca să-ți povestesc o întâmplare cum nu s-a mai pomenit, și care nădăjduiesc că are să-ți placă și să te veselească. Află, dar, că am găsit pe malul insulei noastre, aruncat de valuri, un bărbat tânăr, de o frumusețe vrăjită, care plângea cu amar. Și când l-am întrebat ce-i cu el, mi-a răspuns că l-a aruncat ursita pe țărmurile noastre, pe când se afla în căutarea soției lui! Și când l-am rugat să-mi spună cine este soția lui, mi-a zugrăvit-o într-un chip atâta de uluitor, încât m-a cufundat într-o mare spaimă în privința ta și în privința celorlalte domnițe, surorile tale! Și mai trebuie să-ți arăt, o, împărătița mea, ca să spun tot adevărul, că ochii mei n-au mai văzut vreodată, nici printre ginni, nici printre efriți, un flăcău așa de frumos ca flăcăul acesta!

Când auzi cele ce spunea bătrâna, domnița Nur Al-Huda fu cuprinsă de o mânie cumplită și țipă la bătrâna amazoană:

– O, bătrână a blestemului, o, ploditură dintr-o liotă de încornorați ai ticăloșiei, cum ai făcut de-ai strecurat un bărbat printre fecioarele noastre, pe tărâmurile noastre? A, plod al nerușinării, cine-o să-mi dea să beau o

înghițitură din sângele tău, ori să mănânc o îmbucătură din carnea ta?

Și bătrâna războinică începu să tremure ca o trestie în furtună, și căzu în genunchi la picioarele domniței, care îi strigă:

– Au ție nu ți-e frică de osânda care te paște de la răzbunarea și de la mânia mea? Pe capul tatălui meu, împăratul cel mare al ginnilor! nu știu ce mă ține de nu poruncesc să fii tăiată bucăți, ca să slujești de pildă pe viitor călăuzilor întru ticăloșie, care ar mai vrea să strecoare vreun străin în insulele noastre!

Pe urmă adăugă:

– Ci, înainte de toate, dă fuga de mi-l adu pe adamitul acela îndrăzneț, care a cutezat să încalce hotarele noastre!

Și bătrâna se ridică, nemaiștiind, în spaima ei, nici să-și deosebească mâna dreaptă de mâna stângă, și se duse să-l caute pe Hassan. Și gândea: „Năpasta aceasta amarnică, pe care mi-o trimite Allah prin mijlocirea domniței, îmi e pricinuită numai de tânărul Hassan! De ce nu l-oi fi silit eu mai degrabă să plece de pe insulă și să ne arate lățimea dosului său?"

Și-așa ajunse la locul unde se afla Hassan; și, de cum îl zări, îi spuse:

– Ridică-te, o, tu, cel al cărui soroc de pe urmă este aproape! Și hai cu mine la împărătiță, că vrea să-ți vorbească!

Și Hassan porni după bătrână, zicându-și: „Ya salam! în ce prăpastie am să mă prăvălesc!" Și-așa ajunse la palat, dinaintea domniței. Și ea îl primi, stând în jețul ei și cu fața acoperită întru totul de iașmac. Și Hassan nu găsi nimic mai bun de făcut, în acea împrejurare cumplită, decât să se apuce să sărute pământul dinaintea jețului și, după salamalecul de cuviință, să-i

înalțe domniței o laudă în versuri. Ea atunci se întoarse înspre bătrână și îi făcu un semn care vroia să însemne: „Întreabă-l!“ Și bătrâna îi spuse lui Hassan:

– Preaputernica noastră împărătiță îți răspunde la salamalec și te întreabă, ca să-i răspunzi: „Cum te cheamă, care-i țara ta de baștină, cum o cheamă pe soția ta și cum îi cheamă pe copiii tăi!“

Și Hassan, ajutat de ursita lui, răspunse, întorcându-se către domniță:

– Împărătiță a lumilor, sultană a veacului și a vremilor, o, tu, cum alta nu-i nici în timp, nici în răstimp, în ce privește numele meu cel ticălos mă numesc Hassan cel plin de necazuri, de obârșie din cetatea Bassra, din Irak. Iar în ce o privește pe soția mea, nu-i știu numele! Iar copiii mei, pe unul îl cheamă Nasser, pe celălalt Manssur!

Împărătița îl întrebă, prin mijlocirea bătrânei:

– Și pentru ce te-a părăsit soția ta?

El spuse:

– Pe Allah, nu știu! Dar trebuie să fi fost fără de voia ei!

Ea îl întrebă:

– De unde a plecat? Și cum?

El spuse:

– A plecat din Bagdad, chiar din palatul califului Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor! Și, pentru aceasta, nu a avut decât să se îmbrace cu mantia ei de pene și să se ridice în văzduh!

Ea întrebă:

– Și nu ți-a spus nimic când a plecat?

El răspunse:

– I-a spus mamei mele: „Dacă fiul tău, chinuit de durerea lipsei mele, va vrea vreodată să mă mai vadă, nu are decât să vină să mă caute în insulele Wak-Wak! Și-acuma, bun-rămas, o, maică a lui Hassan! Hotărât că

tare mă întristează să plec așa, și mă mâhnesc în sufletul meu, căci zilele despărțirii au să-mi sfâșie inima și au să vă înnegureze viața; ci, vai! nu pot nimic! Simt dorul zborului cum îmi năpădește sufletul, și trebuie să mă ridic în văzduh!" Așa a grăit soția mea! Și s-a dus în zbor! Și de-atunci lumea este neagră dinaintea ochilor mei, iar pieptul mi s-a umplut de jale!

Domnița Nur Al-Huda răspunse, clătinând din cap:

– Pe Allah! e neîndoielnic că dacă soția ta nu ar fi vrut să te mai vadă, nu i-ar fi dezvăluit mamei tale locul unde pleca! Pe de altă parte însă, dacă te-ar fi iubit cu adevărat, nu te-ar fi părăsit așa!

Hassan se jură atunci, cu jurămintele cele mai grele, că soția sa îl iubea cu adevărat, că îi dăduse o sumedenie de dovezi despre dragostea și despre credința ei, dar că nu putuse să-și înfrâne chemarea către văzduh și pe cea a deprinderii ei dintâi, care este zborul păsărilor! Și adăugă:

– O, Măria Ta, ți-am povestit jalnica mea poveste! Și iacătă-mă dinaintea ta, cerându-ți din suflet milă și îndurare pentru jalba mea prea îndrăzneață de a mă ajuta să-mi găsesec soția și copiii! Allah fie cu tine, o, sultana mea, nu mă alunga!

Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domnița Nur Al-Huda cugetă preț de un ceas; pe urmă săltă capul și îi spuse lui Hassan:

– Am cugetat mult ce fel de chin ți se cuvine, și nu găsesc niciunul care să fie îndeajuns spre a-ți pedepsi cutezanța!

Atunci bătrâna, măcar că era tare înfricoșată, se aruncă la picioarele stăpânei sale și îi luă pulpana rochiei, cu care își acoperi capul, și îi spuse:

– O, preafalnică împărătiță...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute zecea noapte

Spuse:

Atunci bătrâna, măcar că era tare înfricoșată, se aruncă la picioarele stăpânei sale și îi luă pulpana rochiei, cu care își acoperi capul, și îi spuse:

– O, preafalnică împărătiță, pe vredniciile mele de doică ce te-a crescut, nu te zori să-l osândești, mai cu seamă acuma când știi că este un biet străin care a înfruntat potop de primejdii și a îndurat sodom de amaruri! Și numai datorită vieții multe pe care i-a hărăzit-o ursitoarea a putut să îndure necazurile prin câte a trecut. Și-i mai pe măsura ta, și mai vrednic de stirpea ta, o, Măria Ta, să-l ierți și să nu încalci cumva, în dauna lui, legile găzduirii! Și-apoi, socoate și Măria Ta că numai dragostea l-a aruncat în această încercare năprasnică, și că mult trebuie să li se ierte celor care iubesc. Într-un sfârșit, o, stăpână a mea și cunună pe capetele noastre, află că, dacă am cutezat să vin și să-ți vorbesc despre tânărul acesta atâta de frumos, am făcut-o din pricină că nimenea nu știe mai bine ca el, printre fiii oamenilor, să ticluiască versuri și să izvodească laude. Și, ca să te încredințezi de spusele mele, nu ai decât să-i arăți chipul tău dezvelit, și ai să vezi cum are să știe a-i preamări frumusețea!

La vorbele acestea ale bătrânei, domnița zâmbi a râde și spuse:

– Chiar că numai atât îi mai lipsea ca să treacă orice măsură!

Ci, tainic, domnița Nur, cu toată asprimea pe care o

arăta, fusese tulburată înlăuntrurile ei de frumusețea lui Hassan, și nu cerea mai mult decât să-i pună la încercare virtutea și la stihuri și la ceea ce urmează totdeauna după stihuri. Așa că se prefăcu a se lăsa înduplecată de vorbele doicii și, ridicându-și iașmacul, își arătă chipul dezvelit.

Când o văzu așa, Hassan scoase un țipăt lung de vui tot palatul, și căzu fără de simțire. Iar bătrâna îi dădu îngrijirile de trebuință și îl aduse în sine; pe urmă îl întrebă:

– Ce-ai pățit, fiul meu? Și ce-ai văzut de te-ai tulburat așa?

Și Hassan răspunse:

– Ah, ce-am văzut, ya Allah? Domnița este chiar soția mea, ori măcar seamănă cu soția mea așa cum o jumătate de păstaie seamănă aidoma cu cealaltă jumătate soră cu ea!

Iar domnița, când auzi vorbele acestea, se puse pe un râs de se prăbuși într-un peș, și zise:

– Tânărul acesta este nebun! Eu sunt soția lui? Pe Allah, da de când plodesc fecioarele fără de ajutorul bărbatului, și de când nasc copii cu văzduhul vremii?

Pe urmă se întoarse către Hassan și îi spuse râzând:

– O, dragul meu, vrei măcar să-mi spui, ca să aflu și eu, în ce seamăn cu soția ta, și în ce nu seamăn? Întrucât văd că deocamdată ești tare nedumerit în privința mea!

El răspunse:

– O, sultană a împăraților, o, adăpost al celor mari și al celor mici, numai frumusețea ta m-a înnebunit! Căci te asemeni cu soția mea la ochii mai luminoși decât stelele, la frăgezimea pielii, la îmbujorarea din obraji, la forma dreaptă a sânilor frumoși, la dulceața glasului, la mlădierea și la subțirimea mijlocului, și la mulți alți

nuri, pe care nu am să-i spun, din sfială față de ceea ce este ascuns! Ci, dacă mă uit mai bine la farmecele tale, văd că între tine și ea este o osebire, pe care numai ochii mei de îndrăgostit o pot vedea, și pe care nu pot s-o zugrăvesc cu vorba!

Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domnița Nur Al-Huda pricepu că inima lui nu are să se lipească niciodată de ea; și o cuprinse o ciudă năprasnică, și se jură că are să afle care-i aceea dintre domnițe, surorile ei, care se măritase cu Hassan, fără de învoirea împăratului, tatăl lor! Și își zise: „Am să-i pedepsesc, în felul acesta, și pe Hassan și pe soția lui, potolindu-mi astfel toată ciuda mea cea întemeiată!" Ci își ascunse aceste gânduri în adâncul cugetului și, întorcându-se către bătrână, spuse:

– O, doică, du-te degrabă după cele șase surori ale mele,[1] pe rând, în insula în care se află fiecare, și spune-le că despărțirea de ele mă apasă până peste poate, de mai bine de doi ani de când nu au mai fost pe la mine. Și poftește-le din partea mea să vină să mă vadă, și adu-le cu tine! Ci mai ales ia seama bine să nu le spui vreo vorbă despre ce s-a întâmplat, ori să le vestești despre sosirea la noi a unui tânăr străin care își caută soția! Du-te, și nu zăbovi!

Numaidecât bătrâna, care nu avea de ce să pună la îndoială gândurile domniței, ieși din palat și zbură, iute ca fulgerul, pe la insulele în care se aflau cele șase domnițe, surorile împărătiței Nur Al-Huda. Și izbuti,

[1] La M. A. Salie: „Iar cele șapte fete ale împăratului erau surori bune – din același tată și aceeași mamă – afară de fata cea mai mică. Pe fata cea mai mare o chema Nuri-ali-Huda, pe a doua Hadjm-as-Sabak, pe a treia Șams-ad-Duha, pe a patra Sadjart-ad-Durr, pe a cincea Kut-ali-Kulub, pe a șasea Șaraf-ali-Banat, iar pe cea de a șaptea o chema Manar-as-Sana, și aceasta era cea mai mică dintre surori și era chiar soția lui Hassan, și le era soră numai după tată."

fără de nicio greutate, să le hotărască pe cele dintâi cinci să vină cu ea. De când ajunse la cea de a șaptea insulă, unde locuia domnița cea mai mică laolaltă cu tatăl ei, împăratul ginnilor, întâmpină destul de multă împotrivire până s-o facă să se supună dorinței domniței Nur Al-Huda. Într-adevăr, atunci când domnița cea mai mică, la sfatul bătrânei, se duse să ceară de la tatăl ei îngăduința de a pleca, împreună cu Maica-Lăncilor, s-o vadă pe sora cea mai mare, împăratul, tulburat până peste marginile tulburării de o asemenea cerere, strigă:

– Ah, fata mea cea mult iubită, comoara inimii mele, am în sufletul meu ceva care îmi spune că nu am să te mai văd, dacă ai să te îndepărtezi de palatul meu. Și-apoi am mai și avut în noaptea aceasta un vis înfricoșător, pe care am să ți-l povesesc. Află, dar, o, fata mea, o, lumină a ochilor mei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute unsprezecea noapte

Spuse:

... Află, dar, fata mea, o, lumină a ochilor mei, că un vis mi-a împovărat somnul și mi-a apăsat pieptul în noaptea aceasta. Se făcea, în visul meu, că mă preumblam printr-o vistierie ascunsă de orice privire și plină cu niște bogății care nu se arătau decât numai ochilor mei. Și mă minunam de toate câte le vedeam; ci privirile mele nu se opreau decât la șapte pietre nestemate, care sclipeau între toate celelalte cu o strălucire minunată. Iar cea mai frumoasă și mai ispititoare era tocmai cea mai mică dintre ele. Încât, ca să mă pot

bucura mai bine de ea și ca s-o pun la adăpost de alte priviri, am cuprins-o în palmă, am strâns-o la inima mea și, luând-o cu mine, am ieșit din vistierie. Și, cum o țineam dinaintea ochilor mei, sub razele soarelui, dintr-odată o pasăre, dintr-un soi neobișnuit și cum nu se văd niciodată pe insulele noastre, s-a repezit la mine, mi-a smuls piatra cea scumpă și a pierit în zbor. Iar eu am rămas cufundat în uluire și în cea mai vie durere. Și, când m-am deșteptat din somn, după o noapte întreagă de zbucium, am chemat la mine pe tălmăcitorii de vise și le-am cerut să-mi tălmăcească tot ce văzusem în vis. Și ei mi-au răspuns: „O, rege al nostru, pietrele nestemate sunt cele șapte fete ale Măriei Tale, iar piatra cea mai mică, pe care pasărea a răpit-o din mâinile tale, este fata ta cea mai mică, și care are să fie răpită cu sila de la dragostea ta!" Or, mie, acuma, fata mea, tare mi-e frică să te las să pleci cu surorile tale și cu Maica-Lăncilor, și să te duci la Nur Al-Huda, sora ta cea mai mare; căci nu știu ce necaz ți se poate întâmpla la drumul acesta, fie la dus, fie la întors!

Și Strălucire (căci chiar ea era, soția lui Hassan) răspunse:

– O, doamne și părinte al meu, o, preamăritule împărate, tu nu știi că sora mea cea mai mare, Nur Al-Huda, a pregătit pentru mine un ospăț și mă așteaptă cu cea mai fierbinte nerăbdare! Și iacătă-s doi ani și mai bine de când mă tot gândesc să mă duc s-o văd, fără ca acest lucru să-mi fi fost îngăduit; iar acuma ea trebuie să aibă tot felul de pricini să fie cam nemulțumită de purtarea mea. Ci nu-ți face griji, o, părintele meu! Și nu uita că nu de mult, atunci când am făcut o călătorie mai depărtată cu tovarășele mele, tu m-ai crezut pierdută pe totdeauna și îți și puseseși hainele de jale după mine. Ci eu tot m-am întors, fără de niciun necaz și bine

sănătoasă! Tot așa și de data aceasta, nu am să lipsesc mai mult de o lună, după care am să mă întorc iar la tine, cu voia lui Allah! Și-apoi, de m-aș duce undeva departe de împărăția noastră, aș înțelege spaima ta; da aici, în insulele noastre, de ce vrăjmaș să mă tem? Cine ar putea să ajungă până la insulele Wak-Wak, după ce ar străbate Muntele-Norilor, Munții Albaștri, Munții Negri, Cele Șapte Văi și Țara de Camforă Albă, fără a-și da de o mie de ori duhul pe drum? Alungă-ți, dar, din minte orice îngrijorare, o, părinte al meu, înseninează-ți ochii și liniștește-ți inima!

Dacă auzi vorbele acestea ale fiicei lui, împăratul ginnilor binevoi să îngăduie a o lăsa să plece; ci numai cu multă părere de rău, și numai după ce o puse să-i făgăduie că nu are să stea decât câteva zile la sora ei. Și îi dădu o pază de o mie de amazoane, și o sărută cu dragoste. Iar Strălucire își luă rămas-bun de la el; după care se strecură la locul unde îi ascunsese, la adăpost de orice primejdie, pe cei doi copii ai săi, ca să-i sărute și pe ei, despre care nimeni nu știa nimic, întrucât, de cum se întorsese, îi trecuse în grija a două roabe de credință ale ei; pe urmă plecă laolaltă cu bătrâna și cu cele cinci surori ale sale spre insula unde domnea Nur Al-Huda.

Or, pentru a-și primi surorile, Nur Al-Huda se îmbrăcase cu o rochie de mătase roșie, împodobită cu niște păsări de aur care aveau ochii, ciocul și ghearele făcute din rubine și din smaralde; și, încărcată de podoabe și de nestemate, sta în jețul ei din sala de primire. Iar dinaintea ei ședea Hassan în picioare; iar de-a dreapta-i ședeau înșiruite niște fete cu spadele trase; iar de-a stânga-i alte fete țineau niște lănci lungi și ascuțite.

Tocmai atunci iată că sosi Maica-Lăncilor cu cele șase domnițe. Și ceru să intre în sala de primire; iar

împărătița îi porunci s-o aducă înlăuntru mai întâi pe cea mai mare dintre cele șase domnițe, care se numea Fala-Neamului. Și domnița aceea era îmbrăcată cu o rochie de mătasă albastră, și era și mai frumoasă decât Nur Al-Huda. Și veni lângă jeț, și sărută mâna surorii ei, care se ridică în cinstea sa și o sărută și o pofti să stea lângă ea. Pe urmă se întoarse înspre Hassan și îi zise:

– Spune-mi, o, adamitule, aceasta-i soția ta?

Și Hassan răspunse:

– Pe Allah, o, stăpână a mea! domnița aceasta este minunată, și-i frumoasă ca luna când răsare; are părul de cărbune, obrajii gingași, gura zâmbitoare, sânii drepți, încheieturile subțiri, și totul în ea-i plin de farmec; iar ca s-o preamăresc în stihuri, voi spune:

Ea se ivește, minunată,
În haină-albastră îmbrăcată
Și-asemeni unui giuvaier!
Și-i ruptă pare că din cer!
Ah, buza ei, numai plăcere,
E fagure bogat de miere!
Obraji-i dulci și zâmbitori
Sunt strat înmiresmat de flori!
Iar trupu-i, cum se înmlădie,
E-un fir înalt de iasomie!
Privind mijlocu-i subțirel
Și spatele-i cât un crenel,
O trestie-i – îți vine-a spune –
Înfiptă-n vârful unei dune!

Așa o văd eu, o, stăpână a mea! Ci între ea și soția mea este o osebire pe care limba mea se oprește s-o rostească!

Atunci Nur Al-Huda făcu semn bătrânei doici s-o

aducă înlăuntru pe cea de a doua soră. Și domnița intră, îmbrăcată într-o rochie de mătasă de culoarea caisei. Și era și mai frumoasă decât cea dintâi; și se numea Fericirea-Casei. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea jos lângă cealaltă, și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăsprezecea noapte

Spuse:

... și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui. Și Hassan răspunse:

– O, sultana mea, aceasta răpește mințile celor care o privesc, și înlănțuie inimile celor care se apropie de ea; și iată ce stihuri îmi stârnește:

Nici luna de pe-un cer de vară,
Când s-ar ivi cumva vreodată
Pe bolta iernii-nvălmășite,
În toi de noapte-ntunecată,
N-ar fi, o, n-ar fi mai frumoasă,
Nu poate fi mai minunată
Decât ivirea ta de-acuma,
O, sultăniță fermecată!
Iar pletele-ți ca niște neguri
Lăsate-n voia lor să cadă,
Jos, pân' la gleznele gingașe,
Și panglica aceea lată
Cu care-ai prins cunună neagră
Pe fruntea ta ca de zăpadă –

Privindu-le cu minunare,
Mă-ndeamnă să-ți șoptesc deodată:
„Tu adumbrești cu-aripa nopții
Lumina zorilor curată!"
Ci tu, la șoapta mea fierbinte,
Răspunzi cu șoaptă-nmiresmată:
„Nu! Nu! E doar un nor ce-ascunde
Al lunii chip, când se arată!"

Așa o văd eu, o, sultana mea! Ci între ea și soția mea este o osebire pe care limba mea nu este în stare s-o zugrăvească!

Atunci Nur Al-Huda făcu semn Maicii-Lăncilor, care o aduse degrabă pe cea de a treia soră. Și domnița intră îmbrăcată într-o rochie de mătasă vișinie; și era și mai frumoasă decât cele două dintâi, și o chema Sclipirea-Nopții. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea lângă cea de dinainte, și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui. Și Hassan răspunse:

– O, împărătița mea și cunună a capului meu, hotărât! aceasta face să zboare și mințile celor mai înțelepți, iar minunarea mea față de ea mă face să ticluiesc stihurile acestea:

O, tu, cea înmuiată-n vrajă,
Tu, care-n mers te înmlădii
Ușoară, lin, ca o gazelă,
Și care-n pieptul celor vii
Arunci din ploapele-ți arcate,
Cu o mișcare ce-o-ntârzii,
Potopul de săgeți măiastre,
Ucigătoare și nurlii!
O, soare-al frumuseții-ntâie,
Ivirea ta, atunci când vii,
Și ceruri și pământuri umple

De slavă și de bucurii,
Iar când te duci își pune noaptea
Pe lumea-ntreagă temelii!

Așa o văd eu, o, împărătiță a vremilor. Ci sufletul meu tot nu vrea să cunoască în ea pe soția mea, în ciuda asemănării desăvârșite dintre trăsăturile și călcătura lor!

Atunci amazoana cea bătrână, la un semn al împărătiței Nur Al-Huda, o aduse înlăuntru pe cea de a patra soră, pe care o chema Neprihana-Cerului. Și domnița era îmbrăcată într-o rochie de mătasă galbenă, cu dungi de aur în lat și în lung. Și o sărută pe sora ei, care o pofti să șadă lângă celelalte. Și Hassan, când o văzu, ticlui aceste stihuri:

Ea se ivește, precum luna plină
În noaptea fericită și senină.
Vrăjita ei privire luminează
Cărarea noastră-n neguri, ca o rază.
La flacăra din ochiul ei ceresc
Când vreau să vin și să mă încălzesc,
Numaidecât m-alungă hăt-departe,
Cu-o suliță ce scapără și arde,
Străjerii-i falnici: sânii ei vârtoși,
Mai tari ca piatra, și mai nemiloși!

Și nu o zugrăvesc întru totul, căci pentru aceasta s-ar cere o cântare cu mult mai lungă. Ci, o, stăpână a mea, trebuie să-ți spun că nu este soția mea, măcar că asemănarea dintre ele este izbitoare în multe!

Atunci Nur Al-Huda porunci să fie adusă înlăuntru cea de a cincea soră a ei, care se numea Ziurea-de-Ziuă, și care se apropie legănându-și șoldurile; și era mlădie

ca o ramură de ban, și ușoară ca un pui de căprioară. Și, după ce o sărută pe sora ei cea mare, șezu pe locul care i se arătă, lângă celelalte, și își potrivi cutele rochiei de mătasă verde cusută cu fir de aur. Și Hassan, când o văzu, ticlui stihurile acestea:

Nici floarea purpurie de granată,
În frunzele ei verzi, nu-i mai măiastră
Și nu e mai gingaș înfășurată
Decât ești tu, o, tânără domniță
În rochia aceasta fermecată!
Iar dacă te întreb: „Care e haina
Cea mai aleasă și mai minunată
Pentru obrajii tăi cei rupți din soare?“
Tu-mi dai răspunsu-atunci, îmbujorată:
„Nu are niciun nume haina ceea,
Pentru că-i sub cămașa-mi fără pată!“
Atunci eu strig cu deznădejde mare:
O, ce cămașă, o, ce blestemată,
De-i pricină atâtor răni de moarte!
Am s-o numesc cămașa ne-ndurată!
Au nu ești tu, o, tânără domniță,
Cum nu-i pe lume nicio altă fată?
Când te ridici, în mândra-ți frumusețe,
Să tulburi ochii tuturor, pe dată
Spun șoldurile-ți: „Stai! Stai! Nu e bine!
Cea care peste noi vrea să se-abată
E mult prea grea pentru puterea noastră!“
Dar dacă mă apropiu, cu-nfocată
Și-adâncă rugă, frumusețea-ți caldă
Îmi spune-atunci: „Hai! Fă-o! Fă-o-ndată.
Ci, când dau să te-ascult, atunci sfiala-ți
Îmi strigă-amarnic: „Nu! Nu! Niciodată!“

După ce Hassan rosti versurile acestea, toate cele ce

se aflau de față rămaseră înmărmurite de harul lui; și până și împărătița, cu toată ciuda ei, nu se putu opri să nu-i arate prețuirea. Încât amazoana cea bătrână, ocrotitoarea lui Hassan, se prilejui de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile, spre a încerca să-l ridice iarăși pe Hassan în bunăvoința domniței zăcașnice:

– O, sultana mea, te-am amăgit oare atunci când ți-am spus despre priceperea minunată a acestui tânăr la întocmirea de stihuri? Și nu-i el atâta de gingaș și de sfios în izvodirile sale? Te rog, dar, să uiți cu totul îndrăzneala încercărilor lui, și să ți-l iei de acuma înainte pe lângă tine ca poet, și să te slujești de harul lui, la ospețele și la prilejurile cele mari!

Împărătița îi răspunse:

– Da! Mai întâi însă aș vrea să sfârșim cercetarea! Adu numaidecât aici pe sora mea cea mică!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treisprezecea noapte

Spuse:

– Da! Mai întâi însă aș vrea să sfârșim cercetarea! Adu numaidecât aici pe sora mea cea mică!

Și bătrâna ieși afară, apoi, într-o clipită, se și întoarse, ținând-o de mână pe fata cea mai mică, și pe care o chema Podoaba-Lumii, și care nu era alta decât Strălucire!

Încât intrași și tu, o, Strălucire, și nu erai îmbrăcată decât numai cu frumusețea ta, nepăsătoare la găteli și la văluri amăgitoare! Da ce ursită plină de năpaste îți însoțea pașii! Habar nu aveai, neștiind încă ce fusese

scris pentru tine în cartea sorții!

Iar când Hassan, care sta în picioare în mijlocul sălii, o văzu pe Strălucire, scoase un țipăt mare și căzu la pământ, fără de simțire. Iar Strălucire, dacă auzi strigătul acela, se întoarse și îl cunoscu pe Hassan. Și, uluită că îl vedea pe soțul ei pe care îl credea așa de departe, se întinse cât era de lungă, fără de simțire, răspunzând cu un alt țipăt la țipătul lui Hassan.

Dacă văzu acestea, împărătița Nur Al-Huda nu se mai îndoi o clipită că n-ar fi aceasta sora care ajunsese soția lui Hassan, și nu mai putu să-și ascundă pizma și mânia. Și strigă către amazoanele ei:

– Înșfăcați-l pe adamitul acesta și duceți-l de-l lepădați afară din cetate!

Și străjerele îndepliniră porunca și îl luară pe Hassan și se duseră de-l aruncară pe țărm, afară din cetate. Pe urmă împărătița se întoarse înspre sora ei, care fusese trezită din leșin, și țipă la ea:

– O, dezmățato! cum ai făcut de l-ai cunoscut pe adamitul acesta? Și cum de te-ai purtat atâta de nelegiuit, în toate chipurile? Nu numai că te-ai măritat cu el fără îngăduința tatălui tău și a rudelor tale, da l-ai mai și părăsit pe soțul tău și ai fugit din casa lui! Și, în felul acesta, ți-ai necinstit și neamul și fala neamului tău! Or, o ticăloșie ca aceasta nu poate fi spălată decât cu sângele tău!

Și țipă către slujitoarele ei:

– Aduceți o scară și spânzurați-o de ea pe nelegiuita aceasta, chiar cu pletele ei cele lungi, și bateți-o până la sânge cu vergile!

Pe urmă ieși din sala de primire împreună cu celelalte surori și se duse în iatacul ei să-i scrie lui tătâne-său, împăratul, o scrisoare în care îl vestea, cu toate amănuntele știute, de povestea cu Hassan și sora cea mică

și îi mai vestea, odată cu necinstea ce se abătuse asupra întregului neam al ginnilor, și osânda cu care socotise de datoria ei s-o pedepsească pe vinovată. Și își sfârșea scrisoarea cerând lui tătâne-său să-i răspundă cât mai degrabă, spre a-i spune care socoate el a fi pedeapsa deplină cu care să fie pedepsită ticăloasa. Și înmână scrisoarea unei crainice sprintene, care zori s-o ia și s-o ducă împăratului.

Iar când citi scrisoarea de la Nur Al-Huda, împăratul văzu lumea înnegurându-se dinaintea ochilor lui și, mânat până peste marginile mâniei de purtarea fetei lui mezine, îi răspunse fetei celei mai mari că orice pedeapsa este mică față de nelegiuirea săvârșită, și că păcătoasa trebuie să fie dată morții, însă că îi lasă ei întru totul grija de a îndeplini porunca, după înțelepciunea și judecata ei.

Or, în vreme ce Strălucire, lăsată în felul acesta pe mâinile surorii ei, gemea spânzurată cu pletele de scară și își aștepta caznele, Hassan, care fusese aruncat pe țărm, se trezi până la urmă din leșin; se trezi însă numai spre a cugeta la amarul nenorocirii lui, despre care de altminteri nici habar nu avea câtu-i de mare. Ce mai putea el să nădăjduiască? Acuma, când nicio putere nu mai putea să-l ajute, ce mai putea el să încerce, și pe unde să mai caute vreo ieșire de pe insula aceea blestemată? Și se ridică, pradă deznădejdii, și porni să rătăcească de-a lungul mării, nădăjduind încă să afle vreun leac năpastelor lui. Și atunci îi veniră în minte versurile acestea ale poetului:

Când nu erai decât un sâmbur
În sânul cald al mamei tale,
În sânu-mi ți-am durat ursita
Și i-am menit un tâlc și-o cale,

În rostul Cugetării Mele
Și peste-a Plângerilor Vale.

Deci lasă-a vieții întâmplare
Să-și meargă drumul mai departe:
Nu poți să-ntorci cărarea care
Ți-a fost menită să te poarte.
Iar când se-abate peste tine
Năpasta unor vremi deșarte,
Tu lasă-i soartei tale grija
De-a te-ndrepta în altă parte.

Acest sfat înțelept îi mai însufleți curajul oleacă lui Hassan, care, rătăcind mai departe la întâmplare pe țărm, se străduia să-și închipuie ce s-o fi putut întâmpla pe când era leșinat, și pentru ce fusese lăsat în părăsire pe prundul mării. Și, pe când cugeta el în felul acesta, întâlni două copile amazoane, ca de vreo zece anișori, care se băteau pe nisip cu lovituri amarnice de pumni. Și văzu, nu departe de ele, aruncată pe jos, o tichie de piele pe care erau scrise niște chipuri și niște litere. Și se apropie de fetițele acelea, încercă să le despartă, și le întrebă pentru care pricină se ceartă. Iar ele îi spuseră că se certau a cui să fie tichia aceea! Atunci Hassan le întrebă dacă nu vroiau să primească a le fi el judecător și să-l lase să hotărască el a cui să fie tichia. Și fetițele primiră, iar Hassan luă de jos tichia și le spuse:

– Ei bine! am să arunc o piatră în sus, și care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute paisprezecea noapte

Spuse:

– Ei bine! am să arunc o piatră în sus, și care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

Și fetițele spuseră:

– Este minunat!

Atunci Hassan luă o piatră de pe prund și o azvârli din toate puterile lui cât mai departe. Și, pe când fetițele fugeau după piatră, Hassan își puse tichia pe cap, de încercare, și o lăsă așa. Or, peste un timp, fetițele se întoarseră, iar aceea care găsise piatra strigă:

– Unde ești, măi omule? Iată, am câștigat!

Și ajunse la locul unde sta Hassan și începu să se uite în toate părțile, fără a-l vedea pe acesta. Iar sora ei se uita și ea la fel de jur împrejur, în toate părțile, ci nu îl vedea nicăieri. Iar Hassan se întreba: „Doar nu-s oarbe, amazonuțele astea! Cum se face, oare, de nu mă văd?“ Și strigă:

– Sunt aici! Haideți odată!

Și micuțele priviră înspre locul de unde venea glasul, ci nu-l văzură pe Hassan; și li se făcu frică, și începură să plângă. Iar Hassan se apropie de ele și le puse mâna pe umăr și le spuse:

– Iacătă-mă! De ce plângeți, micuțelor?

Și fetițele ridicară capul, ci nu-l văzură. Și-așa de tare se speriară, încât o luară la fugă din toate puterile lor, țipând amarnic, de parcă ar fi fost fugărite de vreun ginn din soiul celor răufăcători.

Și Hassan își zise atunci: „Nu mai încape nicio îndoială! Tichia aceasta este fermecată! Și vraja ei stă în aceea că îl face nevăzut pe cel care o poartă pe cap!“ Și începu să joace de bucurie, zicându-și: „Allah mi-a trimis-o! Căci, cu tichia aceasta pe cap, am să pot da

fuga s-o văd pe soția mea, fără ca nimenea să mă vadă!" Și se întoarse pe dată la cetate și, ca să se încredințeze mai bine de virtuțile acelei tichii, vru să-i încerce puterea dinaintea amazoanei celei bătrâne. Și o căută pe bătrână peste tot și, până la urmă, o găsi într-o odaie din palat, legată în lanțuri, din porunca domniței, la o verigă înfiptă în perete. Atunci, ca să se încredințeze că este cu adevărat nevăzut, se apropie de un raft pe care erau rânduite niște vase de porțelan, și făcu să cadă pe jos vasul cel mai mare, care căzu și se sparse la picioarele bătrânei. Iar bătrâna scoase atunci un țipăt de spaimă, gândind că o fi vreo poznă pe care i-o joacă vreunul dintre efriții cei răi, credincioși poruncilor împărătiței Nur Al-Huda. Și se așeză după datină să rostească descântecele alungătoare de duhuri, și spuse:

– O, efritule, îți poruncesc, întru numele săpat pe gemma de la pecetea lui Soleiman, să-mi spui cum te cheamă!

Și Hassan răspunse:

– Nu sunt niciun efrit, ci sunt Hassan Al-Bassri cel pe care îl ocrotești tu! Și am venit ca să te slobozesc!

Și, spunând aceste vorbe, își scoase tichia cea năzdrăvană și se făcu văzut și cunoscut! Iar bătrâna strigă:

– Of, vai de tine, of, amărâtule Hassane! că tu nu știi că împărătița se căiește că nu te-a dat dintru început morții, sub ochii ei, și nu știi că și-a trimis roabele în toate părțile să te caute, făgăduind un chintal de aur drept răsplată aceleia care te-o aduce îndărăt la ea, mort sau viu! Nu mai zăbovi, dar, nicio clipită, și scapă-ți capul cu fuga!

Pe urmă îi povesti lui Hassan ce cazne cumplite punea la cale împărătița ca s-o omoare pe sora ei, cu îngăduința împăratului ginnilor. Ci Hassan răspunse:

– Allah are s-o scape și are să ne scape și pe noi pe toți din mâinile acestei domnițe crunte! Ia uită-te la tichia aceasta! Este fermecată! Și datorită ei pot să mă fac nevăzut!

Și bătrâna strigă:

– Slavă lui Allah, o, Hassane, care poate să dea viață și osemintelor morților, și care ți-a trimis tichia aceasta spre mântuirea noastră! Grăbește-te de mă dezleagă, ca să-ți arăt chilia unde este închisă soția ta!

Și Hassan reteză legăturile în care se afla bătrâna, și o luă de mână, și își puse pe cap tichia fermecată. Și pe dată se făcură amândoi nevăzuți. Iar bătrâna îl duse la temnița unde zăcea Strălucire, soția lui, legată cu pletele de o scară și așteptându-și cu fiecare clipită moartea în cazne grele. Și o auzi cum spunea în șoaptă versurile acestea:

Ce jalnică singurătate!
Ce neagră noapte fără stele!
Vai, ochii mei, lăsați să curgă
Izvorul lacrimilor mele!
Iubitul meu e-acum departe!
De unde să mai am nădejde,
Când inima mea și nădejdea-mi
Nu-l știu pe unde pribegește?
O, lacrimile mele, curgeți
Din ochii-mi arși, pe mai departe!
Ci o să izbutiți vreodată
Să stingeți focul ce mă arde?
Iubitule pierdut, o, scumpe,
Te port în suflet și în gând,
Și chipul tău nu mi-l va șterge
Nici stihul trist de pe mormânt!

Și Hassan, măcar că n-ar fi vrut să se arate așa dintr-odată, ca s-o ferească de vreo tulburare prea mare pe soția lui, nu putu, când o auzi și când o văzu pe Strălucire, mult-iubita lui, să mai îndure zbuciumul care îl frământa, ci își scoase tichia și se repezi la ea s-o ia în brațe. Iar ea îl cunoscu, și se topi la pieptul lui. Iar Hassan, ajutat de bătrână, îi dezlegă legăturile, și o aduse încetișor la viață, și o luă pe genunchi făcându-i vânt cu mâinile. Iar ea deschise ochii și, cu lacrimile pe obraji, îl întrebă:

– Ai coborât din cer ori ai ieșit din sânul pământului? O, soțul meu, vai, vai! ce putem noi împotriva soartei? Ceea ce este scris trebuie să se întâmple! Grăbește-te, dar, și fugi până a nu fi găsit aici, și lasă soarta mea să-și urmeze calea, iar tu întoarce-te pe unde ai venit, ca să nu-mi mai pricinuiești durerea de a te vedea și pe tine căzut pradă cruzimii surorii mele!

Ci Hassan răspunse:

– O, mult-iubita mea, o, lumină a ochilor mei, am venit ca să te slobozesc și să te iau cu mine la Bagdad, departe de țara aceasta crudă!

Ci ea strigă:

– Ah, Hassane, ce nesocotință mai vrei să săvârșești? Fie-ți milă! du-te, și nu mai spori chinurile mele și cu cele ale tale!

Ci Hassan răspunse:

– O, Strălucire, o, sufletul meu, află că n-am să ies din palatul acesta decât împreună cu tine și cu ocrotitoarea noastră, mătușa cea bună de colea. Și, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ți arăt tichia aceasta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincisprezecea noapte

Spuse:

... Și, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ți arăt tichia aceasta.

Și Hassan îi arătă tichia cea fermecată, o puse pe cap dinaintea ei, pierind numaidecât; pe urmă îi povesti cum i-o scosese Allah în cale, spre a le fi de mântuire! Și Strălucire, cu obrajii scăldați în lacrimi de bucurie și de căință, îi spuse lui Hassan:

– Ah, toate relele pe care le-am îndurat nu vin decât de la greșeala pe care am săvârșit-o eu, când am părăsit casa noastră din Bagdad, fără de îngăduința ta! O, stăpânul meu preaiubit, fie-ți milă și cruță-mă de dojenelile care mi se cuvin, căci văd și eu acuma că o femeie trebuie să învețe a-și prețui soțul! Și iartă-mi greșeala, pentru care mă rog de ispășă dinaintea lui Allah și dinaintea ta! Și încearcă să mă înțelegi cât de cât, întrucât sufletul meu n-a fost în stare să nu asculte de îndemnul care l-a năpădit atunci când a văzut mantia de pene!

Și Hassan răspunse:

– Pe Allah, o, Strălucire, numai eu sunt vinovat că te-am lăsat singură la Bagdad. Ar fi trebuit să te iau cu mine totdeauna! Da de-acuma-nainte așa am să fac, poți să fii liniștită!

Și, după ce spuse vorbele acestea, o aburcă în cârcă, o luă pe bătrână de mână, și își coperi capul cu tichia. Și tustrei se făcură nevăzuți. Și ieșiră din palat, și se îndreptară în goana mare înspre cea de a șaptea insulă, unde se aflau ascunși cei doi copilași ai lor, Nasser și Manssur.

Atunci Hassan, măcar că fu până peste poate de

tulburat când își văzu iarăși cei doi copii teferi și sănătoși, nu vroi să mai piardă vremea cu îmbrățișări de dragoste, ci pe amândoi micuții îi încredință bătrânei, care îi luă călare pe umerii ei. Pe urmă, fără a fi văzută de nimeni, Strălucire izbuti să ia trei mantii de pene, noi-nouțe; și se îmbrăcară cu ele. Pe urmă se luară tustrei de mână și, părăsind fără părere de rău insulele Wak-Wak, porniră în zbor către Bagdad.

Or, Allah le meni bună pace și, după o călătorie cu popasuri scurte, ajunseră într-o dimineață în Cetatea Păcii. Și se lăsară pe terasa casei lor, și coborâră scara, și intrară în sala unde ședea biata maică a lui Hassan, pe care, de mult durerea și gândurile o betejiseră și o orbiseră aproape de tot. Și Hassan ascultă o clipită la ușă, și o auzi înlăuntru pe săraca femeie cum gemea și cum se jeluia. Atunci bătu în ușă, și glasul bătrânei întrebă:

– Cine este la ușă?

Hassan răspunse:

– O, maică a mea, este ursita care vrea să-și îndrepte asprimile!

La vorbele acestea, mama lui Hassan, neștiind încă dacă nu era o nălucire ori adevăr-adevărat, dete fuga, pe bietele ei picioare, să deschidă ușa. Și îl văzu pe fiul ei, Hassan, cu soția și cu copiii lui, și cu amazoana cea bătrână, care sta la spatele lor, cuviincioasă. Și tulburarea fiind prea tare pentru ea, căzu leșinată în brațele lor. Și Hassan o ajută să-și vină iarăși în simțire, scăldând-o cu lacrimile, și o strânse cu drag la piept. Iar Strălucire veni la ea și o acoperi cu un potop de mângâieri, cerându-i iertare că se lăsase biruită de pornirea ei din născare. Pe urmă o poftiră și pe Maica-Lăncilor și i-o înfățișară ca pe ocrotitoarea și pe izbăvitoarea lor. Și-atunci Hassan

îi povesti maică-sii toate întâmplările cele de pomină câte le pățise, și pe care nu ar avea niciun rost să le mai spunem o dată.

Și îl preamăriră laolaltă pe Cel-Preaînalt, carele îngăduise să se vadă iarăși la un loc.

Și de-atunci trăiră cu toții împreună în viața cea mai desfătată și cea mai plină de fericire. Și, în fiecare an, nu lipsiră o dată să se ducă toți, cu caravana chemată de daireaua cea vrăjită, să le vadă pe cele șapte domnițe, surorile lui Hassan, în palatul cel cu bolta verde, de pe Munții-Norilor.

Și-așa că numai după tare mulți ani veni să-i caute Sfărâmătoarea cea de neoprit a bucuriilor și a desfătărilor! Ci mărire și slavă Aceluia carele stăpânește peste împărăția văzutelor și a nevăzutelor, Cel pururea viu, Cel veșnic, și carele nu cunoaște moarte!

După ce Șeherezada povesti astfel povestea aceasta fără de asemuire, micuța Doniazada îi sări de gât, și o sărută pe gură, și îi zise:

– O, sora mea, ce minunată-i povestea aceasta, și ce plină de miez, și ce fermecătoare, și ce plăcută este! Ah, ce tare mi-e drag de Boboc-de-Trandafir, și ce rău îmi pare că Hassan nu a luat-o și pe ea de soție, laolaltă cu Strălucire!

Iar sultanul Șahriar spuse:

– Șeherezada, povestea aceasta este uluitoare! Și era aproape să mă facă să uit o mulțime de treburi pe care, mâine chiar, am să pun să se îndeplinească!

Iar Șeherezada spuse:

– Da, o, Măria Ta, ci ea nu-i nimic pe lângă aceea pe care vreau să ți-o mai povestesc, despre bubuitura de pomină.

Iar sultanul Șahriar strigă:

– Ce tot spui tu, Șeherezada? Și ce bubuitură de pomină este aceea, de care eu habar nu am?

Șeherezada spuse:

– Este aceea pe care am să i-o spun mâine sultanului, dacă am să mai fiu în viață!

Iar sultanul Șahriar își zise: „Hotărât! nu am s-o omor decât după ce are să mă lămurească despre ce-i vorba!“

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și tăcu sfioasă.

DIVANUL OAMENILOR DE RÂS ȘI DE BATJOCURĂ

Bubuitura de pomină

Se povestește – ci Allah este mai știutor! – că a fost odată în cetatea Kokaban, din Yaman, un beduin din tribul fazli, pe care îl chema Abul-Hossein și care, cu mulți ani în urmă, părăsise viața de beduin și ajunsese un târgoveț de vază și un negustor dintre negustorii cei mai bogați. Și, întâia oară, se însurase pe vremea tinereții sale! Ci Allah o chemase pe nevastă-sa întru mila sa, după un an de căsnicie. Încât prietenii lui Abul-Hossein nu mai conteneau să-l tot îndemne să se însoare iar, procitindu-i vorbele poetului:

Ridică-te odată, prietene-al meu drag!
Nu aștepta să-ți treacă voioasa primăvară –
Ia uite ce copile frumoase! Hai, te-nsoară!
Tu nu știi că femeia, pe după-al casei prag,
E-un almanah măiestru cu care anul zboară?

Și Abul-Hossein, până la urmă, nemaiputând să înfrunte îndemnurile prietenilor săi, se hotărî să înnădească niște vorbe cu bătrânele pețitoare; și se însură într-un sfârșit cu o fetișcană frumoasă ca luna când strălucește peste mare. Și, de nuntă, orândui ospețe mari la care îi pofti pe toți prietenii și pe toți câți îi cunoștea, precum

și ulemalele, fachirii, dervișii și cuvioșii. Și deschise larg toate ușile casei sale, și orândui să li se dea musafirilor mâncăruri de toate felurile, și, printre altele, orez de șapte soiuri osebite, și sorbeturi, și miei umpluți cu alune, cu migdale, cu fistic și cu stafide, și o cămilă tânără friptă întreagă și pusă la masă netăiată. Și toată lumea mâncă și bău și fu cuprinsă de veselie, de bucurie și de mulțumire. Și mireasa fu plimbată și arătată tuturora de șapte ori pe rând, îmbrăcată de fiecare dată cu altă rochie, mai frumoasă decât cea de dinainte. Ba o plimbară și-a opta oară printre musafiri, spre deplina mulțumire a celor care nu izbutiseră să-și sature ochii cu vederea ei. După care muierile cele bătrâne o duseră în odaia de nuntă și o culcară într-un pat înalt ca un crivat împărătesc, și o pregătiră în toate privințele pentru sosirea mirelui.

Atunci Abul-Hossein, în mijlocul alaiului, intră la soția sa, călcând rar și falnic. Și se așeză o clipă pe divan, ca să-și dovedească sieși și ca să arate soției sale și femeilor din alai cât de plin este el de gingășie și de măsură. Pe urmă se ridică măreț, spre a primi urările femeilor și a-și lua rămas-bun de la ele, înainte de a se apropia de patul în care fetișcana îl aștepta sfioasă; când, deodată, iacătă! slobozi, o, păcatele lui! din pântecele-i prea plin de cărnuri grele și de băuturi, o răsuflătură până peste poate de bubuitoare, cumplită și mare! Ferească-ne Allah de Cel-Rău!

La bubuitul acela, fiecare femeie se întoarse înspre vecina ei, vorbind cu glas tare și făcându-se că n-ar fi auzit nimic; iar fetișcana la fel și ea, în loc să râdă ori să-și bată joc, începu să-și zdrăngănească brățările. Ci Abul-Hossein, fâstâcit până peste poate, se prefăcu a fi chemat de niște treburi grabnice și, cu ocara în inimă, coborî în curte, puse șaua pe iapă, sări în spinarea ei

și, lăsând și casă și nuntă și soție, fugi mistuindu-se în negurile nopții. Și ieși din cetate și se afundă în pustie. Și ajunse la țărmul mării, unde văzu o corabie gata de plecare spre India. Și se îmbarcă pe corabia aceea și ajunse pe coasta Malabarului.

Acolo, cunoscu câțiva inși, băștinași din Yaman, care îl duseră și îl înfățișară sultanului acelei țări. Și sultanul îl puse într-o slujbă de încredere și îl numi cap peste străjile sale. Și Abul-Hossein rămase în țara aceea zece ani, cinstit și respectat, și în tihna unei vieți huzurite. Și de fiecare dată când își aducea aminte de bubuitura cea păcătoasă, își alunga gândul acela așa cum se alungă miasmele cele urâte.

Ci, după ce trecură cei zece ani, fu cuprins de tristețea dorului de țara părintească; și încet-încet ajunse să gogească de alean; și ofta fără contenire, gândindu-se la casa și la cetatea lui; și simțea că moare de dorul acela înăbușit. Ci, într-o zi, nemaiputând să-și îndure chinurile sufletului, nu-și mai luă nici măcar bun-rămas de la sultan, și fugi și se întoarse în țara Hadramut, din Yaman. Acolo se îmbarcă teptil în straie de derviș și plecă pe jos înspre cetatea Kokaban; și ajunse astfel, tăinuindu-și numele și necazul, pe dealul care străjuiește cetatea. Și, cu lacrimi în ochi, văzu terasa bătrânei sale case și terasele învecinate, și zise: „De nu m-ar cunoaște careva! Deie Allah să fi uitat cu toții povestea mea!“ Și, cugetând așa, coborî dealul și o apucă pe drumuri ocolite înspre casa lui. Și, din drum, văzu stând jos, în pragul unei porți, o bătrână care despăduchea capul unei fetițe de vreo zece ani; iar fetița îi spunea bătrânei:

– O, maică a mea, tare aș vrea să știu câți ani am, căci o prietenă de-a mea vrea să-mi facă horoscopul. Vrei să-mi spui în ce an m-am născut?

Și bătrâna cugetă o clipă și răspunse:

– Te-ai născut, o, fata mea, chiar în anul bubuiturii.

Când auzi vorbele acelea, amărâtul de Abul-Hossein făcu cale întoarsă și o luă la fugă, aruncându-și picioarele în vânt. Și își zicea: „Iacătă că bubuitura ta a ajuns o zi de pomenire în hronici! Și are să dăinuiască prin veacuri, atâta cât s-or împodobi cu flori palmierii!" Și nu se mai opri din fugă și din umblet decât atunci când ajunse în țara Indiei. Și trăi cu amar în surghiun până la moarte. Cu el fie îndurarea și mila lui Allah!

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Cei doi poznași

Tot așa am auzit, o, norocitule sultan, că au fost odată în cetatea Damascului, în Siria, un om ajuns de pomină din pricina renghiurilor, a tertipurilor și a poznelor lui, și un altul la Cairo, tot atâta de vestit pentru aceleași virtuți. Or, pezevenghiul de la Damasc, care adeseori auzise vorbindu-se despre semenul lui de la Cairo, ar fi dorit să-l cunoască pe acela, cu atât mai mult cu cât mușteriii săi obișnuiți îi spuneau fără încetare:

– Nu încape îndoială! hotărât că egipteanul este mult mai viclean, mai isteț, mai bine dăruit și mai pișicher decât tine! Iar tovărășia lui este cu mult mai înveselitoare decât a ta. De altminteri, dacă nu vrei să ne crezi, nu ai decât să te duci să-l vezi la treabă, la Cairo, și ai să te încredințezi că te întrece!

Și atâta îl zădărâră, până ce omul își zise: „Pe Allah! nu-mi mai rămâne decât să mă duc la Cairo, ca să văd cu ochii mei cele ce se spun despre el!" Și își făcu pregătirile și plecă din Damasc, cetatea lui, și porni la drum spre Cairo, unde ajunse, cu voia lui Allah, bine și sănătos. Și

întrebă, fără să piardă vremea, de casa semenului său, și se duse la el în ospeție. Și fu primit cu toată strălucirea unei ospeții cât se poate de alese, și fu cinstit și găzduit, după urările de bun venit cele mai prietenești. Pe urmă amândoi începură să-și povestească întâmplările mai de seamă de pe lume, și își petrecură noaptea tăifăsuind plăcut. Or, a doua zi, cel de la Damasc îi spuse celui de la Cairo:

– Pe Allah, o, tovarășe al meu, nu am venit de la Damasc la Cairo decât ca să judec cu ochii mei renghiurile și poznele pe care le joci fără încetare în cetate! Și nu aș vrea să mă întorc în țara mea decât îmbogățit cu învățătură! Vrei, dar, să mă faci martor la ceea ce atâta de fierbinte doresc să văd?

Celălalt spuse:

– Pe Allah! o, tovarășe al meu, cei care ți-au vorbit despre mine te-au amăgit, fără îndoială! Eu de-abia dacă știu să deosebesc mâna mea stângă de mâna mea dreaptă! Cum să știu, dar, să dau lecții de subțirime și de deșteptăciune unui damaschin ales, cum ești tu? Dar, întrucât este de datoria mea de gazdă să te duc să vezi lucrurile frumoase din cetatea noastră, hai să mergem să facem o plimbare!

Așadar, ieși cu el și îl duse, înainte de toate, să vadă moscheea Al-Azhar, pentru ca să poată povesti locuitorilor din Damasc minunile învățăturii și ale științei. Și pe drum, trecând pe lângă negustorii de flori, își întocmi un buchet din ierburi frumos mirositoare, din maci, din trandafiri, din busuioc, din iasomii, din fire de romaniță și de măghiran. Și așa ajunseră amândoi la moschee și intrară în curte. Or, când intrară acolo, zăriră în fața fântânii unde se făceau spălările cele cerute de datină, ciuciți în umblătoare, pe cei care își ușurau niște nevoi grabnice. Și insul de la Cairo zise către cel de la Damasc:

– Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă inșilor aceștia ciuciți la rând, cum ai ticlui lucrurile?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute optsprezecea noapte

Spuse:

– Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă inșilor aceștia ciuciți la rând, cum ai ticlui lucrurile?

Celălalt răspunse:

– Lucrul este cât se poate de la îndemână. Aș trece pe la spatele lor cu o mătură de mărăcini și, ca din greșeală, măturând înainte, i-aș înțepa în fund.

Cel din Cairo spuse:

– Felul acesta de pozne este cam vârtos și cam mocofan, prietene! Ba o atare glumă e chiar și lipsită de gingășie! Iată ce aș face eu!

Și, vorbind astfel, se apropie cu o înfățișare prietenească și îndatoritoare de cei care ședeau ciuciți în umblătoare și îi îmbie pe toți pe rând cu câte un mănunchi de flori, zicând:

– Cu îngăduința ta, o, stăpâne al meu!

Și fiecare îi răspundea, tulburat și mâniat până peste poate:

– Prăpădi-ți-ar casa Allah, o, fecior de codoș! Ce, aici suntem la ospăț?

Și toți cei ce se aflau strânși în curtea moscheii, văzând chipurile mofluze ale inșilor cu pricina, râdeau de nu mai puteau.

Așa că, după ce văzu toate astea cu chiar ochii lui,

păcăliciul de la Damasc se întoarse înspre cel de la Cairo și îi spuse:

– Pe Allah, m-ai biruit, o, șeicule al păcălicilor! Și are dreptate zicala care spune: „Șiret ca un egiptean care trece și prin gaură de ac!"

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

VICLENIE MUIEREASCĂ

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că într-o cetate ca toate cetățile, o nevastă tânără, de neam mare, al cărei soț lipsea adeseori plecând în călătorii mai apropiate ori mai depărtate, până la urmă nu a mai putut să îndure ghiesurile clocotului din ea și și-a ales, ca balsam alinător, un flăcăiandru care nu-și avea semăn printre flăcăiandrii acelei vremi. Și amândoi se iubiră cu o dragoste nemaipomenită; și se simțeau mulțumiți unul cu celălalt, în toată voioșia și în toată tihna, sculându-se ca să mănânce, mâncând ca să se culce, și culcându-se ca să se żbeguiască. Și trăiră așa o bună bucată de vreme.

Or, într-o zi, flăcăul fu luat pieptiș de un șeic cu barbă albă, un stricat cu două fețe, întocmai ca și cuțitul cu două tăișuri al vânzătorilor de colocase. Ci flăcăul nu vroi nicicum să se supună la ceea ce îi cerea celalalt și, luându-se la ceartă cu el, îl lovi vârtos peste față și îi smulse ticăloasa de barbă. Iar șeicul se duse și se plânse valiului cetății de bătaia pe care o îndurase; și valiul porunci ca flăcăul să fie priponit și aruncat în temniță.

Estimp, nevestica află ce pățise drăguțul ei și, știindu-l la popreală, fu cuprinsă de o ciudă amarnică. Încât nu zăbovi să ticluiască un plan spre a-și slobozi iubitul și, împodobindu-se cu cele mai frumoase haine ale ei, se duse la palatul valiului, ceru să fie primită de

el și fu poftită în sala de judecată. Or, pe Allah! numai arătându-se așa, în toată frumusețea ei, nevestica ar fi și dobândit de la bun început câștig la toate judecățile de pe tot pământul în lung și-n lat. Într-adevăr, după salamalecuri, îi spuse valiului:

– O, valiule, stăpâne al nostru, flăcăul *Cutare*, pe care ai poruncit să-l bage la opriș, este chiar fratele meu și stâlpul casei mele. Și a fost învinuit pe nedrept de martorii șeicului și de șeic, care este un ticălos și un dezmățat. Vin, dar, să cer de la dreptatea ta să-l slobozești, altminteri casa mea are să cadă în prăpăd; iar eu aș muri de foame!

Or, de cum o văzu pe tinerică, inima valiului începu să fiarbă strașnic de dragul ei; și, împătimit după nevestică, îi zise:

– Hotărât! sunt gata să-l slobozesc pe fratele tău! Ci, mai întâi, intră în haremul casei mele și, când s-or sfârși judecățile, am să vin la tine ca să stăm de vorbă mai pe îndelete!

Ea însă, pricepând ce vrea valiul, își zise: „Pe Allah! o, barbă de catran, n-ai să mă atingi tu decât când o face plopul mere!“ Și răspunse:

– O, valiule, stăpâne al nostru, este mai bine să vii tu la mine acasă, unde am avea tot răgazul să vorbim despre toate, mai în tihnă decât aici unde eu nu sunt decât o străină.

Și valiul, bucuros până peste poate, o întrebă:

– Și unde se află casa ta?

Ea spuse:

– În *cutare* loc! Și am să te aștept acolo, în seara aceasta, pe la scăpătat de soare!

Și plecă de la valiu, pe care îl lăsă cufundat într-o mare zbuciumată, și se duse să-l caute și pe cadiul cetății.

Intră, așadar, în casa cadiului, care era un om în vârstă, și îi spuse:

– O, cadiule, stăpâne al nostru!

El spuse:

– Da!

Ea urmă:

– Mă rog ție să-ți arunci privirile asupra necazului meu, și Allah are să se bucure de tine!

El întrebă:

– Cine te-a asuprit?

Ea răspunse:

– Un ticălos de șeic care, cu ajutorul martorilor lui mincinoși, a izbutit să-l bage la temniță pe fratele meu, singurul stâlp al casei mele. Și vin ca să te rog să mijlocești pe lângă valiu să-i dea drumul fratelui meu!

Or, când cadiul o văzu și o auzi pe tinerică, căzu îndrăgostit de ea nebunește, și îi zise:

– Hotărât! am să mă îngrijesc de fratele tău. Ci, până una alta, intră colea în haremul meu și așteaptă-mă acolo. Și avem să tăinuim cum stă treaba. Și ai să ajungi să-ți izbândești dorința!

Și tinerica își zise: „A! fiu de codoș, ai să mă ai când o face plopul mere!" Și răspunse:

– O, stăpâne al nostru, ar fi mai bine să te aștept la mine acasă, unde nimenea nu ne-ar supăra!

El întrebă:

– Și unde se află casa ta?

Ea spuse:

– În *cutare* loc! Și am să te aștept acolo, chiar în seara aceasta, după scăpătatul soarelui!

Și plecă de la cadiu și se duse să-l caute pe vizirul sultanului.

Când ajunse dinaintea vizirului, îi povesti despre întemnițarea flăcăului, pe care îl da drept fratele ei, și îl

rugă să poruncească a fi slobozit. Și vizirul îi spuse:

– Nu este nimic împotrivă! Ci, până atunci, intră colea în haremul meu, unde am să vin la tine, ca să stăm de vorbă despre treaba aceasta!

Ea spuse:

– Pe viața capului tău, o, stăpâne al nostru, eu sunt tare rușinoasă și nu aș ști nici măcar pe unde să umblu prin haremul Măriei Tale. Casa mea însă este mult mai potrivită pentru taifasuri de soiul acesta și am să te aștept acolo chiar în seara aceasta, la un ceas după scăpătatul soarelui!

Și îi spuse în ce loc se afla casa ei, și plecă de la el ca să se ducă la palat la sultanul cetății.

Or, când intră în sala împărătească, sultanul, uimit de frumusețea ei, își zise: „Pe Allah! ce bucățică bună de înfulecat caldă încă și pe nemâncate!“ Și o întrebă:

– Cine te-a asuprit?

Ea spuse:

– Nu sunt asuprită, întrucât mai este și dreptatea sultanului!

El zise:

– Allah singur este drept! Dar ce pot să fac eu pentru tine?

Ea spuse:

– Să dai poruncă să i se dea drumul fratelui meu întemnițat pe nedrept!

El spuse:

– Lucru-i ușor! Du-te, copila mea, și așteaptă-mă în harem! Și nu are să se întâmple decât ceea ce te poate mulțumi!

Ea spuse:

– Dacă-i așa, o, Măria Ta, m-aș duce să te aștept mai degrabă acasă la mine. Căci sultanul nostru știe că pentru lucruri de soiul acesta este nevoie de multe gătiri, ca de

pildă de o baie, de primeneli și de altele asemenea. Și toate acestea nu aș putea să le fac cum se cuvine decât în casa mea, care, de-ar fi călcată de pașii sultanului nostru, ar fi pe veci cinstită și binecuvântată!

Sultanul spuse:

– Atunci fie așa!

Și amândoi se învoiră în privința ceasului și a locului de întâlnire. Și tinerica plecă de la sarai și se duse să caute un tâmplar...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzecea noapte

Spuse:

Și tinerica plecă de la sarai și se duse să caute un tâmplar. Și îi spuse:

– Să-mi trimiți în seara aceasta acasă un dulap mare, cu patru despărțituri puse una peste alta, și fiecare despărțitură având o ușă aparte care să se închidă strașnic cu un lacăt!

Tâmplarul răspunse:

– Pe Allah! o, stăpână a mea, lucrul nu se poate face până-n seară!

Ea spuse:

– Am să-ți plătesc orice ai să-mi ceri!

El spuse:

– Dacă-i așa, are să fie gata. Nu îți cer însă ca preț nici aur, nici argint, o, stăpână a mea, ci numai ceea ce știi și tu! Intră, dar, în odaia din fund, ca să pot să stau de vorbă cu tine!

La vorbele acestea ale tâmplarului, nevestica răspunse:

– O, tâmplar al binecuvântării, ce om lipsit de pricepere mai ești și tu! Pe Allah! oare acea prăpădită de odaie din fundul prăvăliei tale se poate potrivi cu o tăifăsuială de soiul celei cum vrei tu să tăifăsuiești? Mai degrabă vino în seara aceasta acasă la mine, de îndată ce ai să-mi trimiți dulapul, și ai să mă găsești gata să stau de vorbă cu tine până dimineața!

Și tâmplarul răspunse:

– Cu toată dragostea inimii și ca o cinstire datorată!

Și nevestica urmă:

– Da atunci, să nu-mi mai faci un dulap cu patru despărțituri, ci unul cu cinci! Întrucât îmi trebuie chiar unul cu cinci despărțituri, ca să strâng în el tot ceea ce am de strâns!

Și după ce îi spuse unde șade, plecă și se întoarse acasă la ea.

Acolo scoase dintr-o ladă cinci rochii, de croieli și de culori osebite, le orândui cu grijă, și puse de pregăti mâncărurile și băuturile, și orândui florile, apoi aprinse mirodenii. Și așteptă sosirea oaspeților săi.

Or, pe înserate, hamalii tâmplarului aduseră dulapul cu pricina; și nevestica le spuse să-l așeze în odaia de primire. Pe urmă îi lăsă pe hamali să plece și, până să aibă ea răgazul să cerceteze lacătele dulapului, se și auziră bătăi la ușă. Și, numaidecât după aceea, cel dintâi dintre oaspeți se și ivi, anume valiul cetății. Și ea se ridică în cinstea sa, și sărută pământul dintre mâinile lui, și îl pofti să guste din răcoritoare. Pe urmă începu să lunece înspre el niște ochi lungi de-o palmă, și să-i arunce niște priviri arzătoare, așa de iscusit încât valiul se ridică de mijloc și, cu mișcări repezite și cutremurate, vru să se bucure de ea pe dată. Ci muierușca, desfăcându-se din strânsoare, îi spuse:

– O, stăpâne al meu, ce lipsit ești de iscusință! Mai întâi

începe prin a te dezbrăca, spre a fi slobod în mișcări!

Iar valiul spuse:

– Nu am nimica împotrivă!

Și își scoase hainele. Iar muierușca îi întinse, așa cum se face de obicei la petrecerile muieraticilor, în locul hainelor lui de culoare întunecată, o rochie de mătasă galbenă și de o croială ciudată, și o tichie de aceeași culoare. Și valiul se împopoțonă cu rochia cea galbenă și cu tichia cea galbenă, și se pregătea să se veselească. Ci, tot atunci, se auzi o bătaie repezită la ușă. Și valiul, tare îmbufnat, întrebă:

– Așteptai vreo vecină, ori vreo ghicitoare?

Ea răspunse, speriată:

– Nu, pe Allah! ci am uitat că soțul meu se întoarce în seara aceasta din călătorie! Și chiar el bate acuma la ușă!

El întrebă:

– Și-acu ce are să fie cu mine? Și ce să fac?

Ea spuse:

– Nu e decât o cale de scăpare, și-anume să intri în dulapul de colea!

Și deschise ușa de la întâia despărțitură a dulapului, și îi spuse valiului:

– Intră înlăuntru!

El spuse:

– Păi cum să fac?

Ea spuse:

– Să te ghemuiești pe vine!

Și valiul, frânt în două, se ciuci în dulap. Iar nevestica încuie ușa cu cheia și se duse să deschidă celui care bătea.

Or, acesta era cadiul. Și femeia îl primi întocmai cum îl primise și pe valiu, și, la ceasul potrivit, îl înveșmântă într-o rochie roșie, de o croială nemaipomenită, și cu o

tichie de aceeași culoare; și, cum el vroia să se repeadă la ea, îi zise:

– Nu, pe Allah! nu mai înainte de a-mi scrie un bilet în care să poruncești slobozirea fratelui meu!

Și cadiul îi scrise biletul cerut, și i-l înmână chiar în clipita când se auziră bătăi la ușă. Și tânăra nevastă, cu un chip speriat, strigă:

– Este soțul meu, care se întoarce din călătorie!

Și îl puse pe cadiu să se cocoțeze în cel de al doilea cat al dulapului, și se duse să-i deschidă celui care bătea la ușă.

Și era însuși vizirul. Și păți și el ceea ce pățiseră și ceilalți doi; și, gătit cu o rochie verde și cu o tichie verde, fu înghesuit la cel de al treilea cat al dulapului, în clipa în care sosea la rându-i sultanul cetății. Și sultanul, în același chip, fu dichisit cu o rochie albastră și cu o tichie albastră și, în clipa când da să facă lucrul pentru care venise, ușa răsună iarăși, și, văzând spaima tinerei neveste, fu nevoit și el să se ghemuiască tare anevoie, întrucât era dolofan până peste poate.

Atunci intră tâmplarul, cu niște ochi mistuitori și, drept preț pentru dulap, vru numaidecât să se repeadă la tinerică. Ea însă îi zise:

– O, tâmplarule, de ce ai făcut așa de strâmt cel de al cincilea cat al dulapului? De-abia dacă se poate vârî în el atâta cât încape într-o lădiță!

El spuse:

– Pe Allah! catul acela poate să cuprindă și patru inși chiar mai mari decât mine!

Ea spuse:

– Încearcă, să văd și eu dacă poți să intri!

Și tâmplarul, cocoțându-se pe niște scăunașe puse unul peste altul, intră în cea de a cincea despărțitură, unde fu numaidecât încuiat cu cheia.

Pe dată, luând biletul pe care i-l scrisese cadiul, nevestica se duse la paznicii temniței, care, când văzură pecetea pusă în josul scrisului, îl sloboziră pe flăcău. Atunci amândoi se întoarseră acasă în graba mare și, de bucurie, ca să-și sărbătorească întâlnișul, se zbenguiră vârtos și îndelung, cu zarvă și cu gâfâieli strașnice. Și, înlăuntrul dulapului, cei cinci încuiați auzeau toate acelea, ci nu cutezau și nici nu puteau să crâcnească. Și, ghemuiți unul deasupra altuia în cele cinci caturi, habar nu aveau când o să fie scoși de acolo.

Or, după ce tinerica și flăcăul își sfârșiră zbegurile, strânseră de prin casă tot ce putură să strângă din lucrurile mai de preț, puseră totul într-o ladă, vândură lucrurile celelalte, și plecară din cetatea aceea, mutându-se în altă cetate din altă împărăție. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îi privește pe cei cinci, iacătă! Când se împliniră două zile de când se aflau acolo, fură cuprinși tuscinci de o nevoie amarnică de a se ușura. Și cel dintâi dintre ei care își slobozi udul fu dulgherul. Și, cum se ușura așa, udul începu să curgă în capul sultanului. Iar sultanul, tot atunci, se slobozi și el în capul vizirului, care se slobozi în capul cadiului, care se slobozi în capul valiului. Atunci toți dădură glas, afară de sultan și de tâmplar, strigând:

– O, ce porcărie!

Și cadiul cunoscu glasul vizirului, care cunoscu și el glasul cadiului. Și își spuseră între ei:

– Iacătă-ne că am căzut în laț! Noroc că sultanul a scăpat!

Ci, în clipita aceea, sultanul, care tăcuse din mândrie, strigă:

– Tăceți odată! Sunt aici! Și habar nu am cine s-a ușurat în capul meu!

Atunci tâmplarul strigă:

– Înalțe Allah fala sultanului! Tare socot că eu sunt acela! Căci eu mă aflu în cel de al cincilea cat!

Pe urmă adăugă:

– Pe Allah! eu sunt pricina tuturor năpastelor acestea, întrucât dulapu-i lucrat de mine!

Estimp, soțul muieruștii se întoarse din călătorie; și vecinii, care nu băgaseră de seamă plecarea femeii, îl văzură cum bătea la ușa lui zadarnic. Și îi întrebă de ce nu răspunde nimeni. Iar ei nu știură să-i spună nimic. Atunci cu toții laolaltă, după ce așteptară destul, sparseră ușa și intrară în casă; ci văzură casa goală, și fără nimic altceva în ea decât dulapul cu pricina. Și auziră dinlăuntrul dulapului glasuri de oameni. Și nu socotiră alta decât că dulapul trebuie să fie năpădit de niscaiva ginni.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzeci și doua noapte

Spuse:

Și auziră dinlăuntrul dulapului glasuri de oameni. Și nu socotiră alta decât că dulapul trebuie să fie năpădit de niscaiva ginni.

Și hotărâră, cu glas mare, să dea foc dulapului și să-l ardă cu tot ce s-o fi aflând în el. Și, cum se pregăteau să-și ducă planul la îndeplinire, se auzi glasul cadiului din adâncul dulapului, strigând:

– Opriți-vă, oameni buni! Nu suntem nici ginni, nici hoți! Ci suntem *Cutare* și *Cutare*!

Și, în câteva vorbe, le povesti toată viclenia care îi dăulase. Atunci vecinii, cu soțul în cap, sfărâmară lacătele

și îi slobozîră pe cei cinci încuiați, pe care îi găsiră împopoțonați cu hainele acelea ciudate pe care îi pusese tinerica să le îmbrace. Acu, dacă îi văzură așa, nimenea nu mai putu să nu râdă de acea pătăranie. Iar sultanul, ca să-l aline pe soț de fuga soției, îi zise:

– Te căftănesc al doilea vizir al meu!

Și-așa cu povestea aceasta. Ci Allah este mai știutor!

Și, sfârșind, Șeherezada îi spuse sultanului Șahriar:

– Ci nu care cumva să crezi, o, Măria Ta, că toate acestea pot să fie asemuite cu *Povestea Adormitului treaz*!

Și, întrucât sultanul își împreunase sprâncenele la auzul numelui acelei povești despre care nu știa nimic, Șeherezada, fără a zăbovi mai mult, spuse:

POVESTEA CU ADORMITUL TREAZ[1]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odinioară la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Rașid, un tânăr, holtei, pe care îl chema Abul-Hassan, și care ducea o viață tare ciudată și tare anapoda. Într-adevăr, vecinii lui nu-l vedeau niciodată să primească două zile la rând același om, sau să poftească în casa lui vreun locuitor din Bagdad; căci toți cei care veneau la el erau străini, încât oamenii din mahalaua lui, nepricepând nimica din tot ce putea să facă acesta, îl porecliseră Abul-Hassan cel Dezmățat.

În fiecare seară, Abul-Hassan avea obiceiul să se ducă la capătul podului din Bagdad și acolo aștepta să se ivească vreun străin și, de cum zărea vreunul, fie bogat, fie sărac, fie tânăr ori bătrân, se îndrepta către el, zâmbitor și plin de curtenie și, după salamalecuri și urări de bun venit, îl poftea să primească a fi găzduit în casa lui pentru cea dintâi noapte a aceluia la Bagdad. Și îl ducea la el acasă și îl ospăta cât putea mai bine; și, cum era tare prietenos și avea o fire plăcută, îi ținea tovărășie oaspetelui toată noaptea și nu precupețea nimic spre a-i da cea mai bună părere despre mărinimia sa. A doua zi însă îi spunea:

– O, oaspetele meu, să știi că dacă te-am poftit la mine, atunci când în cetatea aceasta numai Allah te

[1] Povestea aceasta, repovestită de I. L. Caragiale, a apărut în volumul postum *Abu-Hasan* (București, 1915), al marelui scriitor.

cunoștea, am făcut-o pentru că aveam pricinile mele să mă port așa. Ci m-am juruit să nu găzduiesc niciodată două zile la rând același străin, de-ar fi el cel mai minunat și cel mai plăcut dintre fiii oamenilor. Încât, așadar, iată-mă nevoit să mă despart de tine; și chiar te rog, dacă mă întâlnești vreodată pe ulițele Bagdadului, să te faci că nu mă cunoști, ca să nu mă silești cumva să te ocolesc!

Și, vorbindu-i astfel, Abul-Hassan își ducea oaspetele la vreun han din cetate, îi da toate sfaturile de care acela s-ar fi putut să aibă trebuință, își lua bun-rămas de la el și nu-l mai vedea. Și dacă, din întâmplare, se nimerea să întâlnească prin sukuri pe vreunul dintre străinii pe care îi găzduise, se prefăcea a nu-l cunoaște, spre a nu fi nevoit cumva să se oprească și să-i dea binețe. Și tot așa se purta mai departe, fără a pregeta nici măcar o seară să aducă în casa lui un alt străin.

Or, într-o seară, pe la scăpătatul soarelui, cum sta el așa, după obiceiul său, la capul podului de la Bagdad, așteptând sosirea vreunui străin, văzu că venea către el un negustor bogat, îmbrăcat în felul negustorilor de la Mossul și urmat de un rob înalt și cu înfățișare falnică. Or, era însuși califul Harun Al-Rașid, îmbrăcat teptil, cum avea el obiceiul să facă în fiecare lună, ca să vadă și să cerceteze cu chiar ochii lui cele ce se petreceau prin Bagdad. Și Abul-Hassan, când îl văzu, fu departe de a ghici cine era; și se ridică din locul unde ședea, și se îndreptă înspre el, și, după salamalecul cel mai gingaș și după urarea de bun venit, îi spuse:

– O, stăpâne al meu, binecuvântată să fie sosirea ta printre noi! Fă-mi hatârul de a primi în noaptea aceasta găzduirea mea, în loc să te duci să dormi la han. Și mâine dimineață o să fie vreme să-ți cauți în tihnă o locuință după placul tău!

Și, spre a-l hotărî să primească, îi povesti în câteva cuvinte că de multă vreme avea obiceiul să dea găzduire, numai pentru o noapte, celui dintâi străin pe care îl vedea trecând pe pod. Pe urmă adăugă:

– Allah este darnic, o, stăpâne al meu! În casa mea ai să găsești o găzduire deplină, pâine caldă și vin limpede!

Când auzi vorbele lui Abul-Hassan, califului i se păru întâmplarea atâta de ciudată și Abul-Hassan atâta de fistichiu, încât nu șovăi o clipă să-și urmeze ispita de a-l cunoaște. Încât, după ce se lăsă rugat oleacă, numai așa, de ochii lumii și ca să nu pară a fi un om prost crescut, primi rugămintea, zicând:

– Pe capul și pe ochii mei! Allah să-și sporească binefacerile asupra ta, o, stăpâne al meu! Iată-mă gata să te urmez!

Și Abul-Hassan îi arătă oaspetelui drumul și îl duse la casa lui, tăinuind cu el întruna foarte plăcut.

Or, mama lui Hassan, în seara aceea, gătise o masă minunată. Le aduse mai întâi niște gogoși prăjite în unt și umplute cu carne tocată și cu sâmburi de pin, pe urmă un clapon tare gras, împresurat de patru pui mari de găină, pe urmă o gâscă umplută cu stafide și cu fistic, și la sfârșit o tocăniță de porumbei. Și toate astea, într-adevăr, erau alese la gust și plăcute la vedere.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzeci și patra noapte

Spuse:

Și toate astea, într-adevăr, erau alese la gust și plăcute la vedere. Așa că amândoi, așezându-se dinaintea

tablalelor, mâncară cu mare poftă; și Abul-Hassan alegea, ca să le dea oaspetelui său, bucățile cele mai bune. Pe urmă, când sfârșiră de mâncat, robul le aduse ibricul și ligheanul; și se spălară pe mâini, în vreme ce mama lui Hassan strângea tăvile de mâncăruri, spre a servi castroanele cu fructe, pline de struguri, și curmale, și pere, precum și alte tablale pe care se aflau tăvile pline cu prăjituri, cu magiun și migdale și cu tot felul de zumaricale. Și mâncară pe săturate, după care începură să bea.

Atunci Abul-Hassan umplu cu vin cupa de ospăț și, ținând-o în mână, se întoarse înspre oaspetele său și îi spuse:

– O, oaspete al meu, tu știi că niciodată cocoșul nu bea mai înainte de a fi chemat și găinile, cu cotcodăceli dulci, să vină să bea cu el. Or eu, dacă ar trebui să duc cupa aceasta la buze ca să beau de unul singur, băutura mi s-ar opri în gât, și de bună seamă că aș muri. Te rog, dar, pentru noaptea aceasta, să lași cumpătarea pe seama inșilor cu inima rea, și să cauți bucuria împreună cu mine în fundul cupei. Căci, cu adevărat, o, oaspete al meu, fericirea mi-e peste poate să am în casa mea un om atâta de strălucit ca tine!

Și califul, care nu vroia nicidecum să-l supere, și care pe deasupra dorea să-l facă să vorbească, nu depărtă cupa, ci începu să bea laolaltă cu el. Și când vinul începu să le ușureze sufletele, califul îi spuse lui Abul-Hassan:

– O, stăpâne al meu, acuma, când ne-am împărtășit cu pâinea și cu sarea, nu vrei să-mi spui care este pricina de te porți așa față de străinii pe care nu-i cunoști, și nu vrei să-mi povestești, ca s-o știu și eu, povestea ta, care trebuie să fie uimitoare?

Și Abul-Hassan răspunse:

– Află, o, oaspete al meu, că povestea mea nu este

deloc uimitoare, ci numai plină de învățăminte. Mă numesc Abul-Hassan, și sunt fiul unui negustor care, la moartea lui, mi-a lăsat cu ce să trăiesc din belșug în Bagdad, cetatea noastră. Or, întrucât fusesem ținut tare din scurt pe când trăia taică-meu, mă grăbii să fac tot ce-mi sta în putere pentru ca, în puțină vreme, să ajung din urmă timpul pierdut în tinerețele mele. Ci, întrucât am fost dăruit din fire cu înțelepciune, am avut grijă să-mi împart moștenirea în două părți, una pe care am schimbat-o în aur, și alta pe care am păstrat-o în bunuri. Și luai aurul pe care îl dobândisem de la partea dintâi, și mă apucai să-l cheltuiesc, cu mână spartă, în tovărășia unor tineri de vârsta mea, pe care îi ospătam și îi țineam pe seama mea și pentru plăcerea mea, cu o dărnicie și o mărinimie de emir. Și nu precupeții nimic pentru ca viața noastră să fie plină de plăceri și de bucurie. Or, făcând așa, mă pomenii că după un an nu-mi mai rămăsese nici măcar un singur dinar pe fundul bisactelei mele, și mă întorsei către prietenii mei, ci ei pieriseră. Atunci mă apucai să-i caut și să le cer la rândul meu să mă ajute în împrejurarea în care mă vedeam. Ci toți, unul după altul, îmi ticluiră vreo pricină care nu le îngăduia să-mi dea cu ce să trăiesc măcar pentru o zi. Eu, atunci, mă întorsei în mine și pricepui câtă dreptate avusese tătâne-meu, răposatul, să mă crească aspru. Și mă întorsei acasă la mine și începui să cuget la ce îmi mai rămânea de făcut. Și atunci mă oprii la o hotărâre pe care din ziua aceea o țin neabătut. M-am jurat, într-adevăr, dinaintea lui Allah, să nu mai am de-a face cu niciun om din țara mea și să nu mai găzduiesc în casa mea decât străini; și, pe deasupra, necazul m-a învățat că prietenia scurtă și caldă este cu mult mai de dorit decât prietenia lungă și care se sfârșește rău, și mă legai să nu stau două zile la rând cu același străin poftit în

casa mea, de-ar fi el cel mai minunat și cel mai plăcut dintre fiii oamenilor! Căci simțisem amarnic cât de crude sunt legăturile sufletului și cum te opresc ele să guști pe deplin bucuriile prieteniei. Așa că, o, oaspete al meu, să nu te minunezi cumva mâine de dimineață, după noaptea aceasta în care prietenia ni se arată sub înfățișarea ei cea mai îndatoritoare, dacă am să fiu nevoit să-mi iau rămas-bun de la tine. Și chiar dacă mai târziu ai să mă întâlnești pe ulițele Bagdadului, să nu ți se pară urât din partea mea că nu am să te mai cunosc!

Când auzi povestea aceasta a lui Abul-Hassan, califul îi spuse:

– Pe Allah! purtarea ta este o purtare minunată, și în viața mea nu am văzut un petrecăreț purtându-se cu atâta înțelepciune ca tine! Încât prețuirea mea față de tine este până peste poate; tu ai știut, cu bunurile pe care le-ai păstrat din cea de a doua parte a moștenirii tale, să duci o viață cuminte, care îți îngăduie să ai în fiecare noapte tovărășia unui alt om cu care poți totdeauna să-ți înnoiești plăcerile și taifasurile, și de care nu ai nici cum să te sastisești, nici cum să suferi vreo dezamăgire.

Pe urmă adăugă:

– Ci, o, stăpâne al meu, ceea ce mi-ai spus în privința despărțirii noastre de mâine îmi pricinuiește o supărare până peste poate. Întrucât aș fi vrut să-ți răsplătesc în vreun fel facerea de bine față de mine și găzduirea din noaptea aceasta. Te rog, dar, să-mi spui acum o dorință și, îți jur pe Kaaba cea sfântă, că mă leg să ți-o îndeplinesc. Rostește-te, așadar, deschis, și să nu te sfiești cumva să-mi ceri cât de mult, căci bunurile lui Allah se află cu prisosință asupra negustorului care sunt, și nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzeci și cincea noapte

Spuse:

... și nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

La vorbele acestea ale califului străvestit în neguțător, Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a arăta nici cea mai mică uimire, răspunse:

– Pe Allah! o, oaspete al meu, ochiul meu este răsplătit din plin cu vederea ta, iar binefacerile tale ar fi pe deasupra. Îți mulțumesc, dar, pentru grija ta față de mine; ci, cum nu am nicio dorință de jinduit și nicio râvnă de împlinit, sunt tare încurcat cum să răspund la gândurile tale! Întrucât soarta mea îmi ajunge, și nu mai doresc nimic alta decât să trăiesc așa cum trăiesc, fără a avea vreodată nevoie de cineva!

Ci califul spuse iar:

– Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu-mi strica bucuria și lasă-ți sufletul să-mi spună o dorință, ca să ți-o îndeplinesc! Altminteri aș pleca de aici cu inima tare chinuită și tare umilită! Întrucât o facere de bine pe care ai primit-o este mai grea de purtat decât o răutate, iar omul cu suflet ales trebuie să plătească totdeauna îndoit binele! Așa că vorbește și nu te teme că m-ai sili cumva!

Atunci Abul-Hassan, văzând că nu poate să facă altfel, lăsă capu-n jos și începu să cugete adânc la dorința pe care se vedea silit s-o aibă; pe urmă, deodată, ridică fruntea și grăi:

– Ei bine, am găsit! Da asta-i dorința unui nebun,

fără de nicio îndoială. Și tare socotesc că nu ar fi să ți-o spun, ca să nu ne despărțim lăsându-ți un gând așa de urât despre mine!

Califul spuse:

– Pe viața capului meu! Da cine poate să spună dintru început dacă un gând este nebun ori cuminte? Eu, ce-i drept, nu sunt decât un negustor, însă pot să fac cu mult mai mult decât ar lăsa de crezut despre puterea mea lefteria pe care o am! Grăbește, dar, și spune!

Abul-Hassan răspunse:

– Am să spun, o, stăpâne al meu, ci îți jur pe virtuțile Profetului nostru (cu el fie pacea și rugăciunea!) că numai califul ar putea să împlinească ceea ce vreau eu! Ori ar trebui să fiu eu calif, măcar pe-o zi, în locul stăpânului nostru emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid!

Califul întrebă:

– Da la urma urmei, ya Abul-Hassan, ce ai face tu dacă ai fi calif măcar o zi?

El răspunse:

– Iacătă!

Și Abul-Hassan se opri o clipă, pe urmă spuse:

– Află, o, stăpâne al meu, că cetatea Bagdadului este împărțită în mahalale, și că fiecare mahala are în fruntea ei câte un șeic care se numește șeicul al-balad. Or, spre pacostea mahalalei în care locuiesc eu, șeicul al-balad de aici este un om atâta de balcâz și de plin de silă, încât pesemne că s-o fi născut, fără de nicio îndoială, din împreunarea vreunei hiene cu vreun mascur. Apropierea lui duhnește, căci gura-i nu este nicidecum o gură ca oricare, ci un găoz îngălat, ca o gaură de umblătoare; ochii lui, de culoarea peștelui, bat în lături și stau gata să-i cadă la picioare; buzele-i umflate seamănă cu o bubă rea, iar când vorbește aruncă fleoaște de scuipat;

urechile-i sunt ca niște urechi de porc; obrajii fleșcăiți și puhavi seamănă cu fundul unei maimuțe bătrâne; fălcile-i au rămas fără dinți, de câte scârne au mestecat; trupu-i este ros de toate beteșugurile; în ce-i privește dedesubtul, n-a mai rămas nimica din el: atâta a slujit de cloacă năsărâmbelor de măgărari, de haznalagii și de măturători; încât a ajuns o putreziciune, și-acum în locul lui nu mai sunt decât niște ghemotoace de lână care-i țin măruntaiele să nu se povârne.

Or, tocmai ticălosul acela dezmățat, ajutat de alți doi dezmățați, pe care am să ți-i zugrăvesc, își îngăduie să stârnească tulburare în toată mahalaua. Că nu este mârșăvie pe care să n-o săvârșească și nu este clevetire pe care să n-o vânture; și, cum are un suflet scârnav, își varsă răutățile de muiere bătrână tocmai împotriva oamenilor de treabă, liniștiți și curați. Ci, întrucât nu poate să umble singur peste tot ca să împută mahalaua cu duhorile lui, are în slujba sa doi ciraci, tot atâta de mișei ca și el. Cel dintâi dintre acești mișei este un rob spân la chip ca un hadâmb, cu ochii galbeni și cu un glas la fel de grețos ca sunetele scăpate din fundurile măgarilor. Și robul acela, fiu de târfoștină și plod de câine, se dă drept arab sadea, măcar că nu este decât un rum dintre cei mai ticăloși și din cel mai nevolnic soi. Meseria lui este de a se duce să se încârduie cu bucătarii, cu slugile și cu hadâmbii de pe la casele vizirilor și ale mai-marilor împărăției, ca să dibuiască tainele stăpânilor și să le ducă dascălului său, șeicul al-balad, și să le împrăștie pe la cârciumi și prin tot felul de locuri păcătoase. Nu-i e silă de nicio murdărie, și linge orice fund, dacă pe fundul pe care îl linge poate să găsească un dinar de aur. În ce-l privește pe cel de al doilea ticălos, apoi acela este un fel de râsul-lumii, cu niște ochi bulbucați, a cărui îndeletnicire este să spună

tot soiul de măscări și de blestemății prin sukuri, unde-i sunt vestite și țeasta capului chel ca o coajă de ceapă și behăiturile-i atâta de urâte încât, la fiecare vorbă pe care o scoate, ai zice că stă să-și sloboadă mațele. De altminteri, niciun negustător nu îl poftește să vină și să șadă în prăvălia lui, din pricină că-i atâta de greoi și de mare încât, dacă se așază pe un scaun, scaunul numaidecât se face țăndări sub greutatea lui! Or, acesta nu este chiar la fel de ticălos cum este cel dintâi, da este mult mai nărod! Dacă, dar, o, stăpâne al meu, aș ajunge numai pe-o zi emir al drept-credincioșilor, nu aș căuta nici să mă îmbogățesc pe mine, nici să-mi îmbogățesc neamurile, ci nu aș zăbovi să izbăvesc mahalaua noastră de nemernicii aceștia trei, și i-aș mătura la groapa cu murdării, după ce l-aș pedepsi pe fiecare după măsura spurcăciunii lui. Și, în felul acesta, aș da îndărăt liniștea locuitorilor din mahalaua noastră. Și-asta-i tot ceea ce doresc.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzeci și șaptea noapte

Spuse:

... Și, în felul acesta, aș da îndărăt liniștea locuitorilor din mahalaua noastră. Și-asta-i tot ceea ce doresc.

Când auzi vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, califul îi zise:

– Într-adevăr, ya Abul-Hassan, dorința ta este dorința unui om care se află pe calea cea dreaptă, și a unei inimi care este o inimă minunată, căci numai oamenii cei drepți și inimile minunate nu pot să îndure ca nepedeapsa să fie

norocul celor răi. Ci să nu socoți că dorința ta ar fi atâta de anevoioasă pe cât îmi dădeai tu de gândit; întrucât tare sunt încredințat că dacă emirul drept-credincioșilor ar auzi de ea, el, care nu îndrăgește nimic mai mult decât întâmplările cele ciudate, s-ar bucura să-și lase puterea în mâinile tale pe o zi și-o noapte!

Ci Abul-Hassan se puse pe râs și zise:

– Pe Allah! văd bine acuma că tot ce vorbirăm noi nu fu alta decât o glumă. Și sunt încredințat la rându-mi că dacă ar auzi de năzdrăvănia mea, califul ar da poruncă să fiu închis la casa de nebuni! Așa că, mă rog ție, dacă întâmplarea te-o duce prin preajma oamenilor de la sarai, să nu care cumva să pomenești vreodată despre cele ce tăinuirăm noi colea, în aburii băuturii!

Și califul, ca să nu-și supere gazda, îi spuse:

– Mă jur că n-am să pomenesc despre asta nimănuia!

Ci, în sinea lui, se jură că nu are să lase să-i scape prilejul de a se veseli așa cum niciodată nu se mai veselise de când își străbătea cetatea îmbrăcat străvestit în tot felul de teptiluri. Și îi spuse lui Abul-Hassan:

– O, gazdă a mea, acuma se cade să-ți torn și eu să bei, căci până acuma numai tu te-ai ostenit să-mi torni mie!

Și luă bărdaca și cupa, turnă vin în cupă, strecurând în ea și un strop de bang cretan curat, și îi întinse cupa lui Abul-Hassan, spunându-i:

– Să-ți fie cu noroc și cu sănătate!

Iar Abul-Hassan răspunse:

– Se poate oare să nu primesc băutura pe care ne-o dă musafirul nostru? Ci, Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Întrucât mâine de dimineață nu am să pot să mă scol ca să te însoțesc la plecarea din casa mea, te rog să nu uiți, când pleci, să închizi ușa bine în urma ta!

Și califul îi făgădui că așa are să facă. Iar Abul-Hassan, liniștit în privința aceasta, luă cupa și o goli dintr-o

înghițitură. Ci pe dată bangul își îndeplini rostul, și Abul-Hassan se prăvăli pe jos, cu capul dinaintea picioarelor, într-un chip atâta de fulgerător, încât califul începu să râdă. După care îl chemă pe robul ce rămăsese la poruncile sale și îi spuse:

– Ia-l în spinare și vino după mine!

Iar robul se supuse și, luându-l pe Abul-Hassan în spinare, porni, după calif, care îi zise:

– Ia seama bine unde se află casa aceasta, încât să poți s-o găsești atunci când am să-ți poruncesc!

Și ieșiră în uliță, uitând să închidă ușa după ei, în ciuda rugăminții lui Abul-Hassan.

Când ajunseră la sarai, intrară înlăuntru pe ușa cea tainică și se duseră în iatacul califului, unde se afla odaia de culcare. Iar califul îi spuse robului:

– Scoate-i hainele, îmbracă-l cu hainele mele de noapte, și întinde-l în patul meu!

Și, după ce robul îndeplini porunca, califul îl trimise să-i aducă acolo pe toți dregătorii de la palat, pe viziri, pe musaipi și pe hadâmbi, precum și pe toate femeile din harem; și când toți se aflară dinaintea lui le spune:

– Mâine de dimineață să fiți cu toții în odaia aceasta și fiecare dintre voi să stați zornici la poruncile omului acesta care se află culcat aci în patul meu, îmbrăcat cu hainele mele. Și să nu pregetați să-i arătați aceleași cinstiri pe care le aveți față de mine și să vă purtați față de el, la orice-ar fi, întocmai ca și cum el aș fi chiar eu. Și, când aveți să răspundeți la întrebările lui, să-l numiți emir al drept-credincioșilor, și să luați seama să nu care cumva să vă împotriviți la vreuna dintre dorințele lui. Întrucât dacă vreunul dintre voi, de-ar fi el chiar și fiul meu, s-ar cugeta să nu ia în seamă poruncile pe care vi le dau, are să fie spânzurat pe clipă pe dată la poarta cea mare a palatului!

La vorbele acestea ale califului, toți cei de față răspunseră:

– A auzi înseamnă a ne supune!

Și, la un semn al vizirului, ieșiră toți, în tăcere, pricepând că emirul drept-credincioșilor, dacă le dăduse acele porunci, avea de gând să se veselească într-un chip fără de pereche.

După ce plecară, Al-Rașid se întoarse înspre Giafar și înspre spătarul Massrur, care rămăseseră în sală, și le zise:

– Ați auzit ce-am spus. Ei bine! mâine trebuie ca voi să vă sculați cei dintâi și să veniți cei dintâi în odaia aceasta, ca să stați la poruncile acestuia care îmi va ține locul! Și să nu vă arătați nedumeriți de niciuna din poruncile pe care vi le-o da; și să vă prefaceți că îl luați drept însuși califul, orice v-ar spune el spre a vă scoate din greșeala voastră prefăcută. Și să faceți orice cheltuială pe care v-ar pune s-o faceți, de-ar fi să vântuiți toată haznaua împărăției; și să răsplătiți, și să pedepsiți, și să spânzurați, și să omorâți, și să căftăniți, și să maziliți, întocmai cum are să vă ceară el. Și să nu vă îngrijiți cumva să veniți mai întâi să mă întrebați pe mine. De altminteri am să fiu și eu ascuns pe undeva pe-aproape, și am să văd și să aud tot ce are să se petreacă! Și mai cu seamă să faceți în așa fel încât să nu-i dea nicicum prin cap nicio clipă că tot ce i se întâmplă ar fi vreo petrecere ticluită la poruncile mele! Asta-i tot! Și-așa să fie!

Pe urmă adăugă:

– Nu cumva să uitați, când vă treziți, să veniți să mă sculați și pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineață!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute douăzeci și noua noapte

Spuse:

– Nu cumva să uitați, când vă treziți, să veniți să mă sculați și pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineață!

Or, a doua zi, la ceasul hotărât, Giafar și Massrur nu zăboviră să vină și să-l scoale pe calif, care îndată dădu fuga să se ascundă pe după o perdea din odaia în care dormea Abul-Hassan. Și de acolo putea să audă și să vadă tot ce avea să se întâmple, fără a fi în primejdie de a-l băga de seamă nici Abul Hassan, nici ceilalți care se aflau de față.

Atunci Giafar și Massrur intrară, dimpreună cu toți dregătorii, cu toate femeile și cu toți robii; și toți se așezară, după cinuri, la locurile lor obișnuite. Și domnea în odaie o rânduială și o tăcere, întocmai de parcă ar fi fost vorba de sularea emirului drept-credincioșilor. Și când toți se așezară așa după rânduială, robul ce fusese hotărât de mai înainte se apropie de Abul-Hassan, încă adormit, și îi puse sub nas un ghemotoc îmbibat cu oțet. Și numaidecât Abul-Hassan strănută o dată, a doua oară și a treia oară, zvârlind pe nas niște murdării lungi, pricinuite de bang. Iar robul culese acele murdării pe o tavă de aur, ca să nu cadă pe pat ori pe covor; pe urmă șterse nasul și fața lui Abul-Hassan și îl stropi cu apă de trandafiri. Iar Abul-Hassan se dezmetici până la urmă din toropeala lui și, trezindu-se, deschise ochii.

Și se văzu mai întâi într-un crivat falnic, cu un polog de atlaz roșu dauriu, înstelat cu mărgăritare și cu nestemate! Și își ridică ochii și se văzu într-o sală mare și cu tavanul îmbrăcat cu mătăsuri de zarafir, cu ușile perdeluite cu zarpale, iar în colțuri cu niște oluri mari

de aur și de cleștar! Și își aruncă ochii împrejur și se văzu înconjurat de niște fetișcane și de niște roabe tinere stând plecate, de o frumusețe răpitoare; și, în spatele lor, zări mulțimea de viziri, de emiri, de musaipi, de arapi hadâmbi și de lăutărese gata să atingă strunele cele vuitoare și să cânte laolaltă cu cântărețele care ședeau roată pe podină. Și, lângă el, pe un scăunaș, cunoscu, după culoarea lor, hainele, caftanul și turbanul emirului drept-credincioșilor.

După ce văzu toate astea, Abul-Hassan închise ochii la loc, ca să adoarmă iar, atâta de încredințat fu că se afla în vraja vreunui vis. Ci tot atunci vizirul cel mare Giafar se apropie de el și, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse cu un glas supus:

– O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie robului tău să te îmbrace, întrucât este ceasul rugăciunii de dimineață!

La vorbele acestea ale lui Giafar, Abul-Hassan se frecă la ochi de mai multe ori, pe urmă își ciupi brațul cu atâta mânie, încât scoase un țipăt de durere, și își zise: „Nu, pe Allah! nu visez! Iacătă că am ajuns calif!" Da tot mai șovăia, și spuse cu glas tare:

– Pe, Allah! toate astea-s o închipuire a minților mele amețite de băuturile pe care le-am băut az-noapte cu negustorul de la Mossul, și-s și urmarea celor ce am vorbit cu el ca un nebun!

Și se întoarse cu fața înspre perete, ca să adoarmă iar. Și, întrucât nu se mai clinti deloc, Giafar se apropie și mai mult de el și îi zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i robului tău să se minuneze că îl vede pe domnul lui cum se abate de la datina de a se scula pentru rugăciune!

Și tot atunci, la un semn al lui Giafar, lăutăresele începură un cântec de harpe, de lăute și de țimbale, și

glasurile cântărețelor răsunară dulce. Și Abul-Hassan se întoarse înspre cântărețe, zicându-și cu glas tare:

– Da de când, ya Abul-Hassan, cei care dorm aud ceea ce auzi și văd ceea ce vezi?

Și se ridică de mijloc, până peste poate de uluit și de minunat, ci tot îndoindu-se că ar fi aievea toate acelea. Și își puse mâinile deasupra ochilor, ca să poată vedea mai bine și ca să-și dovedească mai bine cele ce trăia, și își zise: „Uallah! Au nu-i ciudat? Au nu-i de-a mirările? Unde ești, dară, Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale? Visezi ori nu visezi? De când palatul acesta, patul acesta, dregătorii aceștia, hadâmbii aceștia, femeile acestea minunate, lăutăresele acestea, cântărețele acestea fermecătoare, și toate astea, și toate alea?“ Ci, în clipa acea, muzica se opri, și Massrur spătarul se apropie de pat, sărută pământul de trei ori la rând și, ridicându-se, îi spuse lui Abul-Hassan:

– O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i robului tău cel mai de pe urmă să-ți spună că a și trecut ceasul rugăciunii și că este vremea să vii la divan pentru treburile împărăției!

Iar Abul-Hassan, tot mai năuc și nemaiștiind, în buimăceala lui, ce hotărâre să ia, îl privi până la urmă pe Massrur între cei doi ochi și îi spuse cu mânie:

– Cine ești, mă, tu? Și eu cine sunt, mă?

Massrur răspunse cu glas supus:

– Tu ești stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid, al cincilea din neamul lui Bani-Abbas, coborâtorul din moșul Profetului (cu el fie rugăciunea și pacea!). Iar robul care îți vorbește este bietul, săracul, umilitul, nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinței domnului nostru.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizecea noapte

Spuse:

... Iar robul care îți vorbește este bietul, săracul, umilitul, nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinței domnului nostru.

Auzind vorbele acestea ale lui Massrur, Abul-Hassan strigă:

– Minți, fecior dintr-o mie de încornorați!

Ci Massrur, fără a se tulbura, răspunse:

– O, stăpâne al meu, hotărât! altul în locul meu, dacă l-ar auzi pe calif că-i vorbește așa, ar muri de durere! Ci eu, bătrânul tău rob, care sunt de atâția ani în slujba ta și care trăiesc în umbra binefacerilor tale și a bunătății tale, eu știu că locțiitorul Profetului nu îmi vorbește așa decât ca să-mi pună credința la încercare! Fie-ți, dar, milă, o, stăpâne al meu, și, mă rog ție, nu mă pune prea îndelung la încercare! Sau, mai degrabă, dacă vreun vis urât ți-a frământat somnul, scutură-te de el și dă-i liniște robului tău cel îngrijat!

La cuvântarea aceasta a lui Massrur, Abul-Hassan nu putu să se stăpânească mai mult și, pufnind într-un hohot năprasnic de râs, se răsturnă în pat și începu să se rostogolească zvârcolindu-se printre pături și aruncându-și picioarele peste cap. Și, de după perdea, Harun Al-Rașid, care auzea și vedea tot, își umfla bucile obrajilor ca să-și înăbușe râsul ce-l scutura.

După ce râse așa vreme de un ceas, Abul-Hassan, într-un sfârșit, se mai potoli oleacă și, ridicându-se de

mijloc, îi făcu semn unui rob micuț și negru să se apropie, și îi zise:

– Ia spune-mi, țâcă, mă cunoști?

Micuțul lăsă ochii în jos cu supușenie și cu sfială, și răspunse:

– Ești stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, califul Profetului (binecuvântat fie el!) și locțiitorul pe pământ al Domnului Pământului și al Cerului.

Abul-Hassan îi strigă însă:

– Minți, o, chip de catran, o, plod dintr-o mie de codoși!

Se întoarse apoi înspre una dintre roabele cele tinere care se aflau de față și, făcându-i semn să se apropie, îi întinse un deget spunându-i:

– Mușcă-mă de degetul ăsta! Am să mă dumiresc mai bine dacă dorm sau dacă sunt treaz!

Și fetișcana, care știa că și califul vede și aude tot ce se petrece, își zise în sine: „Iacătă prilejul pentru mine să-i arăt emirului drept-credincioșilor ce știu să fac eu spre a-l veseli!“ Și, strângând din dinți cu toate puterile ei, mușcă până la os. Și Abul-Hassan, scoțând un urlet de durere, strigă:

– Au! Ah! Văd bine că nu dorm! Hotărât! nu dorm!

Și o întrebă tot pe tinerica aceea:

– Poți tu să-mi spui dacă mă cunoști și dacă sunt cu adevărat acela care se spune?

Și roaba răspunse, întinzând mâinile:

– Numele lui Allah fie asupra califului și împrejurul lui! Ești, o, stăpâne al meu, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, locțiitorul lui Allah!

La vorbele acestea, Abul-Hassan strigă:

– Iată-te că ai ajuns într-o noapte locțiitorul lui Allah, o, Abul-Hassan, o, fiule al maicii tale!

Pe urmă, scuturându-se, strigă la tânăra roabă:

– Minți, o, tearfo ce ești! Au nu știu eu cel mai bine cine sunt?

Ci tot atunci căpetenia hadâmbilor se apropie de pat și, după ce sărută de trei ori pământul, se ridică și, frânt în două, îi spuse lui Abul-Hassan:

– Să mă ierte stăpânul nostru! Da este ceasul la care stăpânul nostru merge la umblătoare să-și ușureze trupul!

Și își petrecu brațele pe sub subțiorile lui, și îl ajută să se dea jos din pat. Și, de îndată ce se ridică, drept pe picioare, sala și saraiul răsunară de strigătul cu care toți cei de față îl întâmpinară:

– Allah să dea biruință califului!

Și Abul-Hassan gândi: „Pe Allah! au nu-i ăsta un lucru de-a minunelea! Ieri eram Abul-Hassan! Și astăzi sunt Harun Al-Rașid!“ Pe urmă își zise: „De vreme ce este ceasul să mă duc să mă ușurez, hai să mă ușurez! Ci nu sunt tocmai lămurit acuma dacă acesta este ceasul pentru amândouă felurile de ușurare!“ Ci fu smuls din aceste cugetări de către căpetenia hadâmbilor, care îi întinse o pereche de iminei chindisiți cu aur și cu mărgăritare, iminei care, fiind înalți la călcâi, erau meniți anume spre a fi încălțați la umblătoare. Ci Abul-Hassan, care în viața lui nu mai văzuse asemenea iminei, îi luă și, socotind că sunt niscaiva lucruri scumpe ce i se aduceau în dar, îi puse în una din mânecile cele largi ale caftanului de pe el!

Când văzură și asta, cei de față, care până aci izbutiseră să-și stăpânească râsul, nu putură să-și înnăbușe veselia mai mult. Și unii întoarseră capul, pe când alții, prefăcându-se că sărută pământul dinaintea strălucirii califului, se prăbușiră pe covoare, icnind. Și, de după perdea, califul fusese cuprins de un râs înfundat atâta de amarnic, încât căzuse într-un peș, întins pe jos.

Estimp, căpetenia hadâmbilor, ținându-l pe Abul-Hassan pe după umeri, îl duse la o umblătoare pardosită cu marmură albă, pe când toate celelalte odăi din sarai erau coperite cu chilimuri bogate. După care îl aduse îndărăt în odaia de culcare, între dregători și femei, toți așezați în două șiruri. Și numaidecât alți robi se apropiară, anume însărcinați cu îmbrăcarea, și scoaseră de pe el hainele de noapte și îi aduseră ligheanul de aur, umplut cu apă de trandafiri, pentru spălările cele de datină. Și, după ce se spălă, trăgând cu poftă pe nas apa înmiresmată, îl îmbrăcară cu hainele împărătești, îi puseră cununa și îi înmânară schiptrul de aur.

Dacă văzu așa, Abul-Hassan gândi: „Să vedem! Sunt eu sau nu sunt Abul-Hassan?“ Și cugetă o clipă și, cu un glas hotărât, strigă tare, în așa fel ca să fie auzit de toți cei de față:

– Nu sunt Abul-Hassan! Cel care are să spună că sunt Abul-Hassan are să fie tras în țeapă! Sunt însuși Harun Al-Rașid!

Și, după ce rosti aceste cuvinte, Abul-Hassan, cu un glas poruncitor și stăpân pe sine de parcă s-ar fi născut în scaunul de domnie, porunci:

– Porniți!

Și numaidecât alaiul se alcătui; și Abul-Hassan, trecând la urmă, porni după alaiul care îl duse la sala împărătească. Și Massrur îl ajută să se urce pe tron, unde se așeză, în uralele tuturor celor de față. Și își puse schiptrul pe genunchi, și privi împrejur. Și văzu că toată lumea era așezată în bună rânduială în sala cea cu patruzeci de uși; și văzu străjile cu spade strălucitoare, și vizirii, și emirii, și navabii, mai-marii tuturor neamurilor din împărăție, și alții încă, fără de număr. Și cunoscu, în mulțimea tăcută, chipuri pe care le știa bine: vizirul Giafar, Abu-Nuwas, Al-Ijli, Al-Racași, Ibdan, Al-Farazdac, Al-Loz,

Al-Sacar, Omar Al-Tartis, Abu-Isac, Al-Calia și Jadim.

Or, pe când își plimba el în felul acesta privirile peste fiecare chip, Giafar înaintă, urmat de dregătorii cei mai de seamă, toți îmbrăcați în haine strălucite; și, ajungând dinaintea tronului, se ploconiră cu fața la pământ și rămaseră așa până ce le porunci el să se ridice. Giafar atunci trase de sub mantie un sul mare pe care îl desfășură și din care scoase un teanc de hârtii, pe care începu să le citească una câte una, și care erau judecățile din ziua aceea. Și Abul-Hassan, măcar că nu mai avusese niciodată până atunci prilejul nici barem să audă despre asemenea treburi, nu fu nicio clipă încurcat; și se rosti asupra fiecăreia dintre pricinile ce i se înfățișară cu atâta iscusință și dreptate, încât califul, care venise de se ascunsese după o perdea din sala tronului, rămase cu totul minunat.

Când Giafar sfârși de citit, Abul-Hassan îl întrebă:

– Unde este căpetenia agiei?

Și Giafar i-l arătă cu degetul pe Ahmad-cel-Hoțoman, căpetenia agiei, și îi zise:

– Acela-i, o, emire al drept-credincioșilor!

Iar căpetenia agiei, dacă se văzu arătat, ieși numaidecât de la locul unde se afla și se apropie falnic de tron, și se ploconi la picioarele lui, cu fața la pământ. Și Abul-Hassan, după ce îi îngădui să se ridice, îi spuse:

– O, căpetenie a agiei, ia cu tine zece străjeri și du-te pe dată în *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* casă! Acolo ai să găsești un porc grețos care este șeicul al-balad al mahalalei, și ai să-l vezi stând între cei doi ciraci ai lui, doi nemernici nu mai puțin ticăloși decât el. Zeberește-i numaidecât, și începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizeci și doua noapte

Spuse:

... Zeberește-i numaidecât, și începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare. După care să-i sui pe o cămilă râioasă, îmbrăcați în zdrențe și cu fața întoarsă înspre coada cămilei, și să-i plimbi prin toate mahalalele cetății, punând pristavul să strige: „Iată începutul osândei clevetitorilor, al spurcătorilor de femei, al celor care tulbură vecinii și își varsă balele asupra oamenilor cumsecade!“ După care să pui să fie tras șeicul al-balad în țeapă prin gură, întrucât pe acolo a păcătuit și întrucât fund nici nu mai are; și să-i arunci hoitul putred drept hrană câinilor. Pe urmă să-l iei pe cel spân și cu ochii galbeni, cel mai ticălos dintre cei doi ciraci care îl ajutau pe șeicul al-balad la treaba lui cea spurcată, și să pui să fie înecat în groapa cu scârne a casei lui Abul-Hassan, vecinul său. Pe urmă are să vie rândul celuilalt cirac! Aceluia, care e un măscărici și un nărod de râsul lumii, să nu-i dai altă pedeapsă decât aceasta: să-l pui pe un tâmplar dibaci să facă un scaun durat în așa fel încât să se sfarme cu trosnet de fiecare dată când insul cu pricina are să vrea să se așeze pe el, și să-l osândești pe măscăros să se așeze toată viața lui pe scaunul acela! Du-te! Și îndeplinește poruncile mele!

Dacă auzi cuvintele acestea, căpetenia de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care primise de la Giafar porunca să îndeplinească toate câte îi va cere Abul-Hassan, își puse mâna în cap, ca să arate limpede că e gata să-și dea el însuși

capul dacă nu are să îndeplinească întocmai poruncile primite. Pe urmă sărută încă o dată pământul dintre mâinile lui Abul-Hassan și ieși din sala tronului.

Și-așa! Iar califul, când îl văzu pe Abul-Hassan îndeplinindu-și cu atâta măreție sarcinile împărătești, se simți cuprins de o mare desfătare. Iar Abul-Hassan își văzu mai departe de judecăți, de căftăniri, de maziliri și de încheierea treburilor domnești, până ce căpetenia agiei se întoarse la picioarele tronului. Și Abul-Hassan îl întrebă:

– Ai îndeplinit poruncile mele?

Iar căpetenia agiei, după ce se temeni ca de obicei, scoase o hârtie din sân și i-o întinse lui Abul-Hassan, care o despături și o citi în întregime. Or, hârtia era chiar senetul în care se arăta osânda dobândită de cei trei cumetri, iscălit de martori domnești și de oameni binecunoscuți din mahala. Și Abul-Hassan spuse:

– E bine! Sunt mulțumit! Așa să fie pedepsiți totdeauna clevetitorii, spurcătorii de femei și toți cei care se bagă în treburile altuia!

După care Abul-Hassan făcu semn căpeteniei vistieriei să se apropie și îi spuse:

– Ia numaidecât din vistierie o pungă cu o mie de dinari de aur, du-te în mahalaua în care am trimis-o pe căpetenia agiei, întreabă unde se află casa lui Abul-Hassan, acela care este poreclit Dezmățatul. Și întrucât acel Abul-Hassan, departe de a fi dezmățat, este mai degrabă un om minunat și un tovarăș de inimă și, cum este bine cunoscut în mahalaua sa, toată lumea are să se grăbească să-ți arate casa lui. Atunci să intri în casă și să ceri să vorbești cu bătrâna și vrednica lui mamă; și, după salamalecurile și cinstirile datorate acelei bătrâne minunate, să-i spui: „O, mamă a lui Abul-Hassan, iată o pungă cu o mie de dinari de aur pe care ți-i trimite

stăpânul nostru califul. Iar acest dar nu este nimic față de vredniciiile tale. Ci vistieria, la vremea aceasta este goală, și califului îi pare rău că nu poate astăzi să facă mai mult pentru tine." Și, fără să mai aștepți, să-i întinzi punga și să te întorci să-mi dai seamă ce-ai făcut.

Și căpetenia vistieriei răspunse că ascultă și că se supune, și zori să ducă la îndeplinire porunca.

După asta, Abul-Hassan arătă, cu un semn, că marele vizir Giafar trebuie să închidă divanul. Și Giafar trecu semnul mai departe vizirilor, emirilor, dregătorilor și tuturor celor de față, și toți, după ce se temeniră la picioarele scaunului domnesc, ieșiră în aceeași rânduială în care veniseră. Și nu mai rămaseră lângă Abul-Hassan decât marele vizir Giafar și spătarul Massrur, care se apropiară de el și îl ajutară să se ridice, luându-l unul de sub brațul drept, iar celălalt de sub brațul stâng. Și îl duseră în sarai, la iatacurile cele dinăuntru ale femeilor, unde era pregătit ospățul acelei zile. Și femeile de slujbă veniră numaidecât să ia pe lângă el locul lui Giafar și a lui Massrur și îl duseră în sufragerie.

Pe dată se auzi un zvon de alăute, de cobze, de țimbale, de fluiere, de clarenete și de cavale, care însoțeau glasurile proaspete de fetișcane, cu atâta farmec, cu atâta dulceață și cu atâta limpezime, încât Abul-Hassan, vrăjit până peste marginile vrăjirii, nu mai știa ce să creadă. Și, într-un sfârșit, își zise: „Acuma nu am cum să mă mai îndoiesc! Sunt cum nu se poate mai aievea emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid. Căci toate astea nu pot fi vis! Întrucât altminteri cum aș putea să văd, să aud, să simt și să umblu așa cum fac? Hârtia asta, cu senetul de osândire al celor trei ticăloși, o țin în mână; cântecele acestea, glasurile acestea, le aud; și toate celelalte, și cinstirile acestea sunt pentru mine! Sunt califul, ce mai!"

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizeci și patra noapte

Spuse:

... Sunt califul, ce mai!

Și se uită la dreapta, și se uită la stânga, și ceea ce văzu îl întări și mai mult în credința fălniciei sale. Era în mijlocul unei săli minunate în care aurul ardea pe toți pereții, în care culorile cele mai vrăjitoare străluceau în felurite chipuri pe perdele și pe chilimuri, și în care, spânzurând din tavanul de azur, șapte policandre de aur, cu șapte brațe, așterneau o strălucire fără seamăn. Și în mijlocul sălii, pe niște sofrățele, se aflau șapte tablale mari, de aur greu, pline cu mâncăruri minunate, al căror abur îmbălsăma aerul cu ambră și cu mirodenii. Iar împrejurul acelor sofrale stăteau în picioare, așteptând un semn, șapte fetișcane, de o frumusețe fără de pereche, înveșmântate în haine de culori și de croieli felurite. Și fiecare ținea în mână câte un evantai, gata să înviorеze aerul în jurul lui Abul-Hassan.

Atunci Abul-Hassan, care din ajun nu mai mâncase nimic, se așeză dinaintea tablalelor; și numaidecât cele șapte fetișcane începură toate deodată să vânture evantaiele, ca să facă răcoare în preajma lui. Ci, cum nu era încă deprins să se bucure de atâta vânturătură în vreme ce mânca, le privi pe cele șapte fetișcane pe rând, cu un zâmbet dulce, și le spuse:

– Pe Allah, o, fetelor, socot că una singură ar fi de-ajuns să-mi facă vânt. Veniți, dar, toate, și așezați-vă împrejurul meu, ca să-mi țineți tovărășie. Și spuneți-i arăpoaicei de colo să vină să ne facă ea vânt!

Și le sili să vină și să se așeze la dreapta, la stânga și dinaintea lui, în așa fel încât, înspre orice parte s-ar fi întors, să aibă dinaintea ochilor o priveliște ispititoare.

Atunci începu să mănânce; ci, peste câteva clipite, băgă de seamă că fetele nu cutezau să se atingă de mâncare, din supușenie față de el; și le îmbie de mai multe dăți să mănânce fără sfială, și le dădu cu chiar mâna lui câteva bucăți alese. Pe urmă le iscodi pe fiecare în parte cum le cheamă; și ele îi răspunseră:

– Ne cheamă Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru, Foaie-de-Trandafir, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucșoară-Înmiresmată și Trestie-de-Zahăr!

Când auzi numele cele atâta de gingașe, Abul-Hassan strigă:

– Pe Allah! numele acestea vi se potrivesc, o, fetelor! Căci nici moscul, nici alabastrul, nici trandafirul, nici mărgeanul, nici nucșoara cea înmiresmată, nici trestia-de-zahăr nu-și pierd harurile trecând în gingășia voastră!

Și, cât ținu masa, le spuse așa mai departe cuvinte atâta de frumoase, încât califul, ascuns pe după perdea, și care îl veghea cu mare luare-aminte, se firitisea tot mai tare că pusese la cale o petrecere ca aceea. Când masa se sfârși, fetele îi vestiră pe hadâmbi, care numaidecât aduseră cele de trebuință pentru spălarea mâinilor. Și fetișcanele se repeziră și luară din mâinile lor ligheanul de aur, ibricul și ștergarele și, îngenunchind dinaintea lui Abul-Hassan, îi turnară apă în mâini. Pe urmă îl ajutară să se spele; și hadâmbii, dând în lături o perdea mare, îl poftiră în altă sală, în care erau orânduite poame pe niște tablale de aur. Și fetele îl însoțiră până la ușa acelei săli, de unde se traseră îndărăt.

Atunci Abul-Hassan, sprijinit de doi hadâmbi, intră în sala aceea, care era încă și mai frumoasă și mai falnic împodobită decât cea dintâi. Și, de îndată ce șezu jos,

alte cântece, cântate de un taraf de lăutărese și de cântărețe din gură, se auziră răsunând minunat. Și Abul-Hassan, răpit cu totul, zări pe tablale zece rânduri de poame dintre cele mai rare și mai alese; și erau acolo șapte tablale; și fiecare tabla se afla sub un policandru spânzurat în tavan; și dinaintea fiecărei tablale ședea câte o fetișcană, încă mai frumoasă și mai împodobită decât cele de dinainte; și fiecare avea, tot așa, câte un evantai. Și Abul-Hassan le cercetă rând pe rând și fu vrăjit de frumusețea lor. Și le pofti să șadă jos împrejurul lui; și, spre a le face curaj să mănânce, nu pregetă să le dea cu chiar mâna lui, în loc să le lase pe ele să-l slujească. Și le întrebă cum le cheamă, și spuse fiecăreia câte o drăgălășenie potrivită, îmbiindu-le fie cu o smochină, fie cu un ciorchin de strugure, fie cu o felie de lubeniță, fie cu o banană. Și califul, care îl auzea, se veselea până peste poate și era tot mai mulțumit să vadă de fiecare dată măsura pe care Abul-Hassan putea s-o dea.

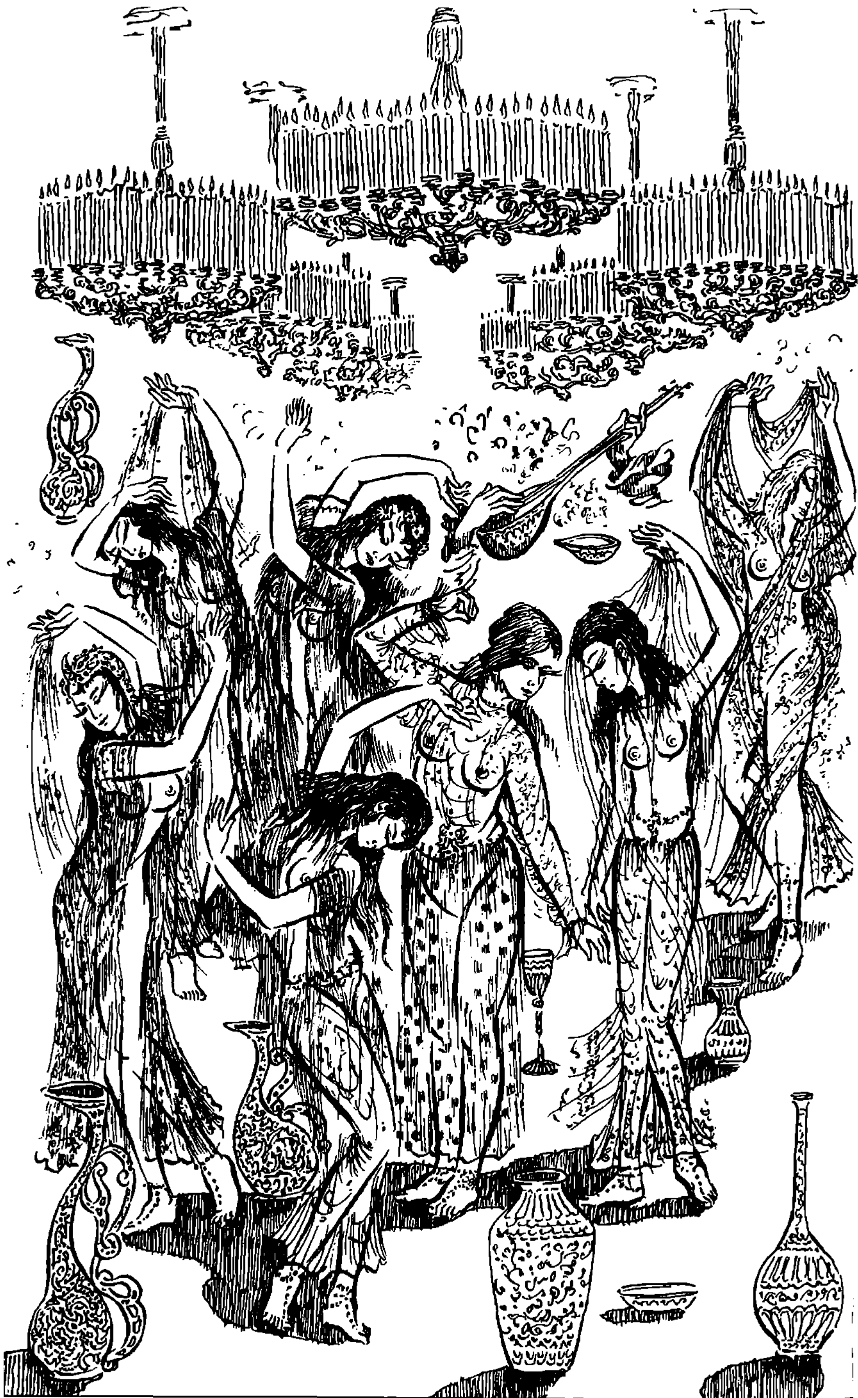
După ce Abul-Hassan gustă din toate poamele ce se aflau pe tablale, și după ce le dădu și fetelor să guste, se ridică, ajutat de hadâmbi, care îl duseră în a treia sală, încă și mai frumoasă decât cele două de mai înainte.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizeci și șasea noapte

Spuse:

... se ridică, ajutat de hadâmbi, care îl duseră în a treia sală, încă și mai frumoasă decât cele două de mai înainte. Or, aceea era sala pentru dulciuri. Se aflau acolo, într-adevăr, șapte sofrale, fiecare sub câte un

policandru, și dinaintea fiecărei sofrale sta o fetișcană în picioare; și pe sofralele acelea se aflau tăvi cu vase de cleștar și castroane zmălțuite pline cu prăjituri minunate. Și erau de toate culorile și de toate felurile. Erau prăjituri moi, și prăjituri uscate, și plăcinte de foi, și de toate! Și Abul-Hassan, împresurat de alte cântece și de zvoana altor lăute, gustă câte oleacă din toate dulciurile acelea înmiresmate, și le puse să guste și pe fete, pe care le pofti, în același chip, să-i țină tovărășie. Și știu să spună fiecăreia câte o vorbă dulce, întrebând-o cum o cheamă.

După care fu dus într-a patra sală, care era sala băuturilor, și care era de departe cea mai uluitoare și cea mai minunată. Sub cele șapte policandre de aur din tavan se aflau șapte tablale, și pe fiecare tabla se aflau oluri de toate soiurile și de toate mărimile, rânduite frumos; și se auzeau niște lăute și niște glasuri de cântărețe, nevăzute pentru ochiul care se afla acolo, și dinaintea tablalelor ședeau în picioare șapte fetișcane, ce nu mai erau îmbrăcate în haine grele, ca surorile lor din sălile celelalte, ci acoperite numai cu o cămașă de mătasă, și erau de neamuri osebite și de înfățișări osebite: cea dintâi era smeadă, cea de a doua neagră, cea de a treia albă, cea de a patra bălaie, cea de a cincea grasă, cea de a șasea slabă și cea de a șaptea roșcovană. Și Abul-Hassan le cercetă cu atât mai multă plăcere și luare-aminte cu cât putea să judece în voie și asupra formelor și asupra nurilor lor, prin străvezimea mătăsurilor subțiri. Și le pofti cu o plăcere până peste poate să șadă jos împrejurul lui și să-i toarne de băut. Și începu să le întrebe pe rând cum le cheamă, pe măsură ce îi dădeau cupa să bea. Și de fiecare dată când golea o cupă, fura de la fetișcană ba un sărut, ba o mușcătură, ba o ciupitură de bucă. Și se jucă așa cu ele mai departe, până ce copilul

cel moștenit începu să țipe. Atunci, ca să-l potolească, le întrebă pe cele șapte fetișcane:

– Pe viața mea! care dintre voi vrea să aibă grijă de copilul ăsta afurisit?

Și cele șapte fetișcane, la întrebarea aceea, drept orice răspuns, se repeziră la sugar și vrură să-l alăpteze. Și fiecare îl trăgea spre ea dintr-o parte și din cealaltă, râzând și chicotind, până ce tatăl copilului, nemaiștiind nici să aștepte, nici ce să dorească, îl ghemui la sânu-i, spunând:

– A adormit iar!

Și-așa!

Iar califul, care se ținea peste tot după Abul-Hassan, ascunzându-se de după perdele, se bucura în tăcere de ceea ce vedea și auzea, și binecuvânta soarta care îi scosese în cale un om ca acela.

Ci, estimp, una dintre fetișcane, care primise de la Giafar poruncile de cuviință, luă o cupă și aruncă în ea cu dibăcie un strop de făină adormitoare din aceea de care califul se folosise în noaptea dinainte ca să-l adoarmă pe Abul-Hassan, și îi zise:

– O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, mai bea și cupa aceasta, care poate că are să trezească iar băiatul cel drag!

Și Abul-Hassan, izbucnind în râs, răspunse:

– He, uallah!

Și luă cupa pe care i-o întindea fetișcana, și o bău dintr-o sorbitură. Pe urmă se întoarse înspre fata care îl îmbiase și vru să-i vorbească, ci nu mai izbuti să deschidă gura, bâigui ceva și se rostogoli deodată cu capu-înaintea picioarelor.

Atunci califul, care se veselise de toate astea până peste marginile veseliei, și care nu mai aștepta decât somnul acela al lui Abul-Hassan, ieși de după perdea,

nemaiputând să se țină pe picioare de cât râsese. Și se întoarse înspre robii ce veniseră în fugă și le porunci să-l dezbrace pe Abul-Hassan de hainele împărătești cu care îl îmbrăcaseră dimineața și să-l îmbrace cu hainele lui obișnuite. Și după ce porunca fu îndeplinită, îl chemă pe robul care îl cărase pe Abul-Hassan și îi porunci să-l aburce iarăși în spinare, să-l ducă acasă și să-l culce în patul lui. Căci califul își zise în sinea sa: „Dacă asta ține mai mult, ori mor eu de râs, ori înnebunește el!“ Și robul îl luă în cârcă pe Abul-Hassan, îl scoase din sarai pe ușa cea tainică și îl duse degrabă de-l culcă în patul lui, în casa lui, având grijă de data aceasta să încuie ușa la plecare. În ceea ce îl privește pe Abul-Hassan...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizeci și șaptea noapte

Spuse:

... în ceea ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta rămase cufundat într-un somn adânc până a doua zi la amiază, și nu se deșteptă decât atunci când puterea bangului asupra creierilor lui se risipi cu totul. Și, înainte de a izbuti să deschidă ochii, gândi: „Cea care îmi place cel mai mult, dacă mă gândesc bine, dintre toate fetișcanele, este fără nicio îndoială tânăra Trestie-de-Zahăr; și după ea Gură-de-Mărgean; și numai în al treilea rând Mănunchi-de-Mărgăritare, bălăioara, cea care mi-a dat cupa de pe urmă aseară!“ Și strigă cu putere:

– Hai, veniți, o, fetelor! Trestie-de-Zahăr, Gură-de-Mărgean, Mănunchi-de-Mărgăritare, Zori-de-Ziuă, Steaua-Dimineții, Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru,

Față-de-Lună, Inimă-de-Rodie, Floare-de-Măr, Foaie-de-Trandafir! Hai! Veniți degrabă! Ieri am fost oleacă ostenit! Astăzi însă copilul are să se poarte cuminte!

Și așteptă o clipă. Ci întrucât nimeni nu răspundea și nimeni nu da fuga la glasul său, se mânie și, deschizând ochii, se ridică de mijloc. Și se văzu atunci în odaia lui, și nicidecum în saraiul cel falnic în care locuise în ajun și unde poruncise ca un stăpân peste tot pământul. Și se gândi că se află sub puterea vreunui vis și, ca să se scuture de acel vis, începu să strige din toate puterile lui:

– Hei, Giafar, o, fiu de cățea, și tu, Massrur, codoșule, unde sunteți?

La strigătele acestea, maică-sa cea bătrână veni în fugă și îi spuse:

– Ce ai, copile al meu? Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău! Ce-ai visat, o, fiul meu, o, Abul-Hassan?

Și Abul-Hassan, mâniat că o vedea pe bătrână la capul patului lui, strigă:

– Cine ești, bătrâno? Și cine-i Abul-Hassan acela?

Ea zise:

– Pe Allah! Sunt mama ta! Și tu ești fiul meu, tu ești Abul-Hassan, o, copile al meu! Ce vorbe anapoda mi-e dat să aud din gura ta? Parcă nu m-ai cunoaște!

Ci Abul-Hassan îi strigă:

– Îndărăt, o, bătrână blestemată! Vorbești cu emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid! Piei din fața locțiitorului lui Allah pe pământ!

La vorbele acelea, biata femeie începu să se bată amarnic peste obraji, strigând:

– Numele lui Allah fie cu tine, o, copile al meu! Fie-ți milă, nu ridica glasul să rostești asemenea sminteală! Te aud vecinii, și-atunci avem să fim pierduți fără

de scăpare! Deie Allah să coboare asupra minții tale judecata și tihna!

Abul-Hassan strigă:

– Îți spun să ieși de aici pe dată, o, bătrână ticăloasă! Tu ești smintită, când mă iei drept fiu-tău! Eu sunt Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor, stăpânul Răsăritului și al Apusului!

Ea se bătu iar peste față și spuse, văicărindu-se:

– Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Rău! Și mila Celui-Preaînalt să te slobozească din stăpânia lui, o, copilul meu! Cum de-a putut să-ți intre în cap un gând așa de smintit? Au tu nu vezi că odaia în care te afli este departe de a fi saraiul califului, și că de când te-ai născut tot aici ai trăit, și niciodată nu ai locuit altundeva decât aici, niciodată cu altcineva decât cu maica ta cea bătrână care te iubește, fiul meu, ya Abul-Hassan! Ascultă-mă și alungă de la tine din minte visurile acestea zadarnice și cu primejdie care te-au zbuciumat în noaptea asta, și bea, ca să te liniștești, oleacă de apă din ulciorul acesta!

Atunci Abul-Hassan luă ulciorul din mâinile mamei sale, bău un gât de apă și spuse, oleacă mai liniștit:

– S-ar putea, într-adevăr, să fiu și Abul-Hassan!

Și își lăsă capu-n jos și, cu mâna sprijinită în obraz, cugetă vreme de un ceas și, fără a ridica fruntea, spuse, vorbindu-și sie, ca unul care se trezește dintr-un somn adânc:

– Da, pe Allah! se cam prea poate să fiu Abul-Hassan! Sunt Abul-Hassan, fără de nicio îndoială! Odaia asta este odaia mea, uallah! Acuma o cunosc! Iar tu ești mama mea! Și eu sunt fiul tău! Așa-i, sunt Abul-Hassan!

Și adăugă:

– Da prin ce fermecătorie mi-au putut năpădi mințile niște zăticneli ca acelea?

Auzind vorbele acestea, biata bătrână plânse de bucurie, încredințată că fiu-său s-a potolit întru totul. Și după ce își șterse lacrimile, tocmai se pregătea să-i aducă de mâncare și să-l iscodească pe fiul ei mai cu de-amănuntul despre visul cel ciudat pe care îl avusese, când Abul-Hassan, care vreme de o clipă privise țintă dinaintea lui, sări deodată ca un nebun și, înșfăcând-o pe biata femeie de haine, începu s-o zgâlțâie și să-i strige:

– A, ticăloasă de bătrână! dacă nu vrei să te strâng de gât, să-mi spui numaidecât cine sunt vrăjmașii care m-au dat jos din scaunul de domnie, și cine-i acela care m-a închis în temnița aceasta, și cine ești și tu, cea care mă veghezi în cocioaba aceasta păcătoasă! A! teme-te de urmările mâniei mele, când am să mă întorc la scaunul domnesc! Gândește-te la răzbunarea preaînaltului tău stăpân, califul care rămân eu, Harun Al-Rașid!

Și, zgâlțâind-o așa, până la urmă o scăpă din mâni. Iar ea se duse și se ghemui pe rogojină, suspinând și bocind. Și Abul-Hassan, mânios până peste poate, se aruncă îndărăt în pat și rămase cu capu-n mâini, pradă unei vâlvore de gânduri.

Ci, după o bucată de vreme, bătrâna se ridică iar și, cum inima ei era plină de dragoste față de fiul său, nu pregetă să-i aducă, măcar că tremura, oleacă de sorbet cu apă de trandafiri și să-l îndemne să ia o înghițitură; și îi spuse, ca să-l facă să-și schimbe gândurile:

– Ascultă, fiul meu, ceea ce am să-ți povestesc este un lucru care, sunt încredințată, are să-ți facă o tare mare bucurie. Află că a venit ieri căpetenia agiei să-i zeberească din partea califului pe șeicul al-balad și pe cei doi ciraci ai lui; și, după ce a pus să li se tragă la fiecare câte patru sute de vergi la talpa picioarelor, a poruncit să fie plimbați, așezați de-a-ndoaselea pe o cămilă râioasă, prin toate mahalalele orașului, în huiduielile și

scuipiturile femeilor și copiilor. Pe urmă a pus să fie tras în țeapă prin gură șeicul al-balad, pe urmă cel dintâi dintre ciracii lui să fie aruncat în haznaua cu scârne a casei noastre, și l-a osândit pe cel de-al treilea la un chin tare ciudat, și anume de a-l pune să șadă toată viața lui pe un scaun care se sfărâmă sub el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute treizeci și noua noapte

Spuse:

... la un chin tare ciudat, și anume de a-l pune să șadă toată viața lui pe un scaun care se sfărâmă sub el.

După ce Abul-Hassan auzi povestea aceea care, așa cum gândea bătrâna cea bună, ar fi trebuit să ajute la împrăștierea tulburării din sufletul lui întunecat, fu mai încredințat decât oricând de măreția lui domnească și de cinul moștenit, de emir al drept-credincioșilor. Și îi spuse maică-sii:

– O, bătrână a nenorocirilor, vorbele tale, departe de a mă tulbura, nu fac decât să mă întărească în gândul, pe care de altminteri nu mi l-am schimbat niciodată, că sunt Harun Al-Rașid. Și, ca să-ți dovedesc și ție lucrul acesta, află că chiar eu am poruncit căpeteniei agiei, lui Ahmad-cel-Hoțoman, să-i pedepsească pe cei trei mișei din mahalaua aceasta! Contenește, dar, să-mi mai spui că sunt stăpânit de duhul lui Șeitan. Temenește-te în fața mea, sărută pământul dinainte-mi și cere-ți iertare de la mine pentru vorbele tale cele necugetate și pentru îndoielile pe care le-ai arătat în privința mea!

La vorbele acestea ale fiului ei, mama nu mai avu

nicio îndoială în privința nebuniei lui Abul-Hassan, și îi spuse:

– Allah Milosârdnicul facă să coboare asupra capului tău roua binecuvântării sale, o, Abul-Hassan, și să te ierte și să-și facă milă de tine, ajutându-te să fii iarăși un om cu minte și cu judecată! Ci, mă rog ție, o, fiul meu, contenește să mai rostești numele califului și să ți-l dai ție, căci pot să te audă vecinii și-i spun vorbele tale valiului, care are să te zeberească și are să te spânzure la poarta palatului!

Pe urmă, nemaiputând să-și stăpânească tulburarea, începu să se văicărească și să se bată peste piept cu deznădejde.

Or, această priveliște, în loc să-l potolească pe Abul-Hassan, nu făcu decât să-l întărâte și mai tare; și se ridică în picioare drept, apucă un ciomag și, repezindu-se la maică-sa, în turbarea mâniei lui, țipă la ea cu glas înfricoșător:

– Nu îți îngăduiesc, o, blestemato, să-mi mai zici Abul-Hassan! Sunt Harun Al-Rașid însuși și, dacă te mai îndoiești, am să-ți bag în cap adevărul cu lovituri de ciomag!

Și bătrâna, la vorbele acelea, măcar că tremurând toată de spaimă și de tulburare, nu uită că Abul-Hassan este fiul ei și, privindu-l așa cum își privește o mamă copilul, îi spuse cu glas dulce:

– O, fiul meu, nu socot că legea lui Allah și a Profetului său ți s-a vânturat din minte până într-atâta cât să ajungi a uita cuviința pe care un fiu o datorează față de mama lui care l-a purtat nouă luni în pântecele ei și l-a hrănit cu laptele și cu dragostea ei! Lasă-mă mai bine să-ți spun, pentru cea de pe urmă dată, că nu faci bine când îți lași mințile să se cufunde într-o visătorie ciudată ca aceea, și când te împăunezi cu numele

împărătesc de calif, care nu este dat decât stăpânului și domnului nostru, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid. Și mai cu seamă nu te face vinovat de o nerecunoștință atâta de mare față de calif, chiar a doua zi după ce el ne-a coperit cu binefacerile sale. Află, într-adevăr, că a venit ieri în casa noastră căpetenia vistieriei palatului, trimis de chiar emirul drept-credincioșilor, și mi-a dat, din porunca lui, o pungă cu o mie de dinari de aur, însoțind-o cu cereri de iertăciune că n-a putut să trimită mai mulți bani, și făgăduindu-mi că acesta nu are să fie cel de pe urmă dar al mărinimiei sale.

Când auzi vorbele acestea ale mamei sale, Abul-Hassan își pierdu și cele mai de pe urmă îndoieli în ceea ce privește starea lui de dinainte, și fu încredințat că a fost totdeauna califul, de vreme ce el însuși trimisese punga cu cei o mie de dinari mamei lui Abul-Hassan. Se uită așadar la biata femeie, cu niște ochi mari și amenințători, și țipă:

– Mărturisești tu, spre nenorocirea ta, o, bătrână păcătoasă, că nu chiar eu ți-am trimis punga cu aur și că nu chiar din porunca mea căpetenia vistieriei mele a venit ieri să ți-o aducă? Și mai cutezi tu, după toate astea, să mă numești fiul tău și să-mi spui că sunt Abul-Hassan Dezmățatul?

Și întrucât maică-sa își astupase urechile ca să nu mai audă asemenea înfricoșate vorbe, Abul-Hassan, ațâțat până peste marginile ațâțării, nu mai putu să se stăpânească și se repezi la ea, cu ciomagul în mână, și porni s-o stâlcească în bătăi.

Atunci biata femeie, nemaiputând să tacă de dureri și de mânie față de o purtare ca aceea, începu să țipe și să cheme vecinii în ajutor, strigând:

– O, vai de păcatele mele! Săriți, o, musulmanilor!

Și Abul-Hassan, pe care strigătele ei nu făceau decât

să-l îndârjească și mai mult, îi da mai departe cu lovituri de ciomag asupra bătrânei, țipând la ea din când în când:

– Sunt ori nu sunt eu emirul drept-credincioșilor?

Și maică-sa răspundea, în ciuda loviturilor:

– Tu ești fiul meu! Ești Abul-Hassan Dezmățatul!

Estimp, vecinii veniră fuga la țipetele și la zarva...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzecea noapte

Spuse:

... Estimp, vecinii veniră fuga la țipetele și la zarva aceea, năvăliră în odaie și se repeziră între mamă și fiu, ca să-i despartă, smulseră ciomagul din mâinile lui Abul-Hassan și, mânioși pe purtarea unui astfel de fiu, îl înhățară vârtos, ca să nu-i mai lase putința să se miște, și îl întrebară:

– Ai înnebunit oare, Abul-Hassan, de ridici așa mâna asupra mamei tale, această biată bătrână? Și-ai uitat cu totul învățăturile *Cărții celei Sfinte*?

Ci Abul-Hassan, cu ochii arzând de mânie, strigă:

– Care Abul-Hassan? Cui îi spuneți voi Abul-Hassan?

Și vecinii, la întrebarea aceasta, rămaseră până peste poate de năuci, și, într-un sfârșit, îl întrebară:

– Ce? Nu ești tu Abul-Hassan Dezmățatul? Și bătrâna aceasta de treabă nu este mama ta, care te-a crescut și te-a hrănit cu laptele și cu dragostea ei?

El răspunse:

– A, fii de câini, lipsiți din fața mea! Eu sunt stăpânul

vostru, califul Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor!

Când auziră vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, vecinii se încredințară pe deplin de nebunia lui; și, nevrând să-l lase slobod pe un om pe care îl văzuseră în orbia turbării sale, îl legară de mâini și de picioare și îl trimiseră pe unul dintre ei să-l cheme pe portarul de la bolnița de nebuni. Și, peste un ceas, portarul de la bolnița de nebuni, urmat de doi paznici voinici, veni cu tot tacâmul de lanțuri și de cătușe și ținând în mână o vâșcă din vână de bou. Și întrucât Abul-Hassan, la vederea acestuia, se zvârcolea amarnic să scape din legături și îi înjura cu foc pe cei ce se aflau acolo, portarul îi arse peste umeri vreo două-trei lovituri cu vâna de bou. După care, fără a mai lua seama la țipetele lui și la numele pe care și-l da, îl legară în fiare și îl duseră la bolnița de nebuni, împresurat de o mare înghesuială de trecători, care îi dau unii câte o lovitură de pumn, alții câte o lovitură de picior, socotindu-l nebun.

Când ajunse la bolniță, fu închis într-o cușcă de fier, ca o fiară sălbatică, și preacinstit cu o mamă de bătaie de cincizeci de lovituri, cu vâna de bou, drept leacul cel dintâi. Și, din ziua aceea, căpătă, o dată dimineața și o dată seara, câte o chelfăneală de cincizeci de vine de bou, încât după zece zile de doftoriceală de-aceasta căzu pielea de pe el și năpârli ca un șarpe. Atunci se întoarse în sineși și cugetă: „Iacătă la ce stare am ajuns acuma! De bună seamă că m-am înșelat, de vreme ce toată lumea mă ia de nebun! Ci nu este cu putință ca tot ce mi s-a întâmplat la sarai să fie numai urmarea unui vis! Ce mai! Nu vreau să adâncesc mai mult treaba, ori să mai încerc să pricep ceva, întrucât aș înnebuni de-a binelea! De altminteri, nu este acesta singurul lucru pe care mintea omului nu poate dovedi

să-l priceapă, și mă las în seama lui Allah să dezlege el cum stă taina!"

Or, pe când se cufundase în astfel de cugetări noi, veni maică-sa să vadă în ce stare se mai află și dacă își venise la rosturi mai cuminți. Și, când îl văzu așa de vitruit și așa de sfârșit, izbucni în suspine; ci izbuti să-și stăpânească durerea și, până la urmă, putu să-i dea binețe cu dragoste; și Abul-Hassan îi răspunse la salamalec, cu glas liniștit, ca un om cu mintea întreagă, rostind:

– Asupra ta să fie izbăvirea și mila lui Allah, o, maică a mea!

Iar bătrâna simți o mare bucurie când auzi că este numită astfel, cu numele de mamă, și îi zise:

– Numele lui Allah fie asupra ta, o, copilul meu! Binecuvântat fie Allah care ți-a dat îndărăt judecata și care ți-a întors la locul lui sănătos creierul cel zăticnit!

Și Abul-Hassan, cu un glas tare pocăit, răspunse:

– Îmi cer iertare de la Allah și de la tine, o, maică a mea! Chiar că nu pricep cum de am putut să spun toate smintelile pe care le-am spus și să mă port așa de anapoda cum numai un smintit e în stare să se poarte! De bună seamă că am fost stăpânit de Șeitan, care m-a împins la niște trăsnăi ca acelea! Și nu încape nicio îndoială că altul în locul meu ar fi ajuns la smuceli și mai mari! Da bine că s-a sfârșit tot și că iată-mă scăpat de nebuneala mea!

La vorbele acestea, mama își simți lacrimile de durere cum i se schimbă în lacrimi de bucurie, și strigă:

– Mi-e inima atât de bucurată, o, copile al meu, de parcă te-aș fi adus pe lume a doua oară. Binecuvântat fie Allah în veci!

Pe urmă adăugă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și una noapte

Spuse:

... Binecuvântat fie Allah în veci!

Pe urmă adăugă:

– Hotărât că tu nu ai să-ți bagi nicio vină, o, copile al meu, căci tot răul pe care l-am pățit nu ne-a venit decât de la negustorul acela străin pe care l-ai poftit în ultima noapte să mănânce și să bea cu tine, și care a plecat dimineața fără să aibă grijă să închidă ușa în urma lui. Or, știi și tu că ori de câte ori ușa unei case rămâne deschisă înainte de răsăritul soarelui, Șeitan intră în casa aceea și pune stăpânire pe mințile celor ce locuiesc în ea! Și atunci se întâmplă ceea ce se întâmplă! Să-i mulțumim așadar lui Allah, care nu a îngăduit rele și mai mari asupra capetelor noastre!

Iar Abul-Hassan răspunse:

– Ai dreptate, o, maică! A fost lucrarea stăpâniei lui Șeitan! În ce mă privește, eu m-am rugat de negustorul de la Mossul să nu care cumva să uite a închide ușa după el, ca să nu poată Șeitan să intre în casa noastră; ci negustorul n-a făcut așa, și astfel ne-a pricinuit toate necazurile!

Pe urmă adăugă:

– Acuma, când simt limpede că mințile nu îmi mai sunt tulburate și că smintelile s-au sfârșit, mă rog ție, o, dulce maică a mea, să vorbești cu portarul de la bolnița de nebuni să mă slobozească din cușca aceasta și din chinurile pe care le îndur aici în fiecare zi!

Și mama lui Abul-Hassan alergă, fără a mai sta pe

gânduri, să-l vestească pe portar că fiul ei își venise în minți. Și portarul se duse împreună cu ea să-l cerceteze și să-l iscodească pe Abul-Hassan. Și întrucât răspunsurile erau cuminți și Abul-Hassan mărturisea că el este Abul-Hassan și nu Harun Al-Rașid, portarul îl scoase afară din cușcă și îl slobozi din lanțuri. Și Abul-Hassan, abia putând să se mai țină pe picioare, se întoarse încetișor acasă, ajutat de maică-sa, și zăcu acolo mai multe zile, până ce se întremă iarăși și până ce urmările bătăilor primite se mai zviduiră oleacă.

Atunci, întrucât începuse să se cam mohorască de atâta singurătate, se hotărî să înceapă iarăși viața lui de mai înainte și să se ducă, pe la scăpătat de soare, să stea la capul podului și să aștepte sosirea oaspetelui străin pe care i-l putea trimite ursita.

Or, seara aceea era tocmai cea dintâi a lunii; iar califul Harun Al-Rașid, care, după obiceiul lui, se îmbrăca asemenea unui negustor la fiecare început de lună, ieșise și el tainic din palatul său, în căutarea vreunei întâmplări, și totodată ca să vadă el însuși dacă în cetate domnește buna orânduială așa cum dorea el. Și, în felul acesta, ajunse pe podul la capul căruia ședea Abul-Hassan. Și lui Abul-Hassan, care pândea ivirea vreunui străin, nu-i trebui mult până ce să-l zărească pe negustorul de la Mossul pe care îl găzduise și care se îndrepta înspre el, urmat, ca și întâia oară, de un rob voinic.

Când îl văzu, Abul-Hassan, fie pentru că îl socotea pe negustor pricina dintâi a necazurilor sale, fie pentru că avea obiceiul să se facă a nu-i cunoaște pe cei pe care îi poftise o dată în casa lui, întoarse capul degrabă înspre apa râului, ca să nu fie nevoit să dea binețe musafirului său de odinioară. Califul însă, care prin iscoadele sale aflase tot ce i se întâmplase lui Abul-Hassan, precum

și doftoriceala pe care o îndurase la bolnița de nebuni, nu vroi să lase cumva să-i scape prilejul de a se mai veseli oleacă pe seama unui om atâta de ciudat. Și de altminteri califul, care avea o inimă bună și darnică, se hotărâse tot așa ca, într-o zi, să îndrepte, pe cât îi sta în putere s-o facă, paguba suferită de Abul-Hassan și să răsplătească, într-un fel ori altul, cu faceri de bine, veselia pe care o gustase în tovărășia lui. Încât de cum îl zări pe Abul-Hassan se apropie de el și, aplecându-și capul pe sub umărul său, din pricină că Abul-Hassan sta dârz cu capu-ntors înspre apă, și îi zise privindu-l în ochi:

– Salamalecul fie asupra ta, o, prietene al meu, Abul-Hassan! Sufletul meu dorește să te îmbrățișeze!

Ci Abul-Hassan, fără a se uita la el și fără a se clinti, îi răspunse:

– Nu încape niciun fel de salamalec între mine și tine! Du-te! Nu te cunosc!

Și califul se minună:

– Cum, Abul-Hassan? Nu-l cunoști pe oaspetele pe care l-ai găzduit o noapte întreagă la tine în casă?

El răspunse:

– Nu, pe Allah! nu te cunosc! Cată-ți de cale!

Ci Al-Rașid stărui pe lângă el și îi zise:

– Da eu te cunosc prea bine și nu pot să cred că m-ai uitat chiar de tot, câtă vreme nu s-a scurs decât abia o lună de când ne-am întâlnit cea din urmă oară și de la seara aceea plăcută pe care am petrecut-o între patru ochi cu tine, în casa ta!

Și întrucât Abul-Hassan tot nu vroia să răspundă nimic, califul îi aruncă brațele împrejurul gâtului, începu să-l sărute și îi spuse:

– O, Abul-Hassan, fratele meu, tare-i urât din partea ta să-mi faci o glumă ca aceasta! În ce mă privește, apoi

eu sunt foarte hotărât să nu te las până ce n-ai să mă mai duci o dată în casa ta și până ce nu ai să-mi povestești pricina supărării tale pe mine. Căci văd limpede, din felul cum îmi răspunzi, că ai să mă mustri de ceva!

Abul-Hassan, cu glas stârnit, strigă:

– Eu să te mai duc o dată în casa mea, o, chip aducător de belele, după tot răul pe care l-am tras de pe urma venirii tale la mine? Hai, întoarce dosul și arată-mi lățimea umerilor tăi!

Califul însă îl mai sărută o dată și îi spuse:

– Ah! prietene al meu, Abul-Hassan, tare aspru te porți cu mine! Dacă este adevărat că venirea mea în casa ta ți-a fost pricină de necazuri, fii pe deplin încredințat că iacătă-mă-s gata să îndrept tot răul pe care fără voia mea l-am pricinuit! Povestește-mi, dar, ce s-a întâmplat, și răul pe care l-ai pătimit, ca să pot să aduc un leac la el!

Și, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lângă el și îi înlănțui gâtul cu brațele, așa cum face un frate cu fratele său, și așteptă răspunsul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și treia noapte

Spuse:

Și, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lângă el și îi înlănțui gâtul cu brațele, așa cum face un frate cu fratele său, și așteptă răspunsul.

Atunci Abul-Hassan, îmbunat de acele mângâieri, sfârși cu a spune:

– Fie, am să-ți povestesc lucrurile tare ciudate care mi s-au întâmplat din seara aceea a noastră, și sataralele care au urmat. Și toate astea din pricină că ai uitat să închizi ușa după tine, și așa a intrat Stăpânia în casa mea!

Și îi povesti tot ceea ce i se păruse că văzuse aievea și ceea ce presupunea el, fără de nicio îndoială, că n-a fost decât o amăgire stârnită de Șeitan, și toate nenorocirile, și doftoriceala cea amarnică pe care o îndurase la bolnița de nebuni, și zarva cășunată în mahala de toată tevatura aceea, și faima cea proastă pe care o dobândise pentru totdeauna față de toți vecinii săi! Și nu sări peste niciun amănunt, și puse în povestea lui atâta foc, și înșiră cu atâta încredințare istoria cu închipuita lui stăpânire de către Șeitan, încât califul nu se putu opri să nu izbucnească într-un hohot lung de râs! Și Abul-Hassan, neputând pricepe nicicum ce pricină stârnea râsul acela, îl întrebă:

– Au nu ți-e milă defel de năpasta care s-a abătut asupra mea, de-ți râzi așa de mine? Ori poate gândești că mi-aș râde eu de tine, povestindu-ți o poveste născocită? Dacă-i așa, am să-ți spulber îndoielile și am să-ți aduc toate dovezile despre cele ce-ți înșirai!

Și, spunând acestea, își scoase mâinile din mânecile caftanului, și își dezgoli umerii, spinarea și fundul, și îi arătă califului, în felul acesta, rănile și vânătăile de pe pielea lui cea dubăcită de bătăile cu vâna de bou.

La priveliștea aceea, califul nu se putu opri să nu se înduioșeze de soarta amărâtului de Abul-Hassan. Și din clipita aceea își curmă orice gând de a mai face vreo șotie cu el, și îl îmbrățișă de data aceasta cu mult mai multă dragoste adevărată, și îi zise:

– Allah fie cu tine, o, Abul-Hassan, fratele meu! mă rog ție fierbinte să mă iei în casa ta și în noaptea aceasta, căci doresc să-mi bucur sufletul cu bună-primirea ta.

Și ai să vezi că mâine Allah are să-ți întoarcă însutit binefacerea!

Și îi spuse mai departe vorbe atâta de dulci, și îl sărută atâta de drăgăstos, încât îl înduioșă că, în ciuda hotărârii sale de a nu primi niciodată de două ori același ins, să-l ducă în casa lui. Ci, pe drum, îi zise:

– Mă las biruit de stăruințele tale, da numai cu mare părere de rău! Și în schimb nu vreau să-ți cer decât numai un lucru, și anume de a nu mai uita și de data aceasta ușa deschisă, când ai să pleci mâine de dimineață din casa mea!

Și califul, înăbușind înlăuntrul său râsul care îl zguduia la credința pe care Abul-Hassan tot o mai avea că intrase Șeitan în casa lui pe ușa deschisă, îi făgădui cu jurământ că are să aibă grijă s-o închidă. Și ajunseră în felul acesta acasă.

Când se văzură în casă, și după ce se mai hodiniră oleacă, robul le așternu masa, iar după ce mâncară le aduse băuturile. Și, cu pocalul în mână, începură să tăifăsuiască veseli, ba despre una, ba despre alta, până ce băutura începu să fiarbă în mințile lor. Atunci califul aduse cu dibăcie vorba despre dragoste, și o întrebă pe gazda sa dacă i se întâmplase vreodată să se aprindă năprasnic de vreo femeie, ori dacă nu cumva se și însurase, sau dacă se păstrase totdeauna becher. Și Abul-Hassan răspunse:

– Se cade să-ți spun, o, stăpâne al meu, că până astăzi nu am îndrăgit cu adevărat decât tovarășii cei veseli, bucatele alese și parfumurile; și nu am găsit în viață nimica mai presus de un taifas, cu pocalul în mână, dimpreună cu prietenii. Ci aceasta nu vrea să însemne că la un prilej nu m-aș pricepe să prețuiesc nurii unei femei, mai ales dacă s-ar asemui cu vreuna dintre acele fetișcane minunate pe care Șeitan m-a lăsat să le văd în visele de

pomină care m-au înnebunit; una dintre acele fetișcane pururea voioase care știu să cânte din gură ori din lăută, să dănțuiască și să potolească pruncul pe care îl avem de moștenire; care își hărăzesc viața întru desfătarea noastră și se străduiesc să ne bucure și să ne veselească. Hotărât! dacă aș întâlni vreodată o fată ca aceea, n-aș pregeta s-o cumpăr de la tatăl ei și să mă însor cu ea și să-i dovedesc o dragoste adâncă. Ci asemenea soi nu se află decât la emirul drept-credincioșilor și poate la Giafar, vizirul cel mare! Drept care, o, stăpâne al meu, în loc să mă leg cu o muiere cu care m-aș primejdui să-mi amărăsc viața din pricina sufletului ei acru și a beteșugurilor ei, îmi place cu mult mai mult tovărășia unor prieteni trecători și a bătrânelor butelci de colea. În felul acesta, viața mi-e liniștită și, dacă aș rămâne sărac, mi-aș mânca singur pâinea cea neagră a sărăciei!

Și, rostind vorbele acestea, Abul-Hassan goli dintr-o sorbitură pocalul pe care i-l întindea califul și se rostogoli numaidecât pe covor, cu capu-naintea picioarelor. Pentru că emirul drept-credincioșilor avusese grijă, și de data aceasta, să-i amestece în vin oleacă de făină de bang cretan. Și pe dată robul, la un semn al stăpânului său, îl aburcă în spinare pe Abul-Hassan și ieși din casă, urmat de califul care, de data aceasta, nemaiavând de gând să-l trimită pe Abul-Hassan îndărăt la casa lui, nu mai uită să încuie cu grijă ușa în urma sa. Și ajunseră la sarai și, fără zgomot, se strecurară înlăuntru, prin poarta cea tainică, și intrară în iatacurile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și patra noapte

Spuse:

Și ajunseră la sarai și, fără zgomot, se strecurară înlăuntru, prin poarta cea tainică, și intrară în iatacurile domnești. Acolo califul porunci ca Abul-Hassan să fie întins chiar în patul Măriei Sale, ca și întâia oară, și puse să fie îmbrăcat ca și atunci. Și porunci la fel, și îi ceru lui Massrur să vie să-l scoale de cu ziuă, înainte de ceasul de rugăciune. Și se duse să se culce într-o odaie de alături.

Or, a doua zi de dimineață, la ceasul hotărât, califul, trezit de Massrur, se duse în odaia în care se afla încă ațipit Abul-Hassan, și porunci să vină dinaintea sa toate fetișcanele care, întâia oară, se aflaseră în sălile prin care trecuse Abul-Hassan, precum și toate cântărețele din gură și din alăute. Și le puse să se așeze frumos, în bună rânduială, și le spuse ce au de făcut. Pe urmă, după ce porunci să i se dea să răsufle oleacă de oțet lui Abul-Hassan, care strănutând scoase pe nas un muculeț, se ascunse pe după o perdea și făcu semnul hotărât.

Numaidecât cântărețele își îmbinară laolaltă glasurile cele dulci cu zvoana de harpe, de flaute și de chimvale, și făcură să răsune niște cântece asemănătoare cu cântecele îngerilor din rai. Și Abul-Hassan, tot atunci, ieși din starea lui de somnie și, înainte de a deschide ochii, auzi cântecele acelea pline de farmec, care îl treziră cu totul. Și deschise ochii, și se văzu înconjurat de cele douăzeci și opt de fetișcane pe care le întâlnise, șapte câte șapte, prin cele patru săli; și le cunoscu dintr-o clipire, și tot așa cunoscu și patul, și odaia, și zugrăvelile, și podoabele. Și cunoscu, la fel, și glasurile care îl fermecaseră întâia oară. Și se ridică de mijloc, cu ochii zgâiți, și își petrecu de mai multe ori mâna peste față, ca să se încredințeze și mai bine de starea sa de trezie.

În clipita aceea, așa cum fusese hotărât de mai înainte, cântecele conteniră, iar în odaie se așternu o tăcere mare, și toate femeile își lăsară ochii în jos, sfioase, dinaintea ochilor împărătești care le priveau. Atunci Abul-Hassan, uluit până peste poate, își mușcă degetele și strigă în tăcerea aceea:

– Vai de păcatele tale, ya Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale! Acuma-i amăgirea; ci mâine vin vâna de bou, și lanțurile, și bolnița de nebuni, și cușca de fier!

Pe urmă strigă iar:

– Ah! ticăloase negutător de la Mossul, dare-ar Allah să te înăbuși în brațele lui Șeitan, stăpânul tău, în fundul iadului. Tot tu și-acuma, fără de îndoială, n-ai încuiat ușa și l-ai lăsat pe Șeitan să intre în casa mea și să pună stăpânire pe mine. Și iacătă cum Cel-Rău îmi întoarce pe dos mințile și mă face să văd lucruri anapoda. Allah să te prăpădească, o, Șeitane, pe tine și pe toți cei care s-au vândut ție, și pe toți negutătorii de la Mossul! Și prăbuși-s-ar toată cetatea Mossulului peste locuitorii ei, și îngropa-i-ar sub dărâmături!

Pe urmă închise ochii iar, și îi deschise, și iar îi închise, și iar îi deschise, și tot așa, de mai multe ori, și strigă:

– O, sărmane Abul-Hassan, tot ceea ce ai mai bun de făcut este să te culci liniștit la loc și să nu te mai scoli decât atunci când ai să simți limpede că a ieșit Cel-Rău din trupul tău și că mințile ți s-au așezat la locul lor obișnuit! De nu, știi ce te așteaptă mâine!

Și spunând vorbele acestea, se aruncă îndărăt în pat, își trase pătura peste cap și, ca să-și dea singur închipuirea că doarme, începu să sforăie ca o cămilă în călduri ori ca o turmă de bivoli în apă.

Or califul, de după perdea, văzând și auzind toate astea, fu zguduit de un râs de mai-mai să se înăbușe.

În ceea ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta nu izbuti să adoarmă, întrucât Trestie-de-Zahăr, cea îndrăgită, se apropie, urmând poruncile pe care le primise, de patul în care acesta sforăia fără a dormi și, cu glas dulce, îi spuse lui Abul-Hassan:

– O, emire al drept-credincioșilor, dau de știre Înălțimii Tale că este ceasul de a te scula pentru rugăciunea de dimineață!

Ci Abul-Hassan, cu glas înfundat, strigă de sub pătură:

– Blestemat fie Cel-Rău! Piei, o, Șeitane!

Trestie-de-Zahăr, fără a se tulbura, spuse iar:

– Fără de îndoială emirul drept-credincioșilor se află în prada vreunui vis urât! Nu Șeitan îți vorbește, o, stăpâne al meu, ci Trestie-de-Zahăr cea măruntică! Alungat fie Cel-Rău! Eu sunt Trestie-de-Zahăr cea măruntică, o, emire al drept-credincioșilor!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și cincea noapte

Spuse:

... Eu sunt Trestie-de-Zahăr cea măruntică, o, emire al drept-credincioșilor!

La vorbele acestea, Abul-Hassan aruncă pătura de pe el, deschizând ochii, o văzu, într-adevăr, stând pe marginea patului, pe micuța Trestie-de-Zahăr, cea dragă lui și, în picioare, dinainte-i, în trei rânduri, pe celelalte fetișcane, pe care le cunoscu, una câte una: Foaie-de-Trandafir, Gât-de-Alabastru, Mănunchi-de-Mărgăritare, Steaua-Dimineții, Zori-de-Ziuă, Boabă-de-Mosc, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucșoară-Înmiresmată,

Vraja-Inimilor și celelalte! Și, dacă le văzu, își frecă ochii, de mai să și-i bage în fundul capului, și strigă:

– Cine sunteți voi? Și cine sunt eu?

Și ele răspunseră cu toate deodată, pe glasuri felurite:

– Slavă stăpânului nostru, califul Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor, domnul lumii!

Și Abul-Hassan, până peste poate de uluit, întrebă:

– Au nu sunt eu Abul-Hassan cel Dezmățat?

Ele răspunseră toate laolaltă, pe glasuri felurite:

– Izgonit fie Cel-Rău! Nu ești Abul-Hassan, ci Abul Hossn! Tu ești domnul nostru și cununa de pe capetele noastre!

Și Abul-Hassan își zise: „De data aceasta am să văd eu limpede dacă dorm ori sunt treaz!“ Și, întorcându-se înspre Trestie-de-Zahăr, îi zise:

– Micuțo, ia vino colea!

Și Trestie-de-Zahăr își întinse capul, iar Abul-Hassan îi zise:

– Mușcă-mă de ureche!

Și Trestie-de-Zahăr își înfipse dinții ei micuți în ciucurele urechii lui Abul-Hassan, atâta de strașnic, încât bietul de el începu să țipe ascuțit și într-un chin înfricoșător. Pe urmă răcni:

– Hotărât! sunt emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid însuși!

Numaidecât alăutele începură să cânte toate deodată, în pas îmbietor la dănțuială, și cântărețele începură toate deodată un cântec vesel. Și toate fetișcanele, luându-se de mână, întinseră în odaie o horă mare și, săltând sprintene din picior, începură să dănțuiască împrejurul patului, dând răspuns cântecului cu *liu-liu*-rile lor, și cu atâta voioșie și cu atâta zurbă, încât Abul-Hassan, stârnit deodată și cuprins de înflăcărare, zvârli și pături și perne, își aruncă tichia de noapte în sus, sări

din pat, se dezbrăcă de tot, smulgându-și hainele de pe el și, cu năsărâmba înainte și cu fundul gol, se repezi între fetișcane și se încinse la danț cu ele, răsucindu-se în toate chipurile, scuturându-și pântecele, dănănaia și fundul, în toiul hohotelor de râs și al zarvei care sporea. Și făcu atâtea caraghiozlâcuri, și săvârși atâtea scălâmbăieli ghidușe, încât califul, de după perdea, nu-și mai putu stăpâni năvala veseliei și se porni să sloboade un șir de hohote de râs atâta de năprasnice, încât răsunau mai tare decât tot vuietul danțului, și al cântecelor, și al dairalelor, al strunelor și al clarenetelor! Și, prins de sughițuri, se prăbuși pe spate și era mai-mai să leșine. Ci izbuti să se ridice și, dând perdeaua la o parte, scoase capul și strigă:

– Abul-Hassan, ya Abul-Hassan, au tu te-ai jurat să mă faci să mor de râs?

La vederea califului și la sunetul glasului său, danțul conteni dintr-odată, fetișcanele încremeniră care pe unde se aflau, și larma se potoli atâta de desăvârșit, încât s-ar fi auzit până și căderea unui ac pe jos. Și Abul-Hassan, înmărmurit, se opri și el ca toți ceilalți și întoarse capul înspre locul dincotro venea glasul. Și îl zări pe calif și, tot din acea privire, îl cunoscu pe negutătorul de la Mossul. Atunci, cu iuțeala unui fulger, înțelegerea pricinei tuturor necazurilor câte i se întâmplaseră îi străbătu mintea. Și dintr-odată ghici tot tighilul. Încât, departe de a se fâstâci ori de a se tulbura, se prefăcu a nu-l cunoaște pe calif; și vrând să se veselească și el la rându-i, se duse spre calif și îi zise:

– He! He! iacătă-mi-te, o, negutător al fundului meu! Stai oleacă! ai să vezi tu acuma cum am să te învăț să mai lași deschise ușile oamenilor de treabă!

Iar califul începu să râdă din toate beregățile lui și răspunse:

– Pe volniciile preasfinților mei strămoși, o, Abul-Hassan, fratele meu, fac jurământ că, spre a te despăgubi de toate necazurile pe care ți le-am pricinuit, am să-ți dăruiesc tot ce îți va dori sufletul! Și ai să fii socotit de aici înainte, în palatul acesta, ca un frate al meu!

Și îl sărută cu voioșie, ținându-l strâns la piept.

După care se întoarse înspre fetișcane și le porunci să-l îmbrace pe Abul-Hassan, fratele lui, cu niște haine scoase din dulapul său și să-i aleagă tot ceea ce este acolo mai bogat și mai falnic. Și fetele zoriră să îndeplinească porunca. Iar când Abul-Hassan fu îmbrăcat cu totul, califul îi spuse:

– Acum, Abul-Hassane, vorbește! Tot ce ai să-mi ceri are să ți se dea pe dată!

Iar Abul-Hassan sărută pământul dintre mâinile califului și răspunse:

– Nu vreau să cer decât numai un lucru de la preadarnicul nostru stăpân, și anume de a-mi face hatârul să mă lase să trăiesc toată viața mea la umbra lui!

Și califul, mișcat până peste poate de frumusețea simțămintelor lui Abul-Hassan, îi zise:

– Scumpă mi-e lipsa ta de lăcomie, ya Abul-Hassan! Încât nu numai că te aleg chiar din clipa de-acum, ca tovarăș al meu de pahar și ca frate al meu, dar îți mai dau și intrare slobodă la sarai, și plecare slobodă, la orice ceas din zi ori din noapte, fără a avea trebuință să ceri învoirea de-a veni ori de-a pleca. Mai mult! Vreau chiar ca iatacurile soției mele Sett Zobeida, fiica moșului meu, să nu-ți fie oprite niciodată, ca altora. Iar când am să intru la ea, tu ai să mergi cu mine, la orice ceas va fi să fie din zi ori din noapte!

Totodată califul îi dărui lui Abul-Hassan un iatac minunat în sarai și, de început, îi hotărî o simbrie de zece mii de dinari de aur. Și îi făgădui că are să vegheze chiar

el ca nu cumva să ducă lipsă de ceva vreodată. După care îl lăsă și se duse la divan să vadă de trebile împărăției.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și șasea noapte

Spuse:

După care îl lăsă și se duse la divan să vadă de trebile împărăției. Atunci Abul-Hassan nu vroi să zăbovească mai mult și se duse și el să vestească pe maică-sa despre toate câte i se întâmplaseră. Și alergă la ea și îi istorisi de-a fir a păr toate năzdrăvăniile care se petrecuseră, de la început până la sfârșit. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem o dată. Și nu pregetă să i le lămurească de rost, dat fiind că mintea ei singură nu izbutea să ajungă a pricepe că însuși califul fusese cel care îi jucase toate acele renghiuri, numai așa, ca să se veselească. Și adăugă:

– Ci dacă totul, până la urmă, s-a întors întru folosul meu, fie preamărit Allah cel Făcător-de-bine!

Pe urmă Abul-Hassan o lăsă degrabă, făgăduindu-i că are să vină s-o vadă în fiecare zi, în vreme ce zvonul despre întâmplarea lui cu califul și despre starea lui cea nouă se împrăștia în toată mahalaua și de acolo în tot Bagdadul, pentru ca mai apoi să ajungă și în părțile mai apropiate și mai depărtate ale împărăției.

Iar lui Abul-Hassan, în loc ca trecerea de care se bucura pe lângă calif să-l facă îngâmfat ori grețos, nu făcu decât să-i stârnească și mai mult voioșia, firea cea zâmbitoare și hazul. Și nu trecea o zi fără ca el să nu înveselească pe calif și pe toți cei ce trăiau la sarai, mari

și mici, cu giumbușlucurile lui pline de naz și cu snoavele lui. Și califul, care nu mai putea să trăiască fără el, îl lua peste tot, până și în iatacurile domnești, ori la soția sa, Sett Zobeida: un hatâr pe care nu-l făcuse vreodată nici măcar lui Giafar, vizirul său cel mare.

Or Sett Zobeida băgă de seamă în curând că Abul-Hassan, ori de câte ori se afla împreună cu califul în iatacurile femeilor, rămânea cu ochii ațintiți la una dintre însoțitoarele ei, și anume chiar la aceea care se numea Trestie-de-Zahăr; și copilandra, sub privirile lui Abul-Hassan, se înroșea toată de plăcere. Drept aceea Sett Zobeida îi zise într-o zi soțului ei:

– O, emire al drept-credincioșilor, de bună seamă că ai băgat de seamă și tu, ca și mine, semnele de dragoste neîndoielnice pe care le schimbă Abul-Hassan și micuța Trestie-de-Zahăr. Ce gândești tu, așadar, despre o împreunare între ei doi?

El răspunse:

– Se poate! Și nu văd nimica împotrivă. De altminteri, ar fi trebuit să mă gândesc și eu la lucrul acesta mai de mult. Ci treburile împărăției m-au făcut să uit de o asemenea grijă. Și mă simt tare stânjenit, întrucât îi făgăduisem lui Abul-Hassan, încă de când am fost pentru a doua oară în casa lui, că am să-i găsesc o soție de soi. Or văd că Trestie-de-Zahăr i s-ar cam potrivi. Și nouă nu ne mai rămâne decât să-i întrebăm pe amândoi și să vedem dacă le-ar fi pe plac să se împreune.

Numaidecât îi chemară la ei pe Abul-Hassan și pe Trestie-de-Zahăr și îi întrebară dacă primesc să se unească amândoi. Și Trestie-de-Zahăr, drept orice răspuns, se mulțumi să se înroșească până peste poate, și se aruncă la picioarele falnicei Sett Zobeida, sărutându-i poala rochiei, în semn de mulțumire. Ci Abul-Hassan răspunse:

– De bună seamă, o, emire al drept-credincioșilor, robul tău Abul-Hassan este înecat de mărinimia ta. Ci, până a o lua la el acasă, ca soție, pe această fată desfătătoare, al cărei nume singur este de ajuns spre a-i zugrăvi alesele însușiri, aș vroi, cu îngăduința ta, ca stăpâna noastră Sett Zobeida să-i pună o întrebare.

Iar Sett Zobeida zâmbi și spuse:

– Și care-i întrebarea aceea, o, Abul-Hassan?

El răspunse:

– O, stăpână a mea, aș vroi să știu dacă soației mele îi este drag ceea ce îmi este drag mie. Or, trebuie să-ți mărturisesc, o, stăpână a mea, că singurele lucruri pe care le prețuiesc sunt voioșia vinului, degustarea bucatelor și desfătarea cântecului și a stihurilor frumoase! Dacă, dar, Trestie-de-Zahăr îndrăgește și ea lucrurile acestea, și dacă, pe deasupra, mai este și simțitoare și nu zice niciodată ba la ceea ce știi și tu, stăpână a mea, sunt gata s-o îndrăgesc cu o dragoste mare. Dacă nu, pe Allah! rămân holtei!

Și Sett Zobeida, la vorbele acestea, se întoarse râzând înspre Trestie-de-Zahăr și o întrebă:

– Ai auzit... Ce ai de răspuns?

Și Trestie-de-Zahăr răspunse făcând un semn cu capul, care însemna da.

Atunci califul porunci să vină fără de zăbavă cadiul și martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Și, cu prilejul acela, se dădură la palat ospețe și petreceri mari, vreme de treizeci de zile și de treizeci de nopți, după care cei doi soți putură să se bucure unul de altul în toată voia.

Și își petreceau viața mâncând, bând, râzând în hohote și cheltuind fără de socoteală! Și tablalele cu bucate, cu poame, cu dulciuri și cu băuturi nu se aflau niciodată goale în casa lor, și bucuria și desfătările le

luminau toate clipele. Încât, după o bucată de vreme, tot risipindu-și banii în ospețe și petreceri, nu le mai rămase nimica în mână. Și întrucât califul, luat cu treburile împărăției, uitase să-i hotărască lui Abul-Hassan o leafă statornică, se treziră într-o dimineață fără de para chioară și nu putură în ziua aceea să-i plătească pe negustorii ce le dădeau de toate pe veresie. Și se văzură tare amărâți, și nu cutezară, din mândrie, să se ducă și să ceară, fie ce-ar fi fost, de la calif ori de la Sett Zobeida. Atunci lăsară capu-n pământ și începură să cugete la starea în care se aflau. Ci Abul-Hassan ridică cel dintâi capul și zise:

– Hotărât! am fost tare risipitori! Și nu vreau să mă fac de rușine și să mă duc să cer bani ca un cerșetor. Și nu vreau nici ca tu să te duci și să ceri de la Sett Zobeida! Încât am chibzuit la ce ne mai rămâne de făcut, o, Trestie-de-Zahăr!

Și Trestie-de-Zahăr răspunse, suspinând:

– Spune! Sunt gata să te ajut în gândurile tale, căci nu putem să ne ducem să ne milogim, și pe de altă parte nu putem nici să ne schimbăm felul de a trăi de până acum și să îngrădim cheltuielile, întrucât atunci i-am vedea pe ceilalți cum ne privesc de sus!

Și Abul-Hassan spuse:

– Știam bine, o, Trestie-de-Zaăr, că niciodată nu ai să te dai în lături și să nu mă ajuți în multele împrejurări în care ne-am afla aduși de hotărârile soartei! Ei bine, află că pentru noi nu mai este decât o singură cale ca să ieșim din încurcătură, o, Trestie-de-Zahăr!

Ea răspunse:

– Spune-o degrabă!

El zise:

– Este aceea de a ne hotărî să murim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și șaptea noapte

Spuse:

– Este aceea de a ne hotărî să murim.

La vorbele acestea, tânăra Trestie-deZahăr, înspăimântată, strigă:

– Nu, pe Allah! nu vreau să mor! Și poți să te slujești singur, numai pentru tine, de calea aceasta!

Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a se supăra, răspunse:

– A, fiică de muiere, știam eu bine, încă de pe când eram holtei, că nimica nu este mai scump decât singurătatea! Și nevolnicia răspunsului tău mă încredințează mai mult decât oricând! Dacă în loc să-mi fi răspuns cu acea repezeală cu care mi-ai răspuns, te-ai fi ostenit să-mi ceri lămuriri, atunci te-ai fi veselit până peste poate de moartea cu care te-am îmbiat și cu care încă te mai îmbiu! Au tu nu pricepi, ca să avem bani pentru toate zilele câte ne-au mai rămas, că e vorba să murim de o moarte prefăcută și nicidecum de o moarte adevărată?

La vorbele acestea, Trestie-de-Zahăr începu să râdă și întrebă:

– Păi cum așa?

El spuse:

– Ascultă, dar! Și să nu uiți nimica din câte am să te învăț. Iacătă! De îndată ce eu am să fiu mort, ori mai degrabă de îndată ce am să mă prefac că sunt mort, căci cel dintâi am să mor eu, tu să iei un giulgiu și să mă învelești cu el. După ce ai să faci asta, să mă așezi în mijlocul odăii acesteia în care ne aflăm acuma, în

chipul cerut de datină, cu turbanul așezat peste față și cu picioarele întoarse înspre sfânta Kaaba de la Mecca. Pe urmă să începi să scoți niște țipete ascuțite, să verși lacrimile cele de datină, precum și pe cele de nedatină, să-ți sfâșii hainele și să te prefaci că-ți smulgi părul! Și, după ce ai să te orânduiești cum se cade în starea aceasta, să te duci, plângând necontenit și cu părul despletit, la stăpâna ta Sett Zobeida și, cu vorbe tăiate de suspine și de felurite leșinuri, să-i povestești cu mare înduioșare de moartea mea, pe urmă să te lași jos pe pământ și să stai așa, vreme de un ceas, și să nu-ți vii în simțiri decât după ce ai să fii scăldată în apă de trandafiri, cu care nu au să pregete să te stropească. Și-atunci ai să vezi, o, Trestie-de-Zahăr, cum are să intre aurul în casa noastră!

La vorbele acelea, Trestie-de-Zahăr răspunse:

– Hotărât! o moarte ca asta e cu putință. Și mă învoiesc a te ajuta s-o izbândești!

Pe urmă adăugă:

– Da eu când are să trebuiască să mor, și în ce fel?

El spuse:

– Deocamdată fă ce-ți spusei eu să faci. Și, mai departe, are să aibă grijă Allah!

Și adăugă:

– Iacătă! Eu sunt mort.

Și se întinse în mijlocul odăii, și se făcu mort.

Atunci Trestie-de-Zahăr îl dezbrăcă, îl înveli în giulgiu, îl întoarse cu picioarele înspre Mecca și îi așeză turbanul peste față. După care începu să îndeplinească tot ce îi spusese Abul-Hassan să facă, adică să țipe jalnic, să bocească amarnic, să plângă cu lacrimi obișnuite și neobișnuite, să-și rupă hainele, să-și smulgă părul și să se zgârie pe obraji. Și, după ce ajunse în starea hotărâtă, plecă galbenă la chip cum e șofranul și cu părul

despletit să se înfățișeze dinaintea măreței Sett Zobeida și, de-nceput, se lăsă să cadă de-a lungișul la picioarele stăpânei sale, scoțând un geamăt de să topească și inima pietrelor.

Dacă o văzu așa, Sett Zobeida, care auzise de la bun început din iatacul ei țipetele de jale și bocetele de moarte pe care le scotea Trestie-de-Zahăr de departe, nu mai avu nicio îndoială, văzând-o pe iubita sa Trestie-de-Zahăr în starea aceea, că moartea nu și-ar fi îndeplinit rosturile asupra soțului ei Abul-Hassan. Încât, întristată până peste marginile întristării, îi dete cu chiar mâna sa toate îngrijirile pe care le cerea starea ei, și o luă pe genunchi, și izbuti s-o aducă îndărăt la viață. Ci Trestie-de-Zahăr, deznădăjduită și cu ochii scăldați în lacrimi, gemea mai departe, și se zgâria cu unghiile, și își smulgea părul, și se bătea peste față și peste piept și, printre hohote, suspina numele lui Abul-Hassan. Și, într-un sfârșit, povesti, în vorbe rupte, că Abul-Hassan murise, în timpul nopții, de o tulburare de pântece. Și adăugă, mai dându-și o lovitură peste piept:

– Nu-mi mai rămâne decât să mor și eu la rândul-mi. Ci Allah să alungească tot cu atâta viața stăpânei noastre!

Și se mai lăsă o dată să cadă la picioarele bunei Sett Zobeida; și leșină de durere.

Când văzură toate astea, femeile începură să se jeluiască împrejurul ei și să căineze moartea acelui Abul-Hassan care atâta le veselise, pe când trăia, cu ghidușiile și cu inima lui voioasă. Și, cu lacrimile și cu suspinele lor, îi dovediră Trestiei-de-Zahăr, trezite din leșin cu ajutorul apei de trandafiri cu care fusese stropită, că luau parte la jalea și la durerea ei.

Iar Sett Zobeida, care și ea, împreună cu soațele sale, plângea moartea lui Abul-Hassan, într-un sfârșit, după

toate vorbele de părere de rău care se spun în asemenea împrejurări, o chemă pe vistierița sa și îi spuse:

– Du-te degrabă și ia din vistieria mea un sac cu zece mii de dinari de aur și adu-i-l sărmanei acesteia, amărâtei de Trestie-de-Zahăr, ca să aibă cu ce să rânduiască așa cum se cuvine înmormântarea soțului ei Abul-Hassan!

Și vistierița zori să îndeplinească porunca și hotărî ca sacul cu galbeni să fie încărcat în spinarea unui hadâmb, care îl duse la ușa casei lui Abul-Hassan.

Pe urmă Sett Zobeida o sărută pe iubita ei și îi mai spuse un șir de vorbe dulci, ca s-o aline, și o însoți până la ieșire, zicându-i:

– Ajute-ți Allah să-ți uiți necazul, o, Trestie-de-Zahăr, și tămăduiască-ți rănile, și lungească-ți viața cu toți anii pe care i-a pierdut răposatul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și opta noapte

Spuse:

– Ajute-ți Allah să-ți uiți necazul, o, Trestie-de-Zahăr, ș tămăduiască-ți rănile, și lungească-ți viața cu toți anii pe care i-a pierdut răposatul.

Iar cernita Trestie-de-Zahăr sărută plângând mâna stăpânei sale, și se întoarse singurică acasă.

Și intră în odaia în care Abul-Hassan o aștepta, întins neclintit ca un mort și învăluit în giulgiu, și închise ușa după ea, și începu cu un hohot de râs de bună-vestire. Și îi spuse lui Abul-Hassan:

– Scoală-te din morți, o, taică al iscusinții, și vino să

cari cu mine sacul acesta cu aur, rodul șireteniei tale! Pe Allah! astăzi încă n-avem să murim de foame!

Și Abul-Hassan, ajutat de soața sa, zori să se descotorosească de giulgiu și, sărind în picioare, se repezi la sacul cu aur și îl târî în mijlocul odăii și începu să țopăiască într-un picior împrejurul lui. După care se întoarse înspre Trestie-de-Zahăr și o firitisi pentru acea ispravă și îi spuse:

– Ci asta nu este tot, o, nevastă! Acuma este rândul tău să mori, și este rândul meu să-mi dobândesc sacul! Și-o să vedem, în felul acesta, dacă am să fiu și eu tot atât de dibaci pe lângă calif cum ai fost tu pe lângă Sett Zobeida. Căci se cam cade ca emirul drept-credincioșilor, care atâta s-a veselit pe seama mea odinioară, să afle că nu numai el se pricepe să izbândească la pozne! Ci nu are niciun rost acuma să pierdem vremea cu vorbe de clacă! Gata! ai murit!

Și Abul-Hassan o potrivi pe nevastă-sa în giulgiul în care fusese învelit el, o așeză în mijlocul odăii în care zăcuse el întins, o întoarse cu picioarele înspre Mecca și o sfătui să nu mai dea niciun semn de viață, orice-ar fi să se mai întâmple! Când sfârși, se îmbrăcă anapoda de cum se îmbrăca de obicei, își desfășă turbanul pe jumătate, își frecă ochii cu ceapă ca să plângă cu belșug de lacrimi și, sfâșiindu-și hainele și smulgându-și barba și bătându-se în piept cu lovituri amarnice de pumn, dădu fuga să-l caute pe calif, care în clipa aceea sta cu marele vizir Giafar și cu Massrur și cu o sumedenie de curteni în mijlocul divanului. Și califul, dacă îl văzu în starea aceea de mâhnire și de deznădejde pe acel Abul-Hassan pe care îl știa de obicei atât de hâtru și de chisnovat, fu până peste poate de uimit și de tulburat și, curmând sfatul divanului, se ridică de la locul său și alergă la Abul-Hassan, pe care îl zori să-i spună pricina

durerii sale. Ci Abul-Hassan, cu o năframă la ochi, nu răspunse decât cu niște plânsete și cu niște suspine îndoite, ca să lase să-i scape, într-un sfârșit, printre un potop de oftaturi și un potop de leșinuri prefăcute, numele Trestiei-de-Zahăr, zicând:

– Vai! o, biata Trestie-de-Zahăr! vai, o, tu, cea fără de noroc! Ce-am să mă fac eu fără tine?

La vorbele și la suspinele acelea, califul pricepu că Abul-Hassan venea să-i vestească moartea Trestiei-de-Zahăr, soția sa, și fu peste poate de tulburat. Și îi năpădiră lacrimile în ochi, și îi spuse lui Abul-Hassan, punându-i mâna pe umăr:

– Aibă-o Allah întru mila sa! Și lungească-ți el zilele cu toate cele câte i le-a luat acelei roabe dulci și minunate! Noi ți-o dăruisem spre a-ți fi prilej de bucurie, și iacătă că ți-a ajuns pricină de jale! Biata de ea!

Și califul nu se putu opri să nu plângă cu lacrimi fierbinți. Și își șterse ochii cu năframa. Și Giafar și ceilalți viziri și toți cei ce se aflau de față plânseră la fel, cu lacrimi fierbinți, și își șterseră și ei ochii, așa cum făcuse califul.

Pe urmă califul avu același gând ca și Sett Zobeida; și porunci să vină vistiernicul și îi spuse:

– Numără-i numaidecât lui Abul-Hassan zece mii de dinari, ca să aibă cu ce plăti cheltuielile de înmormântare ale răposatei lui soții! Și ai grijă să-i fie duși la ușa casei sale!

Și vistiernicul răspunse că ascultă și că se supune, și alergă să îndeplinească porunca! Iar Abul-Hassan, mai deznădăjduit decât oricând, sărută mâna califului și plecă suspinând.

Când ajunse în odaia unde îl aștepta Trestie-de-Zahăr, stând tot învelită în giulgiu, strigă:

– Hei, socoteai că numai tu ești în stare să dobândești

atâția galbeni câte lacrimi ai vărsat? Na! Iacătă și sacul meu!

Și trase sacul până în mijlocul odăii; și după ce o ajută pe Trestie-de-Zahăr să iasă din giulgiu, spuse:

– Da! Ci asta nu este încă totul, o, nevastă! Acuma trebuie să facem așa fel încât, atunci când s-o da în vileag matrapazlâcul nostru, să nu care cumva să tragem asupra noastră mânia califului și a miloasei Sett Zobeida. Iacătă, așadar, ce avem să facem...

Și se apucă s-o învețe pe Trestie-de-Zahăr ce gânduri are în privința aceasta. Și-atâta cu ei doi...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute patruzeci și noua noapte

Spuse:

... Și-atâta cu ei doi!

În ceea ce îl privește însă pe calif, apoi acesta, după ce sfârși sfatul de la divan, pe care de altminteri îl scurtă în ziua aceea, nu mai zăbovi să-l ia pe Massrur și să se ducă la sarai, la Sett Zobeida, ca să-i spună și ei părerile lui de rău pentru moartea roabei sale dragi. Și întredeschise ușa de la iatacul soției și o zări, întinsă pe patul ei și înconjurată de slujnicele care îi ștergeau ochii și o alinau. Și califul se apropie de ea și îi spuse:

– O, fiică a moșului meu, deie Allah să trăiești tu anii pe care i-a pierdut sărmana ta roabă Trestie-de-Zahăr!

La vorbele acelea de părere de rău, Sett Zobeida, care aștepta venirea califului spre a-i spune ea vorbe de părere de rău pentru moartea lui Abul-Hassan, rămase

uimită până peste poate și, crezând că emirul dreptcredincioșilor căpătase o veste greșită, rosti:

– Ocrotească Allah viața scumpei mele Trestie-de-Zahăr, o, emire al drept-credincioșilor! Mai degrabă eu se cuvine a lua parte la jalea ta! Deie Allah să trăiești și să răstrăiești tu cu mult mai mult decât prietenul tău, răposatul Abul-Hassan! Căci, dacă mă vezi atâta de mâhnită, nu sunt așa decât din pricina morții prietenului tău, și nicidecum din pricina morții Trestiei-de-Zahăr, care, slavă lui Allah, este bine sănătoasă!

La vorbele acelea, califul, care avea toate temeiurile să creadă că i se spusese adevărul cel mai adevărat, nu se putu opri să nu zâmbească; și, întorcându-se înspre Massrur, îi spuse:

– Pe Allah! o, Massrur, ce crezi tu de vorbele acestea ale stăpânei tale? Ea, cea atâta de cuminte și de înțeleaptă de obicei, ia uite ce lipsită de judecată se dovedește, întocmai ca toate femeile! Așa de adevărat este că toate sunt ca una, până la urmă! Eu vin s-o alin, și ea încearcă să-mi facă în ciudă și să mă amăgească, dându-mi o veste care știu că nu este adevărată! Mă rog ție, ia spune-i chiar tu! Și povestește-i ce ai văzut și ce ai auzit întocmai ca și mine! Poate că atunci are să-și schimbe gândul și nu are să mai vrea a ne vinde altele!

Și Massrur, ca să se supună califului, îi spuse sultanei:

– O, stăpână a mea, stăpânul nostru, emirul dreptcredincioșilor, are dreptate! Abul-Hassan este bine sănătos și într-o stare minunată, da plânge și se jelește de pierderea soției sale Trestie-de-Zahăr, cea scumpă ție, moartă în noaptea aceasta din pricina unei tulburări de pântece! Află că într-adevăr Abul-Hassan a plecat adineaori de la divan, unde a venit să ne vestească el însuși moartea soției sale. Și s-a întors acasă la el, tare amărât, și dăruit de mila mult-darnică a califului nostru cu un

sac cu zece mii de dinari de aur, pentru cheltuielile de înmormântare!

Vorbele lui Massrur, departe de a o tulbura pe Sett Zobeida, nu făcură decât s-o întărească în credința că emirul drept-credincioșilor vroia să glumească, și strigă:

– Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor, astăzi nu este deloc vremea potrivită să te ții de șotii, cum ai obiceiul! Știu eu bine ce spun; iar vistierița mea are să-ți spună cât mă ține înmormântarea lui Abul-Hassan. S-ar fi căzut mai degrabă să luăm și noi mai mult parte la durerea roabei noastre, și nu să râdem, așa cum facem, fără de cuviință și fără de măsură!

Și califul, la vorbele acestea, simți cum îl năpădește mânia și strigă:

– Ce tot spui tu, o, fiică a moșului meu? Pe Allah, nu cumva ai înnebunit de rostești asemenea lucruri? Îți spun că Trestie-de-Zahăr este cea care a murit! Și-apoi degeaba ne mai certăm asupra acestui lucru! Am să-ți dau dovada despre cele ce ți-am împărtășit!

Și șezu jos pe chilim și se întoarse înspre Massrur și îi spuse:

– Dă fuga acasă la Abul-Hassan și vezi, măcar de n-aș mai avea trebuință de altă dovadă afară de aceea pe care o știu, care dintre cei doi soți a murit! Și întoarce-te repede să ne spui!

Și pe când Massrur da fuga să îndeplinească porunca emirului drept-credincioșilor, califul se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:

– O, fiică a moșului meu, avem să vedem noi acuma limpede care dintre noi doi are dreptate! Ci, de vreme ce stăruiești atâta într-un lucru care este destul de limpede, vreau să pun rămășag împotriva ta orice-ai vrea tu să zălogesc!

Ea răspunse:

– Primesc! Și vreau să pun zălog împotriva ta lucrul care îmi este cel mai drag pe lume, adică chioșcul meu cu zugrăvituri, împotriva a orice vei vrea tu să pui, oricât de mic ar fi prețul acelui lucru!

El spuse:

– Pun ca zălog, împotriva zălogului tău, tot ce am mai drag pe lume, adică saraiul meu de zaiafeturi! Socot că în felul acesta nu mă prilejuiesc de slăbiciunea ta! Căci saraiul meu de desfătări este cu mult mai presus ca preț și ca frumusețe decât chioșcul tău de zugrăvituri!

Sett Zobeida, până peste poate de îmbufnată, răspunse:

– Nu este vorba acuma să știm, ca să ne certăm și mai rău, dacă saraiul tău este mai presus decât chioșcul meu! În privința aceasta, nu ai decât să asculți ce se spune în spatele tău! Da este vorba mai degrabă să dăm o chezășie rămășagului nostru. Așa încât să ne legăm pe *fatiha*!

Iar califul spuse:

– Bine, să ne legăm pe *fatihaua* din *Coran*!

Și rostiră împreună suraua de început a *Cărții celei Sfinte*, ca să pecetluiască rămășagul dintre ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizecea noapte

Spuse:

Și rostiră împreună suraua de început a *Cărții celei Sfinte*, ca să pecetluiască rămășagul dintre ei. Și, într-o tăcere vrăjmașă, așteptară întoarcerea spătarului Massrur. Și-atâta cu ei!

În ceea ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta sta la pândă ca să vegheze toate câte s-ar fi putut întâmpla,

și îl sări de departe pe Massrur venind, și pricepu scopul pentru care îl căuta. Și îi spuse Trestiei-de-Zahăr:

– O, Trestie-de-Zahăr, ia uite că Massrur vine drept la casa noastră! Și, fără de nicio îndoială, trebuie să fi fost trimis la noi din pricina gâlcevii care de bună seamă că a izbucnit, în privința morții noastre, între calif și Sett Zobeida. Acuma se cade a începe cu a-i da dreptate califului împotriva darnicei Sett Zobeida. Grăbește-te, dar, și mai fă o dată pe moarta, ca să te învăluiesc fără de zăbavă!

Și Trestie-de-Zahăr se prefăcu numaidecât moartă, iar Abul-Hassan o învălui în giulgiu și o așeză ca și întâia dată; și pe urmă șezu jos repede lângă ea, cu turbanul desfășat, cu chipul lungit și cu năframa la ochi.

Or, tot atunci, intră și Massrur. Și dacă o văzu pe Trestie-de-Zahăr înzovonită, în mijlocul odăii, și pe Abul-Hassan cufundat în deznădejde, nu se putu opri să nu se întristeze și rosti:

– Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Mâhnirea mea după tine este nespus de mare, o, sărmană Trestie-de-Zahăr, sora noastră, o, tu cea odinioară atâta de gingașă și de dulce! Ce jalnică este soarta ta pentru noi toți! Și ce grabnică a fost pentru tine porunca de a te întoarce la Acela carele te-a zămislit! Măcar aibă-te Atoaterăsplătitorul întru mila și întru tihna lui!

Pe urmă îl sărută pe Abul-Hassan și, tare trist, se grăbi să-și ia rămas-bun de la el și să se ducă să-i dea seama califului despre cele cercetate. Și nu se simțea întru nimic stânjenit să-i arate astfel dârzei Sett Zobeida cât este de îndărătnică și de greșită atunci când îl înfruntă pe calif.

Intră, așadar, la Sett Zobeida și, după ce sărută pământul dintre mâinile ei, îi spuse:

– Allah să lungească viața stăpânei noastre! Răposata

zace înzovonită, în mijlocul odăii, iar lutul său a și început să se umfle sub giulgiu și să miroasă! În ce-l privește pe bietul Abul-Hassan, tare mă tem că nu are să mai viețuiască mult după soția lui!

La vorbele acestea ale lui Massrur, califul se umflă de plăcere și se înfioră de mulțumire; pe urmă, întorcându-se înspre Sett Zobeida, îngălbenită de tot la față, îi spuse:

– O, fiică a moșului meu, ce mai aștepți de nu trimiți după calemgiu ca să scrie pe numele meu chioșcul cu zugrăveli?

Ci Sett Zobeida începu să-l ticăloșească pe Massrur și, până peste poate de mâniată, îi spuse califului:

– Cum de poți să crezi vorbele hadâmbului ăsta mincinos și plod de mincinoși? Ce, n-am văzut-o eu cu ochii mei, și roabele mele nu au văzut-o și ele odată cu mine, aici, acum un ceas, pe mult-iubita mea Trestie-de-Zahăr, amărâtă și plângând moartea lui Abul-Hassan?

Și îndârjindu-se de chiar vorbele ei, zvârli papucul în capul lui Massrur și țipă:

– Ieși de-aici, o, fecior de câine!

Și Massrur, încă și mai uluit decât califul, nu vroi s-o stârnească mai mult pe stăpâna sa și, frângându-se în două, nu mai zăbovi să se cărăbănească, cu capu-n pământ.

Atunci Sett Zobeida, plină de mânie, se întoarse înspre calif și îi spuse:

– O, emire al drept-credincioșilor, n-aș fi gândit vreodată că într-o zi ai să te învoiești cu hadâmbul ăsta ca să-mi stârnești o durere atâta de mare și să mă faci să cred ceea ce nu este! Căci nu mai am de ce să nu socot că vorbele lui Massrur n-ar fi fost ticluite de mai înainte spre a mă necăji pe mine! Oricum, ca să-ți dovedesc limpede că dreptatea este de partea mea, vreau să trimit

și eu la rându-mi pe cineva să vadă care dintre noi doi a pierdut rămășagul. Și dacă tu vei fi cel care a spus adevărul, înseamnă că eu sunt o smintită și că toate însoțitoarele mele sunt smintite ca și stăpâna lor! Iar dacă, dimpotrivă, am dreptate eu, atunci vreau să-mi dai, peste zălogul rămășagului nostru, și capul neobrăzatului ăsta de hadâmb de păcură!

Și califul, care știa, din alte pățanii, cât de țâfnoasă este verișoara lui, se învoi numaidecât cu tot ceea ce Sett Zobeida îi ceruse. Și Sett Zobeida porunci să vină pe dată la ea bătrâna-i doică, în care avea toată încrederea, și îi spuse:

– O, doică, du-te fără de zăbavă acasă la Abul-Hassan, prietenul stăpânului nostru califul, și vezi numai cine a murit în casa aceea, dacă a murit Abul-Hassan, ori soția lui, Trestie-de-Zahăr. Și întoarce-te degrabă să-mi spui ce ai văzut și ce ai aflat!

Și doica răspunse că ascultă și că se supune și, în pofida picioarelor ei bătrâne, porni zornic la drum înspre casa lui Abul-Hassan.

Or Abul-Hassan, care veghea cu ochii grijuliu toate mișcările din fața casei sale, o zări de departe pe bătrână cum venea cu mers trudnic; și pricepu numaidecât pricina pentru care fusese trimisă și, întorcându-se înspre soția lui, spuse râzând:

– O, Trestie-de-Zahăr, am murit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și una noapte

... O, Trestie-de-Zahăr, am murit!

Și cum nu mai avea vreme de pierdut, se înveli

singur în giulgiu și se întinse pe jos, cu picioarele înspre Mecca. Și Trestie-de-Zahăr îi puse turbanul pe față și, cu părul despletit, începu să se bată peste obraji și peste piept, scoțând țipete de jale. Și, în clipa aceea, intră în odaie bătrâna doică. Și văzu ceea ce văzu! Și, tare tristă, se duse la deznădăjduita Trestie-de-Zahăr și îi spuse:

– Allah să reverse asupra capului tău anii pierduți de răposatul! Vai, fata mea, Trestie-de-Zahăr, iacătă-te singurică, în văduvie, în toiul tinereții tale! Ce-ai să te faci tu acuma fără Abul-Hassan, o, Trestie-de-Zahăr?

Și se porni să plângă laolaltă cu ea o bucată de vreme. Pe urmă îi spuse:

– Vai, fata mea, sunt nevoită să te las, măcar că-mi pare tare rău! Ci trebuie să mă întorc în mare grabă la stăpâna mea Sett Zobeida, ca s-o scot din amarnica tulburare în care a cufundat-o mincinosul acela sfruntat de Massrur, care i-a spus că te-a lovit moartea pe tine, în locul soțului tău Abul-Hassan!

Și Trestie-de-Zahăr, gemând, zise:

– De-ar fi dat Allah, o, maică a mea, ca hadâmbul acela să fi spus adevărul! N-aș mai fi eu aici ca să plâng așa cum plâng acuma! Da de altminteri nu are să zăbovească prea mult nici moartea mea! Mâine de dimineață, cel târziu, au să mă îngroape și pe mine, răpusă de jale.

Și, spunând vorbele acestea, își îndoi plânsetele, suspinele și bocetele. Și doica, mai mohorâtă ca oricând, o mai sărută o dată și ieși binișor, ca să n-o tulbure, și închise ușa după ea. Și se duse să dea seamă stăpâne-sii despre cele ce văzuse și auzise. Și, când sfârși de povestit, șezu jos, cu sufletul la gură, de câte făcuse la vârsta ei înaintată.

Când auzi cele spuse de doică, Sett Zobeida se întoarse mândră înspre calif și îi zise:

– Înainte de toate, trebuie să-l spânzuri pe robul tău Massrur, hadâmbul neobrăzat!

Și califul, până peste poate de năucit, porunci să vină numaidecât Massrur dinaintea sa și îl privi cu mânie și vru să-l certe pentru minciuna lui. Ci Sett Zobeida nu-i lăsă răgaz. Întărâtată de vederea hadâmbului, se întoarse înspre doică și îi spuse:

– Mai povestește o dată, o, doică, de față cu plodul ăsta de câine, ceea ce ne-ai spus adineauri!

Și doica, fără a fi apucat măcar să-și tragă sufletul, fu nevoită să mai povestească o dată, de față cu Massrur. Și Massur, întărâtat de vorbele ei, cu toate că se aflau de față și califul și Sett Zobeida, nu se putu opri să nu strige la ea:

– A, babă știrbă ce ești, cum de cutezi să minți cu atâta nerușinare și să-ți ingălezi așa părul cel alb? Vrei să mă faci să cred că n-am văzut-o eu cu ochii mei pe Trestie-de-Zahăr, moartă și învăluită în giulgiu?

Și doica atunci, cu toată răsuflarea tăiată, întinse gâtul mânioasă și țipă la el:

– Nu este alt mincinos în afară de tine, o, arap negru! Nu în spânzurătoare ar trebui să pieri, ci tăiat bucățele, și să fii pus să-ți mănânci singur carnea ruptă din tine!

Iar Massrur îi răspunse:

– Să taci, babă farfara! Du-te și povestește-ți gogoșile la muierile din harem!

Ci Sett Zobeida, scoasă din fire de obrăznicia lui Massrur, se porni dintr-odată pe niște hohote cu suspine, zvârlindu-i în cap pernele, vasele, ibricele și scăunașele, și îl scuipă în ochi și, într-un sfârșit, zdrobită, se prăbuși pe pat plângând.

Dacă văzu și auzi toate astea, califul rămase până peste poate de buimăcit, își plesni mâinile una de alta și spuse:

– Pe Allah! Massur nu este numai el mincinos! Și eu sunt un mincinos, și doica este la fel de mincinoasă, și tu tot așa ești o mincinoasă, o, fiică a moșului meu!

Pe urmă își lăsă capu-n jos și nu mai zise nimic. Ci, după un ceas de vreme, ridică iar capul și spuse:

– Pe Allah! trebuie să aflăm numaidecât adevărul. Nu ne mai rămâne, așadar, decât să ne ducem cu toții la casa lui Abul-Hassan și să vedem singuri care dintre noi este mincinos și care spune adevărul.

Și se ridică și o pofti pe Sett Zobeida să-l însoțească; și, urmat de Massrur, de doică și de liota de femei, porni înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, când zări alaiul care venea la ei, Trestie-de-Zahăr, măcar că fusese dăscălită dintru bun început că treaba s-ar cam putea dovedi tare încurcată și tulbure, nu se putu opri să nu strige:

– Pe Allah! *nu de fiecare dată când este aruncat, rămâne ulciorul nevătămat!*

Ci Abul-Hassan începu să râdă și zise:

– Acuma avem să murim amândoi, o, Trestie-de-Zahăr!

Și o culcă pe nevastă-sa pe jos, o învălui în giulgiu, se băgă și el într-un cearceaf de mătasă pe care îl scoase dintr-o ladă, și se întinse lângă ea, fără a uita să-și pună turbanul peste față, cumu-i datina. Și de-abia sfârși pregătirile acelea, că alaiul și intră în casă.

Când califul și Sett Zobeida văzură priveliștea de moarte ce li se înfățișa dinaintea ochilor, rămaseră înmărmuriți și muți. Pe urmă, deodată, Sett Zobeida, pe care atâta zbucium în atâta de scurtă vreme o vlăguise de tot, se îngălbeni de-a binelea, se schimbă la față și căzu leșinată în brațele femeilor. Și, când se deșteptă din leșinul ei, vărsă un potop de lacrimi și strigă:

– Vai de tine, o, Trestie-de-Zahăr! n-ai mai putut să

trăiești după soțul tău, și-ai murit de durere!

Califul însă, care nu vroia nicicum să înțeleagă lucrurile în felul acesta, și care de altminteri plângea și el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:

– Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soației sale! Asta-i neîndoielnic!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și treia noapte

Spuse:

Califul însă, care nu vroia să înțeleagă lucrurile în felul acesta, și care, de altminteri plângea și el de moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:

– Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soației sale! Asta-i neîndoielnic!

Și adăugă:

– Așa! Ci tu plângi și leșini și socoți că în felul acesta ai avea dreptate!

Iar Sett Zobeida răspunse:

– Și tu crezi că ai avea dreptate împotriva mea, numai pentru că te-a mințit robul acesta blestemat!

Și adăugă:

– Așa! Ci unde sunt slugile lui Abul-Hassan? Dați fuga degrabă și căutați-mi-le! Și-au să știe ele să ne spună

întocmai, pentru că ele i-au învelit pe stăpânii lor, care dintre cei doi soți a murit cel dintâi și care-i acela care a murit de durere!

Iar califul spuse:

– Ai dreptate, o, fiică a moșului meu! Iar eu, pe Allah! făgăduiesc zece mii de dinari de aur aceluia care are să-mi aducă încredințarea!

Or, nici nu isprăvi bine de rostit vorbele acestea, că se și auzi un glas de sub giulgiu, care spunea:

– Să mi se numere cei zece mii de dinari! Îi dau încredințare califului nostru că eu, Abul-Hassan, am murit la urmă, numai de durere, de bună seamă!

La glasul acela, Sett Zobeida și femeile, cuprinse de spaimă, scoaseră un țipăt mare, îmbulzindu-se către ușă, pe când, dimpotrivă, califul, care pricepu pe dată pozna ticluită de Abul-Hassan, fu năpădit de un râs atâta de năprasnic, încât căzu pe spate, în mijlocul odăii, și strigă:

– Pe Allah, ya Abul-Hassan, acum am să mor eu, de-atâta râs!

Pe urmă, după ce califul se potoli din râs, iar Sett Zobeida se scutură de spaima ei, Abul-Hassan și Trestie-de-Zahăr ieșiră de sub giulgii, și în toiul hohotelor tuturora se apucară să povestească pricina ce-i îndemnase să facă acea poznă. Și Abul-Hassan se aruncă la picioarele califului; iar Trestie-de-Zahăr sărută picioarele stăpânei sale; și amândoi, cu o înfățișare tare spășită, își cerură iertare. Iar Abul-Hassan adăugă:

– Câtă vreme am fost holtei, o, emire al drept-credincioșilor, n-am avut nicio grijă din pricina banilor! Ci Trestie-de-Zahăr aceasta, pe care am dobândit-o de la mila ta, e atâta de fometoasă, încât ar mânca pungile cu tot ce se află în ele, și, pe Allah! ar fi în stare să mistuie toată vistieria împărăției tale, cu vistier cu tot!

Iar califul și Sett Zobeida se puseră iar pe râs în hohote. Și îi iertară pe amândoi și, pe deasupra, porunciră să li se numere, acolo pe loc, cei zece mii de dinari dobândiți în urma răspunsului lui Abul-Hassan și încă zece mii pentru iertarea de moarte.

După care, califul, pe care această mică înșelătorie îl lămurise în legătură cu cheltuielile și nevoile lui Abul-Hassan, nu vroi să-l mai lase de aci înainte pe prietenul său să ducă lipsă de o simbrie statornică. Și porunci vistiernicului să-i numere în fiecare lună o danie tot atâta cât și cea a vizirului său cel mare. Și binevoi, mai mult încă decât odinioară, ca Abul-Hassan să rămână prietenul său credincer și tovarășul său de pahar. Și trăiră cu toții viața cea mai huzurită, până ce veni Despărțitoarea celor ce se au dragi, Doborâtoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Cea-de-neabătut și Cea-de-neînlăturat!

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, sfârșind astfel de povestit povestea aceasta, îi spuse sultanului Șahriar:

– Asta-i tot ceea ce știu eu, o, Măria Ta, în privința Adormitului treaz. Ci, dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc o altă poveste, care-i cu mult mai presus, și în toate privințele, decât aceea pe care ai ascultat-o acuma!

Și sultanul Șahriar spuse:

– Vreau mai întâi, până a-ți da îngăduința, să-mi spui, o, Șeherezada, cum se cheamă povestea aceea!

Ea spuse:

– Este povestea *Dragostelor frumoasei Zein Al-Mawassif!*

El spuse:

– Și care-i povestea aceea, de care eu habar n-am?

Șeherezada zâmbi și spuse:

DRAGOSTELE LUI ZEIN AL-MAWASSIF[1]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, în vremile și în anii tare de demult, un flăcău frumos întru totul, pe care îl chema Anis și care, fără de nicio îndoială, era cel mai bogat, cel mai darnic, cel mai gingaș, cel mai minunat și cel mai ispititor flăcău de pe vremea lui. Și cum, pe deasupra, mai și iubea tot ceea ce este de iubit pe pământ, femeile, prietenii, mâncarea bună, poezia, muzica, parfumurile, florile, izvoarele cele frumoase, plimbările și toate desfătările, trăia în huzurul unei vieți fericite.

Or, într-o după-amiază, frumosul Anis dormea în tihnă, după tabietul lui, sub un roșcov din grădină. Și visă un vis în care se făcea că parcă se juca și se veselea cu patru păsări frumoase și cu o porumbiță strălucitor de albă. Și parcă se făcea că tot mai mult îi plăcea să le alinte, să le mângâie pe pene și să le sărute, când deodată un corb mare și hâd se repezi cu pliscul amenințător la porumbiță și o răpi, vântuindu-le pe celelalte patru păsări gingașe, tovarășele porumbiței. Și Anis se deșteptă tare mohorât, și se ridică și plecă să caute pe careva care ar fi putut să-i tălmăcească visul. Ci rătăci multă vreme fără să găsească pe nimeni. Și tocmai începuse a se gândi să se întoarcă acasă, când, trecând pe lângă o locuință tare frumoasă ca înfățișare, auzi dinlăuntru, la apropierea sa, un glas de femeie,

[1] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Massrur și Zein-ali-Mavasif.*

minunat și duios, care cânta stihurile acestea:

Mireasma dulce-a dimineții,
Cu prospețimea-i strălucind,
Pe-ndrăgostiți îi răcorește
Și le revarsă-n piept alint.
Ci pieptul meu robit mai poate
Să guste-al liniștilor jind?

O, prospețime-a dimineții,
Mai stins-ai oare vreun alean
Ca dragostea ce-n mine arde
După un căprior-sultan,
Mai mândru, mai mlădiu, mai gingaș
Ca ramul arborelui ban?

Și Anis își simți sufletul pătruns de duioșia glasului acela; și, mânat de dorința de a o vedea pe cea care cânta, se apropie de poartă, pe care o găsi deschisă pe jumătate, și privi înlăuntru. Și văzu o grădină minunată în care, departe până unde răzbăteau privirile, nu erau decât straturi de flori frumoase, umbrare înverzite și tufișuri de trandafiri, de iasomii, de vinețele, de narcise și de nenumărate alte flori, printre care viețuia, sub cerul lui Allah, un neam întreg de cântăreți.

Încât, îmbiat de limpezimea acelor locuri, Anis nu mai șovăi să treacă pragul porții și să intre în grădină. Și zări în afundul verdeții, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și cincea noapte

Spuse:

... Și zări în afundul verdeții, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure. Și porni înspre ele și ajunse în dreptul celei dintâi bolți, pe care se putea citi înscrisul acesta, săpat în litere de culoarea chinovarului:

O, casă, fie ca nicicând
Tristețea să nu-ți calce pragul,
Nicicând al vremii greu comând
N-apese pe cei din ogeagul
Căruia-i ești coperământ!

Și fie să durezi în veci,
Iar poarta pururea adaste-ți
Cu bucurie oști întregi
De musafiri, și vechi și proaspeți,
Și gata oricând să petreci
Cu dragi prieteni și cu oaspeți!

Și ajunse la cea de a doua boltă, și putu să citească pe ea înscrisul acesta, săpat în litere de aur:

O, casă-a fericirii, fie să dăinuiești
Atât timp cât aceste tufișuri de povești
S-or bucura de cântec șoptit de păsărele!

Prietenia toarne-și mireasma peste tine
Atât timp cât aceste flori sta-vor să suspine
De-ntreaga frumusețe pe care-o strâng în ele!

Stăpânii să-ți trăiască în tihnă și plăcere
Atât timp cât în fructe vor strânge pomii miere
Și cât a lumii boltă va străluci de stele!

Ajunse astfel sub cea de a treia boltă, unde putu să citească aceste stihuri săpate în litere albastre ca apele mării:

O, casă, numai vis și slavă,
Fie să strălucești de-a pururi
Cu frumusețea ta suavă,
Și-ntr-ale soarelui azururi
Și-n dulcea nopților otavă,
Neîncercată de cusururi
Sub greaua timpului zăbavă
Ori ale trecerii huzururi!

Or, după ce trecu de această cea de a treia boltă, ajunse la capătul cărării; și dinaintea lui, în josul treptelor de marmură spălată care suiau la intrarea casei, văzu o fetișcană ce trebuie să fi avut mai bine de paisprezece ani, dar care, fără de nicio îndoială, nu atinsese cincisprezece ani. Și sta tolănită pe un covor de catifea, sprijinită pe niște perne. Și alte patru fetișcane ședeau lângă ea, la poruncile sale. Și era frumoasă și albă ca luna, cu niște sprâncene izbăvite, tot atâta de gingașe ca un arc făcut din mosc scump, cu niște ochi mari și negri plini de măceluri și de tâlhării, cu o gură de corai tot atâta de micuță cât o nucșoară, și cu o bărbiță ce șoptea cu desăvârșire: „Iacătă-mă!“ Și neîndoielnic că ar fi pârjolit de dor, cu atâtea farmece, până și inimile cele mai înghețate și mai neîndurate.

Încât frumosul Anis merse drept la fetișcana cea frumoasă, se temeni până la pământ, își duse mâna la inimă, la buze și la frunte, și spuse:

– Salamalecul fie asupra ta, o, sultană a neprihănirii!

Ci ea îi răspunse:

– Cum de ai cutezat, o, tinere neobrăzat, să intri

într-un loc oprit și care nu este al tău?

El răspunse:

– O, stăpână a mea, vina nu este a mea, ci a ta și a acestei grădini! De la poarta deschisă pe jumătate am văzut grădina aceasta, cu straturile ei de flori, cu iasomiile, cu mirții și cu vinețelele ei, și am văzut grădina întreagă, cu tufișurile și cu florile sale, cum se ploconea dinaintea lunii frumuseții care ședea chiar aici unde stai tu! Și sufletul meu n-a putut să mai îndure dorul care-i da ghies să vină și să se plece și să-ți aducă laude dimpreună cu florile și cu păsările!

Și fetișcana începu să râdă și îi spuse:

– Cum te cheamă?

El spuse:

– Robul tău Anis, o, stăpână a mea!

Ea spuse:

– Îmi place de tine până peste poate, ya Anis! Vino și șezi lângă mine!

Îl pofti, așadar, să stea lângă ea, și îi spuse:

– Ya Anis, tare am chef să mă veselesc oleacă! Știi să joci șah?

El spuse:

– Da, firește!

Iar ea făcu semn uneia dintre tinerele dimprejur, care numaidecât le aduse cutia de șatrange făcută din abanos și din fildeș, cu colțuri de aur și cu pionii roșii și albi, pionii roșii fiind ciopliți din rubin, iar pionii albi fiind ciopliți din cleștar. Și fata îl întrebă:

– Vrei să le iei pe cele roșii ori pe cele albe?

El răspunse:

– Pe Allah, o, stăpână a mea, am să le iau pe cele albe, căci cele roșii sunt de culoarea gazelelor și, din această privință, ca și din multe altele încă, ți se potrivesc ca desăvârșire!

Ea spuse:
– Se poate!
Și porni să așeze pionii. Și jocul începu.
Ci Anis, care lua seama mai mult la nurii potrivnicei sale decât la pionii de șah, era pierdut de minunare față de frumusețea mâinilor ei, care i se păreau asemenea cu o plămadă de migdale, și față de minunăția și de gingășia degetelor ei, asemenea camforei celei albe. Și, într-un sfârșit, Anis strigă:
– Cum aș putea să joc fără de primejdie, o, stăpână a mea, împotriva unor degete atâta de frumoase?
Ci ea, cu luare-aminte la joc, îi răspunse:
– Șah! Șah, ya Anis! Ai pierdut!
Pe urmă, întrucât îl vedea pe Anis că nu lua deloc seama la joc, îi spuse:
– Anis, ca să iei seama mai cu grijă la joc, hai să jucăm pe o sută de dinari de fiecare joc!
El răspunse:
– De bună seamă!
Și așeză pionii. Și la rându-i fetișcana, care se numea Zein Al-Mawassif, tot atunci ridică vălul de mătasă ce-i coperea pletele și se arăta ca un stâlp strălucit de lumină. Și Anis, care nu izbutea să-și mai desprindă privirile de pe potrivnicia sa, jucă mai departe tot fără să știe ce face: ba lua pionii cei roșii drept pionii albi, ba muta anapoda, și-așa că pierdu cinci jocuri la rând, de câte o sută de dinari fiecare. Și Zein Al-Mawassif îi spuse:
– Bag de seamă că nu ești mai cu luare-aminte nici acuma! Hai să jucăm pe mai mult! O mie de dinari de joc!
Ci Anis, în ciuda sumei pe care jucau, nu se dovedi mai grijuliu, și pierdu iar. Atunci ea îi spuse:
– Hai să jucăm pe tot aurul tău și al meu!
El primi, și pierdu. Atunci Anis jucă pe prăvăliile,

pe grădinile și pe robii lui, și pierdu tot, rând pe rând. Și nu îi mai rămase nimica în mâini.

Atunci Zein Al-Mawassif se întoarse înspre el și îi spuse:

– Anis, ești un smintit. Și nu vreau să te căiești că ai intrat în grădina mea și că m-ai cunoscut. Așa că îți dau îndărăt tot ce ai pierdut! Ridică-te și pleacă liniștit pe unde ai venit!

Ci Anis răspunse:

– Nu, pe Allah, o, sultană a mea, nu îmi pare deloc rău după cele ce am pierdut! Iar dacă ai să-mi ceri și viața, are să fie a ta pe dată. Ci, fie-ți milă! nu mă sili să plec!

Ea spuse:

– De vreme ce nu vrei să iei îndărăt ceea ce ai pierdut, du-te măcar și caută cadiul și martorii, ca să scrie o danie în toată legea cu bunurile acestea pe care le-am câștigat!

Iar Anis plecă numaidecât să-i aducă pe cadiu și pe martori. Și cadiul, măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmai senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și șasea noapte

Spuse:

... Și cadiul, măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse. Atunci Zein

Al-Mawassif se întoarse înspre Anis și îi spuse râzând:

– Acuma, Anis, poți să pleci și tu. Nu ne mai cunoaștem!

El spuse:

– O, sultană a mea, mă lași, așadar, să plec fără a-mi îndeplini dorința?

Ea spuse:

– Tare aș vrea, Anis, să-ți împlinesc ceea ce zici, dar mi-au mai rămas câteva lucruri pe care să ți le cer! Are să trebuiască să-mi mai aduci patru burdufuri cu mosc curat, patru uncii de chihlimbar cenușiu, patru mii de viguri de atlazuri de aur de cea mai frumoasă lucrătură, și patru catâri cu tot tacâmul lor!

El spuse:

– Pe capul meu, o, stăpână a mea!

Ea întrebă:

– Cum ai să faci ca să mi le dai? Că nu mai ai nimic!

El spuse:

– Are să aibă grijă Allah! Am destui prieteni care să-mi împrumute banii de care duc lipsă.

Ea spuse:

– Atunci dă fuga să-mi aduci cele ce ți-am cerut.

Și Anis, fără a se îndoi că prietenii săi nu i-ar veni în ajutor, ieși și se duse să-i caute.

Atunci Zein Al-Mawassif îi spuse uneia dintre însoțitoarele sale, pe care o chema Hubub:

– Du-te după el, o, Hubub, și iscodește-i drumurile. Și când ai să vezi că toți prietenii despre care vorbește n-au binevoit să-i vină în ajutor, și că pentru o pricină ori alta s-au descotorosit de el, să te duci și să-i spui: „O, stăpâne al meu Anis, stăpâna mea Zein Al-Mawassif m-a trimis la tine ca să-ți spun că vrea să te vadă numaidecât!" Și să-l aduci cu tine și să-l poftești în odaia de oaspeți. Și atunci are să se întâmple ce s-o întâmpla!

Iar Hubub răspunse că ascultă și că se supune, și zori să plece după Anis și să-l urmeze peste tot pe unde umbla.

În ce o privește pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta intră în casă și se duse la hammam să se scalde. Iar însoțitoarele sale îi dădură după scaldă toate îngrijirile de trebuință unei găteli fără de seamăn, pe urmă smulseră jos părul care era de smuls, neteziră ceea ce aveau de netezit, parfumară ceea ce aveau de parfumat, alungiră ceea ce aveau de alungit, și subțiară ceea ce aveau de subțiat. Pe urmă o îmbrăcară cu o rochie chindisită cu zarafir și îi puseră pe cap o cunună de argint pe care se sprijinea un diadem bogat de mărgăritare, având la spate un nod cu două capete, fiecare împodobit cu câte o piatră de rubin mare cât un ou de porumbel, și care îi spânzurau pe umerii strălucitori ca argintul străcurat. Pe urmă se apucară să-i împletească părul cel frumos și negru, înmiresmat cu mosc și cu ambră, în douăzeci și cinci de cosițe care îi atârnau până la călcâie. Și, când isprăviră s-o gătească și când se arătă asemenea unei mirese, se aruncară la picioarele ei și îi spuseră, cu un glas tremurând de minunare:

– Păstreze-te Allah întru strălucirea ta, o, stăpână a noastră, și depărteze pururea de la tine privirile pizmașilor, și ferească-te de deochi!

Și în vreme ce ea începu să se preumble cu pași cât mai ispititori, prin sală, ele nu mai conteneau să-i spună, din adâncul inimii lor, fel și fel de laude. Estimp, tânăra Hubub se întoarse cu frumosul Anis, pe care îl poftise acasă la Zein Al-Mawassif de îndată ce prietenii acestuia se descotorosiseră de el fără a binevoi să-i vină în ajutor. Și îl duse în sala în care se afla stăpâna sa Zein Al-Mawassif.

Când frumosul Anis o zări pe Zein Al-Mawassif în

toată strălucirea frumuseții ei, se opri înmărmurit și se întrebă: „Oare ea să fie, sau mai degrabă-i una dintre tinerele mirese care nu se văd decât în rai?" Ci Zein Al-Mawassif, bucuroasă de uimirea pe care i-o stârnise lui Anis, se duse la el zâmbind, îl luă de mână, îl călăuzi până la divanul cel larg și scund, pe care se așeză, și îl pofti și pe el să stea jos lângă ea. Pe urmă făcu un semn înspre slujitoarele ei, care numaidecât aduseră o tabla întinsă, lucrată dintr-o bucată de argint, pe care se aflau săpate stihurile acestea despre mâncăruri:

Întinge-n farfuriile bogate
Cu dumicatul tău, și ia cu zel,
Și bucură-ți privirile de toate,
Și bucură-ți și inima la fel
Cu-aceste fără seamăn dulci bucate,
Gustoase, felurite, miresmate:

Și sosuri, și tocănuri, și fripturi,
Fie la tavă, fie la grătar,
Și colărezi mustoși, și prăjituri,
Dulcețuri, și sorbeturi, și lictar,
Magiunuri, chisălițe, uscături –
Spre desfătarea fericitei guri!

O, prepelițe, o, clapon voinic,
O, voi, puiandri – haideți, să mă bucur!
Voi, miei gingași, hrăniți doar cu fistic
Și-acuma împănați vârtos cu struguri,
Măcar că n-aveți pene niciun pic,
Eu vă iubesc, și n-am să vă dezic!

Cât despre tine, fragede chebap,
Allah cel mare bine-te-cuvânte!
De daurita-ți carne la proțap

Mi-s poftele de-a pururea flămânde!
Niciun prilej pe lume n-am să scap
Cu tine orișicând să-mi fac de cap!

Iar tu, cea care în castronul plin,
Salată, tu, de portulacă verde,
Te scalzi pare că-n suflet de măslin –
Simt sufletu-mi de dragu-ți cum se pierde!
Al tău sunt, și la tine mă închin,
Iubita mea, cu care mă alin!

Te zbați în piept, de drag, și chiuiești,
Oh, inimă, când vezi dormind pe tavă
Perechea ceea proaspătă de pești,
Culcați acolo-n frageda otavă
De izmă-nmiresmată – și râvnești
Să guști minunea lor ca din povești.

Acum niciun cuvânt să nu mai scoată
Preafericita-mi gură! Tacă doar!
Să tacă și, cu mult dichis, să vadă
Cum să deguste acest praznic rar,
Pe care n-o să-l știe scri vreodată
Calamul nice unui hronicar,
Niciun izvod din lumea asta toată!

Atunci slujnicele puseră dinaintea lor bucatele înmiresmate. Și mâncară laolaltă pe săturatele și își îndulciră gurile. Și li se aduseră pocalele cu vin, și băură din aceeași cupă. Și Zein Al-Mawassif se plecă înspre Anis și îi zise:

– Iacătă că am mâncat împreună pâinea și sarea, iar tu, în felul acesta, ești oaspetele meu! Așa că acuma nu ai cum să poți gândi că aș putea să mai păstrez nici cel mai mărunt lucru care a fost al tău. Încât, fie că vrei, fie

că nu vrei, îți dau îndărăt tot ce am câștigat!

Iar Anis fu nevoit, vrând-nevrând, să primească în dar bunurile care fuseseră ale lui. Și se aruncă la picioarele codanei, și îi mulțumi îndelung. Ci ea îl ridică și spuse:

– Dacă vrei cu adevărat, o, Anis, să-mi mulțumești pentru darul acesta, nu ai decât să vii cu mine în patul meu. Și acolo, de data aceasta fără șagă, ai să-mi dovedești dacă știi să joci bine șah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și opta noapte

Spuse:

... nu ai decât să vii cu mine în patul meu. Și acolo, de data aceasta fără șagă, ai să-mi dovedești dacă știi să joci bine șah.

Și Anis, sărind în picioare, răspunse:

– Pe Allah, o, stăpână a mea, ai să vezi în pat cum craiul cel alb are să-i dovedească pe toți potrivnicii!

Spunând vorbele acestea, o luă în brațe și, împovărat cu luna aceea, se repezi înspre odaia de culcare, unde tânăra Hubub îi deschise ușa. Și acolo jucă o partidă de șatrange cu fetișcana, după toate datinele unei măiestrii desăvârșite; și pe urmă jucă a doua partidă, și a treia partidă, și tot așa mai departe, până la cea de a cincisprezecea partidă, făcându-l pe împărat, la fiecare atac, să se poarte atâta de vitejește încât codana, minunându-se și totodată rămasă fără de răsuflare, se mărturisi învinsă și strigă:

– Ești desăvârșit, o, taică al lăncierilor și al călăreților!

Pe urmă adăugă:

– Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Spune-i împăratului să se odihnească!

Și râzând, se sculă și puse capăt, pentru seara aceea, partidelor de șah.

Atunci, cu sufletul și cu trupul cufundat în oceanul desfătărilor, se odihniră o clipă unul în brațele celuilalt. Și Zein Al-Mawassif îi spuse lui Anis:

– Acesta-i un ceas de tihnă dobândit pe drept, o, neînvinsule Anis! Ci, ca să-ți pot judeca mai bine virtuțile, aș vrea să aflu de la tine dacă ești și la stihuri la fel de desăvârșit ca la șah! Ai putea, dar, să orânduiești pe ritm feluritele clipe ale întâlnirii noastre și ale jocului nostru, așa ca să ni le putem săpa mai temeinic în amintire?

Și Anis răspunse:

– Lucrul mi-i ușor, o, stăpână a mea!

Și șezu jos pe patul înmiresmat și, în vreme ce Zein Al-Mawassif sta cu brațul în jurul gâtului lui și îl mângâia cu drag, el ticlui lauda aceasta cerească:

Hai și-ascultați povestea vrăjitoare
A unei fetișcane ca din vis,
De paisprezece ani și-un sfert, pe care
Am întâlnit-o într-un paradis!

Ca ea frumoasă nu-i nici luna plină
Pe cerul lui Allah! Se legăna
Ca o gazelă zveltă prin grădină,
Și totul fremăta în preajma sa.

Se temeneau din ramuri, mlădioase,
Nainte-i, pomii; păsările, sus,
O preamăreau în cântece voioase
Când m-am oprit în fața ei și-am spus:

„O, chip strălucitor, cu tine fie
Senina pace-a lui Allah, mereu!
Sultană mândră, rogu-mă-adânc ție
Să-mi spui, ca să-l cunosc de-acum și eu,

Ce nume poartă-aceea ce-mi aprinde
Numai cu o privire-a ei de jar
Vârtejul nebuniilor în minte
Și-al dragostei nepotolit pojar?"

Cu sunet dulce de mărgăritare
Jucate într-o cupă de argint,
Așa-mi răspunse-atunci la întrebare
Suavul glas al ei ca un alint:

„Nu poți ghici și singur acel nume?
E oare chipul meu atât de-ascuns
Că niciun har nu-l oglindește cum e
Și-l face-n ochii tăi de nepătruns?"

Eu răspunsei: „Nu! Nu! Fără-ndoială:
Tu ești Podoaba Harurilor[1]*, ești*
Cea căreia mă rog cerându-i: Ia-mă!
Podoabă-a Lumii, să nu mă gonești!

Și-n schimb, o, preafrumoaso, am să-ți măsur
Mărgăritare, ambră, aur, mosc,
Nard, gemme, giuvaieruri și mătăsuri,
Podoabe-n valuri, câte se cunosc!"

Lucind, lumina zâmbetului, caldă,
Pe dinții-i tineri fulgeră atunci:
„Ia-mă, dar, ochi iubit! Și laolaltă
Să ne supunem dulcilor porunci!"

---

[1] Zein Al-Mawassif înseamnă *Podoabă a Harurilor.*

O, suflete-al meu, salți de bucurie!
O, cingătoarea desfăcut-a ei!
Pe urmă, ah, cămașa-i străvezie!
Și trupu-i gol apoi, zvârlind scântei!

O, alinare-a dorurilor mele!
Sărut al ei, de miere și parfum!
Miresmele de flacără din piele,
Gropițele-i din care foc băum!

Zavistncilor care tot îngaimă
Scorniri prostești cu limba lor cea rea,
Am să le-o zugrăvesc cu-ntreaga-i faimă,
Doar vor pricepe-atunci beția mea:

Bogatu-i păr, ca noaptea la culoare,
Pe spatele-i alb curge la pământ;
Ci trandafirii care dau în floare
Îi sunt pe față ca un iad arzând.

Sprâncenele-i subțiri sunt arcuri crunte,
Iar pleoapele-i, cu-o ploaie de săgeți,
Ucid pe cel ce stă să le înfrunte!
Privirea-i e hanger de mare preț!

Pocal cu tămâios i-i gura! Fagur
Sărutul ei! Sau apă de izvor!
Mărgăritare-s dinții albi – șiraguri
Culese din adâncul mărilor!

Ca gâtul de gazelă-i gâtu-i, iată,
Subțire și înmiresmat cu nard;
Iar pieptu-i e-o tablă de smalț curată
Pe care două cupe-ntoarse ard.

Gropița-i miresmată de pe pântec
E o beție de parfum ceresc;
Iar dedesubt, al vieții mele cântec,
E dorul după care jinduiesc!

Stă falnic, ca un jilț măreț de rege,
Cu cei doi stâlpi de slavă nalți și drepți
În stare nebunia s-o dezlege
Și-n mințile celor mai înțelepți.

Învăluit în șuba lui vrăjită,
Nesfiicios, și tânăr, și ghidici –
Când i-o atingi, se zbate vălurită,
Ca pielea pe-un catâr lovit de bici.

Ah, ochiu-i abia poate să se lase
Privit în roșul său mistuitor;
Iar buzele îi sunt dulci și cărnoase,
Cu vârful mândru și strălucitor.

De te apropii dârz și vitejește,
Te-așteaptă cald, voios și hotărât;
De trudă, de loviri nu se sfiește,
Și nici de bătălii, nu, cât de cât!

O, Zein Al-Mawassif, așa ești – mreajă
Și patimă! În veci nu voi uita
Nici nopțile de dragoste și vrajă,
Nici luminoasa frumusețe-a ta!

Auzind lauda aceasta ticluită atunci în cinstea sa, Zein Al-Mawasiif fu cuprinsă de un val de bucurie și se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute cincizeci și noua noapte

Spuse:

... Când auzi lauda aceasta ticluită în cinstea ei, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de bucurie și se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii. Și îl îmbrățișă pe Anis și îi spuse:

– O, Anis, ce desăvârșire! Nu vreau să mai trăiesc decât cu tine!

Și își petrecură împreună noaptea toată, cu fel de fel de zbeguri, cu giugiuleli și cu alte lucruri asemenea, până dimineața. Și își petrecură ziua unul lângă altul, ba mai hodinindu-se, ba mai mâncând și bând, ba mai veselindu-se, până seara. Și trăiră așa mai departe, vreme de o lună, în dârdora bucuriilor și a desfătării.

Or, când se încheie luna, tânăra Zein Al-Mawassif, care era măritată, primi o scrisoare de la soțul său, prin care i se vestea grabnica sosire a acestuia. Și, după ce citi scrisoarea, strigă:

– Fire-ar să-și rupă picioarele! Fire-ar depărtată slutenia! Iacătă că desfătătoarea noastră viață de-acum are să fie tulburată de sosirea chipului acela de rea-vestire!

Și îi arătă iubitului său scrisoarea și îi spuse:

– Ce să facem noi acuma, o, Anis?

El răspunse:

– Mă las întru totul pe seama ta, o, Zein! Pentru că, în ceea ce privește vicleniile și șiretlicurile, femeile au fost totdeauna mai presus decât bărbații!

Ea spuse:

– Da! Însă bărbatul meu este tare amarnic, și nu are margini de zuliar ce e! Și are să ne fie tare anevoie să nu-i stârnim bănuielile!

Și cugetă vreme de un ceas, apoi spuse:

– Nu văd altă cale ca să te aduc în casă, după afurisita lui de venire, decât aceea de a te înfățișa drept un negutător de parfumuri și de mirodenii! Cugetă, dar, la meseria asta, și mai cu seamă ia bine aminte, când o fi la tocmeală, să nu-l superi întru nimic!

Și se înțeleseră amândoi în ce chip să-l învăluiască pe soț.

Și iacătă că soțul se întoarse de pe drumurile lui, și rămase peste poate de uimit când o văzu pe nevastă-sa gălbejită toată, din creștet până-n talpă. Or, vicleana se adusese ea însăși în acea stare frecându-se singură cu șofran. Iar bărbatu-său o întrebă, tare speriat, de ce boală se bolnăvise; și ea îi răspunse:

– Dacă mă vezi așa de gălbejită, vai, nu este din pricina vreunei boli, ci din pricina jalei și a îngrijorării care m-au năpădit câtă vreme ai fost plecat! Tare mă rog ție să nu mai pleci de-acuma încolo la drum fără a lua cu tine un soț care să te poată apăra ori să te îngrijească! Și-atunci am să fiu mai liniștită în privința ta!

El răspunse:

– Din toată inima, așa am să fac! Pe viața mea, gândul tău este întemeiat! Liniștește-ți, așadar, sufletul, și caută să te întorci la culoarea strălucitoare de altădată a feței tale!

Pe urmă o sărută și plecă la prăvălia sa, întrucât era un mare negutător, evreu de credința lui. Iar soția, fetișcana, tot așa, era evreică, întocmai ca și el.

Or Anis, care luase toate învățăturile în privința meseriei celei noi pe care urma s-o îmbrățișeze, îl aștepta pe soț în pragul prăvăliei. Și, ca să lege cât mai grabnic prietenie cu el, îl îmbie cu parfumuri și cu mirodenii la un preț cu mult mai mic decât prețul obișnuit. Iar soțul lui Zein Al-Mawassif, care avea un suflet hapsân, fu atâta de mulțumit de afacerea aceea și de felul de

a negutători și de a se purta al lui Anis, încât ajunse mușteriul său statornic. Și nu peste multe zile ajunse să-l îmbie a se întovărăși cu el, dacă ar fi putut să aducă o sumă de bani mulțumitoare. Iar Anis nu pregetă să primească o atare îmbiere care, fără de nicio îndoială, avea să-l apropie de preaiubita sa Zein Al-Mawassif; și îi răspunse că și el avea aceeași dorință și că râvnea să fie tovarăș cu un negutător atâta de prețuit. Și întocmiră fără de zăbavă senetul lor de întovărășire, și îl pecetluiră cu pecețile lor, de față cu doi martori dintre mai-marii din suk.

Or, în seara acelei zile chiar, soțul frumoasei Zein Al-Mawassif, spre a cinsti senetul de întovărășire, îl pofti în casa lui pe noul său tovarăș, să împartă cina cu el. Și îl duse acasă; și, cum era evreu, și cum evreii nu le țin pe femeile lor ascunse de privirile străinilor, vroi să-l arate neveste-sii. Și se duse s-o vestească de sosirea tovarășului său Anis, și îi spuse:

– Este un tânăr bogat și cu purtări frumoase. Și doresc să vii să-l vezi!

Iar Zein Al-Mawassif, bucuroasă până peste poate de știrea aceea, nu vroi totuși să lase nicidecum să i se vadă simțămintele și, prefăcându-se a fi amarnic de supărată, strigă:

– Pe Allah! cum de cutezi tu, o, taică al bărbii, să aduci străini înlăuntrul casei tale? Și cu ce fel de ochi socoți tu să mă supui la greaua nevoință de a mă arăta lor, fie cu fața descoperită, fie cu ea acoperită? Numele lui Allah să fie cu mine și împrejurul meu! Trebuie să-mi uit acum sfiala ce se cade s-o aibă orice femeie tânără, numai pentru că ți-ai găsit un tovarăș? Mai degrabă mă las tăiată în bucăți!

Ci el răspunse:

– Ce vorbe necugetate mai spui și tu, o, femeie! Și

oare de când am hotărât noi să facem ca musulmanii, care au în credința lor să-și ascundă femeile? Și ce mai rușine anapoda la tine, și ce mai sfială aiurea! Noi suntem mozaici, iar fandoseala asta a ta este chiar cu totul din cale afară pentru o mozaică!

Așa îi vorbi. Ci, în cugetul său, gândea: „Ce binecuvântare a lui Allah asupra casei mele să am o soție atâta de cuminte, de cumpătată, de înțeleaptă și de plină de măsură!" Pe urmă începu să-i vorbească cu atâta râvnă, încât, până la sfârșit, o hotărî să vină și să îndeplinească chiar ea datoriile de gazdă față de tovarășul lui cel nou.

Or, Anis și Zein Al-Mawassif, când se văzură, se feriră să lase a ieși în vileag că se cunoșteau. Și Anis, cât ținu cina, șezu cu ochii în jos, tare rușinos; și se făcea plin de o mare sfiiciune, și nu se uita decât la soț. Iar evreul gândea în sinea lui: „Ce tânăr minunat!" Încât, la sfârșitul cinei, nu pregetă să-l poftească pe Anis și a doua zi să-i fie musafir la masă. Și Anis veni a doua zi, și în ziua cealaltă; și, de fiecare dată, se purtă întru totul cu o iscusință și cu o cumpătare desăvârșite.

Ci evreul tot fusese tulburat de un lucru ciudat, care se petrecea de fiecare dată când se afla Anis în casă. Căci, cu adevărat, negustorul avea în casă o pasăre îmblânzită...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și una noapte

Spuse:

... cu adevărat, negustorul avea în casă o pasăre îmblânzită, care fusese crescută de evreu și care îl cunoștea

și îl îndrăgea pe stăpânul ei. Ci, în vremea cât evreul lipsise de acasă, pasărea își mutase dragostea asupra lui Anis și se deprinsese să vină și să se așeze pe capul și pe umerii lui, și să se alinte în fel și chip, până într-atâta că, atunci când stăpânul ei, evreul, se întoarse din călătorie, pasărea nu mai vroi să-l cunoască, privindu-l ca pe un străin. Și nu mai avea nici țipete de bucurie, nici bătăi din aripi și nici alinturi decât pentru tânărul Anis, tovarășul stăpânului ei. Și evreul cugetă în sineși: „Pe Mussa și Aarun! pasărea aceasta m-a uitat! Iar purtarea ei față de mine îmi face și mai de preț simțămintele soției mele, care s-a îmbolnăvit de durere când am lipsit!" Așa gândea el! Ci un alt lucru ciudat îl tulbură nu peste mult și îi stârni o sumedenie de prepuneri chinuitoare.

Într-adevăr, băgă de seamă că soția sa, cea atâta de cumpănită și de așezată de față cu Anis, îndată ce adormea avea niște vise tare ciudate. Își întindea mâinile, gâfâia, suspina și se răsucea în fel și chip, rostind numele lui Anis și vorbindu-i așa cum vorbesc îndrăgostiții cei mai pătimași. Iar evreul fu până peste poate de uimit să vadă că lucrul acesta se petrecu mai multe nopți în șir, și gândi: „Pe Pentateuc! asta-i ca să mi se dovedească anume că femeile sunt toate la fel și că atunci când vreuna dintre ele este cuminte și curată și cumpătată, așa cum este soția mea, tot trebuie ca într-un fel ori în altul să-și îndeplinească dorurile cele spurcate, fie chiar și numai în vis! Departe de noi fie Cel-Rău! Ce blestemate mai sunt și făpturile astea zămislite din para iadului!" Pe urmă își zise: „Trebuie numaidecât s-o pun la încercare pe nevastă-mea! Dacă s-o lepăda de ispită și dacă are să rămână curată și cuminte, înseamnă că și purtarea păsării și zvârcolelile din vise nu sunt decât niște întâmplări ca toate întâmplările, fără de nicio însemnătate!"

Or, când veni ceasul de masă obișnuit, evreul spuse soției sale și tovarășului său că este poftit la valiu pentru o vânzare mare de mărfuri; și îi rugă să-l aștepte cu masa până ce s-o întoarce și el. Pe urmă îi lăsă singuri și ieși prin grădină. Ci, în loc să se ducă la valiu, se întoarse degrabă pe unde plecase și se sui la catul de deasupra al casei; de acolo, dintr-o odaie care avea o bageaca ce da înspre sala de oaspeți, putea să iscodească tot ce urma să se petreacă.

Or, nu avu de așteptat multă vreme urmarea, care se arătă din partea lor în chip de sărutări și de giugiuleli de o tărie și de o patimă năprasnice. Și întrucât nu vroia să se dea în vileag că se află acolo, și nici să le dea de bănuit că nu plecase la valiu, fu nevoit să privească, vreme de un ceas, la toate desfătările vajnice ale celor doi îndrăgostiți. Ci după acea așteptare chinuită, coborî la ei și intră în sală, cu un chip zâmbitor, întocmai ca și cum habar nu ar fi avut de nimic. Și cât ținu masa se feri cu grijă să-i lase să ghicească simțămintele ce-l munceau, și se purtă cu mai multă cinstire și cu mai multă drăgălășenie față de tânărul Anis, care, de altminteri, se arătă încă și mai așezat și mai sfios ca de obicei.

Dar când masa se sfârși și tânărul Anis plecă, evreul își zise: „Pe coarnele Domnului nostru Mussa! am să le ard inimile despărțindu-i!“ Și scoase de la piept o scrisoare pe care o deschise și o citi; pe urmă strigă:

– Iacătă că iar am să fiu silit să plec într-o călătorie lungă. Căci scrisoarea aceasta îmi vine de la niște prieteni ai mei din străinătăți, și trebuie să mă duc la ei ca să punem împreună la cale o mare afacere negoțătorească!

Iar Zein Al-Mawassif știu cum să-și ascundă în chip desăvârșit bucuria pe care i-o aducea știrea aceea și spuse:

– O, soțul meu mult-iubit, ai să mă lași, așadar, să

mor de lipsa ta? Spune-mi măcar câtă vreme ai să rămâi departe de mine!

El spuse:

– Vreme de vreo trei-patru ani, nici mai mult, nici mai puțin!

Iar ea strigă:

– Ah, sărmană Zein Al-Mawassif! ce soartă mai ai și tu, să nu te bucuri niciodată de șederea cu tine a soțului tău! O, deznădejde a sufletului meu!

Ci el îi spuse:

– Nu te mai necăji! Căci de data aceasta, ca să nu te mai las singură și să te primejduiască boala și mâhnirea, vreau să mergi și tu cu mine! Ridică-te, dară, și cheamă-le pe slujnicele tale Hubub, Khutub, Sukub și Rukub să te ajute să-ți strângi calabalâcurile de plecare!

La vorbele acelea, Zein Al-Mawassif, zdrobită, îngălbeni de tot la chip, și ochii i se umplură de lacrimi, și nu mai putu să rostească nici măcar un cuvânt. Iar soțul ei, care înlăuntrul său se simțea gâlgâind de mulțumire, o întrebă cu un glas plin de duioșie:

– Ce ai, Zein?

Ea răspunse:

– Nimic, pe Allah! Sunt numai oleacă tulburată de știrea aceasta plăcută, știind că n-am să mai rămân singură fără tine!

Pe urmă se sculă și începu să se pregătească de plecare, ajutată de slujnicele sale, sub ochiul evreului, soțul ei. Și Zein nu știa cum să facă să afle și Anis trista veste. Într-un sfârșit, izbuti să se folosească de o clipă prielnică spre a însemna pe poartă stihurile acestea de despărțire pentru iubitul ei:

Anis, îți las tristețea mea, s-o plângi!
Acuma, iată, singur vei rămâne,

Cu suflet sfâșiat de răni adânci!
Sunt pradă unei crunte anasâne.
Numai un suflet rău și zuliar,
Mai mult decât nevoia, ne desparte.
Își face bucuria hâd cuibar
În inima pizmașului de moarte,
Când vede cât nealinat amar
Mă macină pe mine și mă arde.
Ci pe Allah cel Neclintit mă jur,
Anis, c-a nimănui, afar' de tine,
N-am să mai fiu, de-ar năpădi pe mine
Mijlocitori cât frunza din păduri!

După care se sui pe cămila ce fusese pregătită pentru ea și, știind că avea să nu-l mai vadă niciodată pe Anis, se afundă în palanchinul ei, spunând versuri de rămas-bun casei și grădinii. Și caravana toată porni la drum, cu evreul în frunte, cu Zein Al-Mawassif la mijloc, și cu slujnicele la coadă. Și-atâta cu Zein și cu evreul, soțul ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și doua noapte

Spuse:

... Și-atâta cu Zein și cu soțul ei, evreul.

Iar în ceea ce îl privește pe tânărul Anis, iacătă! A doua zi, când nu-l mai văzu venind la suk, după obiceiul său, pe negustorul evreu, tovarășul lui, fu peste poate de nedumerit și îl așteptă să sosească până seara. Ci degeaba. Atunci se hotărî să se ducă și să vadă el însuși

pricina unei lipse ca aceea. Și așa ajunse dinaintea porții de la intrare și citi însemnarea pe care Zein Al-Mawassif o săpase cu mâna ei acolo. Și îi pricepu înțelesul și, năucit, se lăsă să cadă jos la pământ, pradă deznădejdii. Iar când își mai veni oleacă în sine din tulburarea pe care i-o pricinuia plecarea iubitei lui, începu să-i întrebe pe vecini despre ea. Și așa află că evreul, soțul ei, o dusese dimpreună cu slujnicele și cu o mulțime de calabalâc, pe două cămile, și cu zaherea pentru o călătorie tare lungă.

La știrea aceea, Anis începu să se învârtească întocmai ca un smintit prin singurătățile grădinii; și ticlui versurile acestea:

Să ne oprim să plângem
La dulcea amintire
A mult-iubitei noastre,
Aici, unde foșnesc
Copacii din grădina-i
Privită cu iubire,
Și unde casa-i doarme
În somnul nefiresc,
Iar urmele-i rămase,
Ca-n inimă-mi, cu șoapte
Nu pot să le mai șteargă,
Oricât s-ar vânzoli,
Nici vânturile crunte
Ce bat din miazănoapte,
Nici vânturile blânde
Ce bat din miazăzi!

S-a dus! Dar bietu-mi suflet
E lângă ea oriunde,
Legat de strămurarea
Ce dă îndemn la drum

Cămilelor! Ah, vino,
Tu, noapte, din afunde
Nemărginiri, ah, vino,
Și răcorește-acum
Obrajii mei în flăcări,
Și potolește jarul
Ce inima mi-o arde
Și mi-o preface-n scrum.
O, vânt dinspre deșerturi,
Tu, cel ce în suflare
Aduci mireasma scumpă
A răsuflării ei,
Nu ți-a spus oare leacul
Care-ar mai fi în stare
Să curme-aceste lacrimi
Ce curg din ochii mei?
Nu ți-a spus oare leacul
Ah, leacul sfânt cu care
Să-ntorc al vieții licăr
În trupul meu de stei?

Vai mie! mokademmul
A dat semnal de ducă,
Și-n toi adânc de noapte
Cernita chervanea
Stă gata de plecare –
Când zorii nici n-apucă
Pe văi să-și pună vălul
Luminii pentru ea!
Cămilele-ngenunche!
Calabalâcu-i gata!
Iar ea se suie tristă
În palanchin. S-a dus!
S-a dus, vai! Și mă lasă
Pe urmele ei, biata,

Pierdut fără nădejde,
Cu sufletul răpus.

Și o urmez departe
Pe drumurile rele
Stropind țărâna zării
Cu lacrimile mele!

Pe urmă, cum se lăsase să lunece astfel pe calea gândurilor și a amintirilor, auzi croncănind un corb ce-și avea cuibul într-unul din palmierii din preajmă. Și ticlui stihurile acestea:

O, corbule, ce cauți tu-n grădina
Iubitei mele? Oare plângi așa,
Cu glasul tău de jale, jalea mea
Și dragostea-mi ce și-a pierdut lumina?
Vai! Vai! țipi tu în tristu-ți grai,
Și toate țipă-n jurul tău: Vai! Vai!

Pe urmă Anis nu mai putu să îndure atâtea chinuri și amaruri și se întinse pe pământ, și îl fură somnul. Și iată că i se arătă în vis iubita lui; și se simțea fericit lângă ea; și o strângea în brațele lui, și ea tot așa pe el. Ci deodată se trezi și nălucile pieiră. Și nu mai putu decât să ticluiască stihurile acestea:

Icoană sfântă a iubitei mele!
În toi de noapte-adâncă îmi apari,
Și vii, povara dorurilor grele
O clipă s-o alini, atât măcar!

Ah, visele sunt trista fericire
Ce le rămâne celor despărțiți!
Dar cât de grele-s ele la trezire,
Nălucile din ochii veștejiți!

Ea îmi vorbește, râde, mă mângâie;
Eu fericirea lumii-o țin la piept;
Din toate însă nu-i dat să rămâie
Decât suspinu-atunci când mă deștept!

Așa se jeluia tânărul Anis. Și trăia așa mai departe, la umbra casei părăsite, neîndepărtându-se decât ca să mănânce și el cât de cât acasă la el. Și-atâta cu Anis.

Estimp, caravana, când ajunse la depărtare de o lună de la cetatea cu pricina, așeză conac. Iar evreul puse să se ridice corturile nu departe de cetatea ce se afla lângă mare. Acolo, o dezbrăcă pe nevastă-sa de hainele cele bogate, luă o nuia lungă și mlădioasă, și spuse:

– A, stricato și destrăbălato, pielea ta cea prihănită nu mai poate fi curățată decât cu asta! Să vină acuma să te scape din mâinile mele tânărul acela Anis, dezmățatul!

Și, cu toate țipetele și împotrivirile ei, o sfichiui amarnic, când cu dreapta, când cu stânga. Pe urmă aruncă peste ea o mantie aspră din păr de capră, și se duse cu ea în cetate să caute un potcovar, și îi zise potcovarului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și treia noapte

Spuse:

... și se duse cu ea în cetate să caute un potcovar, și îi zise potcovarului:

– Să fereci cât mai vârtos picioarele acestei roabe; după care să-i fereci și mâinile. Și-așa are să-mi slujească de vită de călărit!

Iar potcovarul, înmărmurit, îl privi pe bătrân și îi zise:

– Pe Allah! este întâia oară când sunt chemat să ferec o făptură omenească! Au ce-a săvârșit roaba aceasta tânără ca să i se cadă o atare osândă?

Bătrânul spuse:

– Pe Pentateuc! aceasta este osânda cu care noi, evreii, îi pedepsim pe robii noștri, atunci când avem a ne plânge de purtarea lor.

Ci potcovarul, uluit de frumusețea strălucitei Zein Al-Mawassif, și tulburat până peste poate de farmecele ei, îl sfruntă pe evreu cu silă și cu mânie, și îl scuipă în ochi; și, în loc de a se atinge de tânăra fetișcană, ticlui acolo pe loc stihurile acestea:

Tu, mai degrabă, o, catâr smintit,
Să fii pe toată pielea potcovit,
Mai înainte de a fi sluțite
Picioarele ei preablagoslovite!
Că de-ai avea un pic de minte-n glavă,
Ai fi văzut și tu că nu potcoavă
Se cade-acestor gingașe picioare,
Ci aur, în inele lucitoare!
Și să fii bine-ncredințat așa:
Că o făptură mândră cum e ea,
De-o fi s-ajungă poate că vreodată
Naintea Celui-Sfânt, la judecată,
Judecătoru-o scoate-ntr-o clipită
Nevinovată și neprihănită.

Pe urmă potcovarul alergă la valiul cetății și îi povesti tot ce văzuse, zugrăvindu-i frumusețea cea minunată a strălucitei Zein Al-Mawassif și osânda la care vrea s-o supună evreul, soțul ei. Iar valiul porunci cavazilor să se ducă pe dată la corturi și să aducă dinaintea lui pe roaba

cea frumoasă, pe evreu și pe celelalte femei din caravană. Și străjerii zoriră să îndeplinească porunca. Și, peste un ceas, se întoarseră și împinseră în sala de judecată, dinaintea valiului, pe evreu, pe Zein Al-Mawassif și pe cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub și Rukub. Și valiul, uluit de frumusețea mândrei Zein Al-Mawassif, o întrebă:

– Cum te cheamă, fiica mea?

Ea spuse, scuturându-și șoldurile:

– Roaba ta Zein Al-Mawassif, o, stăpâne al nostru!

Și el o întrebă:

– Da insul ăsta atâta de urât, cine este?

Ea răspunse:

– Este un evreu, o, stăpâne al meu, care m-a luat de la mama și de la tatăl meu, și m-a necinstit, și a vroit, cu tot soiul de chinuri amarnice, să mă silească să mă leapăd de sfânta lege musulmană a părinților mei! Și în fiecare zi mă pune să îndur schingiuri grele, și încearcă în acest chip să-mi frângă dârzenia! Și, ca dovadă pentru cele ce mărturisesc eu aici, o, stăpâne al meu, ia uite urmele loviturilor cu care mă zobește necurmat!

Și își dezvălui cu multă sfiiciune partea de sus a brațului, și arătă dungile cu care era învrâstată. Pe urmă adăugă:

– Și-apoi, o, stăpâne al nostru, preacinstitul potcovar are să mărturisească la ce schingiuire păgânească a vrut să mă supună! Iar slujnicele mele au să adeverească și ele cele spuse de mine! În ce mă privește, eu sunt o musulmană, o drept-credincioasă, și mărturisesc că nu este alt dumnezeu afară de Allah, și că Mahomed este trimisul lui Allah!

La vorbele acestea, valiul se întoarse înspre slujnicele Hubub, Khutub, Sukub, și Rukub, și le întrebă:

– Este adevărat ce spune stăpâna voastră?

Ele răspunseră:

– Este adevărat!

Atunci valiul se întoarse înspre bătrân și, cu ochii scăpărând, îi strigă:

– Afurisit să fii tu, vrăjmaș al lui Allah! De ce ai rupt-o pe tinerica aceasta de la tatăl și de la mama ei, de la casa și de la țara ei, și ai schingiuit-o, și ai încercat s-o faci să-și lepede sfânta noastră credință și s-o arunci în ticăloasele de blestemății ale păcătoșiei tale?

Și el răspunse:

– O, stăpâne al nostru, pe viața capului lui Yacub, al lui Mussa și al lui Aarun! mă jur ție că tânăra aceasta este soția mea legiuită!

Atunci valiul strigă:

– Să fie ciomăgit!

Iar străjerii îl întinseră la pământ și îi traseră la talpa picioarelor o sută de lovituri de ciomag, și pe spinare tot o sută de lovituri de ciomag. Și, cum acela țipa și răcnea fără contenire, împotrivindu-se și urlând că Zein Al-Mawassif era a lui după lege, valiul spuse:

– De vreme ce nu vrea să mărturisească, să i se reteze mâinile și picioarele, și să fie biciuit!

Când auzi osânda aceea năprasnică, bătrânul strigă:

– Pe coarnele cele sfinte ale lui Mussa! dacă numai atâta trebuie ca să scap, ei bine! mărturisesc că femeia aceasta nu este soția mea și că am răpit-o de la ai ei!

Atunci valiul grăi:

– De vreme ce mărturisește, să fie aruncat în temniță! Și acolo să rămâie câte zile o mai avea de trăit!

Și cavazii îndepliniră pe dată porunca. Și îl târâră în temniță. Și de bună seamă că acolo avea să se sfârșească, întru necredința și urâțenia lui. Nu l-ar mai

avea Allah în veci întru mila sa! Și zvârli-i-ar sufletul în pojarul din catul cel mai de la urmă al iadului! Ci noi suntem drept-credincioși! Și noi mărturisim că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, și că Mahomed este trimisul lui Allah!

În ce o privește pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta sărută mâna valiului și, însoțită de cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub și Rukub, se întoarse la corturi și porunci cămilarilor să ridice tabăra și să pornească la drum înspre țara iubitului ei Anis.

Or, caravana călători fără de necaz și, în seara celei de-a treia zile, ajunse la o mânăstire creștinească, locuită de patruzeci de călugări și de patriarhul lor. Și patriarhul acela, pe care îl chema Danis, tocmai sta jos înaintea porții mânăstirii, să se bucure de reveneală, când fetișcana cea frumoasă trecu călare pe cămila ei, cu capul scos afară din palanchin. Și patriarhul, la vederea acelui chip de lună, simți cum i se înviorează bătrâna carne moartă; și se cutremură, și în picioare, și în spinare, și în inimă, și în capul său. Și se ridică din jilțul lui și, ploconindu-se până la pământ dinaintea palanchinului frumoasei Zein Al-Mawassif, o pofti pe fetișcană să coboare și să se odihnească acolo cu toată liota ei. Și stărui pe lângă ea să-și petreacă noaptea la mânăstire, încredințând-o că la vreme de noapte mișună peste tot tâlharii de drumul mare. Și Zein Al-Mawassif, nevrând să se încăpățâneze a nu primi acea găzduire, măcar că era din partea unor creștini și călugări, coborî din palanchin și intră în mânăstire, urmată de cele patru slujnice ale sale.

Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumusețea și farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și cincea noapte

Spuse:

... Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumusețea și farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif, nu știa cum să facă să-i mărturisească patima lui. Căci lucrul acesta era, într-adevăr, tare anevoios. Într-un sfârșit, socoti că a găsit calea cea mai bună, și anume de a trimite la fetișcană pe călugărul cel mai bun de gură dintre cei patruzeci de călugări ai mânăstirii. Și călugărul acela se duse la codană, cu gândul de a-i vorbi în folosul patriarhului său. Ci, la vederea acelei lune de frumusețe, își simți limba înnodată în gură cu o mie de noduri și, dimpotrivă, degetul lui cel de sub brăcinar începu să vorbească tare lămurit de sub mantia lui, ridicându-se ca un nas de elefant. Și, la priveliștea aceea, Zein Al-Mawassif, începu să râdă din tot gâtul ei, împreună cu Hubub, Khutub, Sukub și Rukub. Pe urmă, când îl văzu pe călugăr că stă mut, cu nasul în sus, Zein făcu un semn înspre slujnice, care săriră numaidecât și îl împinseră afară din odaie.

Atunci patriarhul Danis, dacă îl văzu pe călugăr că se întoarce cu o înfățișase tare amărâtă, își zise: „Fără îndoială, n-a izbutit s-o înduplece!“ Și mână alt călugăr la ea. Și cel de al doilea călugăr se duse la Zein Al-Mawassif; ci i se întâmplă și lui întocmai cum i se întâmplase și celui dintâi. Și fu izgonit, și se întoarse cu capul plecat la patriarh; iar patriarhul, atunci, trimise pe al treilea, și pe al patrulea, și pe al cincilea, și tot așa mai departe, până la al patruzecilea. Și, de fiecare dată, călugărul

trimis cu votria se întorcea mofluz, fără a fi izbutit să înfățișeze solia patriarhului său și fără a-și fi arătat altceva în fața fetișcanei decât tulburarea moștenirii ce i-o lăsase tătâne-său.

Când văzu toate astea, patriarhul își aduse aminte de zicala care spune: „Cel mai bine este să te scarpini cu unghiile tale, și să mergi pe picioarele tale!" Și se hotărî să facă singur ceea ce era de făcut.

Atunci se ridică și intră cu pas falnic și măsurat în odaia în care se afla Zein Al-Mawassif. Și iacătă! Întocmai ca și celorlalți călugări, i se întâmplă tot ce li se întâmplase și lor, adicătelea rămase cu limba înnodată cu o mie de noduri și cu graiul numai al sculei. Și față de râsul și de zeflemelile codanei și ale tovarășelor ei, ieși din odaie cu nasul atârnându-i până la pământ.

Or, de îndată ce plecă el, Zein Al-Mawassif se ridică și le spuse soațelor:

– Pe Allah! trebuie să fugim din mânăstirea aceasta cât mai iute, căci tare mi-e teamă că acești călugări amarnici și cu patriarhul lor cel duhnos să nu vină și să ne siluiască la noapte și să ne spurce cu atingerea lor pângăritoare!

Și prilejindu-se de negurile nopții, se furișară toate cinci afară din mânăstire și, încălecând iarăși pe cămile, porniră la drum mai departe, înspre țara lor. Și-atâta cu ele.

În ce-i privește pe patriah și pe cei patruzeci de călugări, apoi aceștia, când se treziră dimineața și când băgară de seamă fuga strălucitei Zein Al-Mawassif, își simțiră măruntaiele cum se zvârcolesc de ciudă. Și se strânseră în biserică, să cânte ca asinii, după năravul lor. Ci în loc să-și cânte antifoanele și să-și îngaime rugăciunile obișnuite, ia uite ce ticluiau:

Călugărul cel dintâi cânta:

Strângeți-vă, frații mei, laolaltă,
Până ce nu v-o părăsi sufletul meu,
Căci mi-a bătut ceasul cel de pe urmă!
Pojarul dragostei îmi arde oasele,
Patima îmi sfâșie inima,
Și mă mistui de-o frumusețe rară
Care-a venit la noi să ne ucidă
Cu săgețile ucigașe
Zvârlite de genele pleoapelor ei.

Iar cel de al doilea călugăr răspunse cu această cântare:

O, tu, cea care acuma
Drumețești departe de mine,
De ce, dacă mi-ai răpit inima,
Nu m-ai luat de tot când ai plecat?
Te-ai dus,
Și duci și tihna mea cu tine!
Ah, dare-ar Domnul să te-ntorci curând,
Ca să mă vezi cum îmi dau sufletul
În brațele tale!

Cel de al treilea călugăr cântă:

O, tu, cea al cărei chip strălucește în ochii mei,
Și-mi umple sufletul,
Și-mi năpădește inima,
Pentru duhul meu amintirea ta
Este mai dulce decât este mierea
Pentru buzele de copil!
Iar dinții tăi care zâmbesc viselor mele
Sunt mai strălucitori ca sabia lui Azrael.

Ca o umbră-ai trecut,
Și ai turnat în lăuntrurile mele
O flacără mistuitoare.
Dacă vreodată în vreun vis
Ai veni lângă patul meu,
L-ai găsi scăldat
De lacrimile mele.

Cel de al patrulea călugăr răspunse:

Să punem strajă gurii noastre,
O, frații mei,
Și să nu lăsăm slobode
Vorbele cele zadarnice
Care mohorăsc
Inimile noastre chinuite,
O, tu, lună plină a frumuseții,
Dragostea ta și-a cernut
Strălucitele-i raze
Peste capul meu neguros
Și m-a aprins de-o patimă
Fără de sfârșit.

Cel de al cincelea călugăr, suspinând, cântă:

Eu nu mai am decât un dor –
Dorul după iubita mea!
Frumusețea ei întunecă
Strălucirea lunii!
Șoldurile ei falnice îl preamăresc
Pe-Acela carele le-a zămislit!
Și iată că inima mea
E mistuită de dragostea pe care
Mi-a deșteptat-o frumusețea ei!
Și lacrimile curg din ochii mei
Ca niște picături de onix.

Cel de al șaselea călugăr, atunci, duse mai departe:

O, tufișuri pline de trandafiri,
O, stele de pe ceruri,
Unde-i aceea care s-a ivit
Pe zarea noastră,
Și-a căreia putere ucigașă,
Fără de sprijinul niciunei arme,
Îi biruiește pe bărbați
Numai cu privirile sale?

Pe urmă, cel de al șaptelea călugăr cântă cântarea aceasta:

Ochii mei care au pierdut-o
Se umplu de lacrimi;
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.
O, vrăjitoare dulce,
Ivită în căile noastre –
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.

Și, la fel, mai departe, toți călugării dădură glas, unul după altul, câte unei cântări ticluite atunci, până ce veni și rândul patriarhului lor care, cu glas plângăreț, behăi:

Sufletul mi-e plin de tulburare,
Și nădejdile m-au părăsit.
O frumusețe răpitoare
A trecut pe cerul nostru
Și mi-a dus tihna cu ea.
Acuma somnul
A pierit de pe pleoapele mele,

Și jalea mi le mistuie.
Doamne, mă jeluiesc ție
De chinurile mele!
Doamne,
Fă ca sufletul meu să se ducă
Și făptura-mi să piară
Ca o umbră!

Când își sfârșiră de lălăit cântecele, călugării se aruncară cu fața pe podelele bisericii și bociră îndelung. După care hotărâră să zugrăvească din minte chipul celei fugite și să-l așeze pe altarul păgâniei lor. Ci nu putură să-și împlinească gândul, întrucât îi ajunse moartea și puse capăt chinurilor lor, după ce își săpară singuri mormintele, în mânăstire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și șasea noapte

Spuse:

... după ce își săpară singuri mormintele, în mânăstire. Și-așa cu cei patruzeci de călugări și cu patriarhul lor!

Estimp, veghea lui Allah îi meni caravanei bună tihnă și, după o călătorie fără supărări, sosi cu bine în țara de obârșie. Și Zein Al-Mawassif, ajutată de soațele sale, se coborî din palanchin și puse piciorul la pământ în grădina ei. Și intră în casă și numaidecât porunci să se gătească totul și să se parfumeze patul cu ambră scumpă, până a nu o trimite pe Hubub să-l vestească de întoarcerea sa pe mult-iubitul Anis.

Or, la ceasul acela, Anis, care își trecea zilele și nopțile numai într-un plâns, sta și somnolea, întins pe patul lui, și avea un vis în care o vedea limpede pe iubita sa cum se întorsese acasă. Și, întrucât credea în vise, se ridică tare tulburat și plecă numaidecât la casa iubitei Zein Al-Mawassif ca să se încredințeze dacă visul era adevărat. Și intră pe poarta de la grădină. Și îndată simți în văzduh mireasma de ambră și de mosc a mult-iubitei sale. Și zbură către casă și intră în odaia în care, gata de mult, Zein Al-Mawassif îl aștepta să vină. Și căzură unul în brațele celuilalt, și șezură mult timp înlănțuiți așa, vădindu-și semnele pătimașei lor iubiri. Și, ca să nu leșine de bucurie și de tulburare, băură dintr-un ulcior plin cu o băutură răcoritoare de zahăr cu lămâie și cu apă de flori. După care își descărcară sufletele, povestindu-și tot ce li se întâmplase în vremea despărțirii lor; și nu tăceau decât ca să se alinte și să se sărute cu drag. Și numai Allah știe socoata și dârzia dovezilor lor de dragoste din noaptea aceea. Și, a doua zi, o trimiseră pe tânăra Hubub după cadiu și după martori, care scriseră pe loc senetul lor de căsătorie. Și trăiră amândoi o viață preafericită, până ce veni Secerătoarea flăcăilor și a fetișcanelor! Ci slavă și mărire Aceluia carele, întru dreptatea sa, împarte frumusețea și desfăturile! Și rugăciunea și pacea fie cu sultanul trimișilor, Mahomed, care a menit raiul pentru drept-credincioșii săi!

După ce Șeherezada povesti astfel povestea lui Anis și a frumoasei Zein Al-Mawassif, micuța Doniazada strigă:

– O, surioara mea, câtă dulceață, câtă desfătare, câtă curăție și câtă desăvârșire în vorbele tale!

Iar Șeherezada spuse:

– Dar ce este toată această poveste pe lângă aceea pe care

vreau s-o mai povestesc, dacă, bineînțeles, vrea să-mi îngăduie sultanul, despre Tânărul cel Leneș?

Și sultanul Șahriar spuse:

– De bună seamă, Șeherezada! am să-ți mai îngădui și noaptea aceasta, căci vorbele tale m-au mulțumit, iar eu nu cunosc *Povestea cu Tânărul Leneș!*

Și Șeherezada spuse:

POVESTEA CU TÂNĂRUL LENEȘ[1]

Se povestește – printre multe altele – că într-o zi, pe când califul Harun Al-Rașid ședea în scaunul lui de domnie, a intrat în sală un băiețel hadâmb care ținea în mâini o cunună de aur roșu, încrustată cu mărgăritare și rubine și tot soiul de gemme și de nestemate dintre cele mai scumpe. Și hadâmbuțul a sărutat pământul dintre mâinile califului și a spus:

– O, emire al drept-credincioșilor, stăpâna noastră Sett Zobeida m-a trimis să-ți aduc salamalecurile și supunerea ei și totodată să-ți spun că acestei cunune minunate, pe care o știi bine, îi lipsește din vârf o gemmă mare, și nu s-a putut găsi niciodată una destul de frumoasă spre a fi pusă în locul gol. Și a poruncit să se caute pe la toți negustorii, și a scotocit prin toată visteria sa, dar până acuma încă nu a izbutit să găsească o piatră vrednică să stea în vârful cununei acesteia! Drept care dorește să poruncești tu să se facă cercetările de cuviință, spre a-și împlini plăcerea.

Atunci califul s-a întors înspre vizirii, emirii, curtenii și musaipii săi și le-a spus:

– Căutați cu toții gemma aceea, cât de mare și de frumoasă o dorește Sett Zobeida!

Or, au căutat cu toții gemma printre nestematele soțiilor lor; ci nu au găsit nimic pe potriva dorinței

[1] În traducerea lui M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Abu-Muhammed cel leneș.*

stăpânei Sett Zobeida. Și au dat seamă califului de zădărnicia căutărilor lor. Iar califul și-a simțit inima tare strânsă la vestea aceea și le-a spus:

– Cum se poate să fiu calif și domnul domnilor de pe pământ, și să nu se poată să am un lucru atâta de nevolnic cum este o piatră? Vai de căpățânile voastre! Duceți-vă și cercetați pe la negustori!

Iar ei au cercetat pe la toți negustorii, care au răspuns la fel:

– Nu mai căutați degeaba! Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească o gemmă ca aceea decât la un tânăr din Bassra, care se numește Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Iar ei s-au dus să-i dea seamă califului despre cele ce aflaseră, spunându-i:

– Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească gemma decât la un tânăr din Bassra, care se numește Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Atunci califul i-a poruncit lui Giafar, vizirul său, să-i dea de știre emirului de la Bassra să se ducă să-l caute numaidecât pe Abu-Mohammad-Oase-Moi și să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și șaptea noapte

Spuse:

... să-l caute numaidecât pe Abu-Mohammad-Oase-Moi și să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa. Și Giafar a scris pe dată o scrisoare și l-a însărcinat pe spătarul Massrur să plece cu mare grabă la Bassra și s-o

ducă chiar el emirului El-Zobeidi, cârmuitorul cetății. Și Massrur a plecat, fără a mai zăbovi, să-și îndeplinească solia.

Când cârmuitorul Bassrei, emirul El-Zobeidi, a primit scrisoarea califului, a răspuns că ascultă și că se supune; și, după ce i-a dat trimisului califului toate cinstirile și supunerile datorate, i-a pus la îndemână niște străji care să-l ducă acasă la Abu-Mohammad-Oase-Moi. Și Massrur a ajuns îndată la palatul în care locuia tânărul acela, și a fost întâmpinat la poartă de o ceată de robi îmbrăcați bogat, cărora le-a spus:

– Dați de știre stăpânului vostru că emirul drept-credincioșilor îl cheamă la Bagdad!

Și robii au intrat să ducă stăpânului lor știrea.

Într-o clipită, tânărul Abu-Mohammad s-a și ivit în pragul casei sale și l-a văzut pe trimisul califului cu străjile emirului de la Bassra; și s-a plecat până la pământ dinaintea lui și a spus:

– Mă supun poruncilor emirului drept-credincioșilor!

Pe urmă a adăugat:

– Ci mă rog măriilor voastre, o, prealuminaților, să intrați pe-o clipă ca să-mi cinstiți casa!

Massrur a răspuns:

– Nu prea putem să zăbovim pe-aici, din pricina poruncilor grabnice ale califului, care nu așteaptă decât sosirea ta la Bagdad!

El a spus:

– Ci tot trebuie să-mi dați răgazul de trebuință ca să-mi fac pregătirile de drum. Intrați, dară, și hodiniți-vă!

Massrur și însoțitorii săi au mai făcut, chipurile, oleacă de nazuri, dar până la urmă au intrat după tânăr.

Și au văzut, încă din odaia de la intrare, niște perdele falnice de catifea albastră țesute cu zarafir subțire, și marmure scumpe, și lucruri de lemn cioplit, și tot felul

de minunății, și peste tot, și pe chilimuri, și pe lucruri, și pe pereți ori pe tavane, numai aurării și argintării și nestemate strălucitoare. Și gazda i-a dus la o sală de scaldă, sclipind de curățenie și înmiresmată ca un boboc de trandafir, atâta de minunată cum nici saraiul califului nu avea una asemenea. Iar după scaldă robii i-au îmbrăcat în niște mantii scumpe de atlaz verde, împodobite cu flori făcute din mărgăritare, din aur subțire și din nestemate de toate culorile. Și, spunându-le urările de după scaldă, robii le-au adus pe două tăvi de smalț aurit cupele cu sorbeturi și răcoritoare. După care au intrat cinci tineri, frumoși ca îngerul Harut, care au înmânat fiecăruia, din partea stăpânului lor, după urările de scaldă, câte o pungă cu cinci mii de dinari, ca dar. Și atunci au intrat robii dintâi, aceia care îi duseseră la hammam; și i-au poftit să vină după ei, și i-au dus în sala de oaspeți, unde îi aștepta Abu-Mohammad, stând pe un divan de mătase și cu coatele sprijinite pe niște perne tivite cu mărgăritare. Și s-a ridicat în cinstea lor, și i-a poftit să șadă jos lângă el, și a mâncat, și a băut, laolaltă cu ei tot felul de mâncăruri minunate și de băuturi cum nu se află decât la palatele kaizerilor.

Atunci tânărul s-a ridicat și le-a spus:

– Sunt robul emirului drept-credincioșilor! Pregătirile de drum au fost făcute și putem să plecăm la Bagdad!

Și au ieșit din Bassra și au luat calea către Bagdad. Și, după o călătorie fericită, au ajuns în Cetatea Păcii și au intrat în palatul emirului drept-credincioșilor.

Când s-a văzut în fața califului, Abu-Mohammad a sărutat pământul dintre mâinile lui și a luat o înfățișare plină de cuviință și de cumpătare. Și califul l-a poftit să șadă jos. Și el a șezut sfios pe marginea scaunului și, cu o vorbire foarte aleasă, a rostit:

– O, emire al drept-credincioșilor, robul tău cel supus

a aflat, fără să-i fi spus cineva, pricina pentru care este chemat dinaintea domnului său. Drept care, în loc de numai o gemmă, a socotit de datoria lui de nevrednic supus să-i aducă emirului drept-credincioșilor tot ceea ce i-a hărăzit soarta!

Și după ce a rostit vorbele acestea, a adăugat:

– Dacă stăpânul nostru îmi îngăduie, am să pun să se deschidă lăzile pe care le-am adus cu mine, ca dar al unei slugi pentru domnul său!

Și califul i-a spus:

– Nu văd nimica împotrivă!

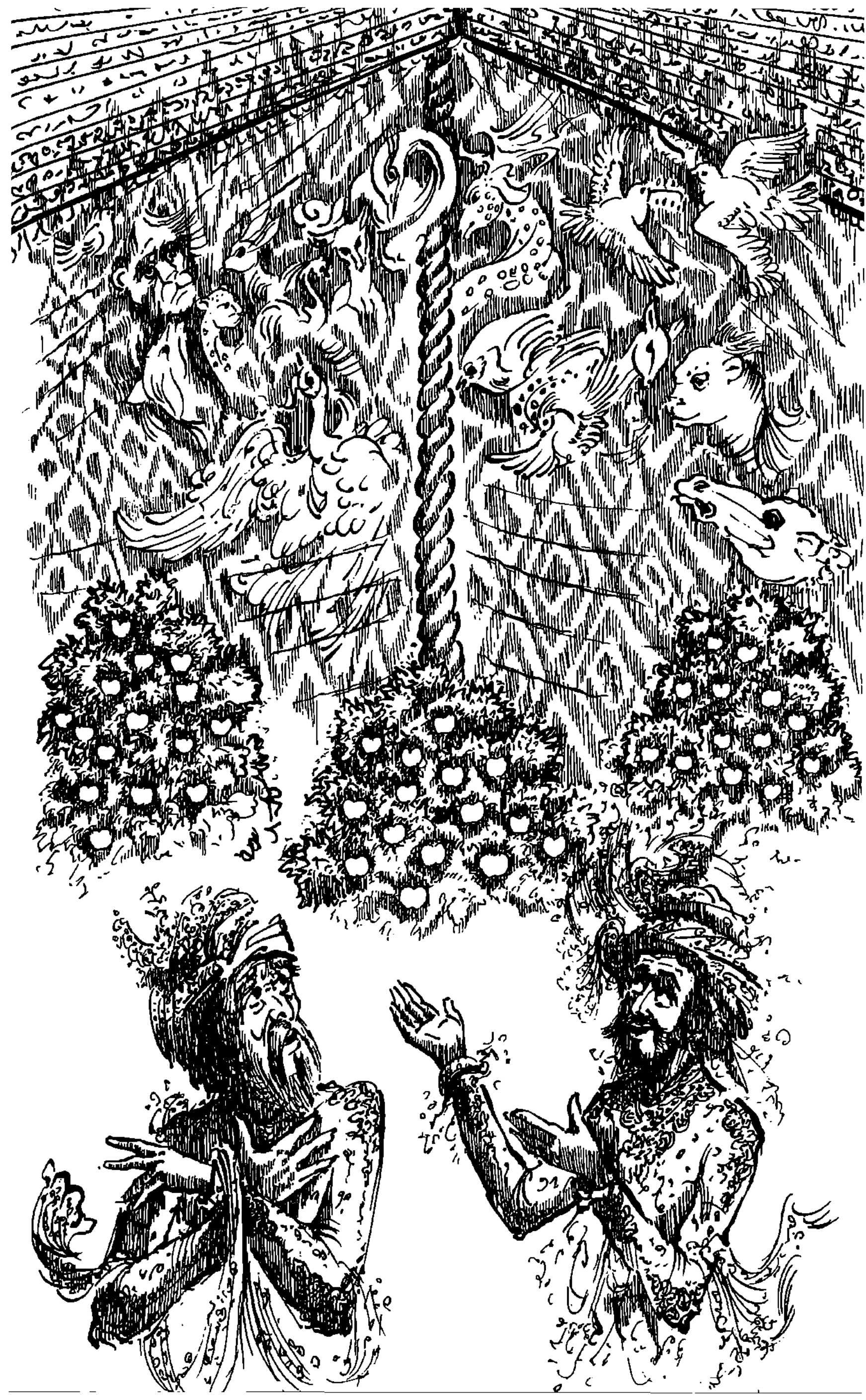
Atunci Abu-Mohammad a poruncit să fie adusă cea dintâi ladă și a scos din ea, printre alte minunății ce răpeau mințile, trei pomi de aur, cu tulpinile de aur, cu crengile și cu frunzele de smarald și de beril verde-albastru, și cu poamele de rubine, de mărgăritare și de topaze, în loc de portocale, de mere și de granate. Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumusețea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și opta noapte

Spuse:

Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumusețea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă și, printre alte bogății, a scos un chioșc de mătase și de aur, încrustat cu mărgăritare, hiacinte, rubine, safire și multe alte gemme cu nume necunoscute; și stâlpul din mijloc al acelui chioșc era făcut din lemn de aloe indian; și toți pereții chioșcului erau tigheliți cu gemme de toate

culorile, iar pe dinlăuntru era împodobit cu desene de un meșteșug minunat, înfățișând zbeguri de animale și zboruri de păsări; și toate acele animale și acele păsări erau făcute din aur, din crisolite, din granate, din smaralde și din multe alte soiuri de gemme și de mademuri scumpe.

Și după ce a scos din ladă acele felurite lucruri, pe care le-a așternut pe chilimuri una peste alta, la nimereală, Abu-Mohammad s-a ridicat în picioare lângă ele și, fără a-și mișca nici măcar capul, și-a săltat și și-a coborât pleoapele. Și pe dată chioșcul întreg s-a orânduit singur în mijlocul sălii, cu atâta iuțeală, rânduială și potriveală de parcă ar fi fost întocmit de douăzeci de inși pricepuți; și cei trei pomi minunați s-au dus și s-au așezat singuri la intrarea chioșcului, adăpostindu-l cu umbra lor.

Atunci Abu-Mohammad s-a mai uitat o dată la chioșc și a dat un șuierat foarte slab. Și numaidecât păsările-gemme dinlăuntru au început să cânte, și jivinele de aur au început să le răspundă cu dulceață și cu gingășie. Și Abu-Mohammad, peste o clipită, a scos alt șuierat, și corul întreg a tăcut numaidecât pe nota începută.

Când și-a mai venit oleacă în fire din uluirea în care îl cufundase vederea acelor lucruri cum altele asemenea nu mai văzuse niciodată, califul i-a spus tânărului:

– Poți tu să-mi spui, o, tinere, de unde ai dobândit toate lucrurile acestea, câtă vreme nu ești decât un supus dintre supușii mei! Toată lumea te cunoaște pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, și știu că tatăl tău nu era decât un biet zbanțagiu[1] la hammam, care a

[1] De la cuvântul *zbanț* – ventuză. În traducerea lui M. A. Salie, răposatul tată al lui Mohamed se îndeletnicea cu luarea de sânge la hammam, făcea adică hărăcsiri, ceea ce ar fi impus în traducerea noastră termenul de „haracsagiu".

murit fără să-ți fi lăsat niciun fel de moștenire! Cum se face, dar, de-ai ajuns, în atâta de puțină vreme, și atâta de tânăr încă, la treapta aceasta de bogăție, de fală și de putere?

Și Abu-Mohammad a răspuns:

– Am să-ți spun povestea mea, o, emire al drept-credincioșilor, care este o poveste atâta de minunată și de plină de întâmplări nemaipomenit de vrăjite, încât dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar fi o învățătură de mari foloase pentru acela care ar vroi să se bucure de ea!

Și Al-Rașid, până peste poate de zădărit, a spus:

– Grăbește-te și ne deapănă ceea ce ai să ne spui, ya Abu-Mohammad!

Și tânărul a spus:

– Află, dar, o, stăpâne al drept-credincioșilor (Allah înalțe-te întru putere și slavă!) că, într-adevăr sunt cunoscut îndeobște pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, și că sunt fiul unui biet zbanțagiu de pe vremuri de la hammam, care a murit fără să ne lase, mie și maică-mii, nici cele de trebuință ca să facem față nevoilor. Încât aceia care ți-au povestit amănuntele acestea ți-au spus adevărat; ci ei nu ți-au spus nici pentru ce și nici cum am dobândit eu porecla! Or, iacătă! Încă din copilăria mea, o, emire al drept-credincioșilor, eu am fost copilul cel mai leneș și mai molâu din câți se pot găsi pe fața pământului. Și, într-adevăr, așa de mare erau netruda și lenevia mea, încât, dacă mă aflam culcat pe pământ și dacă soarele cădea cu toate flăcările lui pe căpățâna mea goală, în toiul amiezii, eu nu aveam inimă să-mi schimb locul ca să mă mut la umbră, și mă lăsam copt ca o colocasă[1], mai degrabă decât să mișc un picior sau o mână.

[1] *Colocasia antiquorum* – plantă tropicală, cultivată pentru rizomul ei bogat în feculă.

Or, la moartea răposatului meu tată (aibă-l Allah întru mila sa!), eram un copilandru de cincisprezece ani; da parcă n-aș fi avut decât doi ani ca vârstă, căci nu vroiam nici să muncesc, nici să mă mișc din locul meu; iar biata maică-mea era nevoită să slugărească pe la oamenii din mahala, ca să nu murim de foame, pe când eu îmi petreceam zilele întins pe-o latură și nu aveam nici măcar putere să-mi ridic mâna ca să gonesc muștele care își așezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaizeci și noua noapte

Spuse:

... muștele care își așezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

Or, într-o zi, dintr-o întâmplare destul de rară printre întâmplări, maică-mea, care ostenise o lună întreagă slugărind pe la cine-i da de muncă, intră în odaia mea, ținând în mână cinci bănuți de argint, rodul trudei ei întregi. Și îmi spuse: „O, copile al meu, tocmai am auzit că vecinul nostru, șeicul Muzaffar, pleacă spre țara Chinei! Or, știi și tu, copile al meu, că acest preacinstit șeic este un om minunat, un om de bine care nu-și râde de niște sărăcani ca noi și nu-i alungă niciodată. Ia, dar, aceste cinci drahme de argint și scoală-te să mergi cu mine la șeic; și să-i dai aceste cinci drahme și să-l rogi să-ți cumpere din China niscaiva mărfuri pe care să le vinzi apoi aici și cu care (de-ar da Allah, întru mila lui față de noi!) să dobândești, fără de nicio îndoială, un câștig frumos. Iată, așadar, pentru noi, prilejul să

ne îmbogățim! Iar acela care nu vrea să primească pâinea lui Allah este un păgân!“ Or, eu, la predica aceea a mamei mele, îmi sporii și mai mult trândăvia și mă prefăcui mort de-a binelea. Iar maică-mea mă rugă și mă răsrugă în toate chipurile, în numele lui Allah și pe mormântul tatălui meu, și pe toate! Da degeaba! Căci mă făceam că sforăi! Atunci îmi zise: „Pe harurile răposatului! mă juruiesc, o, Abu-Mohammad-Oase-Moi, dacă nu vrei să mă asculți și să mergi cu mine la șeic, că n-am să-ți mai dau nici să bei, nici să mănânci, și-am să te las să mori de foame!“ Și rosti vorbele acestea cu un glas atâta de hotărât, o, emire al drept-credincioșilor, încât pricepui că de data aceasta are să se ție de cele ce spunea; și scosei atunci un grohăit surd, care vroia să zică: „Ajută-mă să mă scol!“ Și ea mă luă de mână și mă ajută să mă ridic și să șed pe scaun. Eu atunci, sfârșit de trudă, începui să plâng și, printre geamăte, suspinai: „Dă-mi târlicii!“ Și ea mi-i aduse, iar eu îi zisei: „Pune-mi-i în picioare!“ Și ea mi-i puse în picioare. Și eu îi zisei: „Ajută-mă să mă ridic!“ Și ea mă ridică și mă sprijini să stau drept. Iar eu, gemând de să-mi dau sufletul, îi zisei: „Sprijină-mă să merg!“ Iar ea veni în spatele meu și mă sprijini împingându-mă încetișor spre a mă face să calc. Iar eu începui să merg cu pași rari, oprindu-mă la fiecare pas să răsuflu și plecându-mi capul pe umeri de parcă mi-aș fi dat sufletul. Și într-un sfârșit ajunsei, în felul acela, la malul mării, la șeicul Muzaffar care, împresurat de oamenii și de prietenii lui, se pregătea să se suie pe corabie pentru plecare. Iar sosirea mea fu întâmpinată cu mare uimire de toți cei de față, care strigau uitându-se la mine: „O, ce, minune! E întâia dată când îl vedem pe Abu-Mohammad-Oase-Moi umblând! Și este întâia dată când iese din casa lui!“ Or eu, când ajunsei lângă șeic, îi spusei: „O, unchiule al

meu, tu ești șeicul Muzaffar?“ El îmi spuse: „La poruncile tale, o, Abu-Mohammad, o, fiu al prietenului meu, răposatul zbanțagiu (Allah aibă-l întru bunăvoia și mila sa!)“. Eu îi zisei, întinzându-i cele cinci drahme de argint: „Ia aceste cinci drahme, o, șeicule, și cumpără-mi pe ele niscaiva mărfuri de la China! Și poate că așa, prin mijlocirea ta, are să fie un prilej să ne îmbogățim și noi!“ Iar șeicul Muzaffar nu vroi să nu primească cele cinci drahme; și le vârî la chimirul său, zicând: „În numele lui Allah!“ Și îmi spuse: „Binecuvântarea lui Allah!“ Și își luă rămas-bun de la mine și de la mama mea; și, însoțit de o mulțime de negutători care se întovărășiseră cu el pentru acea călătorie, se sui pe corabia care să-l ducă în China. Or, Allah meni bună pace șeicului Muzaffar, care ajunse fără de supărare în țările Chinei. Și cumpără, și tot așa făcură și ceilalți negustori care erau cu el, ce era de cumpărat, și vându ce avea de vândut, și târgui și făcu tot ce avea de târguit și de făcut. După care se sui, ca să se întoarcă în țara noastră, tot pe corabia pe care o închiriase de la Bassra, împreună cu soții săi. Și ridicară pânzele și lăsară China în urmă. După zece zile de plutire, șeicul Muzaffar se sculă deodată, într-o dimineață, își plesni cu deznădejde palmele una de alta și strigă: „Să se strângă pânzele!“ Și negustorii, tare nedumeriți, îl întrebară: „Care-i treaba, o, șeicule Muzaffar?“ El spuse: „Trebuie să ne întoarcem îndărăt în China!“ Și ei, până peste poate de uluiți, îl întrebară: „Da de ce așa, o, șeicule Muzaffar?“ El spuse: „Aflați că am uitat să cumpăr mărfurile pentru care Abu-Mohammad-Oase-Moi mi-a dat cele cinci drahme de argint!“ Și negustorii îi spuseră: „Allah fie cu tine, o, șeicule al nostru! nu ne sili, după toate ostenelile îndurate și după toate primejdiile înfruntate și după o lipsă atâta de lungă din țara noastră, să ne întoarcem în China pentru un

fleac ca acesta!" El spuse: „Trebuie numaidecât să ne întoarcem în China! Căci m-am juruit pe credința mea cu făgăduiala față de Abu-Mohammad și de biata maică-sa, soția prietenului meu, răposatul zbanțagiu!" Ei spuseră: „Asta să nu te apese întru nimic, o, șeicule! Căci suntem gata să-ți plătim fiecare câte cinci dinari de aur ca dobândă la cele cinci drahme de argint pe care ți le-a înmânat Abu-Mohammad-Oase-Moi! Și ai să-i dai tot aurul acesta la sosirea noastră acasă!" El spuse: „Primesc darul vostru, în numele lui!" Atunci negustorii îi plătiră fiecare câte cinci dinari de aur, în numele meu, șeicului Muzaffar, și își văzură de drum mai departe. Or, de-a lungul drumului, corabia se opri, ca să ia merinde, la o insulă de printre cele multe insule. Și negustorii și șeicul coborâră să se preumble pe uscat. Iar șeicul, după ce se preumblă și se bucură de reveneala de pe insula aceea, se întoarse să se urce pe corabie, când văzu pe țărmul mării un negutător de maimuțe care avea de vânzare vreo douăzeci de asemenea făpturi. Ci printre toate acele maimuțe, avea și una care era tare prăpădită la înfățișare, cheală, tremurând întruna și cu ochii urduroși. Iar maimuțele celelalte, de fiecare dată când stăpânul lor întorcea capul ca să stea de vorbă cu mușteriii, nu pregetau să se repeadă la tovarășa lor cea ticăloasă și s-o muște și s-o zgârâie și să i se ude pe cap. Iar șeicul Muzaffar, care avea o inimă miloasă, tare fu mișcat de starea acelei sărmane maimuțe și îl întrebă pe negutător: „Cu cât dai maimuța aceea?" El spuse: „Aceea, o, stăpâne al meu, nu este scumpă. Ți-o las, ca să scap de ea, cu cinci drahme numai!" Iar șeicul își zise: „Este taman cât mi-a dat orfanul! Și am să-i cumpăr jivina aceasta, că doar o putea să se slujească de ea, arătând-o prin sukuri, și să-și câștige pâinea lui și a mamei sale!" Și plăti negutătorului cele cinci drahme,

și puse pe unul dintre corăbierii de pe corabie să prindă maimuța. După care se sui pe corabie, împreună cu soții săi negustori, gata de plecare. Or, până să se desfășoare pânzele, văzură niște pescari care se cufundau în adâncurile mării și, de fiecare dată când ieșeau din apă, țineau în mâini niște scoici pline cu mărgăritare.

Și maimuța văzu și ea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaptezecea noapte

Spuse:

Și maimuța văzu și ea lucrul acela. Și numaidecât făcu o săritură și se cufundă în apă. Și se băgă până la fundul mării, și ieși peste o bucată de vreme ținând în mâini și în gură niște scoici pline cu mărgăritare de o mărime și de o frumusețe uluitoare. Și se cățără pe corabie și veni să-i dea șeicului tot ce pescuise. Pe urmă îi făcu din mână mai multe semne care vroiau să spună: „Leagă-mi ceva la gât!" Și șeicul îi legă un sac la gât, și maimuța sări iarăși în mare, și ieși iar cu sacul umplut cu scoici pline cu mărgăritare, mai frumoase și mai mari decât cele dintâi. Pe urmă iar sări în mare, de mai multe ori la rând, și de fiecare dată se întoarse să-i aducă șeicului sacul plin cu pescuitul ei minunat. Și-așa! Iar șeicul și toți negutătorii erau până peste fire de uluiți. Și își spuneau: „Nu este putere și tărie decât întru Allah Atotputernicul! Maimuța aceasta stăpânește taine pe care noi nu le putem pătrunde! Ci toate astea-s întru norocul lui Abu-Mohammad-Oase-Moi, fiul zbanțagiului!" După care

plecară de la insula mărgăritarelor[1]. Și, după o călătorie minunată ajunseră la Bassra. Or, de cum puse piciorul pe uscat, șeicul Muzaffar veni să bată la ușa noastră. Și maică-mea întrebă dinlăuntru: „Cine este acolo?" Și el răspunse: „Sunt eu! Deschide, o, mamă a lui Abu-Mohammad! M-am întors din China!" Și maică-mea strigă: „Scoală-te, Oase-Moi! Iacătă șeicul Muzaffar care s-a întors din China! Du-te și deschide-i poarta și temenește-te dinainte-i și spune-i bun venit! Pe urmă să-l întrebi ce ți-a adus, în nădejdea că Allah ți-o fi trimis, prin mijlocirea lui, cu ce să ne îndestulăm nevoile!" Iar eu îi spusei: „Ajută-mă să mă scol și să umblu!" Și ea așa făcu. Și mă ostenii, împiedicându-mă în poalele mantiei, până la ușă pe care o deschisei. Și șeicul Muzaffar, urmat de robii lui, intră în odaia de primire și îmi spuse: „Salamalecul și binecuvântarea fie asupra celuia ale cărui cinci drahme au fost noroc călătoriei noastre! Ia uite, o, fiul meu, ce ți-am adus!" Și porunci să se înșire în odaie sacii de mărgăritare, îmi înmână aurul pe care i-l dăduseră negustorii și îmi puse în palmă sfoara cu care era legată maimuța. Pe urmă îmi spuse: „Asta este tot ceea ce ți-au dobândit cele cinci drahme! În ce privește maimuța, o, fiul meu, să n-o chinuiești, întrucât este o maimuță binecuvântată!" Și își luă rămas-bun de la noi și plecă împreună cu toți robii săi. Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă întorsei înspre maică-mea și îi spusei: „Vezi și tu, o, maică a mea, cine avea dreptate dintre noi doi! Mi-ai asuprit viața în fiecare zi spunându-mi: «Scoală-te, Oase-Moi, și muncește!» Iar eu îți spuneam: „Cel care m-a zămislit are să-mi dea cu ce să trăiesc!" Și maică-mea îmi răspunse: „Dreptu-i, fiul meu! Fiecare își poartă ursita legată la gât și, orice-ar face, nu poate să scape

[1] La M. A. Salie: *Insula Zindj* – numele arab al insulei Zanzibar.

de ea!“ Pe urmă mă ajută să număr mărgăritarele și să le împart pe mărimi și pe frumusețe. Și mă scuturai de moleșeala și de trândăvia mea, și începui să mă duc la suk în fiecare zi și să vând mărgăritare la negustori. Și dobândii câștig strașnic, care îmi îngădui să cumpăr pământuri, case, prăvălii, grădini, palate și mulțime de robi – bărbați, femei și copilandri. Or, maimuța mergea cu mine peste tot, și mânca tot ce mâncam eu, și bea ce beam eu, și nu mă scăpa din ochi niciodată. Ci, într-o zi, pe când mă aflam în palatul pe care pusesem să mi se zidească, maimuța îmi făcu semn că vrea o călimară, hârtie și calam. Și îi adusei cele trei lucruri. Și ea luă hârtia, pe care o așeză pe mâna ei stângă, așa cum fac calemgiii, și luă calamul, pe care îl înmuie în călimară, și scrise: „O, Abu-Mohammad, du-te de-mi caută un cocoș alb! Și vino cu el în grădină, după mine!“ Iar eu citii rândurile acelea, și mă dusei să caut un cocoș alb, și alergai în grădină să i-l dau maimuței, pe care o găsii ținând în mâini un șarpe. Și maimuța luă cocoșul și îl slobozi asupra șarpelui. Și pe dată cele două făpturi se luară la luptă, și cocoșul îl birui până la urmă pe șarpe și îl ucise. Pe urmă, altminterea de cum fac cocoșii, îl mâncă pe tot, până la capăt. Maimuța atunci luă cocoșul, îi smulse penele toate și le sădi una lângă alta în grădină. Pe urmă omorî cocoșul și udă cu sângele lui toate penele. Și luă pipota cocoșului, o curăță și o puse în mijlocul grădinii. După care...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a șase sute șaptezeci și una noapte

Micuța Doniazada îi spuse surorii sale:

– O, sora mea, te rog mult! grăbește de ne spune ce-a făcut maimuța lui Abu-Mohammad după ce a sădit penele cocoșului în grădină și le-a udat cu sângele cocoșului!

Iar Șeherezada spuse:

– Din toată inima și cu drag!

Și urmă:

... După care se duse dinaintea fiecărei pene, își clămpăni fălcile scoțând niște țipete pe care eu nu le putui pricepe, și se întoarse iar lângă mine, ca să facă o săritură de-a mirările, ridicându-se de pe pământ și pierind din ochii mei, în văzduhuri. Și-n clipita aceea toate penele de cocoș din grădina mea se preschimbară în pomi de aur, cu crengile și cu frunzele de smarald și de beril verde-albastru și având drept roade rubine, mărgăritare și toate soiurile de nestemate. Iar pipota cocoșului se preschimbă în chioșcul acesta vrăjit, pe care mi-am îngăduit să ți-l dăruiesc, o, emire al drept-credincioșilor, dimpreună cu trei pomi din grădina mea! Eu atunci, îmbogățit de aci înainte cu bunurile acestea fără de socoată, dintre care fiecare nestemată prețuiește cât o vistierie, trăiesc astăzi în huzur și fericire! Și toate astea numai fiindcă în tinerețele mele mi-am pus credința în bunătatea cea fără de margini a Atoateîmpărțitorului, carele nu-i lasă niciodată în nevoie pe drept-credincioșii săi!

După ce a ascultat povestea aceasta, califul s-a minunat până peste marginile minunării și a strigat:

– Bunăvoința lui Allah este fără capăt!

Și l-a oprit pe Abu-Mohammad pe lângă sine, ca să poată să povestească povestea aceasta diecilor de la palat spre a fi scrisă. Și nu l-a lăsat să plece din Bagdad decât după ce l-a coperit de cinstiri și de daruri, cu o dărnicie

pe potriva celei pe care o dovedise oaspetele său față de el. Ci Allah este cel mai darnic și mai puternic!

După ce sultanul Șahriar ascultă povestea, îi spuse Șeherezadei:

– O, Șeherezada, povestea aceasta mă mulțumește, pentru învățătura ei!

Iar Șeherezada zise:

– Da, Măria Ta, ci ea nu-i nimic față de aceea pe care vreau să ți-o povestesc în seara aceasta!

CUPRINS